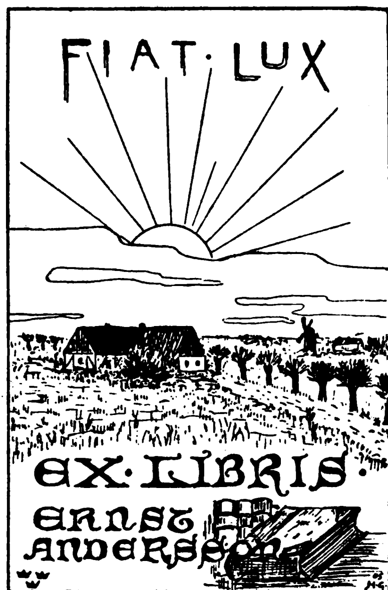
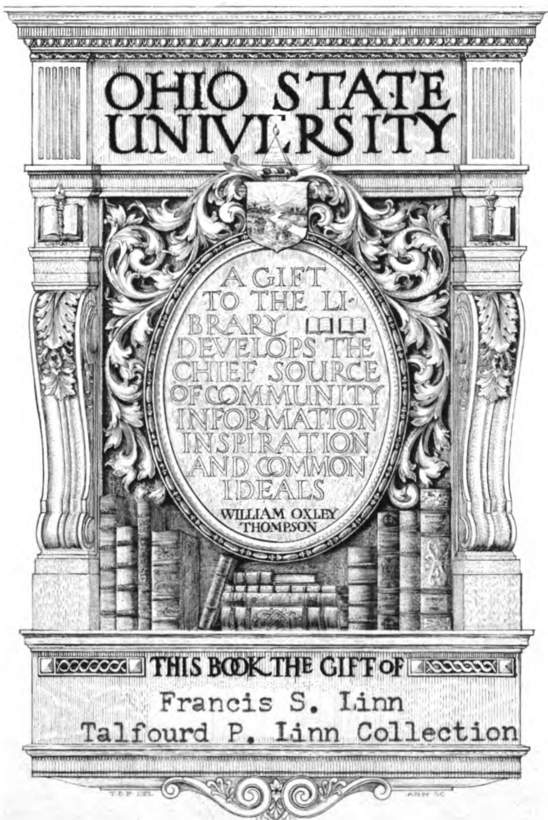





FIAT · LUX
EX · LIBRIS ·
ERNST ANDERSSON


OHIO STATE
UNIVERSITY
A GIFT TO THE LIBRARY DEVELOPS THE CHIEF SOURCE OF COMMUNITY INFORMATION INSPIRATION AND COMMON IDEALS
WILLIAM OXLEY THOMPSON
THIS BOOK THE GIFT OF
Francis S. Linn
Talfourd P. Linn Collection



DON QUIXOTE.
Ni är dödens man, Riddare, om Ni ej genast erkänner, att den oförlikneliga *Dulcinea af Toboso* i skönhet öfverträffar Er *Casildea af Vandalien*.

DON QUIXOTE
AF MANCHA.

Tredje Delen.

Den Tappre och Snillrike

Riddaren DON QUIXOTES AF MANCHA Lefverne och Bedrifter;

af

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA.

Öfversättning ifrån Spanska Originalet

af

J. M. STJERNSTOLPE.

Tredje Delen.

STOCKHOLM, 1818.
Tryckt hos Direct. Henrik A. Nordström.
På eget Förlag.

Tredje Delens Innehåll.

VIII

XVIII



Före-

Företal till Läsaren, af CERVANTES *).

Hjelp himmel! med hvilken längtan skall icke du, min högtförnäme eller kanske äfven obetydlige Läsare, afbida detta företal, i den tanken, att finna detsamma uppfylldt af hämnd, bitterhet och smädelser emot författaren till *Don Quixote* den Andra **), den nemligen, som säges vara aflad i Tordesillas och född i Tarragona; men i sanning ärnar jag alldeles icke skänka dig detta nöje; ty ehuru oförrätter och förolämpningar upptända vrede, äfven i de mest saktmodiga bröst, vill jag dock att mitt skall vara ett undantag ifrån denna regel. Du önskade väl, att jag skulle kalla honom en åsna, en ljugare och en oförskämd varelse; men sådant kan ej falla mig i sinnet: hans egen förbrytelse må blifva hans straff, för sig sjelf må han ansvara, och dermed väl. Hvad jag dock ej kunnat under-

*) Den förutgående Dedicationen till Grefve *de Lemos* uteslutes här, emedan den redan är införd i *Cervantes's* Lefverne; se 1:sta Delen, pag. 11.

**) Se *Cervantes's* Lefverne, 1 Del. p. 10.

underlåta att djupt känna, är att han kallar mig en gammal stympad man, likasom skulle det stå i min förmåga att tillbakahålla tidens lopp eller hindra honom medtaga mig, eller som skulle jag hafva förlorat min hand i slagsmål på ett värdshus, och ej vid det mest ärofulla tillfälle, som förflutna och närvarande tider sett och de tillkommande kunna få se. Om mina sår icke lysa i deras ögon, som se dem, så väcka de aktning åtminstone hos dem som veta hvarest jag erhållit desamma; ty det anstår en krigsman bättre att dö på valplatsen än att sätta sig i säkerhet genom flyckt; och mitt tänkesätt i detta afseende är, att om man nu ville föreslå och äfven kunde verkställa det omöjliga, att jag nemligen skulle blifva läkt och frisk efter mina sår, utan att hafva bivistat det märkvärdiga slaget, så valde jag i denna stund heldre att hafva varit med i detsamma. De ärr en soldat bär i ansigtet och på bröstet, äro stjernor som visa de öfriga vägen till ärans himmel, och väcka begär efter välförtjent beröm; derjemte vill jag lemna den underrättelsen, att man icke skrifver med bistånd af sina grå hår utan af sitt förstånd, hvilket vanligen tilltager med åren. Äfven har jag funnit mig kränkt deraf, att han kallar mig afundsjuk, samt be-

skrif-

skrifver för mig, likasom för en okunnig, hvad afundsjuka är; hvarvid jag kan försäkra, att utaf de tvenne slag af afundsjuka han framställt, känner jag blott en enda helig och ädel, som har en god åsyftning; och om nu detta så förhåller sig, som det verkeligen gör, så är alldeles icke min mening att förfölja en Andelig man, i synnerhet då han är nära bekant med den heliga Inqvisitionen; och om det han sagt har skett i afseende på den person, hvars sak han synes drifva, så har han fullkomligt misstagit sig, emedan jag värderar den mannens snille och beundrar hans arbeten likasom hans oupphörliga åt dygden ägnade bemödanden. Imedlertid måste jag verkeligen tacka Herr Författaren för det han sagt, att mina Berättelser äro mera satiriska än lärorika, men för öfrigt rätt goda, hvilket sednare de ej kunde vara utan att innefatta bägge dessa egenskaper. Kanske vill du, min Läsare, säga mig, att jag för mycket inskränker mig, och håller mig allt för noga inom beskedlighetens gränsor; men jag håller före, att man ej bör öka den bedröfvades bedröfvelse, och den som hemsökt min Herr motståndare måste otvifvelaktigt vara mycket stor, emedan han ej vågar visa sig på öppna fältet och i sjelfva dagsljuset,

utan döljer sitt namn och diktar sig en hemort, likasom hade han begått ett Majestätsbrott. Om du, min Läsare, händelsevis skulle lära känna honom, så säg honom på mina vägnar, att jag icke anser mig förolämpad; ty jag vet alltför väl huru djefvulens frestelser äro beskaffade, och att en af de värsta är, att sätta en stackars man den inbillningen i hufvudet, huruledes han kan författa och låta trycka en bok, hvarigenom han bör förtjena likaså mycket beröm som penningar, och likaså mycket penningar som beröm, och till bekräftelse häruppå beder jag dig, att du artigt och skämtande berättar honom följande historia:

I Sevilla var en gång en narr, som föll på den löjligaste galenskap hvilken någonsin kommit i en narrs hufvud, och som bestod deruti, att han tog ett ihåligt rör, det han väl spetsade på en ända, och då han på gatan eller annorstädes träffade en hund, satte han sin fot på ett af hans bakben, höll det andra fast med sin hand, och anbragte sedan sitt rör på ett visst ställe så godt han kunde, hvarefter han uppblåste hunden till dess han blef rund som en boll; då detta var gjordt gaf han hunden ett par slag på magen med handen och lät honom springa, hvarefter han

sade

sade till de omkringstående åskådarne, som alltid samlade sig i stor mängd: "Mina nådiga Herrar torde väl tänka, att det är ett lätt arbete att uppblåsa en hund? Äfven torde Herrarne tänka det kosta föga möda att författa en bok?" — Om denna historia icke anstår honom, så kan du, käraste Läsare, omtala för honom en annan, hvilken äfven handlar om en narr och en hund.

Uti Cordova befann sig en annan narr, som hade den plägseden att bära på hufvudet ett stycke marmor eller annan sten, som ej var lätt, och då han fann en hund liggande stilla, ställde han sig tätt intill honom, och lät sin börda hastigt falla rätt ned på honom; hunden började då tjuta och skälla, och sprang tre hela gator igenom utan uppehåll. Imedlertid hände det, att ibland de hundar, på hvilka han nedsläppte sin stenbörda, träffade han också en hattmakares hund, som var mycket älskad af sin ägare: stenen nedföll och träffade hufvudet på hunden, hvilken, då han kände sig sårad, tjöt erbarmligt; hans ägare såg det och blef uppretad, fattade uti en aln, sprang på narren, och klappade på honom till dess han ej hade en hel fläck qvar på skinnet, och vid hvarje slag han gaf, sade han: "du hundmördare! ser du ej att

det

det är min vindthund? säg du spetsbof, ser du icke att det är en vindthund?" På detta sätt upprepade han oräkneliga gånger ordet vindthund, till dess han jagat narren under ett stort träd, hvarest denne kom undan, sprang hem, och visade sig icke ute en hel månad; efter hvilken tids förlopp han åter kom fram med sin sten på hufvudet att visa sin förra konst. Han gick nu till hvarje ställe der en hund låg, betraktade honom mycket noga, och sade sedan, utan att nedsläppa stenen: "detta är en vindthund, akta dig!" Kort sagdt: alla hundar han träffade, de måtte vara doggar, mopsar eller små knähundar, kallade han nu vindthundar, och nedsläppte icke mera stenen. Kanske händer äfven något dylikt denne historieskrifvare, så att han ej mera vågar nedlägga sitt snilles pund i usla böcker, som äro hårdare än sten.

Säg honom äfven att hans hotelser, det han med sin bok vill taga vinsten ifrån mig, icke göra mig något bekymmer, och häruppå vill jag gifva honom ett svar ur den rycktbara mellan-acten af Perendenga: för mig lefver ännu Borgmästaren, och Christus för oss alla! Ännu lefver den store Grefven af Lemos, hvars mildhet och allmänt kända frikostighet upprätthåller mig emot hvarje slag

af

af en oblid lycka; för mig står ännu Hans Högvördighets af Toledo, *Don Bernardo* af Sandoval och Roxas, godhet öppen, och således må gerna för min skull inga Boktryckerier finnas i verlden, eller också lika många böcker tryckas emot mig, som *Mingo Revalgos* coupletter hafva bokstäfver. Dessa tvenne Furstelige personer hafva, utan att vara uppmanade af smicker eller något slags beröm ifrån mig, endast af godhet åtagit sig att beskydda mig och visa mig all ynnest, hvarigenom jag anser mig mera rik och lycklig, än om lyckan på den vanliga stråkvägen fört mig till sin högsta spets. Äran kan blifva en fattig mans, men aldrig en lastfulls lott; fattigdomen kan väl fördunkla en ädel själ, men aldrig fullkomligt förmörka den, ty dygden framstrålar af egen kraft, ehuru dess glans måste genombryta armodets mörka töcknar, hvarföre den också värderas och gynnas af höga ädla själar. Mera behöfver du icke säga honom, och jag ärnar icke eller orda mera för dig, utan endast underrätta dig, att denna andra delen af *Don Quixote* *), som jag nu öfverlemnar åt dig, är utarbetad af samma konstnär och gjord af samma stuf, som den

*) Man påminne sig hvad förut är sagdt om den Indelning *Cervantes* gjort af *Don Quixote*.

den första; jag gifver dig härmed *Don Quixote* uti hela sin vidd, samt omsider död och begrafven, på det ingen må åtaga sig att framdraga nya bevis om honom, emedan de redan frambragta äro tillräckliga, äfven som det är tillräckligt att en förståndig man gifvit underrättelser om alla dessa snillrika galenskaper, utan lust att vidare befatta sig med dem; ty öfverflöd på vissa saker, de måtte vara aldrig så goda, nedsätter dock deras värde, och sällsyntheten äfven af odugliga saker gifver dessa ett slags pris. Jag hade nästan förglömt säga dig, det du nu har att förvänta *Persiles*, som snart är färdig, äfvensom andra delen af *Galathéa*.



DON-

DON QUIXOTE.

TREDJE DELEN.

I CAP.

Hvad Prästen och Barberaren företogo med Don Quixote, *under hans sjukdom.*

Cid Hamet Benengeli berättar, i andra Delen af denna historia, och *Don Quixotes* tredje uttåg, att Prästen och Barberaren nästan en hel månad afhållit sig ifrån att se sin goda vän, för att icke upplifva och i hans minne återkalla framfarna ting; men dervid förglömde de dock icke att göra besök hos Systerdottren och Hushållerskan, dem de ålade att väl sköta om honom, samt gifva honom sådan föda, som kunde stärka både hans hjerta och hjerna, hvarifrån, efter den öfvertygelse de fått, allt hans onda härledde sig. De tvenne fruntimren försäkrade att de gjorde det, samt ärnade med bästa vilja och omsorg fortfara dermed, helst de märkte att deras Herre för vissa ögonblick gaf alla kännetecken att vara vid sitt fulla förstånd. De bägge vännerne hade härutaf en stor fägnad, emedan de förmodade sig hafva åstadkommit denna goda verkan derigenom, att de fört honom med sig förtrollad på en oxkärra, såsom man läser i sista Capitlet af denna vidlöftiga historias föregående afdelning; således

des beslöto de att besöka honom, för att sjelfva utröna hans förbättring, ehuru de ansågo densamma nästan omöjlig; hvarjemte de öfverenskommo att på intet sätt vidröra det vandrande Ridderskapet, för att undvika all fara att upprifva de sår, som ännu knappt voro läkta.

Korrt sagdt: de besökte honom, och funno honom sittande på sängen i en grön tygsnattrock och med en röd Toledo-nattmössa, hvarvid han syntes så upptorrkad och affallen, att han alldeles liknade en Mumie. De blefvo mycket väl emottagna af honom, och då de frågade om hans helsa, lemnade han underrättelse derom med mycket förstånd och mycket granna uttryck. Under detta samtal kommo de äfven att orda om hvad man kallar Statsförfattningar och Regeringssätt, hvarvid man förbättrade ett missbruk och fördömde ett annat, ändrade en plägsed och afskaffade en annan, så att en hvar af dessa tre upphäfde sig till en ny Lagstiftare, och föreställde en modern *Lycurgus* eller en ny *Solon*, hvarvid de så omarbetade Staten, som om de lagt densamma uti en smältugn, och sedan uttagit derifrån en hel annan än den som inlades. *Don Quixote* talade i alla dessa ämnen, som nu förekommo, med så mycket förstånd, att de bägge forskarne blefvo fullt öfvertygade att han var fullkomligt förbättrad och hade återfått allt sitt förnuft. Systerdottren och Hushållerskan voro närvarande vid detta samtal, och upphörde icke att tacka Gud, för det de funnit sin Herre vid så redig sinnesförfattning; men Prästen ändrade nu sin förra föresats, som var att icke

nämna

nämna något om Riddaresaker, emedan han nu ville utröna huruvida *Don Quixotes* förbättring var falsk eller sann. Han berättade derföre den ena nyheten efter den andra, som blifvit försporda ifrån Hofvet, och ibland annat sade han, att man kände med säkerhet, det Turken gick ut med en mäktig flotta, och att man ej visste afsigten dermed, eller hvarest ovädret skulle bryta ut; hvarföre denna fruktan, som nästan hvarje år väckt allarm, nu oroade hela Christenheten, och Hans Majestät hade befallt att kusterna af Neapel och Sicilien samt ön Malta skulle bevakas. *Don Quixote* svarade härtill: "Hans Majestät handlar såsom en försigtig krigsman, då han i tid drager försorg om sina Stater, på det fienden icke måtte öfverrumpla dem; men om han ville följa mitt råd, så skulle jag lära honom att använda ett försigtighetsmått, hvilket för närvarande stund helt säkert är långt aflägsnadt ifrån Hans Majestäts tankar." Knappt hade Prästen hört detta, förrän han sade för sig sjelf: "Guds hand beskydde dig, du stackars *Don Quixote;* ty nu synes mig, att du ärnar störta dig ifrån högsta spetsen af din galenskap ned uti din enfalds djupaste afgrund." Barberaren åter, hvilken fallit på samma tanke som Prästen, frågade *Don Quixote*, hvaruti detta försigtighetsmått bestod, hvilket han trodde vara af så god verkan? tilläfventyrs vore det så beskaffadt, att det kunde sättas på listan ibland den mängd odugliga förslag, med hvilka Monarker så ofta öfverhopas. — "Mitt, Herr Skäggputsare, återtog *Don Quixote*, är icke odugligt, utan tvärt-

om

om ganska dugligt." — "Jag säger ej detta i sådant afseende, fortfor Barberaren, utan emedan erfarenheten visat oss att alla, eller åtminstone de flesta, förslag, som öfverlemnas till Konungen, äro antingen omöjliga, eller narraktiga, eller skadliga för honom eller Riket." — "Mitt, svarade *Don Quixote*, är hvarken omöjligt, eller narraktigt, utan det lättaste, billigaste, bäst passande och kortaste, som en förslagsmakare någonsin kunnat påfinna." — "Hans Nåd, Herr *Don Quixote*, dröjer imedlertid att meddela oss det och stilla vår nyfikenhet," inföll Prästen. — "Jag skulle ej tycka om, sade *Don Quixote*, att jag nu i denna stund omtalade det, men att det sedermera, kanske i morgon redan, komme för det Stora Rådets öron, och en annan skulle då skörda både lof och belöning för mitt arbete." — "För min del, återtog Barberaren, gifver jag mitt löfte här och inför Gud, att ej säga det hvarken för Kung eller kneckt, eller för någon menniska på jorden: en ed, som jag lärt ur Prästens Romance, hvilken straxt vid början underrättar Konungen om skälmen, som stulit hans hundrade guldstycken och hans raska mulåsna." — "Jag känner icke den historien, sade *Don Quixote;* men jag vet att denna ed är pålitlig, och i anledning deraf anser jag äfven Herr Barberaren för en man af ära." — "Om han ej vore det, inföll Prästen, så ville jag gå i borgen och ansvara för honom, att han i detta fall ej skulle säga mera än en stumm, och det vid straff att förlora både process och rättegångskostnad." — "Men hvilken går i borgen för

Er,

Er, Herr Pastor?" frågade *Don Quixote.* — "Mitt ämbete, som består uti att förvara hemligheter," svarade Prästen.

"Nå väl då, fortfor *Don Quixote*, hvad annat behöfver Hans Majestät göra, än att genom en offentlig Härold låta förkunna, det alla vandrande Riddare, som irra omkring uti Spanien, böra på en utsatt dag infinna sig vid Hofvet? Ty om också icke flera än ett halft dussin kunde samlas, så borde väl en finnas ibland dem, som ensam förmådde förstöra hela den Turkiska makten. Varen nu rätt uppmärksamme, mina Herrar, och hören på mig. Skulle det till äfventyrs vara något nytt, att en enda vandrande Riddare nedhuggit en hel krigshär af 200,000 man, likasom om de alla haft en enda hals eller varit sammansatta af socker? Sägen nu sjelfva, huru många historier äro icke uppfyllda af sådana underverk? Det är olyckligt för mig, jag vill ej säga för hvar och en annan, att den ryktbare *Don Belianis* nu icke lefver, eller någon af de oräkneliga ättlingar *Amadis* af Gallien efterlemnat; ty om någon af dem nu vore vid lif och gaf sig i färd med Turken, så ville jag ej åtaga mig att dela bytet. Dock, himlen drager alltid försorg för sitt folk och uppväcker någon, som, skulle han också icke vara en like i tapperhet med fordna vandrande Riddare, åtminstone icke eftergifver dem uti tänkesätt. Vår Herre förstår mig, och mera säger jag icke." — "O ve! utropade nu systerdottren, jag vill dö deruppå, att min Herr Morbror åter vill blifva en vandrande Riddare." — *Don Quixote*

sva-

svarade nu: "såsom vandrande Riddare vill jag dö, Turkarne må nu löpa ut eller in, hvarest de behaga, och med all den makt de äga; men jag säger ännu en gång, att vår Herre förstår mig." — Härvid inföll Barberaren: "Mina Herrar! jag vill anhålla om Er tillåtelse att berätta en korrt historia, innehållande något som tilldragit sig i Sevilla, emedan den för tillfället passar så väl, att jag ej kan underlåta det." Prästen och *Don Quixote* biföllo det, de öfriga närvarande hörde äfven uppmärksamt på, och han började således:

"Uppå dårhuset uti Sevilla befann sig en man, som blifvit ditförd af sina anhöriga för det han förlorat förståndet. Han hade emottagit graden som Licentiat i Ossuna; men om detta också skett i Salamanca, hade han efter de flestas mening ändock varit en narr. Sedan denne graduerade Herrn några år varit inspärrad der, föll det honom i sinnet att han var botad och hade återfått sitt fulla förstånd, och i denna sin inbillning skref han till Erke-Biskopen samt bad honom på det enträgnaste, med anförande af många grundade skäl, att han måtte befalla hans befrielse ifrån det eländiga tillstånd, hvaruti han nu lefde, emedan han, igenom Guds barmhertighet, återfått sitt förlorade förstånd; men hans anhöriga qvarlemnade honom ännu på stället, på det de måtte njuta hans förmögenhet till godo, och i trotts af sanningen önskade de qvarhålla honom derstädes till hans död. Erke-Biskopen, som blifvit öfvertygad genom de flera förnuftiga och väl sammansatta bref han fått ifrån

ho-

honom, befallte en af sina Capellaner göra sig underrättad hos dårhusets Öfverstyresman, om det Licentiaten skrifvit var verkelig sanning eller icke, samt att han äfven sjelf borde tala med den vansinnige, och om han då fann att han återfått sitt förstånd, skulle han taga honom derifrån och försätta honom i frihet. Capellanen begaf sig till stället, och Öfverstyresmannen sade honom, att den i fråga varande mannen ännu var galen, ty ehuru han många gånger talade som en mycket förståndig person, slutade han dock alltid med sådana orimligheter, att de fullkomligt uppvägde hans föregående förnuftiga tal, hvarom han sjelf kunde få erfarenhet blott han ville tala med honom. Capellanen önskade det, hvarföre han gick till den vansinnige samt talade med honom längre än en timme, och under hela denna tid sade denne ej ett enda oklokt eller orimligt ord, utan i stället talade han så sammanhängande, att Capellanen blef tvungen att tro det narren var fullkomligt återställd till sina sinnen. Ibland andra saker sade den vansinnige honom äfven, att Öfverstyresmannen höll honom instängd der, för att ej förlora de skänker han erhöll af hans anhöriga, på det han skulle säga att galenskapen fortfor, ehuru sunda mellanstunder kunde inträffa; den största fiende han hade i sin olycka var hans stora förmögenhet, emedan hans ovänner, för att kunna njuta den, handlade svekfullt, och låtsade tvifla om den stora nåd vår Herre visat honom derigenom, att han, ifrån ett oförnuftigt kreatur, åter gjort honom till en menniska. Korrt sagdt: han

tala-

talade på sådant sätt, att han gjorde Öfverstyresmannen misstänkt, sina slägtingar elaka och samvetslösa, och sig sjelf så förståndig, att Capellanen beslöt taga honom med sig, på det Erke-Biskopen måtte se honom och blifva öfvertygad om sanningen af detta förhållande. I denna välmenta afsigt bad den gode Capellanen Öfverstyresmannen befalla, att de kläder skulle återlemnas till Licentiaten med hvilka han kommit dit; Öfverstyresmannen upprepade ännu en gång, att han måtte se sig före hvad han gjorde, emedan Licentiaten utan tvifvel ännu vore vansinnig. Alla dessa skäl och föreställningar verkade dock intet hos Capellanen, som ändteligen ville taga honom med sig; Öfverstyresmannen lydde, då han såg att det var Erke-Biskopens befallning. Man påklädde Licentiaten sina kläder, hvilka voro nya och snygga, och då denne såg sig klädd som en klok menniska, samt att han sluppit sin narrdrägt, bad han Capellanen om tillstånd att af Christelig kärlek få taga afsked af sina förra vansinniga kamrater. Capellanen svarade, att han ville följa honom och se galningarne der i huset. De gingo äfven, och några af de närvarande gjorde dem sällskap. Licentiaten närmade sig till en bur, hvarest en rasande var instängd, men hvilken nu höll sig stilla, och Licentiaten sade åt honom: "Min bror, påminn dig om du har något att anförtro mig; ty jag begifver mig hem, emedan Gud, genom sin oändeliga mildhet och barmhertighet, utan all min förtjenst, återskänkt mig förståndet, så att jag blifvit frisk och klok,

ty

ty ingen ting är omöjligt för Gud; nu sätter jag allt mitt hopp och förtröstan på honom, att då han behagat återställa mig till mitt förra tillstånd, skall du äfven röna detsamma blott du förtröstar på honom. Jag skall draga försorg att hitsända något åt dig att äta, det jag råder dig göra vid hvarje tillfälle, emedan jag, som genomgått samma Skola, har den fulla öfvertygelsen, att alla våra galenskaper härröra derifrån, att vi hafve tomma magar, och att våra hufvuden äro uppfyllda af luft. Friskt mod blott, friskt mod! ty nedslagenhet i olyckan förminskar hälsan och påskyndar döden." Alla dessa Licentiatens ord hördes af en annan vansinnig, som satt uti en bur midt emot den rasande; han upplyfte sig från sin gamla matta, der han låg alldeles naken, och frågade, hvilken det var som gick bort frisk och klok? Licentiaten svarade: "det är jag, min vän, som du ser; ty jag behöfver icke längre stanna här, hvarföre jag tackar himlen tusenfallt, som visat en så stor nåd emot mig." — "Betänk, Licentiat, hvad du säger, svarade den vansinnige, och låt icke djefvulen förblända dig; gå icke ett steg härifrån, utan stanna qvar i ditt kryphål, eller frukta att komma tillbaka igen." — "Jag vet att jag är frisk, svarade Licentiaten, och att jag således icke behöfver vända om till mitt fängelse." — "Du frisk? ropade galningen; nå väl då, lycklig resa! Men jag svär vid Jupiter, hvars Majestät jag föreställer på jorden, att blott för den synd Sevilla nu begår, nämligen att taga dig ur detta hus och anse dig för klok, skall jag så bestraffa den sta-

staden, att minnet deraf skall blifva varaktigt ifrån århundrade till århundrade, amen! Vet du då icke, du Licentiat-stackare! att jag kan verkställa det? Jag är ju, såsom jag redan sagt, den dundrande Jupiter, som håller uti mina händer de förhärjande blixtrarne, med hvilka jag kan och äfven plägar förstöra verlden? dock jag vill blott med en enda sak tuckta detta okunniga folk, och det skall blifva, att det ej skall rägna här i staden och den omliggande trakten under tre hela år, hvilket må räknas ifrån den dag och det ögonblick, då jag afkunnar denna dom. Du fri, frisk och klok, och jag galen, instängd och bunden? nej, jag vill förr låta hänga mig än jag skulle låta det rägna." Alla närvarande hörde uppmärksamt på denne vansinniges tal och skrik; men vår Licentiat vände sig till Capellanen, tog honom i handen, och sade: "Frukta icke, Ers Vördighet, och bry Er icke om hvad denne narren säger; ty om han är Jupiter och ej vill låta det rägna, så skall jag, som är Neptunus, vattnets far och beherrskare, låta det rägna så ofta mig godt synes och det kan vara nödigt." — Capellanen svarade då: "Det oaktadt, Herr Neptunus, är det icke bra att förtörna Jupiter; således torde min Herre qvarblifva här på stället, och en annan gång, när tid och tillfälle foga sig bättre, skole vi återkomma till Herrn." Öfverstyresmannen och de öfriga närvarande skrattade, hvaröfver Capellanen blef till hälften ond; man afklädde åter Licentiaten, han qvarblef på dårhuset; och dermed är historien slut."

"Detta,

"Detta, Herr Barberare, sade *Don Quixote*, är således den historien som här passar så väl, och den Ni nödvändigt måste omtala! Aj, Herr Skäggputsare, Herr Skäggputsare! huru blind måste icke den vara, som ej kan se genom ett såll? Huru är det möjligt, att Herrn icke vet, det alla jemförelser af snille emot snille, tapperhet emot tapperhet, skönhet emot skönhet och famille emot famille alltid äro förhatliga och upptagas illa? Jag, Herr Barberare, är icke Neptunus, vattnets Gud, icke eller bemödar jag mig derom, att man skall anse mig såsom förståndig, om jag icke är det; jag arbetar endast deruppå, att göra för verlden begriplig den villfarelse i hvilken den sväfvar, emedan den ej vill återupplifva det mest lyckliga tidehvarf, då vandrande Ridderskapets Orden florerade; men vårt förderfvade tidehvarf förtjenar icke njuta så mycket godt som de tider fingo åtnjuta, då vandrande Riddare gjorde det till sin plikt, och lade den bördan på sina skuldror, att försvara Konungariken, beskydda Jungfrur, bistå faderlösa och omyndiga, tuckta de stolta och belöna de ödmjuka. De flesta Riddare man ser nu för tiden fladdra af siden, gyllenduk och andra präktiga tyger, hvarmed de bekläda sig i stället för klingande jern och stål. Nu finnes ingen Riddare, som sofver på fria fältet, underkastad himmelens stränghet, och beväpnad ifrån hand till fot med alla vapenstycken; nu finnes ingen som, utan att taga föttren ur stegböglarna, endast stödd emot sin lans, tager sig en lätt slummer, såsom fordna vandrande Riddare gjorde; nu

 fin-

finnes ingen som kommer ur skogen och begifver sig till något berg, samt derifrån till det stormiga hafvets nakna ödsliga strand, hvarest han ser för sig en liten båt, utan åror, segel eller mast, eller annat tillbehör, springer uti densamma med oförskräckt hjerta och öfverlemnar sig åt det djupa hafvets oförsonliga böljor, hvilka än slunga honom emot himmelen, än nedsänka honom i en afgrund; men han, med bröstet vändt emot den aldrig besegrade stormen, befinner sig, då han minst tänker deruppå, mera än tretusende mil aflägsnad ifrån det stället, hvarest han steg i båten; och då han nu landstiger på en aflägsen och okänd kust, möta honom händelser, som äro värda, icke att skrifvas på pergament, utan att ristas i metall. Nu deremot triumferar trögheten öfver verksamheten, lättjan öfver arbetslusten, lasten öfver dygden, skrytet öfver tapperheten, och theorien öfver sjelfva utöfningen af vapenbragder, hvilka endast voro till och framglänste i den gyllne ålder, då vandrande Riddare funnos. Om så icke är, sägen mig då, hvilken var ädlare och tapprare än den rycktbare *Amadis* af Gallien? hvilken förståndigare än *Palmerin* af England? hvilken mera höflig och lätt i umgängessätt än *Tirante den hvite?* hvilken artigare än *Lisuarte* af Grekland? hvilken mera stridbar än *Don Belianis?* hvilken mera oförskräckt än *Perion* af Gallien? hvilken föraktade mera faran än *Felix Marte* af Hyrcanien? hvilken var uppriktigare än *Esplendian?* hvilken mera djerf än *Don Cirongilio* af Thracien? hvilken modigare än *Rodamonte?*

monte? hvilken mera försigtig än Konung *Sobrino*? hvilken käckare än *Reinaldo*? hvilken mera oöfvervinnerlig än *Roland*? hvilken var mera präktig och artig än *Rugero*, ifrån hvilken de nuvarande Hertigarne af Ferrara härstamma, enligt *Turpins* Cosmographie? Alla dessa Riddare, och många andra, som jag kunde uppräkna, min Herr Pastor, voro vandrande Riddare, Ridderskapets ljus och ära. Dessa, eller sådana som dessa, borde efter min mening utses, då Hans Majestät skulle finna sig rätt väl betjenad samt undvika mycken kostnad, och Turken skulle af harm rycka skägget af sig. Imedlertid vill jag nu qvarblifva der jag är, då Capellanen icke vill taga mig med sig; och om Jupiter, såsom Barberaren sagt, ej vill låta det rägna, så är jag här, och skall låta det rägna när mig behagar. Detta säger jag blott på det Herr Barberaren måtte finna, att jag förstått honom."

"I sanning, Herr *Don Quixote*, inföll Barberaren, kan jag försäkra, det jag ej sagt detta utan i en god afsigt, och nådig Herrn bör icke upptaga det illa." — "Jag vet bäst sjelf, svarade *Don Quixote*, om jag bör upptaga detta illa eller icke." — Prästen yttrade sig nu: "Hittills har jag nästan icke sagt ett ord, men jag vill ej gerna längre stanna i ett tvifvelsmål, som qväljer och trycker mitt samvete, och som leder sitt ursprung ifrån hvad Herr *Don Quixote* förut sagt." — "Jemte flera andra saker, återtog *Don Quixote*, är äfven detta Herr Pastorn tillåtit; och således kan han omtala sitt tvifvelsmål; ty det är icke angenämt att

hafva

hafva sådant på samvetet." — "Efter detta erhållna tillstånd, fortfor Prästen, säger jag således, det mitt tvifvelsmål består deruti, att jag på intet sätt kan öfvertyga mig sjelf, att hela denna flock af vandrande Riddare, dem Ni, min nådige Herr *Don Quixote*, uppräknat, verkeligen varit till i verlden, såsom vanliga personer med kött och ben, utan jag föreställer mig att allt är dikt, fabler, osanningar och drömmar, omtalade af nyss uppvaknade eller rättare sagdt sofvande personer." — "Detta är en annan villfarelse, svarade *Don Quixote*, uti hvilken många fallit, nämligen att de ej villja tro det sådana Riddare funnits i verlden; också har jag ofta vid särskilta tillfällen, och under samtal med särskilta personer, sökt förjaga denna nästan allmänna villfarelse genom sanningens ljus; men åtskilliga gånger har mitt bemödande ej lyckats; vid andra tillfällen åter har det skett med framgång, då jag fått stödja mig på sanningens skuldror. Denna sanning är så uppenbar, att jag nästan kan säga, det jag sett *Amadis* af Gallien med egna ögon, och han var en man af hög växt, med hvitt ansigte, ett vackert skägg som var svart; hans blick var till hälften mild, till hälften sträng; i tal var han korrt, långsam till vrede, men snar att åter dämpa den. På samma sätt, som jag nu beskrifvit *Amadis*, kunde jag, såsom mig synes, afmåla och framställa alla vandrande Riddare i verlden, som förekomma uti de historiska berättelserna; ty då de, efter min tanke, voro sådana som historien framställer dem, så kan man, i anledning af deras utför-

da

da bedrifter, och de omständigheter i hvilka de befunnit sig, med tillhjelp af en god philosophie, rätt väl föreställa sig deras utseende, ansigtsfärg och växt." — "Huru stor tror Ni då, min Herr *Don Quixote*, frågade Barberaren, att jätten *Morgante* varit?" — "Hvad jättarne angår, fortfor *Don Quixote*, så äro meningarne olika, huruvida sådana varit till i verlden eller icke; men den Heliga Skrift, som ej kan afvika ett solgrand ifrån sanningen, visar oss att sådana funnits, då den berättar oss historien om Philistéern *Goliath*, som varit sju och en half aln lång, hvilket är en omåttelig storlek. Äfven har man på ön Sicilien funnit så stora benpipor och skulderblad, att deras storlek bevittnat det de måtte hafva tillhört jättar, hvilka varit höga som torn: en sanning, som geometrien satt utom allt tvifvelsmål. Dock kan jag, oaktadt allt detta, icke med visshet säga huru stor *Morgante* varit, ehuru jag föreställer mig att han ej varit mycket lång, hvilket jag slutar deraf, att man i den historien, som serskilt afhandlar hans bedrifter, finner det han många gånger sofvit under tak; då han således fann hus, i hvilka han kunde gå in, är det tydligt, att hans storlek ej varit så ofantelig." — "Så är det," inföll Prästen, som fann ett nöje uti att höra dessa utmärkta galenskaper; han frågade derföre hvad *Don Quixote* tänkte om *Reynaldos de Montalban* och om *Rolands* ansigten, jemte de öfriga tolf Pairerne af Frankrike, emedan alla varit vandrande Riddare." — "Om *Reynaldo*, svarade *Don Quixote*, vågar jag påstå, att han haft ett bredt ansigte, en liflig

färg,

färg, mycket rörliga utstående ögon, att han haft ett öfvermåttan häftigt sinnelag, samt varit en vän af röfvare och dåligt folk. Om *Roland*, *Rotolando* eller *Orlando* (ty historierne omtala honom under alla dessa namn), har jag den fullkomliga öfvertygelse, att han varit af medelmåttig växt, med breda skuldror, något skefbent, mörk ansigtsfärg och tjockt skägg, luden öfver hela kroppen, och att han haft en hotande blick, varit korrt i sitt tal, men mycket höflig och väl uppfostrad." — "Om *Roland*, inföll Prästen, ej varit en mera fager ungersven än nådig Herrn nu beskrifver honom, så var det ej underligt, att Fröken *Angelica* den Sköna försmådde honom, och heldre blef intagen af den artighet, skönhet och munterhet, som den lille skägglöse Mohren ägde, åt hvilken hon öfverlemnade sig; också var det vida mera förnuftigt af henne att förälska sig i *Medoros* angenäma väsende än i *Rolands* kämpa-råhet." — "Denna *Angelica*, Herr Pastor, svarade *Don Quixote*, var en svärmande, lättsinnig och ostadig flicka, som uppfyllde verlden likaså mycket med sina obetänksamma företag, som med ryktet om sin skönhet. Hon föraktade tusendetals Herrar, som voro både tappra och kloka, och åtnöjde sig med en liten obeskäggad Page, som icke ägde annat värde och namn än att han var tacksam emot sin vän. Den store Sångaren, som prisat *Angelicas* skönhet, nämligen den namnkunnige *Ariosto*, som antingen icke vågade eller icke ville besjunga hvad som tilldragit sig vidare med denna Dame, sedan hon öfverlemnat sig

åt

åt sin låga böjelse, och hvilka saker ej måste vara de mest ärbara, lemnar derföre alltsammans, och slutar sålunda:

Hur i Catay hon thronen kunnat nå,
I högre ton en annan sjunga må.

Utan tvifvel har detta varit en prophetia; ty Poëterne kallas äfven *Vates*, som vill säga förutseende personer. Denna sanning är tydlig; ty sedermera har en berömd Andalusisk Poët begråtit och besjungit hennes tårar, och en annan rycktbar till och med ensam Castiliansk Poët har besjungit hennes skönhet.”

”Men säg mig dock, Herr *Don Quixote*, inföll härvid Barberaren, om icke någon Poët äfven funnits, som skrifvit satirer emot denna Fröken *Angelica*, ibland så många som sjungit hennes lof?” — ”Jag tror nog, svarade *Don Quixote*, att om *Sacripante* eller *Roland* varit Poëter, hade de vackert tilltvålat denna Damen; emedan det är en egen och naturlig sak för Poëter som blifvit föraktade, eller ej fått tillträde hos sina diktade Damer, dem de utvalt till sina tankars beherrskarinnor, att hämnas genom satirer och smädeskrifter: en hämnd, som visserligen är ett ädelt bröst ovärdig; men hittills har ej kommit till min kunskap något smädefullt skaldestycke emot Fröken *Angelica*, som gjort något uppseende i verlden.” — ”Det är underbart,” sade Prästen; men i detsamma hörde de Hushållerskan och Systerdottren, som lemnat sällskapet, häftigt skrika på gården, och alla sprungo dit hvarifrån larmet hördes.

II CAP.

II CAP.

Om den märkvärdiga twist SANCHO PANZA *hade med* DON QUIXOTES *Systerdotter och Hushållerska, jemte andra lustiga händelser.*

Historien omtalar, att det skrik *Don Quixote*, Prästen och Barberaren hörde, kom ifrån Systerdottren och Hushållerskan, som trätte med *Sancho Panza*, hvilken med knytnäfvarne ville bana sig väg att träffa *Don Quixote;* men de försvarade dörren, och ropade: "Hvad vill denne landstrykaren här i huset? Gå hem till Er, min vän; ty det är ni och ingen annan, som förför och förvillar vår husbonde, samt släpar honom omkring på alla vägar och stigar." *Sancho* svarade härtill: "Satans hushållerska! den som blifvit förförd, bortlockad och kringsläpad på alla vägar och stigar är jag, men icke din husbonde; han har fört mig igenom alla länder, och således ären J illa underrättade. Mig tubbade han från hus och hem med hvarjehanda krimskrams, och lofvade mig en Ö, på hvilken jag ännu i denna stund väntar." — "Jag önskar dig tusende olyckor med alla dina öar, fördömde *Sancho!* svarade Systerdottren; och hvad äro då öar? kanske något som duger att äta, du tjockbuk och storslukare!" — "Det är ingen ting att äta, utan att styra och beherrska, samt af mera värde än fyra städer och fyra af hofvets Minister-ämbeten," återtog *Sancho*. — "Men med allt detta, ropade hushållerskan, skall du ändock icke komma hit in, du olyckspåse, som är fullstoppad med bara elakhet; gå och styr ditt hus,

plöj

plöj din åker, och bry dig hvarken om sjöar eller öar." Prästen och Barberaren roade sig mycket åt detta samtal imellan de tre, men *Don Quixote*, som fruktade att *Sancho* i sin dumhet och elakhet skulle förtala sig, och vidröra sådana punkter, som icke just lände till hans ära, ropade åt honom, hvarigenom han förmådde de tvenne qvinnorna att tiga och insläppa *Sancho*. Denne kom således in, hvarvid Prästen och Barberaren tog afsked af *Don Quixote*, om hvars botande de nu fullkomligt tviflade, då de sågo huru mycket han var fästad vid sina galna tankar, och huru djupt han låg nedsjunken i den enfalldiga drömmen om sitt vandrande Ridderskap. Prästen sade derföre till Barberaren: "Ni skall få se, granne, att, när vi minst tänka deruppå, begifver vår ädling sig ännu en gång ut på vida fältet." — "Derom tviflar jag alldeles icke, svarade Barberaren; men jag förundrar mig ej så mycket öfver Riddarens galenskap, som öfver Vapendragarens dumhet, hvilken tror så fast på den utlofvade ön, att allt hvad man ville invända deremot omöjligt skulle öfvertyga honom." — "Gud hjelpe dem bägge, återtog Prästen; men nu skole vi uppmärksamt tillse hvad som vill blifva utaf detta sammelsurium af Riddarens och Vapendragarens galenskaper, emedan bägge synas likasom gjutna i samma form, så att Herrns narraktigheter voro utan tjenarens dumhet icke värda ett öre." — "Det är sannt, sade Barberaren; och det skulle fägna mig mycket att veta hvad de bägge nu afgöra." — "Jag är öfvertygad, fortfor Prästen, att Systerdottren och

Hus-

Hushållerskan omtala det för oss; ty det vore emot deras natur att nu icke lyssna.

Imedlertid hade *Don Quixote* instängt sig i ett rum med *Sancho;* och då de befunno sig allena, sade han: "Det förtryter mig mycket, *Sancho*, att du förr sagt, och äfven nu säger, att jag varit den som lockat dig från din boning, då du vet, att jag sjelf icke stannat hemma. Vi drogo ut tillsammans, förblefvo sedermera och reste oupphörligt tillsammans; samma lycka och öde hafva träffat oss bägge. Om man en gång slungat dig upp och ned i luften, så har man hundrade gånger pryglat mig, och detta är enda företrädet jag haft framför dig." — "Detta var alldeles i sin ordning, svarade *Sancho;* ty, enligt hvad Hans Nåd sjelf sagt, tillhöra olyckshändelser mera de vandrande Riddarne än deras Vapendragare." — "Deruti bedrager du dig, *Sancho*, återtog *Don Quixote*, emedan ordspråket säger: *Quando caput dolet &c.*" — "Jag förstår intet annat språk än mitt eget," yttrade *Sancho.* — "Jag vill säga, fortfor *Don Quixote*, att då hufvudet värker hafva alla lemmar känning deraf; då jag således är din Herre och beherrskare, är jag äfven ditt hufvud och du en del af mig, emedan du är min tjenare; och af denna orsak måste den smärta, som drabbar mig, äfven göra dig ondt, likasom din i afseende på mig." — "Så borde det väl vara, svarade *Sancho;* men då de slungade mig, som är en del af Herrn, upp i luften, stod mitt hufvud utanföre bakom gårdsmuren, och såg mig flyga upp och ned, utan att det kände minsta smärta. Då

såle-

således lemmarna äro förbundna att deltaga i det onda som träffar hufvudet, borde det äfven tillhöra hufvudet att lida med lemmarna." — "Huru kan du nu säga, inföll *Don Quixote*, att det icke smärtade mig, då de lekte boll med dig? Detta bör du hvarken säga eller tänka, emedan jag dervid kände mera smärta i min själ än du på din kropp. Men nu villje vi lemna allt detta; ty den tid kommer väl, då vi kunne närmare betrakta detta ämne. Säg mig nu blott, min vän *Sancho*, huru talar man om mig här på orten? hvilken mening har folket om mig; hvilken de ädle och Riddareståndet? hvad säga de om min tapperhet, mina bedrifter och mitt artiga uppförande? hvad yttra de om mitt företag att upplifva och återskänka verlden den glömda vandrande Ridderskapets Orden. Korrt sagdt: jag ber dig, *Sancho*, att du säger mig allt hvad i denna punkt kommit för dina öron, och det skall du göra utan att tillägga något godt eller utesluta något elakt; ty det tillhör redlige tjenare, att säga sina Herrar sanningen ren och oförfalskad, utan att smickret sätter något dertill, eller en falsk högaktning förminskar något; helst du bör veta, *Sancho*, att om sanningen naken, och utan en förskönande slöja, alltid kom för Furstars öron, så skulle andra tidehvarf mera anses för jernåldren än vårt nu varande, hvilket bör sålunda förstås, att jag anser detta tidehvarf för en gyllne ålder. Gif akt på denna anmärkning, *Sancho*, så att du på ett klokt sätt och med god afsigt låter mig höra det sanna i afseende på de saker, om hvilka jag frågat dig." — "Det

vill

vill jag mycket gerna, svarade *Sancho*, likväl med vilkor, att Herrn icke förtörnas öfver hvad jag säger, emedan Herrn önskar att jag skall framställa allt i sin nakenhet, eller utan att påkläda det annan drägt än den, i hvilken jag emottagit detsamma." — "Det skall på intet sätt förtörna mig, fortfor *Don Quixote;* således, *Sancho*, kan du tala fritt och utan omsvep."

"Det första jag således har att säga, började *Sancho*, är att folket anser Herrn för en den största narr, och mig för en föga mindre galning. De Adelige säga, att Hans Nåd icke hållit sig inom gränsorna af sitt stånd, utan satt ett *Don* framför sig, samt gjort sig till Riddare med fyra vinrankor, ett par tunnland jord, en trasa framföre och en dito baktill. Riddarne säga, det de finna föga välbehag deruti, att Landtjunkrar ställa sig i bredd med dem, helst då de äro sådana stackare som svärta sina skor med sot och stoppa svarta strumpor midt på benen med grönt silke." — "Detta, sade *Don Quixote*, åsyftar icke mig; ty jag går alltid väl klädd och utan lappar; kläderna kunna väl vara nötta, men då äro de det mera af vapnen än af tiden." — "Hvad åter angår nådig Herrns tapperhet, artighet, bedrifter och företag, fortfor *Sancho*, så finnas derom särskilta meningar; några säga: han är en narr, men dock lustig; andra: han är tapper, men olycklig; andra: han är artig, men dumdristig; och således sladdras både hit och dit, så att omsider icke ett helt ben blifver öfrigt hvarken på Hans Nåd eller mig." — "Häraf kan du se, *Sancho*, inföll *Don Quixote*, att ju mera

dyg-

dygden glänser, ju mera förföljes den; ty nästan ingen af forntida berömda hjeltar har undgått att smädas af ondskan. *Julius Cæsar*, den modigaste, försigtigaste och tappraste Fältherre, kallades äregirig, och sades dessutom icke vara nog ren hvarken i kläder eller seder. Om *Alexander*, som genom sina bedrifter förvärfvade tillnamnet den Store, sades, att han vid vissa tillfällen var begifven på dryckenskap. *Hercules*, som fullbordade så många storverk, kallades vällustig och qvinlig. Om *Don Galaor*, bror till *Amadis* af Gallien, hviskades, att han var öfvermåttan trätgirig, och om hans bror, att han gerna gret. Således, *Sancho*, kan, ibland det förtal som drabbat så förträffliga männer, äfven mitt få passera, om de ej hafva mera att säga, än hvad du redan berättat." — "Tror Herrn det stannar dervid? återtog *Sancho*; jo pytt! sade *Pehr* till Konungen." — "Alltså är ännu mera qvar?" frågade *Don Quixote*. — "Sjelfva dräggen är på botten, svarade *Sancho*; hittills har det endast varit tårtor och sockerbröd; men om Hans Nåd vill veta allt hvad som säges, och lära känna hela bakdanteriet, så skall jag genast hitsända en man, som kan omtala alltsammans, utan att en gnista skall fattas; ty förleden afton hemkom *Bartholomæi Carrascos* son ifrån Salamanca, der han studerat och blifvit Baccalaureus, och då jag gick till honom att önska lycklig återkomst, berättade han mig, att Hans Nåds historia redan löper omkring verlden i en bok med titel: *Den snillrike ädlingen Don Quixote af La Mancha*. Äfven sade han, att jag omtalas i samma bok

under

under mitt verkeliga namn *Sancho Panza*, tillika med Fröken *Dulcinea af Toboso*, jemte andra saker, som endast förefallit imellan oss allena, hvarföre jag korssade mig af förundran deröfver, att historieskrifvaren kunnat få veta allt sådant." — "Jag försäkrar dig, *Sancho*, sade *Don Quixote*, att någon vis häxmästare är författare till vår historia, emedan ingen ting, som de ärna beskrifva, är fördoldt för dem." — "Hå! ropade *Sancho*, huru kan det vara en vis eller en häxmästare? ty såsom Magistern *Simson Carrasco* (så heter han, om hvilken jag talade) sade mig, skall denne historieskrifvarens namn vara *Cid Mahometh Bengel.*" — "Det är ett Mohriskt namn," sade *Don Quixote*. — "Så måste det förhålla sig, återtog *Sancho;* ty jag har hört sägas, att de flesta Mohrer skola vara Benglar." — "Men, fortfor *Don Quixote*, du måste irra dig i afseende på tillnamnet för denne *Cid*, som på Arabiska betyder Herre." — "Det kan väl vara, svarade *Sancho;* men om Hans Nåd behagar, skall jag i ögonblicket flyga åstad och hämta den omtalte mannen hit." — "Då gör du mig ett stort nöje, min vän, sade *Don Quixote;* ty det du nu sagt mig har väckt hela min nyfikenhet, och jag vill ej smaka en bit mat förr än jag blifvit noga underrättad om allt." — "Jag går då efter honom," svarade *Sancho*, som lemnade sin Herre, för att uppsöka Magistern, med hvilken han snart återkom, då ett ganska lustigt samtal föreföll imellan de tre.

III CAP.

III CAP.

Om det löjliga samtal, som föreföll imellan Don Quixote, Sancho Panza *och Baccalaureus* Simson Carrasco.

Don *Quixote* satt sedan mycket tankfull under det han väntade på Baccalaureus *Carrasco*, af hvilken han hoppades få höra något nytt om sig sjelf, hvilket, såsom *Sancho* sagt, innefattades i en bok; men han kunde svårligen öfvertyga sig, att en sådan historia funnes, då blodet på hans svärdsklinga, af de fiender han dödat, ännu knappt hunnit torka, och man ändock påstod att hans ärorika Ridderskap blifvit utspridt igenom trycket. Imedlertid föreställde han sig, att någon Vis, antingen hans vän eller fiende, genom trollkonst öfverlemnat boken till trycket; var det en vän, så hade det skett för att upphöja och utmärka hans bedrifter framför de mest berömde vandrande Riddares hjeltedater; var det åter en fiende, hade afsigten varit att göra dem till intet, eller nedsätta dem under de mest obetydliga företag, som kunde tillskrifvas en Vapendragare; men, sade han för sig sjelf, en Vapendragares bragder äro aldrig beskrifna, och om det således är sannt att en dylik historia finnes, så måste den, då den angår en vandrande Riddare, nödvändigt vara prunkande, hög, härlig och sannfärdig. Härmed tröstade han sig något; men blef åter tröstlös vid den tanken, att författaren var en Mohr, enligt hans namn *Cid*, emedan ingen sanning kunde förväntas af en sådan, då alla Mohrer

äro ljugare, bedragare och fantaster. Han fruktade äfven, att man torde hafva behandlat hans kärlek med någon oanständighet, som kunde lända hans herrskarinna, Hennes Nåd *Dulcinea af Toboso*, till smälek och elakt ryckte; han önskade deremot, att man måtte noga hafva framställt den trohet och ärbarhet han alltid iakttagit, samt huru han försmått Kejsarinnor, Drottningar, och Jungfrur af alla slag, i det han alltid hållit sin naturs begär inom tillbörlig gräns. Så vacklade han hit och dit, under mångfalldiga föreställningar, då *Sancho* införde till honom *Carrasco*, som af *Don Quixote* emottogs med mycken artighet.

Vår Baccalaureus, ehuru han hette *Simson*, var just icke stor till kroppen, men en stor skalk, med blek ansigtesfärg och skarpt förstånd. Han var ungefär 24 år gammal, hade ett rundt ansigte, en platt näsa och stor mun: alla kännetecken, att han hade ett elakartadt lynne, samt var en vän af skämt och upptåg, hvilket han visade så snart han fick se *Don Quixote*, emedan han föll på knä för honom, och sade: "Ers Höghet, Herr *Don Quixote af Mancha*, täcktes räcka mig sin hand; ty vid *Sanct Petri* högtidsdrägt, som jag sett, ehuru jag blott genomgått fyra Ordnar, bedyrar jag, att Hans Nåd är en af de mest berömda vandrande Riddare, som någonsin funnits eller komma att finnas på jordens rund. Prisad vare *Cid Hamet Benengeli*, som skrifvit historien om Edra stora bedrifter, och dubbelt prisad den vettgirige, som gjorde sig den mödan att, till allmän uppbyggelse för alla menniskor, öfversätta den-

sam-

samma från det Arabiska på vårt Castilianska språk!" — *Don Quixote* upplyftade honom, och sade: "Det är således sannt, att en historia om mig finnes, och att en Mohr eller Vis författat densamma?" — "Detta är så sannt, nådige Herre, svarade *Simson*, att jag tror, det nu i denna dag mera än 12,000 exemplar äro tryckta af denna historia, att icke omtala hvad som utkommit i Portugal, Barcellona och Valencia, der den äfven är tryckt, och rycktet säger, att den också i Antwerpen är under prässen, och jag är öfvertygad att ingen nations språk finnes, på hvilket den icke blifver öfversatt." — "Ett af de ting, sade *Don Quixote*, som mest bör fägna en dygdig och utmärkt man, är att, ännu under lifstiden, se sig med ett godt namn känd uppå alla språk, och sina bedrifter tryckta; jag säger med ett godt namn, ty sjelfva döden kan ej jemnföras med motsatsen." — "Hvad som angår ett godt namn och ryckte, svarade *Simson*, så bär Hans Nåd segerpalmen framför alla andra vandrande Riddare; emedan så väl Mohren på sitt språk, som den Christne i sin öfversättning, bemödat sig att på det mest lifliga sätt afmåla för oss Hans Nåds artighet, oförskräckta mod att möta faror, samt tålamod vid motgångar och lidande, så väl i afseende på sår som andra olyckstillfällen, äfvensom den ärbarhet och återhållsamhet Hans Nåd visat i sin fullkomligt Platoniska kärlek till Hennes Nåd, Donna *Dulcinea af Toboso.*" — Härvid inföll *Sancho*: "Alldrig förr har jag hört Fru *Dulcinea af Toboso* kallas *Donna*, utan rätt och slätt Fru *Dulcinea af Toboso*, hvilket redan är

ett fel uti historien." — "Detta är icke något inkast af vigt," svarade *Carrasco.* — "Nej visserligen icke, sade *Don Quixote;* men säg mig nu, Herr Baccalaureus, hvilka af mina bedrifter äro de som mest göra uppseende i denna historia?" — "Häröfver, svarade *Simson*, finnas åtskilliga meningar, likasom tycket i sådant fall är olika: någre hålla sig till äfventyret med väderqvarnarne, som syntes Hans Nåd vara Briaréer och jättar; andra föredraga det med stampverken; några fägna sig öfver beskrifningen på de tvenne krigshärarna, som sedan befunnos vara tvenne fårhjordar; andra åter värdera mera händelsen med liket, som skulle föras till Segovia att begrafvas; en påstår, att Galérslafvarnas befrielse öfverträffar allt annat; en annan, att ingen ting kan jemföras med äfventyret i afseende på de jättelika Benedictinermunkarne, samt envigsstriden emot den tappre Biscayern." — "Men säg mig, Herr Baccalaureus, sade nu *Sancho*, förekommer der också händelsen med formännen, då den beskedliga *Rozinante* fick det infallet att leka älskare med de fyrbenta Sköna?" — "Den vise häfdatecknaren, återtog *Simson*, har ej lemnat något qvar i bläckhornet; han har omtalat och beskrifvit all ting noga, till och med de caprioler den gode *Sancho* gjorde i täcket." — "Jag gjorde inga caprioler i täcket, svarade *Sancho*, men väl i luften, och det vida mera än jag önskade." — "Såsom jag föreställer mig, sade *Don Quixote*, finnes ingen mensklig historia i verlden, som icke har sina omväxlingar, i synnerhet då den handlar om Ridderskap,

skap, emedan en sådan omöjligt kan vara uppfylld endast af lyckliga händelser." — "Imedlertid, återtog *Simson*, påstå några, som läst denna historia, att det skulle fägnat dem om författaren förbigått något af den oändeliga mängd prygel, hvilka på åtskilliga ställen blifvit Herr *Don Quixote* tilldelade." — "Det hör dock till det sanna af historien," inföll *Sancho*. — "Likväl, sade *Don Quixote*, hade de billigtvis stillatigande kunnat förbigå det; ty sådana händelser, som hvarken förändra eller förderfva historien, böra ej beskrifvas, helst om de lända historiens hjelte till föga båtnad. *Æneas* var verkeligen icke så from, som *Virgilius* framställer honom, och *Ulysses* icke så vis, som *Homeros* målar honom." — "Så är det, svarade *Simson*; men annat är att skrifva som Poët, annat åter såsom häfdatecknare: Poëten kan berätta eller besjunga händelserna, icke såsom de tilldragit sig, utan som de bordt tilldraga sig; men historieskrifvaren måste beskrifva dem, icke som de borde vara, utan såsom de verkeligen varit, utan att tillägga eller borttaga något i afseende på sanningen." — "Om Herr Mohren, sade *Sancho*, bemödat sig om att endast berätta sanning, så är jag öfvertygad, att ibland min Herres prygel mina äfven befinnas; ty de togo aldrig mått af min nådige Herres skuldror utan att tillika mäta mig öfver hela kroppen; men deröfver bör jag icke förundra mig, ty, som min Herre säger, böra lemmarna deltaga i den smärta hufvudet lider." — "Du är en skalk, *Sancho*, sade *Don Quixote*, och i sanning fattas dig icke minne, om du

vill

vill ihogkomma något." — "Om jag också ville glömma alla de prygel och puffar jag undfått, svarade *Sancho*, så skulle de strimmor, hvilka ännu stå helt synbara på rygg och refben, icke tillåta det." — "Tig, *Sancho!* ropade *Don Quixote*, och fall icke Herr *Carrasco* i talet, emedan jag nu vill anhålla, det han täcktes fortfara att underrätta mig, om hvad som vidare står att läsa i den omtalade historien." — "Äfvenledes hvad som står om mig, sade *Sancho*, emedan jag skall vara en af de förnämsta presonagerna derstädes." — "Personager och icke presonager, min vän *Sancho*," sade *Simson*. — "Hafve vi nu åter fått en ordryttare? återtog *Sancho;* men låtom oss fortfara, ty annars blifver ej något slut under vår lifstid." — "Jag vill aldrig blifva salig, sade *Simson*, om icke Ni är den andra personen i denna historia; och många finnas, som heldre höra Er tala än någon af de prydligast målade hufvudpersoner i hela boken; likväl finnas några som påstå, att Ni måste varit öfvermåttan lättrogen, då Ni kunnat såsom säkert antaga löftet om Ståthållarskapet öfver en Ö, hvilket den här närvarande Herr *Don Quixote* utsatt till Er belöning." — "Rom byggdes icke på en dag, inföll *Don Quixote*, och *Sancho* har ännu icke nog mogen ålder; men med den erfarenhet åren gifva, skall han blifva mera vis och tjenlig till Ståthållare än han nu är." — "Jag bedyrar heligt, nådig Herre, sade *Sancho*, att den Ö jag icke kan styra med de år jag redan innehar, skall jag också icke med *Methusalems* ålder kunna regera. Olyckan är blott, att denna

na

na Ö ännu håller sig undan, Gud vet hvarest; men mig fattas visserligen icke förmåga att beherrska den." — "Öfverlemna allt åt himlens välbehag, *Sancho*, återtog *Don Quixote*, och allt skall gå lyckligt, ja kanske lyckligare än du förmodar; ty intet blad på ett träd rör sig utan himlens villja." — "Det är mycket sannt, sade *Simson*, och om vår Herre vill, fattas ej *Sancho* tusende öar att styra, så mycket mindre en." — "Imedlertid, fortfor *Sancho*, har jag sett Ståthållare, som efter mitt omdöme icke förtjenat lösa upp mina skoremmar, men likväl hafva de spisat på silfver och blifvit kallade Excellencer." — "Dessa hafva icke varit Ståthållare öfver Öar, utan öfver mindre betydliga Ståthållareskap, svarade *Simson*; ty de som styra Öar böra åtmindstone känna theorien af språket." — "*Thé* skall jag nog vänja mig vid, sade *Sancho*, men *orien* ger jag tusan pocker, ty det förstår jag ej. Imedlertid villje vi lemna detta Ståthållareskap åt försynens skickelse, ty mig blifver nog beskärdt hvad som bäst passar mig; men nu får jag säga Herr Baccalaureus *Simson*, huruledes det obegripligt fägnat mig, att historiens författare talat om mig på ett sådant sätt, att ingen ledsnat vid de saker som förekomma om mig; ty jag försäkrar på min Vapendragareära, att om han sagt något om mig, hvilket ej anstått en gammal Christen, såsom jag är, så hade jag läst texten för honom på ett sätt, att de döfva skulle hafva hört det." — "Sådant hade ju varit att göra underverk," invände *Simson*. — "Underverk eller icke, återtog *Sancho*,

så

så må en hvar se till hvad han talar eller skrifver om folk, och icke hugga till i vädret med hvad som först faller honom in."

"Ett af de fel man anmärkt i denna historia, sade *Simson*, är att författaren inflickat en berättelse, med titel: *Den otidigt nyfikne*, icke för det den anses usel eller illa skrifven, utan emedan den icke hör till stället, eller har minsta sammanhang med Hans Nåd Herr *Don Quixotes* historia." — "Jag vill slå vad, ropade *Sancho*, att den klåparen gjort en hackmat af alltsammans." — "Nu vågar jag påstå, yttrade *Don Quixote*, att en Vis icke varit författare till min historia, utan någon okunnig pladdrare, som på vinst och förlust samt utan plan företagit sig att skrifva densamma, det måtte blifva derutaf hvad som helst, likasom *Orbaneja*, målarn från *Ubeda*, gjorde, hvilken, då man frågade, hvad han målade? gaf till svar: hvad som blifver deraf. Han målade en gång en tupp, som dock blef så otydlig, att han måste skrifva inunder med Göthiska bokstäfver: *detta är en tupp*. Så lärer det äfven förhålla sig med min historia, hvilken torde behöfva Commentarier för att kunna förstås." — "Alldeles icke, svarade *Simson*, den är så tydlig, att man utan minsta svårighet förstår densamma: barn kunna den som utanläxa, ynglingar läsa den, männer förstå den, och gamla personer prisa den; korrt sagdt: den sökes, läses och kännes så mycket af alla menniskor, att man knappt får se en mager häst, förrän man säger: "se der går *Rozinante;* och de som mest sysselsätta sig med denna läsning äro Pagerne.

In-

Ingen förnäm Herres förmak finnes mera, der man ej har en *Don Quixote;* då en lemnar den, tager en annan vid; några träta och andra bedja om densamma. Med ett ord: denna historia är den mest nöjsamma, utan att väcka någon förargelse, emedan i hela boken icke finnes ett oanständigt uttryck, eller en tanke, som är stridig emot Catholska läran." — "Att skrifva annorlunda, sade *Don Quixote*, vore att ej skrifva sannt, utan osannt, och historieskrifvare, som bemöda sig om att ljuga, förtjena att brännas, likasom falska myntare. Men jag begriper alldeles icke hvad som förmått författaren att betjena sig af främmande berättelser och händelser, då han haft så mycket att skrifva om mig; han borde hafva rättat sig efter ordspråket: vacker visa är ej för ofta qväden; ty i sanning, om han blott velat noga anföra alla mina tankar, suckar och tårar, mina goda önskningar och deras uppfyllande, så hade han deraf kunnat sammansätta en bok, likaså stor, om icke större, än samteliga *Tostados* *) arbeten utgöra. I sanning, Herr Baccalaureus, så mycket jag förstår i den vägen, fordras mycket förstånd och ett moget omdöme, för att författa historiska arbeten eller hvad slags bok som helst; att framställa skämt och löjligheter fordras ett stort snille. Den mest förståndiga caracteren i en Comedie är Tölpens; ty den, som skall gifva oss en sann

bild

*) *Alphonso Tostado* var Biskop i Avila, och sades veta allt hvad som möjligen kan vetas. Hans arbeten utgjorde 27 volumer. På hans grafvård skref man: *Hic stupor est mundi, qui scibile discutit omne* (Denne är verldens häpnad, hvilken borttagit allt som kan vetas).

bild af dumheten, måste sjelf för ingen del vara dum. Historien är nästan en helig sak, emedan den måste vara sann, och der sanning är, der är också det gudomliga; men det oaktadt finnas dock menniskor, som författa och utkasta böcker i verlden, likasom de utströdde sockergryn." — "Likväl, inföll *Simson*, finnes ingen så usel bok, att icke något godt innefattas i densamma." — "Derom tviflar jag icke, svarade *Don Quixote;* men likväl har ofta händt, att de som förvärfvat mycket beröm och gjort sig förtjente genom sina skrifter, antingen alldeles förlorat detta beröm, eller åtmindstone en god del deraf, sedan de utgifvit dem af trycket." — "Orsaken dertill, återtog *Simson*, är den, att tryckta arbeten kunna lättare skärskådas, då felen också med mera lätthet märkas, och ju mera berömd författaren är, ju strängare granskas hans arbete. Männer, som äro rycktbara genom snille, stora Poëter, berömda Historieskrifvare, blifva alltid, eller åtmindstone ofta, blottställde för afund af sådana personer, hvilka anse för ett nöje eller ett särskilt tidsfördrif att bedömma andras skrifter, utan att sjelfva frambringa något i dagsljuset." — "Detta är icke underligt, svarade *Don Quixote;* ty många theologer finnas, som ej duga på predikstolen, men likväl äga skicklighet att upptäcka det bristande eller det öfverflödiga hos dem som predika." — "Så förhåller det sig verkeligen, Herr *Don Quixote*, sade *Carrasco;* men jag skulle önska att sådana granskare voro något mera barmhertiga och något mindre stränga, och ej för mycket spände uppmärk-

sam-

samheten på atomerna uti det glänsande arbetets solstrimmor, hvilket de klandra; *si aliquando bonus dormitat Homerus* (om den gode *Homerus* någon gång slumrar), så borde de besinna huru mycket han vakat, för att åt sina arbeten gifva ljus och så liten skugga som möjligt. Äfven kan det inträffa, att det som synes dem vanprydande är en naturlig fläck, som någon gång förhöjer skönheten af det ansigte, der den fått plats. Jag för min del måste tillstå, att den vågar rätt mycket, som låter trycka en bok, emedan det är sjelfva omöjlighetens omöjlighet att författa den så, att den behagar och tillfredsställer alla som läsa densamma." — "Den som handlar om mig, invände *Don Quixote*, har väl roat få?" — "Alldeles tvärtom, svarade *Simson*; ty *stultorum est infinitus numerus* (narrars antal är oändeligt), och således äro de oräkneliga, som läst denna historia med välbehag. Några hafva ansett det såsom felaktighet i författarens minne, då han glömt omtala hvilken den röfvaren var, som stal *Sanchos* åsna; ty förloppet berättas ej tydligt, utan man finner blott att den blef stulen; men korrt derefter ser man åter *Sancho* ridande på sin åsna, utan att man vet huru den återkommit. Äfvenledes säger man, att han glömt omtala hvad *Sancho* gjorde med de 100:de guldmynt han fann i kappsäcken uti de svarta bergen, emedan de sedan ej mera nämnas, och likväl finnas många, som önskade veta hvad han företog med dem, eller till hvilken utgift de användes, hvilket således är en hufvudsakelig punkt, som brister i detta verk." —

San-

Sancho svarade nu: "För närvarande, Herr *Simson*, är jag ej i tillfälle att göra räkenskap för detta, emedan en sådan svaghet i magen öfverkommit mig, att om jag ej snart får mig ett par klunkar vin, är det alldeles förbi med mig *). Jag går hem, ty min gumma väntar på mig, och sedan jag ätit skall jag återkomma, för att tillfredsställa Herrarne och alla menniskor i afseende på alla frågor, så väl om min åsnas förlust, som användandet af de hundrade guldmynten." Utan att afbida svar, eller säga ett ord mera, begaf han sig nu hem. *Don Quixote* bad och nödgade Baccalaureus *Simson* att hålla till godo en tarflig måltid hos honom, hvilket denne emottog och stannade qvar. Till de vanliga rätterna fogades nu ett par dufvor, och under spisningen talades blott om Riddaresaker, hvarvid *Simson* rättade sig efter sin värds lynne. Kalaset blef snart slut; man tog sin middagssömn; *Sancho* återkom sedan, och förra samtalet fortsattes.

IV CAP.

Hvaruti SANCHO PANZA *besvarar Baccalaureus* SIMSON CARRASCOS *frågor och undanrödjer hans tvifvelsmål, jemte andra saker som förtjena att kännas och omtalas*

Sancho återkom till *Don Quixotes* hus, der han genast återtog förra samtalet, och sade: "På

*) Originalet har: *Kommer jag i Sanct Lucias torn*, hvilket lärer uttrycka en svår belägenhet i allmänhet.

"På det Herr *Simson* frågade, af hvilken, huru och när åsnan blef stulen ifrån mig, kan jag svara sålunda: samma natt, då vi flycktade för det Heliga Brödraskapet och begåfvo oss till de svarta bergen, efter det mindre lyckliga äfventyret med galérslafvarne, samt med den döda, som fördes till Segovia, fördolde min Herre och jag oss i en tät aflägsen skogstrakt, hvarest min Herre, stödd emot sin lans, och jag, sittande på min grolle, uttröttade och högst försvagade af de förflutna stridigheterna, insomnade så tungt, som om vi hvilat på ejderdunsbolstrar; jag hade i synnerhet en så hård sömn, så att någon, hvilken det var kan jag ej säga, fann tillfälle att sätta mig på fyra styltor, dem han upprest under min ridsadel, så att jag blef ridande qvarsittande, och han stal sedan min åsna undan mig, utan att jag märkte det." — "Detta var en lätt sak att verkställa, inföll *Don Quixote;* ty det samma har händt *Sacripante*, då han bivistade Albracas belägring, hvarest hans häst blef stulen undan hans ben med samma knep af den berycktade tjufven *Brunelo*." — "Det dagades, fortfor *Sancho*, och knappt hade jag börjat sträcka mig litet förrän styltorna föllo undan, och jag slog mig rätt dugtigt i backen. Genast såg jag mig omkring efter åsnan, men återfann den icke, hvarvid mina ögon uppfylldes af tårar, och jag utbröt i ett sådant klagorop, att om författaren icke infördt det i vår historia, så har han uteslutit det bästa. Efter några dagars förlopp, jag vet ej sjelf huru många, då jag åtföljde Prinsessan *Micomicona*, igenkände jag åter min

åsna,

åsna, och den, som då red på densamma, var *Gines de Pasamonte* i Ziguenerdrägt, just den spetsbofven och röfvaren, som min Herre och jag befriade ifrån kedjorna." — "Deruti består ej felet, sade *Simson*, utan deruti, att innan åsnan ännu blifvit återfunnen, säger författaren att *Sancho* red på samma grå åsna." — "Jag kan ej svara något annat häruppå, återtog *Sancho*, än att författaren irrat sig, eller också är det ett tryckfel." — "Så förhåller det sig utan tvifvel, fortfor *Simson;* men hvad företogs med de hundrade guldmynten?" — "Dem har jag användt till nödvändiga behof för mig sjelf, min hustru och mina barn, svarade *Sancho;* och de hafva förorsakat, att min hustru med tålamod fördragit mitt omkringvandrande och landstrykeri, hvartill min Herres *Don Quixotes* tjenst förledt mig; ty om jag, efter en så lång tids förlopp, återkommit hem utan åsna och utan en penning, så hade en olycka säkert drabbat mig. Om Ni nu vill veta mera af mig, så står jag här för att svara, vore det också Konungen sjelf i egen person. För öfrigt angår det ingen menniska, om jag funnit eller icke funnit något, samt om jag utgifvit eller icke utgifvit det; ty om alla de prygel jag bekommit på denna resa skulle betalas med penningar, om jag också blott vill räkna fyra öre för hvarje slag, så borde jag ytterligare hafva etthundrade guldstycken, och dermed vore ändock icke hälften af min sveda betald. En hvar må taga sig om näsan och stoppa i barmen, och icke bemöda sig om att kalla hvitt för svart och svart för hvitt; ty

hvar

hvar och en är ändock sådan Gud skapat honom, och ofta mycket sämre." — "Jag skall draga försorg derom, sade *Carrasco*, att historiens författare, då en ny upplaga sker, icke glömmer hvad den redelige *Sancho* nu sagt, emedan verket derigenom bör vinna en ansenlig förbättring." — "Finnes i denna boken något annat att rätta, Herr Baccalaureus?" frågade *Don Quixote*. — "Något kunde väl finnas, svarade *Simson*, men intet af sådan vigt, som det jag nu anfört." — "Har författaren till äfventyrs icke utlofvat ännu en del?" fortfor *Don Quixote*. — "Nog har han lofvat, återtog *Simson;* men han säger att han ännu icke funnit den, eller vet någon som har den, och således tvifle vi mycket om den kommer ut, dels emedan några säga att andra delen aldrig duger, dels emedan andra påstå, att det är tillräckligt skrifvit om *Don Quixote*, och således drager man andra delen mycket i tvifvelsmål, ehuru andra, som äro mera muntra än trumpna, säga: ännu mera *Quixoterier;* fram med *Don Quixote*, och låt *Sancho Panza* pladdra, det må vara hvad som helst; ty vi äro nöjda dermed." — "Men hvad tänker då författaren?" frågade *Don Quixote*. — "Hvad han tänker? återtog *Simson*: jo, han önskar finna fortsättning af historien, den han söker med ovanlig flit, för att genast utgifva den af trycket, mera i afseende på den vinst han ärnar skörda deraf, än för att inlägga ära." — *Sancho* inföll då: "Författaren ser således blott på penningar och vinst; då vore det ett underverk om han lyckas, emedan han dervid endast lärer tänka: fort!

fort! fort! likasom skräddare nyss före Jul *), och allt arbete, som göres i sådan hast, kan aldrig ernå någon fullkomlighet. Herr Mohren, eller hvad han är, borde derföre se sig något före i afseende på hvad han gör; ty jag och min Herre skole gifva honom händerna så fulla med äfventyr och mångfaldiga händelser, att han skall blifva istândsatt att skrifva icke blott två, utan hundrade delar. Den gode mannen lärer utan tvifvel tänka, att vi här slumrat in i all maklighet; nej bevars! ännu en gång sätta vi våra fötter på marken, och man skall få se huru leken börjas på nytt. Hvad jag vill säga, är, att om min Herre följt mitt råd, hade vi redan varit ute på fria fältet att afböja oförrätter och hindra förtryck, såsom skick och bruk är hos goda vandrande Riddare."

Sancho hade knappt uttalat dessa sista orden, förrän de tydeligen hörde *Rozinante* gnägga, hvilket gnäggande *Don Quixote* ansåg för ett ganska lyckligt tecken, och beslöt att inom tre eller fyra dagar åter företaga en färd. Han meddelade Baccalaureus *Simson* sin föresats, och utbad sig hans råd, till hvilken trakt han borde vända sig, hvaruppå denne svarade: att enligt hans mening borde han begifva sig till Konungariket Arragon och staden Saragossa, hvarest inom kort tid, vid *Sanct Georgs* fest, skulle anställas det mest högtidliga Tornérspel, då han kunde taga priset af alla Arragonska Riddare, hvilket vore detsamma som att taga det-

*) Originalet har: Påskafton; i Svenska öfversättningen torde Jul passa bättre.

det ifrån alla Riddare i verlden." Derefter berömde han mycket Riddarens beslut, såsom högst ärofullt och manligt; men rådde honom derjemte att vara mera uppmärksam på sig sjelf då fråga var att möta faror, emedan hans lif ej tillhörde honom, utan alla dem som behöfde hans hjelp i olyckor och betryck. — "Detta är hvad jag beständigt upprepar, inföll *Sancho;* ty min Herre anfaller etthundrade beväpnade männer som en sjelfsvåldig gosse angriper en russinstrut. Himlen vet bäst, Herr Baccalaureus, att anfall har sin tid, och återtåg sin tid, och man bör ej alltid ropa: *Sanct Jago*, framåt Spaniorer *)! helst som jag hört sägas, och jag tror till och med af min Herre sjelf, att tapperheten står midt imellan fegheten och förvägenheten, och om så är, vill jag icke att han skall fly utan att veta hvarföre, men icke eller att han skall angripa, då mängden råder till annat. Men framför allt vill jag nu underrätta min Herre, att om han ärnar taga mig med sig, sker det endast med det vilkor, att han sjelf åtager sig alla strider, och att jag ej är förbunden till något annat, än att draga försorg om hans person, nemligen att hålla hans kläder rena samt skaffa mat och dryck. Häruti vill jag just visa min skicklighet; men om han tänker, att jag vidare ärnar lägga handen på svärdet, vore det också emot de mest gemena skurkar och det sämsta pack, så misstager han sig mycket. Jag, Herr *Simson*, är alldeles icke sinnad att förvärfva mig ryckte såsom tapper, utan såsom den bästa och trog-

*) Spanska arméens hårskri.

naste Vapendragare, som någonsin tjenat en vandrande Riddare. Om då min Herre *Don Quixote*, dertill föranlåten af mina många och stora tjenster, täcktes skänka mig en af de många öar, hvilka, såsom han säger, snart skola tillfalla honom, så emottager jag den med största tacksamhet; men gifver han mig ingen, så lefver jag likaväl; ty en menniska bör icke sätta förtröstan på den andra, utan på Gud; och kanske smakar mig mitt bröd likaså väl, ja äfven bättre, då jag icke är Ståthållare, än sedan jag blifvit det. Jag kan ju icke veta, om ej hin onde vid detta Ståthållareskap spelar mig något puts och lägger något i min väg, hvaröfver jag stupar och slår tänderna ur munnen på mig. *Sancho* är jag född och såsom *Sancho* ärnar jag dö. Men om med allt detta det ena goda efter det andra skulle komma öfver mig, så att jag utan mycket besvär och fara kunde genom himlens bistånd ernå en Ö eller något annat godt brödstycke, vore jag väl icke en sådan narr, att jag släppte det ur händerna, emedan man säger: om någon skänker dig en ko, så spring genast fram med klafven; och bjuder lyckan dig ett finger, så räck henne hela handen." — "Ni talar som en Professor, min vän *Sancho*, sade *Carrasco*; men lita nu endast på himlen och Er Herre *Don Quixote*; ty han gifver Er kanske lika gerna ett Konungarike, som en Ö." — "Det större är bättre än det mindre, svarade *Sancho*; likväl måste jag säga Herr *Carrasco*, att min Herre då icke kastade bort ett Konungarike; ty jag har kännt mig sjelf på pulsen och funnit

nit

nit mig stark nog att beherrska Konungariken och styra öar, hvilket jag äfven flera gånger sagt min Herre." — "Betänk dock, *Sancho*, inföll *Simson*, att höga ämbeten förändra plägseder och tänkesätt, och det kunde hända, att då Ni blifver Ståthållare, vill Ni ej igenkänna Er egen mor, som födt Er." — "Detta kan inträffa med sådana, som äro födda bakom spiseln, svarade *Sancho;* men icke med dem, på hvilkas hjertan den gamla Christendomen ligger fyra finger tjock, såsom hos mig; nej, det står icke i min förmåga att visa mig otacksam emot någon." — "Himlen gifve det! sade *Don Quixote*, och det kan bäst sägas när Ståthållareskapet kommer, hvilket jag tycker mig redan se för mina ögon."

Derefter bad han Baccalaureus *Simson*, att han, i händelse han vore Poët, täcktes visa honom den godheten och författa några verser, innehållande det afsked han ärnade taga af sin herrskarinna *Dulcinea af Toboso*, hvarvid han önskade att hvarje rad måtte börjas med en bokstaf utur hennes namn, så att, då vid versernas slut dessa sammanlades, de måtte utgöra *Dulcinea af Toboso*." — *Simson* svarade: att han icke vore någon af de berömda Poëter Spanien nu ägde, hvilka sades endast vara tre och en half *); men att han dock ville författa berörde verser, ehuru en stor svårighet visade sig vid deras sammansättning, i anseende dertill, att bokstäfverna som utgjorde nam-

*) Dessa tre voro då: *Alonzo de Ercilla*, författare till Araucana, *Juan Rufo de Cordova*, författare till Austriaden, och *Christoval de Virues*, författare till Monserrato. Med den halfva lårer *Cervantes* troligen menat sig sjelf.

net voro sjutton *); ty om han indelade dem uti fyra stropher, med fyra rader i hvardera, blef en bokstaf öfrig; nyttjade han åter fyra verser med fem rader, som kallas Decimas eller Redondillas, så skulle tre rader fattas; således ärnade han försöka att utesluta en bokstaf, på det fyra stropher måtte innefatta namnet *Dulcinea del Toboso*. — "Så måste det framför allt blifva, inföll *Don Quixote;* ty om icke namnet står rent och tydligt utsatt, tror intet fruntimmer att verserna äro författade till min herrskarinna." I detta beslut stannade de, äfvensom att afresan skulle ske inom åtta dagar. *Don Quixote* bad *Simson* förtiga detta för Prästen, Barberaren, Systerdottren och Hushållerskan, på det de icke måtte störa hans ärofulla och tappra beslut. *Carrasco* lofvade allt, hvarefter han tog afsked, under det han ålade *Don Quixote* att, så fort tillfälle yppades, lemna underrättelse om sina lyckliga eller olyckliga händelser; de åtskiljdes sedan, och *Sancho* gick att laga allt i ordning, som var nödvändigt för resan.

V CAP.

Om det förnuftiga och angenäma samtal, som föreföll emellan SANCHO PANZA *och hans hustru* THERESA **) PANZA, *jemte andra evigt minnesvärda händelser.*

Då denna historias öfversättare kommer till detta femte Capitel, säger han sig anse det för oäk-

*) *Dulcinea del Toboso.*

**) I föregående delen kallas hon *Johanna.*

oäkta, emedan *Sancho Panza* här talar på ett helt annat sätt, än man bör förvänta af hans inskränkta begrepp, och säger så spetsfundiga saker, att man måste anse omöjligt det han sjelf framalstrat dem; likväl har öfversättaren ej velat underlåta att fortfara med sitt arbete, för att uppfylla hvad han åtagit sig; hvarföre fortsättningen följer sålunda:

Sancho kom hem så lustig och glad, att hans hustru redan på ett böss-skotts afstånd kunde märka hans glättighet, hvarföre hon blef föranlåten att fråga: "Huru är det med dig, min söta *Sancho*, emedan du synes så innerligt glad?" — "Min kära gumma! svarade han, om himlen så behagade, skulle det fägna mig mycket mera att icke vara så glad." — "Jag förstår dig ej, min gubbe, återtog hon, och begriper ej hvad du menar dermed, att om himlen behagade, skulle det fägna dig att icke vara så glad. Ehuru enfalldig jag är, inser jag dock, att en hvar bör finna nöje uti att vara vid godt lynne." — "Ser du, min bästa *Theresa*, fortfor *Sancho*, jag är glad deröfver, att jag beslutit åter gå i tjenst hos min Herre *Don Quixote*, som ärnar företaga sitt tredje Riddaretåg att söka äfventyr, och jag vill följa honom, emedan mina omständigheter fordra det, i förening med hoppet, som tillika smickrar mig med den tanken, att jag åter torde finna etthundrade sådana guldmynt, som dem jag redan utgifvit; men derjemte bedröfvar det mig att skilljas ifrån dig och mina barn. Om Gud behagade gifva mig tillräckligt bröd i mitt eget hus, utan att jag behöfde sålunda

stryka

stryka omkring på obanade stigar och korsvägar, hvilket för Honom vore en obetydlig sak, så är det tydligt att min glädje vore mera grundad och varaktig; men min närvarande munterhet är dock blandad med sorg deröfver, att jag måste lemna dig. Således har jag ju sagt rätt, att det skulle fägna mig vida mera, att icke vara så glad." — "Vet du väl, *Sancho*, svarade *Theresa*, att sedan du blifvit en medlem af det vandrande Ridderskapet, talar du på ett så underligt sätt, att jag icke mera förstår dig." — "Allt nog, min gumma, fortfor *Sancho*, om Gud förstår mig; ty han förstår allt, och dermed väl. Men hör, min skatt! under dessa tre dagar måste du väl förpläga min åsna, så att den kan hålla ut på nytt med ett krigståg. Gif den dubbelt foder, samt se efter min sadeldyna och hela min öfriga rustning; ty vi ärna icke fara på bröllop, utan stryka omkring hela vida verlden, att våga hals och lemmar emot jättar, drakar och vidunder, samt höra hväsningar, vrålande, tjut och bräkande, hvilket dock allt kan anses såsom smörblomster, blott vi ej komma i färd med formän och förtrollade Mohrer." — "Det tror jag nog, min käraste man, svarade *Theresa*, att vandrande Vapendragare icke äta sitt bröd för intet, och derföre vill jag äfven oupphörligt bedja vår Herre, att han snart frälsar dig från ett så stort elände." — "Jag säger dig, min gumma, återtog *Sancho*, att om jag ej trodde mig inom kort tid blifva Ståthållare öfver en Ö, så dog jag här på stället." — "Nej bevars! ropade *Theresa*, må hönan lefva fastän hon har

pip-

pippen; lef du, min vän, och gif hin onde alla Ståthållareskap. Du framföddes till verlden utan Ståthållareskap; hittills har du lefvat utan något sådant, och utan detsamma kan du gå eller bäras till grafven, när himlen så behagar. Huru många finnas icke i verlden, som lefva utan Ståthållareskap, och de lefva lika bra ändå samt räknas ibland menniskors antal. Den bästa krydda i hela verlden är hungern, och emedan den aldrig tryter den fattige, så spisar han alltid med god smak. Men besinna, *Sancho*, att om lyckan verkeligen förskaffar dig ett Ståthållareskap, så får du ej glömma mig och dina barn. Påminn dig, att *Sanchico* har fyllt femton år, och att det är hög tid för honom att komma i Skolan, så vida annars hans farbror Abbén skall kunna taga honom i kyrkans tjenst. Betänk äfven att din dotter *Maria Sancha* icke skulle dö af harm om hon blef bortgift; ty jag tror mig märka, att hon längtar likaså mycket efter en man, som du efter ett Ståthållareskap; och, korrt att säga, är en illa gift flicka dock i bättre tillstånd än en väl underhållen frilla." — "Jag försäkrar på min heder, sade *Sancho*, att om vår Herre hjelper mig till att ernå ett Ståthållareskap, så ärnar jag, min hjertans gumma, förskaffa *Maria Sancha* ett så förnämt giftermål, att hon nödvändigt skall blifva kallad Hennes Nåd." — "Det duger icke, *Sancho!* svarade *Theresa*, gift henne med sin like, det är bäst; ty om hon skulle förbyta sina träskor emot sidenskor, sin grå ylleklädning emot siden och sammet, samt i stället för *Maja* och *du* kallas Donna och

Ers

Ers Nåd, så skulle flickan blifva alldeles hufvudyr, och vid hvarje steg begå tusende fel, af hvilka man genast kunde märka hennes låga och fattiga härkomst." — "Tig, din toka, fortfor *Sancho;* ty genom två eller tre års öfning skulle förnämheten och alla nådiga miner vara likasom medfödda hos henne; och om det också icke lyckades, hvad betydde det? hon förblef ändock Hennes Nåd, det öfriga måtte gå huru som helst." — "Nej, *Sancho*, blif qvar inom ditt stånd, svarade *Theresa*, och sök ej att stiga högre, utan kom ihog ordspråket: lika par gå bäst i dans. Det vore just en härlig sak, att gifta vår *Maria* med ett stycke Riks-Grefve, eller annan Riddarekarl, som, så snart hufvudet ej stod rätt på honom, förebrådde henne sin födsel, kallade henne bondlolla och dotter af gement tiggarepack; nej, min gubbe, så sannt jag lefver skall det aldrig ske, ty dertill har jag icke uppfostrat henne. Skaffa du blott penningar, *Sancho*, och öfverlemna åt mig omsorgen att skaffa flickan en man. Här hafve vi *Lope Tocho*, *Juan Tochos* son, en frisk och rask gosse, som vi noga känna, och jag vet att han redan kastat ett godt öga på flickan; med honom, som är vår like, skulle hon blifva väl försörjd; vi hade dem alltid under vår tillsyn, och utgjorde då tillhopa en famille, föräldrar och barn, måg och barnabarn; vi skulle lefva i endrägt tillhopa och himlens välsignelse komma öfver oss alla. Deremot bör hon alldeles icke bortgiftas vid Hofvet eller i de stora palatsen, dit hon alldeles icke hör och hvarifrån vi aldrig kunde få förspörja

nå-

något om henne." — "Men hör då, din åsna och Barnabasqvinna! ropade *Sancho*, hvilken satan rider dig, att du vill förhindra mig bortgifta min dotter så, att mina barnabarn blifva Excellencer? Vet du väl, *Theresa*, det jag ifrån mina förfäders tid hört sägas, att den som ej vill betjena sig af lyckan, då hon kommer sjelfmant, bör sedan aldrig beklaga sig då hon vänder ryggen till. Det vore således högst oklokt att nu, då hon klappar på vår dörr, hålla den tillsluten; nej, vi skole hissa segel under det en gynnande vind blåser. (Af detta talesätt och något annat, som *Sancho* sedermera säger, drager denna historiens öfversättare den slutsatsen, att detta Capitel är oäkta). Tror du då icke, ditt nöt, fortfor *Sancho*, att det vore mycket godt, om, sedan min kropp hunnit hvila uti maklighet inom ett indrägtigt Ståthållareskap, jag drog oss alla upp ur smutsen, så att jag kunde efter behag få bortgifta *Maria Sancha*, och du fick höra dig nämnas *Donna Theresa Panza*, samt erhöll ett säte i kyrkan på mjuka dynor och stickade tapeter, till trotts och harm för alla Adeliga Fruar och Fröknar i orten? Nej, du vill då heldre blifva hvad du är utan någon förändring, likasom ett stenbeläte vid en mur. Vi skole ej mera tala härom, och *Sanchica* skall blifva Grefvinna, i trotts af allt hvad du pratar deremot." — "Hvad säger du nu, min gubbe? svarade *Theresa;* se dig väl före, ty vid allt detta fruktar jag att detta min dotters Grefskap länder henne till förderf; men gör hvad du behagar, förvandla henne till en Hertiginna eller Prin-

sessa;

sessa; likväl vill jag säga dig, att det aldrig sker med min villja eller mitt samtycke. Jag, min vän, har alltid älskat jämnlikhet, och jag kan omöjligt fördraga högmod, som grundar sig på intet. *Theresa* har man kallat mig vid döpelsen, ett godt ärligt namn utan krimskrams och tillsatser af *Don* och *Donna*. Min far hette *Cascajo*, och nu heter jag *Theresa Panza*, emedan jag är din hustru, ehuru jag med allt skäl kunde kalla mig *Theresa Cascajo;* men man skall taga seden dit man kommer, och jag är nöjd med mitt namn, utan att något *Don* sättes framföre, hvilket förefaller mig så tungt, att jag ej tilltror mig bära det. Icke eller önskar jag gifva något sqvallerämne åt dem som skulle se mig Höggrefligen utsirad, eller såsom Ståthållerska; ty de skulle straxt säga: nej se på huru den suggan sätter trynet i vädret! i går hade hon ej ett bomullskläde att sätta på sig, utan hon kom i mässan med hufvudet insvept i capuchonen af sin kolt; i dag åter går hon sidenklädd, är utsmyckad med juveler, och krämar sig, likasom vi ej skulle känna henne. Om Gud låter mig behålla mina sju eller fem sinnen, eller huru många jag har, ärnar jag väl aldrig gifva anledning dertill, att man skall se mig i en sådan skrud. Du, min kära gubbe, kan Ståthålla på dina öar så mycket du behagar, och sätta näsan så högt du vill; men vid min mors aska svär jag, att hvarken jag eller min dotter skola afvika ett steg ifrån plägsederna inom vår by; *en ärlig qvinna bör man alltid hemma finna*, och *den flickan är bäst, som anser arbete för en fest.* Gå du med

din

din *Don Quixote* ut på äfventyr, och öfverlemna oss åt vårt öde, det Gud täcktes förmildra efter vår förtjenst. Jag vet verkeligen icke hvarifrån han tagit sitt *Don*, emedan hvarken hans far eller farfar haft det." — "Nu måste jag säga, inföll *Sancho*, att någon ond ande säkert farit i kroppen på dig; Gud tröste mig för dig, gumma, och för alla de orimligheter du nu pladdrat utan både början och slut! Hvad sammanhang har då *Cascajo*, juvelerna, ordspråken och högmodet med det som jag sagt? Hör nu, du gåshufvud och dumskalle (ty så kan jag med skäl kalla dig, då du ej förstår mina ord, utan afviker ifrån det jag så tydeligen sagt), om jag påstått att min dotter skulle nedstörta sig ifrån ett högt torn, eller att stryka omkring i verlden, såsom det behagade Infantinnan *Donna Urraca* att göra, så hade du skäl att sätta dig emot min villja; men då jag, lika hastigt som en raket stiger, eller man blinkar med ögonen, sätter ett *Don* framför henne och ett präktigt Herradöme bakom henne, samt rycker henne upp ur sina trasor, för att sätta henne på ett sammetshyende under en thronhimmel, eller på så många dyrbara Ottomaner i hennes rum, som hela Ottomanniska Riket har invånare *): skulle du äfven icke då gifva ditt bifall, eller låta din villja öfverensstämma med min?" — "Vill du veta, hvarföre jag säger nej, min gubbe? svarade *Theresa;* jo för ordspråkets skull, som lyder så: man måste ställa munnen efter matsäcken. Ingen fäster

ögo-

*) I Originalet står *Almohadas:* ett famillenamn i Marocco, men som äfven betyder hyende.

ögonen på den fattiga, utan på den rika; och om denne rike en tid varit fattig, så uppkommer ett hviskande och ett förtalande, att man kan rysa dervid, och dessa baktalare ökas beständigt i alla vinklar och vrår med ett susande och brusande, som en bisvärm." — "Gif nu akt, *Theresa*, återtog *Sancho*, och hör hvad jag vill säga dig; ty säkert har du ej hört något sådant i all din lefnadstid; men det jag nu talar har jag icke af mig sjelf, utan allt hvad jag tänker säga äro sentencer efter den Patern, som predikade här i vår by förleden fastlag, och om jag ej minnes orätt, sade han: att alla närvarande ting, dem våra ögon skåda, inpräglas vida starkare och varaktigare i minnet än de förbigångna. (Hvad *Sancho* här säger utgör det andra stället, som förmått öfversättaren att anse detta Capitel för oäkta, emedan det synes öfverträffa *Sanchos* begrep; men denne fortfar imedlertid således): Härifrån kommer det, att när vi se en med dyrbara kläder väl utstofferad person, åtföljd af en mängd betjening, blifva vi likasom med våld tvungna att visa densamma vördnad, ehuru vårt minne samma ögonblick framställer för oss någon låghet, som vi förut märkt hos samma person, emedan denna skymfande föreställning, den må härleda sig ifrån fattigdom eller låg härkomst, såsom något, hvilket redan är förbi, icke fäster sig hos oss, utan endast det vi se för våra ögon. Om således den person, hvilken lyckan upphöjt ifrån sin fordna låghet (och med dessa uttryck beskref Patern höjden af sin lycka), är väl uppfostrad, frikostig och

artig

artig emot alla, utan att ställa sig i bredd med dem som äro af gammal Adel, så kan du anse för säkert, min kära *Theresa*, att ingen finnes, som påminner sig hvad den person varit, utan att alla visa honom vördnad för hvad han är, utom sådana som plågas af afundsjuka, och för hvilka ingen får njuta sin lycka i fred." — "Jag förstår dig icke, min man, sade *Theresa;* gör som dig behagar, och sönderbråka ej längre mitt hufvud med dina tal och sentencer, utan följ din Revolution att verkställa hvad du säger." — "Du skall säga Resolution, gumma, och ej Revolution," inföll *Sancho.* — "Låtom oss ej tvista derom, kära gubbe, svarade *Theresa;* jag talar såsom vår Herre gifvit mig förmåga dertill, och inlåter mig ej i några ordträtor. Jag ville blott säga, att om du fullt och fast beslutit att emottaga ett Ståthållareskap, så bör du taga med dig vår son *Sanchico*, på det han genast må lära af dig att Ståthållisera; ty det är alltid bra att sönerne få ärfva och lära fädernas handtverk." — "Sedan jag fått Ståthållareskapet, sade *Sancho*, så skall jag sända efter honom med posten, och tillika sända dig penningar, hvilka då ej kunna fattas för mig; ty aldrig finnes brist på personer, som vilja låna penningar åt Ståthållare, då desse ej hafva några; och sedan skall du kläda honom så, att han ej synes hvad han är, utan hvad han skall blifva." — "Sänd du blott penningar, svarade *Theresa*, så skall jag kläda honom nätt som en docka." — "Vi äro ju således nu eniga derom, återtog *Sancho*, att vår dotter skall blifva Grefvinna." —

"Den

"Den dag, då jag ser henne som Grefvinna, yttrade *Theresa*, anser jag såsom hennes begrafningsdag; men jag säger dig ännu en gång, att du må handla efter behag; ty vi qvinnor födas till verlden med den bördan, att vi måste lyda våra männer, ehuru dumma bänglar de också äro." Nu började *Theresa* gråta så häftigt, som om hon redan sett sin dotter död och begrafven. *Sancho* tröstade henne dermed, att om han nödvändigt måste göra dottren till Grefvinna, skulle han verkställa det så sent som möjligtvis ske kunde. Härmed slutades samtalet, och *Sancho* gick att besöka *Don Quixote* och emottaga hans befallningar i afseende på afresan.

VI CAP.

Om det som tilldrog sig imellan DON QUIXOTE, *hans Systerdotter och Hushållerska, hvilket är ett af de vigtigaste Capitel i hela denna historia.*

Under det *Sancho Panza* och hans hustru *Theresa Cascajo* hade det anförda orimliga samtalet med hvarandra, voro *Don Quixotes* Systerdotter och Hushållerska icke heller sysslolösa, emedan de af tusende tecken kunde märka, att deras husbonde var sinnad att för tredje gången begifva sig ut på tåg, för att åter utöfva det efter deras mening fördömda vandrande Ridderskapets plikter. De försökte på allt

möj-

möjligt sätt att afvända honom ifrån detta elaka uppsåt; men allt var endast att predika i öknen och att hamra på kallt jern. Ibland åtskilligt annat tal, som härvid föreföll, sade Hushållerskan åt honom: "I sanning, min nådige Herre, om Ni ej vill förblifva här hemma och öfvergifva att vandra öfver berg och dalar, lik en osalig ande, för att söka hvad man kallar äfventyr, men hvad jag kallar olyckor, så skall jag med klagorop och gråt vända mig till både Gud och Konungen, att de måtte göra ett slut deruppå." — *Don Quixote* svarade: "Hushållerska! hvad Gud skulle svara på dina klagomål vet jag icke, och lika så litet hvad Hans Majestät behagade säga dervid; men det vet jag, att om jag vore Konung så undandrog jag mig att svara på den oändeliga mängd dumma böneskrifter, hvilka dageligen ingifvas; ty en af de tyngsta bördor Konungar måste bära är väl den, att de äro förbundna att afhöra alla och gifva alla svar; således skulle jag icke önska, att någon sak, som angick mig, ökade Konungens besvär." — Hushållerskan svarade: "Säg mig nu, nådig Herre, om inga Riddare finnas vid Hans Majestäts Hof?" — "Jo visst, återtog *Don Quixote*, och många; och det är billigt att de vistas der, till en prydnad för Furstarne och att öka den Konungsliga Höghetens glans." — "Men, fortfor Hushållerskan, kunde då icke nådig Herrn vara en ibland dem, som i all stillhet tjena sin Konung, under det de uppehålla sig vid Hofvet?" — "Ser du, mitt barn, sade *Don Quixote*, icke alla Riddare kunna vara Hofmän; icke

eller

eller kunna eller böra alla Hofmän vara vandrande Riddare. I verlden böra finnas några af dem alla, och ehuru vi alla äro Riddare, förekommer dock den största olikhet imellan oss; ty Hofmännen, utan att gå ur sina rum eller utom Hofvets område, ströfva dock omkring hela verlden, i det de beskåda en landtcharta, hvilket ej kostar dem två styfver, och utan att de behöfva tåla hetta eller köld, hunger eller törst; men vi, som äro verkelige vandrande Riddare, måste blottställa oss för solhetta och köld, för alla luftens och himmelens omildheter, och således tåga vi natt och dag, till fot och till häst, genom alla länder. Vi se icke blott målade utan verkeliga fiender, och strida emot dem på alla sätt samt vid alla tillfällen, utan att bekymra oss om småsaker eller om enviges-reglor, såsom: om lansarne eller svärden äro för långa eller för korta; om fienden bär uppå sig reliquier eller något annat hemligt trollskap; om solen och vinden äro lika delade eller icke*), jemte andra formaliteter af samma slag, hvilka äro brukliga vid enskilta strider man emot man, och dem du ej känner, men jag deremot så mycket närmare. Vidare måste du veta, att en äkta vandrande Riddare, om han också får se tio Jättar, hvilkas hufvuden icke blott räcka upp till molnen, utan äfven öfver dem, och att en hvar af dem, i stället för ben, står på tvenne ofanteliga kyrktorn; att deras armar likna maststräden

på

*) Till reglorna vid forntidens envigesstrider hörde ibland annat, att de bägge stridande skulle ställas så, att solsken och vind ej kunde falla en mera till besvär än den andra.

på de största krigsskepp, deras ögon äro stora som qvarnhjul och glödande såsom glasugnar, så bör han ändock på intet sätt förskräckas, utan med ädel ståndaktighet och tappert hjerta måste han anfalla dem, och, om möjligt är, inom ett ögonblick öfvervinna och sträcka dem till marken, om de också hade pantsar af en viss fisks fjäll, om hvilken säges, att de äro hårdare än diamant, samt, i stället för vanliga svärd, de mest hvassa klingor af Damascener-stål, eller jernklubbor med stålspetsar, hvilket jag sett flera gånger. Allt detta säger jag dig, min kära Hushållerska, på det du må finna skillnaden imellan Riddare och Riddare. Äfven vore det billigt, att Furstarne värderade detta sista, eller rättare sagdt första slag af Riddare på vederbörligt sätt; ty, enligt hvad vi läse i deras historier, hafva ibland dem funnits sådana, som grundlagt icke blott ett utan flera Konungarikens sällhet och välfärd." — "Ack, min Herr Morbror! ropade nu Systerdottren, jag vill försäkra Er, att allt hvad de berätta om vandrande Riddare endast äro fabler och osanningar, och att deras historier, så framt man ej vill uppbränna dem, åtminstone förtjenade att ikläd as en *San Benito* *) eller att undfå något annat kännemärke, på det de måtte igenkännas såsom vanfrägdade och förderfvande för goda seder." — "Jag bedyrar vid Gud, som beskärmar mig, sade *Don Quixote*, att om du ej vore dotter af min egen syster, skulle jag, för den smädelse du nu uttalat, tuck-

*) *San Benito* kallas den drägt, som Inqvisitionen påklädde kättare då de fördes till bålet.

tuckta dig så, att det skulle förspörjas öfver hela vida verlden. Huru är det möjligt, att en sådan näspärla, som knappt förstår hålla sina tolf knöppelpinnar i ordning, kan understå sig att röra sin tunga, för att bedömma och klandra vandrande Riddares historier? Hvad borde Herr *Amadis* säga om han hörde sådant? Dock, det är säkert att han skulle förlåta dig det, emedan han var en af de mest ödmjuka och höfliga Riddare på sin tid, och dessutom fruntimmers stora beskyddare. Men en sådan kunde hafva hört dig, som ej mycket tackat dig derföre; ty alla voro icke artiga och väl uppfostrade; några voro äfven skalkaktiga och plumpa. Alla som kallas Riddare äro det icke eller i strängaste bemärkelse; några äro af äkta guld, andra af composition, men synas dock alla vara Riddare, ehuru alla icke kunna uthålla profvet på sanningens profsten. Menniskor af låg härkomst finnas, som bemöda sig att synas vara Riddare, och deremot finnas verkeliga förnäma Riddare, som eftersträfva att visa sig såsom menniskor af lägsta classen. De förra upphöja sig sjelfva antingen genom ärelystnad eller dygder och förtjenst, de sednare åter förnedra sig antingen genom feghet eller laster, och således är nödvändigt att använda en förståndig pröfning, för att urskillja dessa tvenne slag af Riddare, hvilka äro så lika till benämningen, men så olika i afseende på sina handlingar." — "Så sannt Gud mig hjelpe, inföll Systerdottren, vet icke min Herr Morbror så mycket, att om nöden fordrade det kunde Ni väl stiga upp på predik-

dikstolen, eller också gå och predika på gatorna; men med allt detta är Ni ändock omgifven af en sådan förblindelse, och intagen af en så allmänt känd dårskap, att Ni inbillar både Er sjelf och andra, det Ni är tapper ehuru Ni är gammal, och stark ehuru Ni är svag; Ni vill räta ut det som är krokigt och förvridit, och sjelf går Ni krokig af ålder; men framför allt tror Ni Er vara en Riddare, och är det icke; ty ehuru alla adelsmän kunna vara det, är det dock omöjligt för de fattiga." — "Du har till en stor del rätt i hvad du säger, Systerdotter, svarade *Don Quixote*, och jag kunde, i afseende på slägtregister, säga dig saker, som skulle sätta dig i förundran; men jag vill tiga dermed, för att ej sammanblanda gudomliga och menskliga ting. Sen J, mina barn: alla menniskor, som varit och äro till på jorden (gifven nu noga akt), kunna hänföras till fyra slägter, nemligen: några äro af låg härkomst, men upphöja och utbreda sig mer och mer, till dess de uppnått den fullkomligaste höjd; andra hafva ett förnämt ursprung, det de bibehållit, samt fortfara att bibehålla detsamma med lika glans som det börjat; andra åter, ehuru de haft samma förnäma ursprung, aftaga dock efterhand till en viss punkt, likasom en pyramid, hvilken ända ifrån sin grundval småningom förminskas och aftager, och förlorar sig uti ett intet, likasom spetsen på pyramiden, som i jemförelse med sin basis eller grundval kan anses för intet; ännu andra finnas, och de utgöra mängden, som hvarken hafva ädelt ursprung eller lyftat sig något, och

således utan namn vandra emot sin lefnads slut, såsom det förhåller sig med folk af allmänna classen. Af den första indelningen, som från lågt ursprung uppsvingat sig till en storhet, hvaruti den ännu glänser, kan Ottomanniska Huset gifva ett exempel, som ifrån en ringa obetydlig Herde, hvilken gaf detsamma sitt ursprung, uppnått den höjd, uppå hvilken vi ännu se detsamma. Af andra classen, som börjar med en hög upprinnelse, och bibehåller den utan att öka densamma, hafve vi exempel uti många Furstar, hvilka genom arfsrätt äro det, och bibehålla sig sålunda utan ökande eller minskande, under det de fredligt förblifva inom gränsorna af sina områden. Af dem som börjat stort och förlorat sig i en punkt finnas tusende exempel; ty alla *Pharaoner* och *Ptolemæer* i Egypten, *Cæsarerne* i Rom, jemte hela skaran (om man kan gifva dem detta namn) af oräkneliga Furstar, Monarker, Herrar, Meder, Assyrier, Perser, Greker och Barbarer, alla dessa familler och Herrskap hafva förlorat sig i en punkt och ett intet, så väl de som deras urfäder, hvilka gifvit dem ursprung, emedan det nu mera vore alldeles omöjligt att återfinna någon enda af deras afkomlingar, och om vi kunde det, skulle vi finna en sådan uti ett lågt och ringa stånd. Om den stora folkmassan kan jag ej säga annat, än att den tjenar till att öka de lefvandes antal, utan att förtjena något ryckte eller något lof för sin storlek. Af allt hvad jag hittills sagt, kunnen J, gåshufvuden, lätt finna, att en stor förvirring herrskar ibland familIerna, och att endast

de

de synas stora och lysande, som utmärka sig igenom dygder, rikedom och frikostighet. Jag säger genom deras dygder, rikedom och frikostighet; ty den Store, som är lastfull, är blott en stor lastfull man, och den rike, som ej är frikostig, är en tiggaraktig girigbuk; emedan det icke gör rikedomars innehafvare lycklig att han äger dem, utan att han använder dem, och det icke efter eget välbehag, utan han måste förstå göra det på ett godt och nyttigt sätt. För en fattig Riddare finnes ingen annan väg, på hvilken han kan utmärka sig, än att han är dygdig, artig, väl uppfostrad, höflig, from och tjenstaktig; att han ej är stolt eller skrytande, eller en som taddlar allt; men i synnerhet måste han vara välgörande; ty med två runstycken, dem han af godt hjerta räcker åt den fattige, kan han visa sig lika så frikostig som den, hvilken låter ringa i en klocka för att utdela allmosor; och ingen som ser honom prydd med ofvanuppräknade dygder, om han också icke kände honom, skall underlåta att anse och förklara honom för en man af ädelt ursprung. Om detta icke skedde vore det ett underverk; ty beröm har alltid varit dygdens belöning, och ännu aldrig har den dygdige saknat loford. Tvenne vägar finnas, mina barn, på hvilka menniskor kunna komma till rikedom och ära: en är vetenskapernas, den andra vapnens. Jag håller mig mera till vapnen än till vetenskaperna, och, i anseende till denna min böjelse för vapnen, lärer jag vara född under inflytande af planeten Mars, så att jag är likasom

tvun-

tvungen att följa denna väg; också ärnar jag, hela verlden till trotts, fortsätta min vandring på densamma, hvarföre det är en fåfäng möda J gören Er att öfvertala mig, det jag ej bör underkasta min villja himlens välbehag, ödets lagar och förnuftets fordringar, helst då all min trängtan åsyftar detsamma. Ehuru jag har den mest noggranna kännedom om de oräkneliga besvärligheter, som äro förbundna med det vandrande Ridderskapet, så känner jag derjemte äfven det ovärderliga goda som derigenom kan ernås. Jag vet att dygdens stig är mycket smal, men att lastens väg är bred och rymlig. Äfven vet jag, att bägges ändamål och slut äro mycket skiljaktiga; ty lastens breda rymliga väg slutas i döden, men dygdens smala besvärliga väg slutas i lifvet, och det icke i ett lif som tager slut, utan i ett sådant som aldrig ändas. Jag vet hvad vår store Castilianske Poët säger derom:

Genom vilda öknar vägen går
Till odödlighetens höga säte,
Dit ej någon, som kan falla, når."

"Ack, jag olycksbarn! ropade Systerdottren, min Herr Morbror är också Poët; han vet och kan allt. Jag vill slå vad, att om det föll honom in att blifva byggmästare, skulle han sammansätta ett hus likasom en fogelbur." — "Jag försäkrar dig, min Systerdotter, svarade *Don Quixote*, att om dessa Ridderskapstankar icke höllo alla mina sinnen fjettrade, skulle ingen ting finnas som jag ej kunde göra, och intet konststycke, som ej kunde tillverkas af mina händer, i synnerhet burar och tandpetare." —

Just

Just nu ropades vid dörren, och då man frågade, hvilken det var? svarade *Sancho Panza* att det var han. Knappt hade Hushållerskan hört detta, förrän hon sprang bort att gömma sig och ej se honom, en sådan afsky hade hon för honom. Systerdottren öppnade dörren för *Sancho*, och hans Herre *Don Quixote* gick att emottaga honom med öppna armar, hvarefter bägge instängde sig i rummet, samt höllo ett annat samtal, hvilket ej eftergaf det förra.

VII CAP.

Hvad som föreföll imellan DON QUIXOTE *och hans Vapendragare, jemte andra högst märkvärdiga händelser.*

Knappt hade Hushållerskan sett att *Sancho Panza* instängt sig med sin Herre, förrän hon gissade hvad som afhandlades, och föreställde sig, att af denna rådplägning skulle beslutet blifva ett tredje uttåg; hvarföre hon tog sin slöja och begaf sig, uppfylld af misstankar och harm, på väg för att uppsöka Baccalaureus *Simson Carrasco*, emedan hon förmodade att han, såsom vältalig och en ny vän af hennes Herre, skulle förmå öfvertala honom att afstå ifrån ett så narraktigt uppsåt. Hon fann honom spatserande upp och ned på gården vid huset der han bodde, och då hon såg honom, knäföll hon för hans fötter, samt svettades af ångest. Då *Carrasco* förmärkte hos henne dessa

tec-

tecken af smärta och förskräckelse, frågade han: "Huru står det till, Fru Hushållerska? hvad har händt, emedan Ni af ångest synes uppgifva andan?" — "Ingen ting annat, min Herr *Simson*, svarade hon, än att min Herre ofelbart skilljes ifrån oss, ja, han skilljes ifrån oss." — "Huru? skilljes han ifrån Er, min Fru? återtog *Simson*; har han då fallit och sönderslagit något på sin kropp?" — "Nej, svarade hon, han går ej ifrån oss på annat sätt än genom sin galenskaps port; jag vill säga, min käraste Herr Baccalaureus, att han ärnar företaga en ny Riddarefärd, som blifver den tredje, för att i vida verlden söka, hvad han kallar lyckliga äfventyr, ehuru jag ej kan begripa hvarföre han gifver dem detta namn. Första gången förde de honom, liggande på en åsna, hem till oss, och då var han alldeles sönderpryglad; andra gången återkom han bunden och instängd uti en bur, förd på en oxkärra, och då inbillade han sig att han var förtrollad; derjemte hade han ett så bedröfligt utseende, att hans egen mor, som framfödt honom till verlden, ej kunnat igenkänna honom; han var mager och blek, med ögonen så djupt insjunkna i hufvudet, att jag, för att återgifva honom något hull, kostat på honom öfver sexhundrade ägg, hvilket vår Herre i himlen, hela verlden och mina höns kunna intyga, och ej beslå mig med osanning." — "Det vill jag gerna tro om Edra höns, sade *Simson*, ty de äro för mycket fromma, feta och väl uppfostrade att kunna säga annat än hvad sannt är, om det också gällde deras lif.

Men

Men Fru Hushållerska, är det då verkeligen intet annat, och har ingen annan olycka inträffat, än att Ni blott befarar det Er Herre skall verkställa hvad han har i sinnet?" — "Nej, min Herre," svarade hon. — "Gör Er då intet bekymmer, fortfor *Simson*, utan gå i Guds namn åter hem, laga till en god varm frukost åt mig, och på vägen bör Ni läsa den heliga *Apollonias* bön, så vida Ni kan den. Jag skall genast komma efter, och då torde Ni få se underverk." — "Himlen stå mig bi! ropade Hushållerskan; Herrn ålägger mig att läsa den heliga *Apollonias* bön? Ja, det kunde hjelpa, om min Herre och husbonde hade ondt i sina tänder, men nu har han ju det onda i sin hjerna." — "Jag vet hvad jag säger, Fru Hushållerska, återtog *Simson;* gå nu, och företag Er icke att disputera med mig, då Ni vet att jag är en Baccalaureus från Salamanca; ty sådana karlar prata icke i vädret." Hushållerskan gick nu hem, och *Simson* begaf sig genast ut att besöka Prästen, för att med honom träffa öfverenskommelse om det man i sinom tid skall få veta.

Sedan *Don Quixote* och *Sancho* instängt sig, föreföll imellan dem följande samtal, hvilket historien med mycken omständlighet och noggrannhet berättar. *Sancho* sade till sin Herre: "Nådige Herre! jag har nu bragt det så vida, att min hustru dissolverat, det hon tillåter mig följa Herrn hvartut han ärnar föra mig." — "Resolverat, måste du säga, *Sancho*, och icke dissolverat," inföll *Don Quixote*. —

"En.

"En eller två gånger, återtog *Sancho*, om jag rätt påminner mig, har jag redan bedt Hans Nåd att icke förbättra mina ord, blott Herrn förstår hvad jag vill säga; och förstår Herrn mig icke, så säg: *Sancho*, din satans karl, jag förstår dig icke! och om jag då icke förklarar mig tydligt, är det tid nog att rätta mig, ty jag är mycket focil." — "Nu förstår jag dig icke, sade *Don Quixote* genast, emedan jag alldeles icke vet hvad du vill säga dermed att du är focil." — "Dermed vill jag säga, återtog *Sancho*, att jag är så och så." — "Nu förstår jag dig ännu mindre," invände *Don Quixote*. — "Då Herrn nu icke förstår mig, fortfor *Sancho*, så vet jag ej mera huru jag skall säga, då är det slut, och Gud vare med mig." — "Ha ha! nu börjar jag begripa, svarade *Don Quixote*; du ville säga, att du är mycket *docil*, läraktig och eftergifvande, att du fattar hvad jag säger dig, och äfven behåller hvad du lär i godt minne." — "Jag vill slå vad, sade *Sancho*, att Herrn förstått mig ifrån första början, men att Herrn blott ville förvilla mig, för att höra mig säga ett par hundrade andra orimligheter." — "Det kan väl vara, återtog *Don Quixote*; men nu till saken: hvad sade *Theresa*?" — "*Theresa* säger, fortfor *Sancho*, att jag skall sätta tummen på ögat på Hans Nåd, att papper talar då munnen tiger; den sent kommer får elakt säte, och bättre en fogel i hand än tio i skogen. Jag vill endast säga: qvinnors råd är spindeltråd, men den är en tok som ej någon gång aktar deruppå." — "Jag säger detsamma, svarade *Don Quixote*; men

men fortfar, min vän *Sancho;* ty i dag flödar honing ifrån dina läppar."

"Saken är nu den, återtog *Sancho*, såsom Hans Nåd sjelf bättre vet, att vi alla äro döden underkastade; i dag röd, i morgon död; lammet tages lika lätt af döden som gumsen, och ingen kan här i verlden lofva sig en längre lifstid än Gud behagar gifva honom; ty döden är döf, och då han kommer att klappa på vår lefnadsport är det alltid brottom, och hvarken böner eller våld, spiror eller Biskopsstafvar, förmå hålla honom tillbaka, åtminstone enligt allmänna rycktets röst, och enligt hvad man säger oss ifrån predikstolarne." — "Allt detta är sannt, inföll *Don Quixote;* men jag vet ändå icke hvad du åsyftar dermed." — "Jag åsyftar dermed, sade *Sancho*, att Hans Nåd skall gifva mig skrifteligen en försäkran om min aflöning för hvarje månad som jag är i Herrns tjenst, och denna aflöning bör contant utbetalas till mig, emedan jag ej önskar mig några Nådebetyg, som utfalla illa, sent eller aldrig; för öfrigt hjelpe mig himlen. Korrt sagdt: jag vill veta hvad jag förtjenar, det må vara litet eller mycket. Hönan värper blott ett ägg hvarje gång, och litet till litet gör omsider mycket; ty då man blott förtjenar något förlorar man åtminstone intet. Sannt är väl, att om det händer (hvilket jag hvarken vågar tro eller hoppas), att Hans Nåd skänker mig den Ö han lofvat mig, så är jag hvarken så otacksam, eller så sniken efter vinst, att jag icke skulle afräkna inkomsterna af densamma ifrån min lön, och det utan att skrifva U för X." —

"Det

"Det tror jag nog, min vän *Sancho*, svarade *Don Quixote*, ty ett U är vid dylika omständigheter så godt som X." — "Ha! nu förstår jag, invände *Sancho;* jag vill slå vad, att jag bordt säga X för U, men det betyder intet, blott Hans Nåd förstår mig." — "Jag förstår dig så väl, återtog *Don Quixote*, att jag genomskådat dina hemligaste tankar, och jag ser nu äfven målet dit du syftat med alla pilarne af dina oräkneliga ordspråk. Ser du, *Sancho*, jag skulle gerna utbetala åt dig en viss aflöning, om jag blott uti någon enda af de vandrande Riddarnas historier funnit ett exempel, som upptäckt eller visat mig minsta spår deraf, huru stor aflöning utbetaltes för en månad eller ett år; likväl har jag läst alla, eller åtminstone de flesta, af dessa historier, men kan ej påminna mig någonsin hafva funnit, att en vandrande Riddare utbetalat en bestämd lön åt sin Vapendragare; jag vet blott, att de alla tjenade på nåd, och att då de minst tänkte deruppå, så vida annars lyckan gynnade deras Herrar, funno de sig i hast belönade med en Ö eller något annat af lika värde, åtminstone erhöllo de någon hög tjenst med åtföljande inkomst. Om således, min kära *Sancho*, med dessa förhoppningar och utsigter, du åter vill träda i min tjenst, så är du välkommen; men om du tror, att jag öfverskrider gränsorna och förändrar det vandrande Ridderskapets urgamla plägseder, så tänker du orätt; derföre, min vän, är bäst att du åter går hem och säger din *Theresa* mitt beslut, och om hon då finner för godt samt du har lust att åter på nåd följa

mig,

mig, *bene qvidem*, hvarom icke, blifva vi lika goda vänner som förut; ty så länge föda ej fattas i dufslaget fattas icke eller dufvor. Märk, min son, att en god förhoppning är mera värd än en ringa besittning, och att ett godt anspråk är bättre än en usel betalning. Detta säger jag, *Sancho*, för att låta dig förstå, att jag, likaså väl som du, kan slå omkring mig med ordspråk; med ett ord: jag vill säga, och säger äfven, att om du ej vill följa mig på gunst och nåd, och dela lika öde med mig, så Gud vare hos dig och låte allt gå väl för dig; ty för mig fattas ej Vapendragare, mera lydiga och omtänksamma, mindre glupska och pratsjuka än du."

Då *Sancho* hörde detta sin Herres fasta beslut, mörknade himlen för honom, och vingarne på hans högtflygande mod blefvo stäckta, ty han hade säkert trott, att hans Herre, för alla verldens skatter, ej ville aftåga utan honom. Under det han ännu stod förvånad och tankfull, inträdde *Simson Carrasco*, jemte Systerdottren och Hushållerskan, hvilka längtade att höra på hvad sätt *Simson* ärnade öfvertala deras Husbonde att ej draga ut och söka upp äfventyr. *Simson*, den ryktbara skalken, steg fram, omfamnade *Don Quixote*, likasom första gången, och sade med hög röst: "Du, det vandrande Ridderskapets blomma! Du, Vapnens glansspridande ljus! Du, Spanska nationens ära och spegel! Jag anropar den allsmäktige himlen, hvarifrån all god gåfva kommer, att den person eller de personer, som ännu lägga hinder i vägen och afböja ditt tredje uttåg,

icke

icke måtte uti sina afsigters labyrinth finna något medel dertill, och att deras elaka önskningar aldrig måtte uppfyllas." Derefter vände han sig till Hushållerskan, och sade: "Nu, Eru Hushållerska, kan Ni gerna upphöra att läsa den heliga *Apollonias* bön, emedan jag vet det vara Sphererernas höga beslut, att Herr *Don Quixote* återtager utöfningen af sitt kall, enligt sitt höga å nyo uppväckta tänkesätt, och jag skulle mycket belasta mitt samvete, om jag ej öfvertalade och uppmuntrade denne Riddersman att ej längré tvinga och återhålla sin tappra arms styrka och sitt höga mods ädelhet; ty genom sitt dröjsmål sviker han sitt löfte att hämma oförrätter, bistå hjelplösa, skydda Jungfrurs ära, bispringa enkor och understödja de gifta, jemte flera saker af samma slag, som tillhöra, åligga och äro förbundna med vandrande Ridderskapets Orden. Upp således, sköne, tappre Herr *Don Quixote!* må Hans Höga Nåd likaså gerna i dag som i morgon begifva sig på väg; och skulle någon ting fattas vid detta företags utförande, så är jag här för att bistå Er med min person och allt hvad jag äger; till och med om det vore en nödvändighet att tjena Ers Höghet som Vapendragare, så skulle jag anse det för min högsta lycka." — Härvid vände *Don Quixote* sig till *Sancho*, och sade: "Har jag icke sagt dig, *Sancho*, att jag skulle få Vapendragare till öfverflöd? Se nu, hvilken som erbjuder sig dertill, just den oerhördt lärde Baccalaureus *Simson Carrasco*, Salamancas Skolors stolthet och glädje, frisk till sin person, rörlig i alla sina lemmar,

tyst-

tystlåten, härdig att tåla hetta och köld så väl som hunger och törst, och i besittning af alla de egenskaper som erfordras för att vara en vandrande Riddares Vapendragare. Dock, himlen förbjude att jag, för att följa min smak, skulle skaka och kullstörta vettenskapernas pelare, förstöra lärdomens dyrbaraste käril, eller stympa de fria och sköna konsternas höga Palm! Må denne nye *Simson* förblifva i sitt fosterland, och, under det han pryder detsamma, må han tillika utgöra en prydnad för sina vördade föräldrars grâa hår; ty jag vill vara nöjd med hvilken annan Vapendragare som helst, om också *Sancho* ej vill anse sig värdig att följa mig." — "Jo visst anser jag mig det värdig!" ropade *Sancho* mycket upprörd och med târfulla ögon, hvarefter han fortfor: "Nej, nådige Herre! det skall icke sägas om mig, att jag först spisat brödet och sedan gifvit skam till tack. Nej, jag leder icke mitt ursprung från någon otacksam ätt; ty hela verlden, och i synnerhet folket i denna by, veta väl huru *Panza*-slägten varit beskaffad, från hvilken jag härstammar; utomdess känner jag, genom många goda gerningar och ord, den föresats Hans Nåd har att visa nåd emot mig. Att jag gjorde upp en vidlöftig räkning, i afseende på min aflöning, skedde för att följa min hustrus villja, emedan, då hon satt sig i sinnet att genomdrifva en sak, gifver hon ej vika förrän hon vinner, om hon också dervid skall slå botten ur fatet; men då mannen alltid är man och qvinnan qvinna, och jag kan visa mig såsom man när jag vill, hvilket hon ej kan

för-

förneka, så vill jag också vara Herre i mitt hus, kosta hvad det vill. Här är således intet vidare att göra, än att Hans Nåd författar sitt Testamente med sin Codicille, så att ingen kan revoltera det, och sedan begifva vi oss straxt på resan, på det Herr *Simsons* själ äfven måtte få ro, emedan han sagt, att hans samvete anmanat honom att öfvertala Hans Nåd till en tredje Riddarefärd ut i vida verlden. Jag erbjuder mig nu på nytt att tjena Hans Nåd troget och redligt, så väl, om icke bättre än alla Vapendragare tjenat vandrande Riddare både under framfarna och närvarande tider." — Baccalaureus *Simson* stod högst förundrad öfver att höra *Sancho* tala på detta sätt; ty ehuru han läst första delen af hans Herres historia, hade han dock icke trott *Sancho* vara så lustig som han der afmålades; men då han nu hörde honom tala om ett Testamente med Codicille som ej kunde *revolteras*, i stället för ett Testamente med Codicille som ej kunde *revoceras*, så trodde han allt hvad han läst om honom, och öfvertygades att han var en af de största narrar i vårt århundrade. Äfven sade han för sig sjelf, att två sådana narrar, som Herrn och tjenaren, hade man ännu aldrig sett i verlden. Korrt sagdt: *Don Quixote* och *Sancho* omfamnade hvarandra och blefvo vänner, och enligt den store *Carrascos* mening och godtfinnande (ty nu var han deras Orakel) förordnades att afresan skulle ske inom tre dagar, hvilka borde användas att förse sig med allt som var nödvändigt för resan, samt att anskaffa en fullständig hjelm med visir, den

Don

Don Quixote, enligt sitt påstående, ansåg oumbarlig. *Simson* erböd honom en sådan, emedan han visste, att en af hans vänner, som ägde den, icke skulle neka dertill, ehuru den var mera svart af rost och damm, än blank och skinande såsom gjord af stål. De förbannelser Hushållerskan och Systerdottren utöste öfver *Simson* kunna icke räknas; de ryckte hår af sig, slogo sig i ansigtet, och, enligt gråterskors plägsed, greto och jämrade de sig så öfver sin Herres bortresa, som om det varit hans död. Den afsigt *Simson* hade, då han öfvertalade *Don Quixote* att ännu en gång göra en färd, var att verkställa det som framdeles skall berättas i denna historia; hvilket allt skedde i samråd med Prästen och Barberaren, dem han förut meddelat sitt uppsåt.

Enligt aftal försågo sig *Don Quixote* och *Sancho*, under dessa tre dagar, med allt hvad de trodde vara nödvändigt; och sedan *Sancho* blidkat sin hustru, samt *Don Quixote* sin Systerdotter och Hushållerska, begåfvo de sig en afton, utan att någon såg dem, med undantag af *Simson*, som följde dem en half mil ifrån byn, på vägen till Toboso, *Don Quixote* på sin raska *Rozinante*, och *Sancho* på sin gamla grå åsna, sedan kappsäcken blifvit väl försedd med matvaror och pungen med penningar, hvilka *Don Quixote* öfverlemnat åt *Sancho* till förefallande behof. *Simson* omfamnade *Don Quixote* och bad honom underrätta sig om sina medgångar eller motgångar, på det han, enligt hvad vänskapens plikter fordrade, måtte fägna sig öfver de förra och visa ett sorgligt

deltagande i de sednare. *Don Quixote* lofvade det, *Simson* återvände till sin by, och de två äfventyrarne redo vägen fram till den stora staden Toboso.

VIII CAP.

Hvad som hände Don Quixote, *då han var på vägen för att se sin Herrskarinna* Dulcinea *af Toboso.*

Välsignad vare den mäktige Allah! utropar *Hamet Benengeli* vid början af detta åttonde Capitel; välsignad vare Allah! upprepar han tre gånger, och tillägger, att han utgjuter dessa välsignelser af den orsak, att han nu åter skådar *Don Quixote* och *Sancho* ute på fria fältet, samt att denna angenäma historias läsare nu kunna räkna deruppå, att från detta ögonblick börjas *Don Quixotes* och hans Vapendragares bedrifter och skämt; hvarjemte han ber samma läsare glömma alla denne snillrike ädlings framfarna Riddareverf, och i stället endast fästa ögonen på de företag som nu varda kommande, och hvilka börjas på vägen till Toboso, likasom de föregående togo sin början på Montiels fält. Hvad han sålunda utbeder sig är dock ej mycket emot hvad han lofvar; hvarefter han fortfar på följande sätt:

Don Quixote och *Sancho* blefvo nu ensamne, och knappt hade *Simson* aflägsnat sig, förrän *Rozinante* började gnägga och åsnan att skria,

skria, hvilket af både Riddare och Vapendragare ansågs som ett lyckligt förebud, ehuru, för att säga sanning, åsnans skriande varade längre än *Rozinantes* gnäggande, hvaraf *Sancho* drog den slutsats, att hans lycka vida skulle öfverträffa hans Herres; men huruvida han grundade denna sin slutsats på Astrologien eller icke, kan ej med visshet sägas, då man ej vet om han kände denna vetenskap, emedan historien derom ingen ting förmäler. Man hörde honom blott säga, att så ofta han stapplade eller föll, skulle han mycket hafva fägnat sig öfver att ej hafva gått ur sitt hus, emedan detta stapplande eller fallande ej betydde annat än antingen sönderslitna skor eller sönderslagna refben, och ehuru enfalldig han var, tycktes han dock deruti ej alldeles förfela rätta vägen. *Don Quixote* sade nu åt honom: "Min vän, *Sancho!* nattens annalkande påskyndar nu så mycket och mörkret tilltager mera än vi behöfva, för att vid dagsljuset få Toboso i ögonsigte, till hvilken ort jag ärnat begifva mig, innan jag inlåter mig i något annat äfventyr. Der vill jag afhämta min *Dulcineas* välsignelse och goda tillåtelse, emedan jag är öfvertygad, att med denna tillåtelse skola de mest farliga äfventyr lyckligt kunna utföras; ty ingen ting här i lifvet gör de vandrande Riddarne tapprare, än då de se sig gynnade af sina Damer." — "Det tror jag äfven, svarade *Sancho;* men jag anser det svårt för Hans Nåd att få se och tala med henne, mest i afseende på beqvämt tillfälle att emottaga hennes välsignelse, så vida hon ej vill

nedgjuta densamma öfver Herrn ifrån gårdsplanket, hvarest jag såg henne den gången då jag förde till henne brefvet, som innehöll berättelsen om de narrstrek och galenskaper Hans Nåd för hennes skull företog sig i medelpunkten af de svarta bergen." — "Således, *Sancho*, syntes det dig vara ett gårdsplank, hvarest du fick se den aldrig nog prisade Behagligheten och Skönheten? Nej, det måste hafva varit ett Gallerie, Altan eller Balcon, eller hvad man kallar sådana ting vid rika Konungsliga slott." — "Det kan väl vara, återtog *Sancho*, men mig syntes det vara ett gårdsplank, så framt ej mitt minne annars för mycket bedrager." — "Detta allt oaktadt måste vi ändock begifva oss dit, sade *Don Quixote;* ty blott jag får se henne, qvittar det mig lika, om det är öfver ett plank, i ett fenster, eller genom ett trägårdsstaket; emedan hvarje stråle, som ifrån hennes skönhetssol träffar mina ögon, skall upplysa mitt förstånd och lifva mitt mod på sådant sätt, att jag skall blifva ensam och utan like både i förstånd och tapperhet." — "Det är imedlertid säkert, Herre, sade *Sancho*, att då jag såg denna solen, Fru *Dulcinea af Toboso*, var hon just icke så klar att hon kunde kasta några strålar ifrån sig, hvilket troligen härrörde deraf, att den Nådiga då, såsom redan är sagdt, sållade ärter, så att dammet, hvilket hon derigenom förorsakade, stod såsom ett moln framför hennes ansigte och fördunklade det." — "Men huru i all verlden, *Sancho*, inföll *Don Quixote*, kan du säga, tänka, tro och påstå att min Herrskarinna *Dulcinea* sållade

ärter?

ärter? Detta är ju ett sådant arbete, som är vida afskilljdt ifrån allt, hvarmed förnäma personer sysselsätta sig, emedan de äro uppfostrade och bestämda till helt andra öfningar och tidsfördrif, så att man redan på ett böss-skotts afstånd kan märka deras förnämhet. Du synes föga påminna dig de verser, *Sancho*, uti hvilka vår Poët afmålar det arbete de fyra Nympherna förehade i sina kristallboningar, då de upplyfte sina hufvuden ur den älskade Tajofloden och satte sig på den gröna ängen att virka på de dyrbara tygstycken, hvilka den snillrike Poëten beskrifver för oss, och som alla voro sammansatta och väfda af guld, silke och perlor; af samma beskaffenhet borde äfven min Dames arbete vara då du såg henne, så framt icke den afund, någon elak häxmästare bär till mig, förvänder och omskapar alla de dyrbara saker, som utgöra mitt nöje, till vanställda ting, tvärt emot hvad de egenteligen äro. Således fruktar jag äfven, att uti den historien om mina bedrifter, som säges vara tryckt, i händelse den är författad af någon Vis, som är min ovän, en sak kan vara införd i stället för en annan, och en sanning utspädd med tusende osanningar, under det han roat sig med att berätta händelser af alldeles olika beskaffenhet med dem, som höra till sammanhanget och fortsättningen af en sannfärdig historia. O afund! du rot till oändeligt mycket ondt, du dygdernas frätande mask! Alla laster, min kära *Sancho*, medföra dock ett slags behag, men afunden medför ej annat än förtret, vrede och raseri hos den som

hy-

hyser henne." — "Det är hvad jag alltid har sagt, svarade *Sancho*, och jag förmodar att i den sagan eller historien Baccalaureus *Carrasco* läst om oss, lärer väl min ära rida baklänges på en åsna, och det lärer väl gå, såsom man säger, öfver stock och sten igenom gatorna, ehuru jag heligt kan bedyra, att jag aldrig talat illa om någon häxmästare, icke eller äger jag så mycken härlighet, att någon bör afundas mig den. Sannt är väl, att jag understundom är något bitter och att skalken någon gång sticker fram hos mig; men allt betäckes dock af min alltid naturliga och aldrig tillkonstlade enfalldighetskåpa; och om man äfven ej fann något annat hos mig, än att jag alltid trott och ännu beständigt fullt och fast tror på Gud, samt allt hvad den heliga Romersk-Catholska kyrkan befaller att tro, och derjemte är en afsvuren fiende till alla Judar, så borde Historiemakarne endast för den orsakens skull hafva medlidande med mig och behandla mig väl i sina skrifter; men de må säga allt hvad de behaga; ty naken är jag född till verlden och naken är jag ännu, jag förlorar eller vinner intet dervid; ehuru jag ser mig införd i böcker och går med dem genom verlden ur hand i hand, så bekymrar det mig alldeles intet ehvad de än må prata om mig." — "Detta, återtog *Don Quixote*, påminner mig om något som tilldragit sig med en af vår tids ryktbara Poëter, som skrifvit en bitter satir emot alla Hofvets Damer; men dervid hade han hvarken nämnt eller beskrifvit en viss Dame nog tydligt, så att man kunde märka om hon

var

var med eller icke. Då hon nu såg att hon ej befann sig med på listan ibland de öfriga, gjorde hon Poëten förebråelser, och frågade, hvad han hade emot henne, emedan han ej satt henne ibland de öfrigas antal? Hon bad honom derföre fortsätta satiren och sätta henne i tillägget, och derest han icke gjorde det, skulle han röna följden deraf. Poëten uppfyllde hennes önskan, och genomhäcklade henne, så att ett dussin käringar ej kunnat göra det värre, och då var hon nöjd för det hon blifvit berycktad, ehuru det var på en elak sida. Hit hör äfven hvad som berättas om den herden, hvilken satte eld på och uppbrände det berömda Dianas tempel i Ephesus, som räknades ibland de sju verldens underverk, emedan denne herde gjorde detta endast för att få sitt namn förvaradt långt in i kommande århundraden; och ehuru man strängt förböd, att någonsin nämna hans namn, samt att hvarken skrifteligen eller munteligen omtala honom, på det han ej måtte vinna sin önskan, så vet ändock en hvar att han hetat *Herostratus*. Här kan också tillämpas det som hände den store Kejsar *Carl V* med en Romersk Riddare. Kejsaren önskade nämligen att bese det berömda templet i Rom, som kallas Rotunda, och som i forntiden var alla Gudars tempel (Pantheon), men nu med ett skönare namn kallas alla Helgons tempel, hvilket är den byggnad som mest fullständig af Roms fordna härlighet qvarblifvit intill våra tider, och som tillika mest förvarar rycktet af sina grundläggares storhet och prakt. Det liknar till formen en half pomme-

rans,

rans, är mycket stort och väl upplyst, ehuru det ej har annat ljus än det som faller igenom ett enda fenster eller rättare sagdt igenom en rund öppning, som befinnes på dess högsta spets, hvarifrån äfven Kejsaren beskådade byggnaden, och vid hans sida befann sig en Romersk Riddare, som förklarade för honom alla skönheter och fullkomligheter uti denna härliga och märkvärdiga byggnad. Sedan de bägge nedstigit från öppningen, sade Riddaren till Kejsaren: "Tusende gånger, helgade Majestät! föll det mig i sinnet att omfatta Ers Majestät, och sedan jemte Er störta mig ned igenom öppningen, för att förvärfva mig ett odödligt namn i verlden." — "Jag tackar Er, svarade Kejsaren, för det Ni ej verkställt detta Ert elaka uppsåt; men ifrån denna stund vill jag ej gifva Er tillfälle att skänka mig flera sådana prof af Er trohet; således befaller jag Er att aldrig mera tala med mig, eller att vistas der jag befinner mig;" hvarefter han gjorde en djup bugning för honom. Härmed, *Sancho*, vill jag säga, det åtrån att förvärfva sig ryckte verkar på ett stort och mäktigt sätt. Hvad tror du förmådde *Horatius* att, rustad med alla sina vapen, kasta sig ifrån bron ned i Tibern? Hvad förbrände armen och handen på *Mutius Scævola?* Hvad dref *Curtius* att kasta sig ned i den lågande afgrund, som öppnade sig midt i Rom? Hvad uppmanade *Cæsar* att, i trotts af alla elaka spådomstecken, som voro emot honom, gå öfver Rubicon? Och, för att framställa nyare exempel: hvarföre igenomborrades och sänktes skeppen, så att de tappra

Spa-

Spaniorer, som blifvit af den oförliknelige *Cortes* förda till nya verlden, qvarlemnades utan räddning. Alla dessa jemte andra stora och mycket olika bedrifter hafva varit, äro och förblifva endast rycktets verk, emedan de dödlige fika efter detsamma såsom en belöning och en del af den odödlighet deras berömvärda gerningar förtjena; men vi, Christna, Catholska och vandrande Riddare, hafva mera att eftersträfva den oförgängliga äran för kommande tider, som väntar oss i de ætheriska och himmelska boningarne, än rycktets hela fåfänglighet, som kan ernås under den närvarande förgängliga tiden, hvilken ära, ehuru länge den också må räcka, dock omsider skall förgås med hela denna verlden, som har sitt bestämda slut. Således, o *Sancho!* böra våra företag aldrig öfverskrida den gräns som blifvit utstakad af den Christna lära vi bekänna. Uti Jättarne böra vi nedslå öfvermodet; afunden genom ädelmod och ett godt hjerta; vreden genom saktmodighet och ett lungt sinne; frosseri och sömnaktighet genom den ringa föda vi åtnjuta och det myckna vakande vi underkaste oss; utsväfning och vällust genom den trohet vi iakttage emot dem vi utvalt till våra tankars beherrskarinnor; lättja derigenom, att vi genomresa alla verldsdelar, för att uppsöka alla tillfällen, som kunna göra oss så väl till Christna som berömda Riddare. Här, *Sancho*, ser du medlen att ernå det högsta beröm som ett godt ryckte kan medföra."

"Allt hvad Hans Nåd hittills sagt mig, inföll *Sancho*, har jag ganska väl förstått; men

nu

nu skulle jag gerna önska, att Hans Nåd ville uppklarna för mig ett tvifvelsmål, som just i detta ögonblick fallit mig i sinnet." — "*Upplösa* vill du säga, återtog *Don Quixote;* säg mig det då i Guds namn, och jag skall svara på allt så mycket jag förstår." — "Nå väl, nådige Herre, fortfor *Sancho*, jag önskade veta, hvarest alla dessa *Julier*, *Auguster*, jemte alla andra af bragder lysande Riddare, som Herrn uppräknat och som redan äro döda, nu befinna sig?" — "De Hedniska, svarade *Don Quixote*, äro utan tvifvel i helfvetet; men de Christna, så vida de varit goda Christna, äro antingen i skärselden eller i himmelen." — "Det är godt, sade *Sancho;* men nu önskade jag veta, om grafvarna, hvarest dessa väldiga Herrars kroppar hvila, äro upplysta af brinnande silfverlampor, eller om grafkapellens väggar äro prydda med kryckor, svepningar, hårlockar, ben, och ögon gjorda af vax; och om så ej förhåller sig, hvarmed äro de utsmyckade?" — Häruppå svarade *Don Quixote:* "Hedningarnas begrafningsplatser voro till en stor del kostbara tempel. Askan af *Julius Cæsar* nedsattes under en pyramid, gjord af en enda ofantelig sten, och den man i Rom för närvarande kallar *Sanct Petri* obelisk. En fästning tjenade Kejsar *Hadrianus* till grafvård, och den var större än en ansenlig köping, samt kallades *Moles Hadriani*, men utgör nu Castellet *Sanct Angelo* i Rom. Drottning *Artemisia* begrafde sin Gemål *Mausolus* i en graf, som blef ett af verldens sju underverk; men ingen af alla dessa grafvar, eller någon af de andra som till-

tillhörde hedningarne, äro prydda med svepningar eller andra skänker och tecken, som utmärka att Helgon ligga begrafna på det stället." — "Dit ville jag komma, återtog *Sancho*; och säg mig nu, hvilketdera bör anses mera, att uppväcka en död, eller slå ihjäl en Jätte?" — "Det besvarar sig sjelft, sade *Don Quixote*: det är mera att uppväcka en död." — "Nu träffade jag rätta fläcken, fortfor *Sancho*; är då icke deras ryckte, som uppväckt döda, återgifvit syn åt blinda, gjort krymplingar färdiga och sjuka friska, och i hvilkas grafvar brinna lampor, hvilkas capell äro uppfyllda af andäktiga menniskor, som på knä visa vördnad för deras qvarlefvor; är, säger jag, icke deras ryckte både i närvarande och kommande tidehvarf vida större och bättre än det alla möjliga hedniska Kejsare jemte alla vandrande Riddare, som lefvat på jorden, efterlemnat eller ännu efterlemna?" — "Jag tillstår att detta är sannt," svarade *Don Quixote*. — "Detta ryckte, återtog *Sancho*, denna ynnest, dessa företräden, eller huru man vill kalla dem, äga och åtnjuta helgonens kroppar och qvarlefvor, hvilka, med bifall och godkännande af vår Heliga Moder Kyrkan, hafva lampor, ljus, svepningar, kryckor, målningar, hårlockar, ögon och ben, hvarigenom så väl andakten som det Christeliga rycktet förökas. Konungar bära Helgonens kroppar eller qvarlefvor på sina skuldror; de kyssa stycken af deras ben; de pryda och rikta med dem sina böncapell och mest dyrbara altaren." — "Men, hvad är nu din egentliga mening med allt hvad du sagt?" frågade *Don Quixote*.

Quixote. — "Jag vill säga, svarade *Sancho*, att vi böra göra oss till Helgon, så skole vi i största hast ernå det goda ryckte vi eftersträfva. Märk nu, nådige Herre, i går eller förrgår (längesedan var det icke, och derföre kan jag säga så) canoniserades eller invigdes till Helgon tvenne Franciscaner-Munkar, hvilkas jernkedjor, som omgåfvo och plågade deras kroppar, nu vördas så, att det anses för högsta lycka att få vidröra eller kyssa dem, och de hafva ett vida större anseende än det man säger *Rolands* svärd hafva, hvilket förvaras i rustkammaren hos vår allernådigste Konung och Herre, den himlen beskydde! Således, nådige Herre, betyder det väl vida mera att vara en ödmjuk Munk af hvilken Orden som helst, än den mest tappra vandrande Riddare; två dussin piskslängar på bara kroppen gälla vida mera hos vår Herre än tvåtusende lansstötar, de må vara rigtade emot jättar, drakar eller spöken." — "Allt detta förhåller sig verkeligen så, sade *Don Quixote;* men vi kunna icke alla vara Munkar och Ordensbröder; och de vägar, på hvilka Gud ledsagar de sina till himlen, äro mångfalldiga. Ridderskapet är också en Orden, och äfven helige Riddare ernå en sådan härlighet." — "Ja men, återtog *Sancho*, dock har jag hört sägas, att i himlen finnas flera Munkar än vandrande Riddare." — "Orsaken dertill, svarade *Don Quixote*, är den, att de Andeligas antal är större än Riddarnas." — "Men många vandrande finnas dock," invände *Sancho*. — "Många, återtog *Don Quixote*, men få som förtjena namn af Riddare."

Un-

Under detta och andra dylika samtal förflöt natten och äfven följande dagen, utan att något hände dem värdt att omtalas, hvaröfver *Don Quixote* icke litet förargade sig. Följande dagen emot aftonen upptäckte de den stora staden Toboso, vid hvars åsyn *Don Quixotes* lifsandar åter muntrades, men *Sanchos* deremot blefvo nedslagna, emedan han icke visste hvarest *Dulcinea* bodde, och hade under all sin lefnad lika litet sett henne som hans Herre; hvarföre bägge voro mycket bryddda, den ene för att få se henne och den andre för det han aldrig sett henne, och *Sancho* kunde omöjligt utgrunda huru han skulle förhålla sig, om hans Herre nu sände honom till Toboso. Omsider beslöt *Don Quixote* att först vid nattens ankomst begifva sig in i staden, och under det tiden dertill nalkades, höllo de stilla i skygd af några ekar som stodo omkring staden; då ändteligen den bestämda stunden kom, redo de in i staden, hvarest ting mötte dem som kunna nämnas ting.

IX CAP.

Hvaruti berättas hvad som deruti finnes.

Det var ungefär midnatt, kanske något mer eller mindre, då *Don Quixote* och *Sancho* lemnade den ekbeväxta kullen och drogo in i Toboso. En djup stillhet herrskade i byn, emedan alla invånarne sofvo och hvilade med ut-

sträckta

sträckta ben, såsom man plägar säga. Natten var halfklar, ehuru *Sancho* önskade att den heldre varit alldeles mörk, för att i detta mörker finna en ursäkt för sin okunnighet. I hela byn hördes intet annat än hundars skällande, hvilket besvärade *Don Quixotes* öron och nedslog *Sanchos* mod. Då och då skriade en åsna, grymtade svin, och jamade kattor, hvilka olika ljud och toner hördes starkare under nattens tystnad. Den förälskade Riddaren ansåg allt detta såsom elaka förebud, men likväl sade han till *Sancho*: "Hör, min son *Sancho*, för oss till *Dulcineas* palats; kanske torde det hända att vi ännu finna henne vaken." — "Men för tusan pocker, till hvilket palats skall jag då föra, svarade *Sancho*, då det ställe, der jag såg Hennes Höghet, ej var annat än ett ganska litet hus?" — "Hon måste då, återtog *Don Quixote*, hafva dragit sig tillbaka uti en Eremitage eller liten afdelning af sitt stora slott, för att der ensam roa sig med sina Tärnor, såsom plägseden är hos förnäma Damer och Prinsessor." — "Nådige Herre! sade *Sancho*, om Herrn sålunda, till trotts af allt hvad jag sagt, vill påstå att Fru *Dulcineas* hus är ett slott, tror Herrn då tiden nu vara förhanden att finna porten öppen? och vore det väl skickligt att nu bulta och larma, så att de skulle höra oss och öppna, och vi sålunda sätta allt slottets folk i rörelse och förvirring? Kan man då tåga ut, såsom vi gjort, att bulta på sin älskarinnas dörr, likasom flickjägare göra hos sina skökor, hvilka komma, bulta och släppas in hvad stund som helst, ehuru sent det än

må

må vara?" — "Först och främst, sade *Don Quixote*, måste vi nu söka slottet, och sedan skall jag säga dig, *Sancho*, hvad vidare kan uträttas. Men gif akt nu, antingen ser jag alltför litet, eller också måste den stora mörka massa, som jag upptäcker der framför mig, vara *Dulcineas* palats." — "Nå, då kan ju Hans Nåd vägleda oss, svarade *Sancho*, ty det torde så vara; men om jag också ser det för mina ögon och griper det med mina händer, så tror jag det ändock lika litet, som jag nu tror att det är dag." *Don Quixote* red nu förut, och sedan han framskridit vid pass tvåhundrade steg, stötte han på den massan som skymlade så starkt i mörkret, och nu såg han framför sig ett högt torn samt märkte deraf genast, att denna byggnad icke var ett slott, utan byns kyrka, hvarföre han sade: "Vi hafve träffat på kyrkan, *Sancho*." — "Jag ser det, svarade *Sancho*, och Gud gifve, att vi här icke måtte finna vår graf; ty det är ej ett godt tecken, att vid sådan tid stryka omkring på kyrkogårdar, och dessutom har jag sagt Hans Nåd, om jag ej minnes orätt, att vår nådiga Frus hus är beläget vid en liten gata, som ej har utgång." — "Regera och anfäckta dig, dumhufvud! ropade *Don Quixote*; hvarest har du sett, att palats och Konungsliga slott varit uppförda vid gränder utan utgång?" — "Nådige Herre, återtog *Sancho*, hvarje ort har sin plägsed, och i Toboso torde bruket vara att sätta palats och stora byggnader vid små gränder. Jag bönfaller derföre hos Hans Nåd, att mig måtte tillåtas söka i dessa gränder eller smågator, som kunna förekomma på

min

min väg; ty det kan väl hända, att jag i någon aflägsen vrå finner detta palats, det jag önskar hundarne måtte uppäta, emedan vi måste löpa så på längden och tvären efter detsamma." — "Tala med aktning, *Sancho*, om de saker som tillhöra min herrskarinna, sade *Don Quixote;* tålamod öfvervinner allt, och ett träd faller ej vid första hugg." — "Jag gifver gerna efter, svarade *Sancho;* men nog kan tålamodet brista, då Hans Nåd fordrar att jag, som blott en enda gång sett vår nådiga Frus boning, skall när som helst och äfven midt i natten återfinna det, då Hans Nåd sjelf ej kan hitta dit, ehuru Herrn sett det tusende gånger." — "Du gör mig alldeles förtviflad, *Sancho*, inföll *Don Quixote;* hör, du plågoande! har jag icke sagt dig tusende gånger, att jag aldrig i min lifstid sett den oförlikneliga *Dulcinea*, och aldrig gått öfver trösklarna i hennes palats, utan att jag blifvit kär i henne blott i anledning af det stora ryckte jag hört om hennes skönhet och förstånd?" — "Nu hör jag det, återtog *Sancho*, och derföre säger jag, att emedan Hans Nåd aldrig sett henne, så har denna lycka lika litet varit mig förunnad." — "Så kan det omöjligt förhålla sig, fortfor *Don Quixote;* ty du har åtminstone sagt mig, att du sett henne sålla ärter, då du återförde till mig svaret på det bref jag med dig tillsände henne." — "Förlita sig icke på det, nådig Herre, svarade *Sancho;* ty Herrn bör veta att mitt seende den gången, äfvensom svaret jag medbragte, endast härrörde af hvad jag hört sägas; ty jag vet likaså litet hvilken Fru *Dul-*

cinea

cinea är, som hvad slags folk bor i månan." — "*Sancho! Sancho!* ropade *Don Quixote;* skämt har sin tid, och den tid finnes äfven då skämt alldeles icke passar. Då jag säger, att jag aldrig sett eller talat med min själs Herrskarinna, bör du icke underslå dig att säga detsamma, emedan det förhåller sig tvärtom, såsom du sjelf vet." Under det bägge befunno sig i detta samtal, sågo de att en med tvenne mulåsnor nalkades dem; och af bullret som plogen gjorde, hvilken släpade efter på marken, slöto de, att det måste vara en bonde, som tidigt före dagningen ärnade gå till sitt arbete, och så förhöll det sig verkeligen. Bonden passerade fram, och sjöng följande utur en bekant Romance:

Illa gick det Er Fransoser
Borta der vid Roncesvalles.

"Jag vill dö deruppå, *Sancho*, sade *Don Quixote*, då han hörde detta, att intet godt händer oss denna natt; hör du icke hvad denne bonden sjunger?" — "Nog hör jag det, svarade *Sancho;* men hvad har jagten vid Roncesvalles att göra med vårt förehafvande? Hvad visa han sjunger kommer på ett ut, och gör hvarken godt eller ondt i afseende på våra saker." Bonden hade imedlertid kommit närmare, och *Don Quixote* frågade honom: "Kan ni, min kära vän, som jag önskar allt godt, säga mig, hvarest här på trakten Prinsessan *Dulcineas af Toboso* palats är beläget?" — "Herre, svarade bonddrängen, jag är en främling här, och har blott få dagar varit i byn, emedan en rik bonde tagit mig i tjenst att ar-

beta ute i marken. Der uti huset midt emot bo byns Präst och Klockare; bägge, eller åtminstone en af dem, kan lemna nådig Herrn underrättelse om denna Fru Prinsessa, emedan de hafva förteckning öfver alla personer i Toboso, ehuru jag ej kan föreställa mig att i hela byn bor någon Prinsessa. Nog finnas här många förnäma Fruar, och en hvar af dem skulle kanske i sitt hus kunna gälla för en Prinsessa." — "Ibland dem, min vän, återtog *Don Quixote*, måste äfven den finnas, om hvilken jag frågat dig." — "Kan väl vara, sade drängen, och Gud vare med Er, dagningen börjar redan synas." Nu dref han på sina mulåsnor utan att afbida flera frågor. *Sancho*, som såg sin Herre förvirrad och missnöjd, yttrade nu: "Nådige Herre! dagen börjar snart gry, och jag tror det ej vara rådligt att låta solen finna oss här på gatorna; det vore bättre om vi begåfvo oss ur staden, och att Hans Nåd dolde sig uti någon här i trakten belägen skog. Jag skulle sedan vid dagsljuset rida tillbaka hit, och ej upphöra att ströfva omkring i hela byn förrän jag funnit min nådiga Frus boning, borg eller palats. Det vore ju alltför rasande, om jag ej skulle finna det; och sedan jag funnit det, få tillfälle att tala med Hennes Nåd, och säga henne hvarest samt huru Herrn väntade; att hon skulle befalla och anordna det Herrn kunde få se henne, utan att hennes ära och ryckte deraf skadades." — "Nu, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, har du med få ord sagt tusende förträffliga saker; jag gillar och antager det råd du gifvit mig med största nöje. Kom, min

min son, att vi må uppsöka ett ställe hvarest jag kan gömma mig; derefter återvänder du, såsom du sagt, att uppsöka, se och tala med min Herrskarinna, af hvars förstånd och artighet jag väntar mig de mest beundransvärda gunstbetygelser." *Sancho* var halfförryckt under sin ifver att få sin Herre ur byn, på det osanningen ej måtte upptäckas af det svar han på *Dulcineas* vägnar återfört till sin Herre i de svarta bergen; derföre påskyndade han aftåget, som genast gick för sig, och $\frac{1}{4}$-dels mil ifrån byn funno de en skogsbacke, hvarest *Don Quixote* dolde sig under det *Sancho* återvände till staden för att tala med *Dulcinea*, under hvilken beskickning tilldrogo sig sådana händelser, som förtjena ny uppmärksamhet och god tro.

X CAP.

I hvilket omtalas det konstgrep SANCHO *uppfann för att förtrolla Fru* DULCINEA, *jemte andra likaså löjliga som sanna händelser.*

Då författaren till denna stora historia kommer till innehållet af detta Capitel, säger han, det han nästan önskade kunna gå det med tystnad förbi, emedan han fruktar att man ej skall tro honom; ty *Don Quixotes* galenskaper stiga här till en sådan höjd, att man omöjligt kan föreställa sig det, ja de öfvergå hela två bösskott den aldrastarkaste förryckta inbillnings gränsor. Sluteligen har han dock, oaktadt den-

na fruktan och detta bekymmer, beskrifvit dem alldeles på samma sätt som de af *Don Quixote* utöfvades, utan att tillägga eller fråntaga historien en enda gnista af sanning, och utan att bry sig om de invändningar som kunde göras emot hans sannfärdighet. Häruti har han handlat rätt; ty sanningen står fast och kan ej skakas, och den ligger alltid öfver lögnen likasom oljan öfver vattnet. Således fortsätter han historien, sägande:

Sedan *Don Quixote* gömt sig i eklunden, skogsbacken eller skogen, som låg nära intill det stora Toboso, befallte han *Sancho* återvända till staden, och ej förr återkomma till honom, än han förut på Riddarens vägnar talat med Damen, och anhållit hos henne, att hon täcktes tillåta sin fångne Riddare se henne, och att hon tillika behagade förunna honom sin välsignelse, då han kunde göra sig förhoppning om en lycklig utgång i alla de företag och svåra strider, åt hvilka han för hennes skull ägnade sig. *Sancho* åtog sig att noga uträtta befallningen, och att återföra till honom ett lika godt svar som han återförde första gången. — "Gå, min son, sade *Don Quixote*, och blif ej förvirrad då du befinner dig i glansen af den Skönhetssol du går att uppsöka. O du! den lyckligaste af alla Vapendragare i verlden! behåll i ditt minne och låt det icke undfalla dig huru hon emottager dig: om hon skiftar färg under det du hos henne uträttar min beskickning; om hon blifver orolig och förvirrad då hon hör mitt namn; om hon ej nedsjunker emot en dyna, i händelse du finner

hen-

henne sittande på sin myndighets rika säte; eller om hon står, så se efter om hon ställer sig än på den ena än på den andra foten; om hon två eller tre gånger upprepar det svar hon ger dig, under det hennes ton omväxlar ifrån mild till hård, ifrån skarphet till ömhet; om hon upplyfter sin hand till hufvudet att rätta något på sitt hår, ehuru ingen ting är i oordning. Korrt sagdt, min son, gif akt på alla hennes handlingar och rörelser; ty om du noga berättar allt för mig, såsom det förhållit sig, kan jag deraf utröna allt hvad hon håller fördoldt i djupet af sitt hjerta, så vida nemligen det angår min kärlek. Du bör veta, *Sancho*, om du ej vet det, att ibland älskande äro deras handlingar och yttre rörelser, dem de visa då frågan är om deras kärlek, de säkraste budskap, hvilka lemna underrättelser om allt hvad som föregår uti deras innersta hjerta. Gå nu, min vän, och må en bättre lycka än min ledsaga dig, och må mera framgång återföra dig än den jag med oro väntar här i denna enslighet, åt hvilken du öfverlemnar mig."

— "Jag går och skall snart återkomma, svarade *Sancho*; men låt se att Hans Nåd nu utvidgar sitt lilla hjerta, som för närvarande ej måste vara större än en mandelkärna, och betänk att man plägar säga: friskt mod är half täring, och rädder man vinner ingen stad; äfven säger man: att der man minst väntar, springer haren upp ur busken. Detta säger jag derföre, att om vi ej under natten kunnat återfinna Hennes Nåds palats eller borg, så förmodar jag att nu vid dagsljuset finna den

der

der jag minst tänker det, och sedan den är funnen, så öfverlemna blott saken åt mig och henne." — "I sanning, *Sancho*, sade *Don Quixote*, du framdrager alltid dina ordspråk både på längden och tvären till allt hvad vi tala; och måtte himlen bättre uppfylla mina önskningar än dina phraser passa till saken."

Efter detta samtal vände *Sancho* ryggen till, och dref på sin åsna. *Don Quixote* qvarblef på sin häst, hvilade sig i stegböglarna och stödde sig uppå sin lans, uppfylld af sorgsna och förvirrade föreställningar, i hvilken belägenhet vi nu villje lemna honom, för att följa *Sancho Panza*, som lika tankfull och förvirrad aflägsnade sig ifrån sin Herre, och det i sådan grad, att han knappt utkommit ur skogen förrän han såg sig tillbaka, och då han märkte att *Don Quixote* ej mera kunde se honom, steg han af sin åsna och satte sig vid roten af ett träd, hvarest han på följande sätt började tala med sig sjelf: "Nå, broder *Sancho*, låt oss nu få veta hvart Hans Nåd ärnar sig? går du att uppsöka en åsna, som du förlorat? Nej, visserligen icke. Hvad går du då att söka? Jo, jag går att söka (hvad väl ingen skulle gissa) en Prinsessa, och jemte henne Skönhetens sol i förening med hela himmelen. Nå *Sancho*, hvarest tänker du finna allt hvad du nu omtalar? Hvarest? i den stora staden Toboso. Rätt bra; och på hvilkens vägnar går du att uppsöka henne? På den namnkunnige Riddaren *Don Quixotes af Mancha* vägnar: han som afvärjer oförrätter, som gifver den törstige något att äta och den hungrige något att dricka.

Allt

Allt detta är mycket godt och väl; men, kära *Sancho*, vet du hvarest hennes hus är beläget? Min Herre säger, att det skall vara ett Konungsligt palats eller en präktig borg. Har du, *Sancho*, händelsevis, någon gång förut sett henne? Hvarken jag eller min Herre hafva någonsin sett henne. Men synes dig icke sålunda tämmeligen säkert och alldeles afgjordt, att om Tobosos invånare veta det du befinner dig här, i afsigt att bortföra deras Prinsessor och förvilla deras Damer, så komma de och öfverfalla dig med en sådan mängd prygel, att icke ett enda ben blifver helt på dig? I sanning gjorde de deruti alldeles rätt, så framt de icke betänkte att jag är anbefalld: *min vän, du är blott ett sändebud, och förtjenar intet straff, nej bevars.* Förlita dig icke deruppå, *Sancho;* ty folket i Mancha är likaså hetsigt som nogräknadt i afseende på äran, och låter ej någon spela sig på näsan. Ack, himmel! få de fatt på dig, så lära de dig hvarest *David* köpte ölet. O ve! du gamle skälm, hvilket oväder skall icke komma öfver dig! Men det är ju också en dumhet, att för en annans nöje skull gå och söka en katt med tre ben; och att uppsöka en *Dulcinea* i Toboso är ungefär detsamma som att söka en *Maria* i Ravenna och en Baccalaureus i Salamanca. Hin onde, just hin onde sjelf och ingen annan, har fört mig i detta bryderi."

Detta samtal höll *Sancho Panza* med sig sjelf, och följden deraf var att han fortfor sålunda: "Nå väl då, för all ting finnes botemedel utom för döden, under hvars ok vi alla

måste

måste böja oss vid vår lefnads slut, ehuru mycket det kostar på. Denne min Herre har genom tusende prof bevisat mig, att han är en galen menniska, som borde bindas; och jag gifver honom just icke mycket efter i galenskap, utan är till och med galnare än han, emedan jag följer och tjenar honom, så vida annars ordspråket är sannt, som lyder sålunda: säg mig med hvilken du umgås, och jag skall säga dig hvilken du är; och åter ett annat: kaka söker maka. Då han således är så galen som han verkeligen är, och under denna sin galenskap många gånger tager ett ting för ett annat, och anser hvitt för svart samt svart för hvitt, hvilket syntes då han sade väderqvarnarne vara jättar, Munkarnas mulåsnor dromedarier, fårhjordarne en armée af fiender, jemte många andra saker af samma slag: så bör det ej vara mycket svårt att förmå honom tro, det en bondpiga, den första jag här finner, är Fru *Dulcinea;* vill han icke tro det, så skall jag svärja deruppå; om han svär deremot, så svär jag på nytt; är han envis i sitt påstående, så skall jag vara det ännu värre, och på detta sätt skall jag ändock alltid få öfverhand, utgången må blifva huru som helst. Kanske torde jag genom denna min ståndaktighet vinna så mycket hos honom, att han en annan gång icke sänder mig med sådana budskap, helst då han ser huru dåliga svar jag återbringar; eller också torde han tänka, såsom jag snarare tror, att någon elak häxmästare, af dem som han säger alltid villja honom ondt, har förvandlat hennes gestalt, blott för att skada honom och göra honom förtret."

Vid

Vid denna tanke fann *Sancho Panza* sina sinnen åter lugnade, och ansåg sitt ärende mycket väl uträttadt. Han blef således der han var, tills det led fram på dagen, för att gifva *Don Quixote* anledning att tro det han behöft denna tid att färdas till och ifrån Toboso. Allt lyckades äfven så väl, att då han steg upp, för att sätta sig på åsnan, såg han, på stället der han befann sig, tre bondflickor komma ifrån Toboso, ridande på tre åsnor, eller åsninnor, ty författaren säger ej bestämdt något derom, men troligt är, att kreaturen voro borickor, såsom mest brukliga vid dylikt landtrytteri; då denna fråga imedlertid ej är af särdeles vigt, villje vi icke uppehålla oss med en närmare undersökning. Korrt sagdt: då *Sancho* såg bondflickorna, skyndade han i fullt traf tillbaka att uppsöka sin Herre *Don Quixote*, den han fann suckande och hörde honom utgjuta sitt hjerta i tusende älskogsfulla klagoljud. Knappt hade han sett *Sancho*, förrän han sade: "Huru är det, min vän *Sancho*, skall jag beteckna denna dag med en hvit eller svart sten?" — "Det vore bättre, svarade *Sancho*, att Hans Nåd antecknade den med zinober, likasom Högtidsdagarne i gamla Almanachor, på det de må kunna väl urskilljas." — "Således, återtog *Don Quixote*, medför du goda tidningar?" — "Så goda, fortfor *Sancho*, att Hans Nåd ej behöfver göra mera än gifva *Rozinante* sporrarne och rida ut på fria fältet, för att se Hennes Nåd *Dulcinea af Toboso*, som jemte tvenne af sina Jungfrur kommer att besöka Hans Nåd." — "Himmel! hvad säger du, min

vän

vän *Sancho?* ropade *Don Quixote;* se dig före att du ej bedrager mig, eller söker med en falsk glädje mildra min verkeliga bedröfvelse." — "Hvad skulle det båta mig att bedraga Hans Nåd, svarade *Sancho*, helst då Herrn sjelf så lätt kan upptäcka sanningen? Hugg till med sporrarna, nådig Herre, och kom för att se vår Prinsessa och Herrskarinna *Dulcinea* nalkas, så väl klädd och utsmyckad, med ett ord, just sådan hon är. Hennes Jungfrur och hon sjelf utgöra tillhopa en ljus låga af bara guld, alltsammans är en samling af perlor, diamanter och rubiner, en hel väfnad af guldbrocad, utgörande mera än tio alnar; håren, som flyga omkring deras skuldror, likna alldeles solstrålar med hvilka vinden leker; och derjemte komma de ridande på tre Andalusiska gäckar." — "Schäckar vill du säga, *Sancho*," inföll *Don Quixote*. — "Skillnaden imellan gäckar och schäckar är just icke så stor, svarade *Sancho;* men de må nu rida på hvad som helst, så äro de i sanning de präktigaste Damer man kan önska sig, i synnerhet Prinsessan *Dulcinea*, min nådiga Fru, som kan berusa alla sinnen." — "Kom då, min son *Sancho*, sade *Don Quixote;* och till belöning för dessa oväntade goda nyheter lofvar jag dig det bästa byte jag vinner i det första äfventyr som möter mig; och om du icke är nöjd dermed, så lofvar jag dig de fölungar, som mina tre stokreatur detta år böra frambringa; ty du vet sjelf, att jag sändt dem till allmänna betesplatsen för vår by, på det de måtte blifva drägtiga." — "Jag håller mig till fölungarne, sade *Sancho*, emedan det just

icke

icke är så säkert att första äfventyrets byte blifver dugligt."

Imedlertid kommo de fram ur skogen, och sågo de tre bondflickorna helt nära intill sig. *Don Quixote* vände ögonen åt alla håll på vägen till Toboso, och då han ej såg något annat än de tre bondflickorna, blef han rätt brydd, och frågade *Sancho* om han lemnat dem utom staden?" — "Huru, utom staden? svarade denne; så vida Hans Nåd ej har ögonen bak uti nacken, måste han väl se hvilka som komma der, lysande som sjelfva solen midt på dagen?" — "Jag ser intet annat, återtog *Don Quixote*, än trenne bondflickor på trenne borickor." — "Nå, måtte då himlen frälsa mig ifrån hin onde! ropade *Sancho*; är det väl möjligt att de tre schäckarne, eller hvad de kallas, dansande såsom rågetter, synas Hans Nåd vara borickor? För tusan pocker! jag skulle rycka allt skägget af mig, om sådant vore sannt." — "Likväl säger jag dig, min vän *Sancho*, fortfor *Don Quixote*, att dessa lika säkert äro borickor som jag är *Don Quixote* och du *Sancho Panza*; åtminstone synas de mig så." — "Tyst, nådig Herre, svarade *Sancho*, och säg icke ett ord mera derom, utan gnid ögonen väl och kom för att betyga Er vördnad för Edra tankars beherrskarinna, som nu är helt nära." Under det han sade detta, skyndade han att emottaga de tre bondflickorna, och sedan han nedstigit af åsnan, fattade han uti grimman af en utaf de tre flickornas borickor, knäföll på marken, och yttrade sig: "Skönhetens Drottning, Prinsessa eller Herti-

ginna,

ginna, täcktes Eders Stormäktighet och Höghet i sin gunst och nåd upptaga sin fångne Riddare, som står här förvandlad i en marmorsten, alldeles förvirrad och utan rörelse i någon åder, då han befinner sig uti Er dyrbara närvaro. Jag är *Sancho Panza*, hans Vapendragare, och han den vidtbefarne Riddaren *Don Quixote af La Mancha*, också med ett annat namn kallad *Riddaren af den sorgliga skepnaden.*"

Don Quixote hade imedlertid äfven nedfallit på knä jemte *Sancho*, samt betraktade med stirrande ögon och förvirrad uppsyn den, hvilken *Sancho* kallade Drottning och Herrskarinna; och då han uti henne ej upptäckte annat än en bondpiga af föga behagligt utseende, med ett bredt groft ansigte och en platt näsa, förblef han tankspridd och förvånad, och vågade alldeles icke öppna sin mun. Bondflickorna visade likaså mycken förundran, då de sågo dessa tvenne så olika karlar knäfalla för dem, och att de ej ville släppa deras kamrat ifrån stället; men hon, som blef fasthållen, bröt först tystnaden, och sade med mycken förbittring och ovillja: "Gå ur vägen för oss, att vi må komma fram, ty här är brottom."— *Sancho* svarade då: "O Prinsessa och Tobosos enda beherrskarinna! kan då Ert ädelmodiga hjerta icke bevekas, då Ni inför Er höga åsyn ser vandrande Ridderskapets pelare och stöd knäfallande?" Då de andra två hörde det, sade en af dem: "Hvad är det för upptåg att så här skymferas? Här komma Herr-slokar och drifva sitt spel med oss stackars bondflickor,

kor,

kor, just som vi inte skulle förstå deras konster. Nej, gå Ni Er väg och låt oss gå vår, så ha vi intet obytt." — "Stig upp, *Sancho*, inföll nu *Don Quixote;* jag ser nog att ödet, som ej upphör att förfölja mig, tillspärrar alla vägar, på hvilka någon tröst kunde nalkas min nedslagna själ, som bor i denna kroppsliga hydda. O du, det yttersta af all förträfflighet som kan önskas, högsta spetsen af menskliga behag, enda botemedlet för ett bedröfvadt hjerta som tillbeder dig! ehuru den illasinnade häxmästare, som förföljer mig, har dragit ett moln och töcken för mina ögon, så att endast för dem, men ej för andras, din oförlikneliga skönhet blifvit förvandlad och omskapad till gestalten af en stackars bondpiga. Om äfven jag af samma trollmakt ej fått ett spöklikt förfärande utseende, som gör mig afskyvärd i dina ögon: så värdes blicka ömt och kärleksfullt ned till mig, helst du af denna min knäfallande undergifvenhet, i trotts af din vanställda skönhet, bör kunna sluta till den djupa vördnad med hvilken min själ tillbeder dig." — "Nej hör sådant sliddersladder! svarade bondpigan; jag tror ingen god fart i den karlen! Vill Ni packa Er undan att vi komma fram, så skall jag tacka Er för besväret." — *Sancho* släppte nu grimman att låta flickan passera, och var högst förnöjd att han så väl kommit ur sitt bryderi. Flickan, som föreställt *Dulcineas* person, såg sig knappt fri, förrän hon stack sin boricka med en hvass pigg, hvarmed den påk hon hade i handen var försedd, och flög i fullt galopp framåt slätten; men då

bo-

borickan nu starkare än vanligt kände den hvassa piggen i sin sida, började hon göra sådana krumsprång, att hon snart kastade Fru *Dulcinea* till marken. Då *Don Quixote* såg detta, skyndade han dit att hjelpa henne upp, och *Sancho* äfven för att sätta i ordning och fastspänna hennes sadeldyna, som härvid kommit under buken på borickan. Sedan sadeldynan åter var fästad, och *Don Quixote* ville med sin famn upphjelpa sin förtrollade Herrskarinna på borickan, sparade den Sköna honom denna möda, ty hon steg upp ifrån marken, sprang några steg tillbaka, gjorde sedan en hastig vändning, hvarefter hon satte bägge händerna öfver korsset på borickan, och svängde sig lättare än en fogel med hela kroppen upp i sadeln, der hon nu satt med ett ben på hvardera sidan, såsom om hon varit en mansperson. *Sancho* ropade nu: "Hej för tusan! vår nådiga Fru och Herrskarinna är lättare än en fjäder, och kunde lära alla beridare i Cordua och Mexico att komma upp i en sadel. Att utan stegböglar med ett enda språng vara uppe på öket, och sedan utan sporrar få det att springa som en hjort, det kallar jag något att se på; och hennes Jungfrur gifva henne icke efter, ty de flyga af som vinden." Detta var också sannt; ty *Dulcinea* var knappt åter i sadeln, förrän de alla skyndade bort i fullt galopp, utan att på en half mil se sig tillbaka. *Don Quixote* följde dem med ögonen så långt han kunde, och då han ej såg något mera af dem, vände han sig till *Sancho* med dessa orden:

"*Sancho*,

"*Sancho*, huru mycket synes dig nu att jag är hatad af Häxmästarne? Se nu sjelf huru långt deras ondska och vedervillja emot mig sträcker sig, då de velat beröfva mig det nöjet jag annars njutit, att se min herrskarinna i hennes verkeliga gestalt. Jag är sannerligen född såsom ett exempel för alla olyckliga, samt att vara ett mål och skott-tafla dit alla olyckans pilar rigtas och afskjutas; derjemte måste jag underrätta dig, *Sancho*, att desse förrädare icke åtnöjt sig med att förvandla och vanställa min *Ducinea*, utan på köpet hafva de omskapat henne till en så gemen och ohygglig gestalt, som denna bondpiga var; hvarvid de tillika beröfvat henne det som är en väsendtlig egenskap hos förnäma Damer, nämligen vällukten, emedan de alltid äro omgifna af blommor och parfumer; ty du bör veta, *Sancho*, att då jag skyndade att hjelpa *Dulcinea* upp på sin schäck (enligt hvad du påstår, ehuru kreaturet syntes mig vara en boricka), kände jag en sådan lukt af rå lök, att själen alldeles vände sig i min kropp." — "Ack, J karnaljer! utropade härvid *Sancho*, J gemena illasinnade Trollkarlar, jag önskade få se Er alla hängande på samma rep i en galge, likasom soltorkade sillar! Mycket veten J, mycket kunnen J, och ännu mera gören J. Hade det icke varit nog för Er, spetsbofvar, att J förvandlat min Dames perlögon till galläplen, hennes hår af renaste guldfärg till den sträfva borsten i en röd kosvans, och sluteligen alla hennes förträffliga egenskaper i likaså många dåliga, utan J skulle äfven beröfva henne vällukten, af hvilken vi annars kun-

kunnat förnimma hvilken som varit fördold under denna ohyggliga yta; ehuru jag, för att säga hvad sannt är, ingen ting kunde se af hennes fulhet utan blott hennes skönhet, och dit räknar jag i synnerhet en brun fläck eller vårta, som hon hade på öfra läppen, snarlik en moustache, emedan den var beväxt med sju eller åtta hårstrån, röda som guldtrådar och af en tvärhands längd." — "Att dömma efter detta födelsemärke, inföll *Don Quixote*, så måste, då en viss öfverensstämmelse finnes imellan ansigtet och den öfriga kroppen, *Dulcinea* hafva ett dylikt födelsemärke på den mest köttiga delen af låret, som svarar mot samma sida af ansigtet; men enligt din beskrifning synes mig håren varit för långa på en vårta eller fläck." — "Imedlertid, svarade *Sancho*, kan jag försäkra Hans Nåd, att detta prydde henne så väl, som om det ej kunnat vara annorlunda." — "Det tror jag nog, min vän, återtog *Don Quixote;* ty naturen har ej skänkt *Dulcinea* något, som icke är fullkomligt och väl afpassadt, och om hon således hade hundrade sådana födelsemärken som du omtalat, så voro de hos henne icke födelsemärken, utan lysande månar och stjernor. Men säg mig nu, *Sancho*, om det som du fastspände, och som syntes mig vara en sadeldyna, var en mans- eller fruntimmers-ridsadel?" — "Det var icke annat, svarade *Sancho*, än en sadel med ryggstöd, och med ett stort echabraque, så rikt att det i värde svarade emot ett halft Konungarike." — "Och jag kunde icke se allt detta!" utropade *Don Quixote;* hvarefter han upprepade

pade tusende gånger, att han var den qlyckligaste af alla menniskor. Den skalken *Sancho* hade mycken svårighet att afhålla sig ifrån gapskratt, då han hörde alla dessa orimligheter af sin Herre, hvilken han på ett så fint eller rättare groft sätt bedragit. Omsider efter åtskilliga andra samtal, som föreföllo imellan dem bägge, bestego de åter sina ök, och följde vägen till Saragossa, dit de hoppades hinna till den tid, att de kunde bivista det präktiga tornérspel med andra högtidligheter, som årligen plägade anställas i denna lysande staden; men innan de anlände dit, inträffade för dem så många nya och vigtiga saker, att de förtjena både beskrifvas och läsas, såsom man vidare får se.

XI CAP.

Om det högst ovanliga äfventyr, som tillstötte den tappre DON QUIXOTE *med kärran eller vagnen, hvilken förde Dödens Hofstat.*

Don *Quixote* fortsatte sin väg mycket tankfull, under öfvervägande af det elaka spratt trollkarlarne gjort honom, då de förvandlat hans *Dulcinea* uti en ful bondpigas gestalt, och han kunde ej upptänka något medel att åter försätta henne i sitt förra skick. Dessa föreställningar bragte honom så utom sig, att han, utan att märka det, släppte *Rozinantes* betsel, och då denne kände den frihet honom förunnades, stannade han vid hvarje steg för att beta af

det sköna gräs som öfverflödade på detta fält. *Sancho Panza* väckte sin Herre ur denna djupa tankfullhet, i det han sade: "Nådige Herre! bedröfvelsen är icke till för djuren, utan för menniskorna; men om menniskor omåtteligt öfverlemna sig åt densamma, förvandlas de till djur. Fatta derföre mod, Hans Nåd, återkom till sig sjelf, tag *Rozinantes* betsel, var liflig och rask, och visa all den munterhet som det tillhör vandrande Riddare att hafva. Hvad tusan pocker är då detta? Hvad betyder denna nedslagenhet? Äro vi här eller i Frankrike? Måtte hin onde heldre taga alla *Dulcineer* som finnas i verlden, emedan en enda vandrande Riddares välgång är mera värd än alla förtrollningar och förvandlingar på jorden." — "Tig, *Sancho*, sade *Don Quixote* med en mycket svag röst; tig, säger jag, och tala inga smädelser emot en förtrollad Dame, till hvars missöde och olycka jag ensam har skulden; ty genom den afund de elaka bära till mig, har hennes lidande uppkommit." — "Detsamma säger jag, återtog *Sancho*; ty den som sett henne förut och ser henne nu, är han väl nog hårdhjertad att ej gråta?" — "Det kan du väl säga, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, emedan du sett henne i fulla glansen af sin skönhet, och förtrollningen har ej sträckt sig så långt, att den förvillat din syn eller förborgat hennes behag för dig; endast till mig och mina ögon sträcker sig kraften af detta gift. Imedlertid, *Sancho*, har du felat i en sak, som är, att du för mig illa afmålat hennes skönhet; ty om jag rätt påminner mig, sade du, att hon hade ögon

som

som perlor; men ögon som likna perlor passa bättre för en fisk än för en Dame, och enligt hvad jag tror äro *Dulcineas* ögon gröna smaragder, stora, och med tvenne rägnbågar som utgöra ögonbrynen. Tag således dessa perlor ifrån ögonen och gif dem åt hennes tänder; ty utan tvifvel, *Sancho*, har du misstagit dig och förväxlat ögonen med tänderna." — "Det kan väl hända, svarade *Sancho;* ty hennes skönhet förbryllar likaså mycket mig som hennes fulhet Hans Nåd. Men låtom oss öfverlemna allt detta åt himlens välbehag; Han, vet allt hvad som skall hända i denna jämmerdal och i denna elaka verld som vi bebo, der knappast någon ting finnes, som icke är blandadt med elakhet, list och bedrägeri. En ting, nådige Herre, bekymrar mig dock nu mera än något annat, och det är att uppfinna ett medel, då Herrn öfvervunnit en jätte eller annan Riddare, samt befaller honom gå och presentera sig för den sköna Damen *Dulcinea*, huru nämligen samme stackars jätte eller olycklige besegrade Riddare skall igenfinna henne? Jag tycker mig redan se dem vandra omkring i Toboso, och titta i hvarje vrå för att uppsöka Hennes Nåd *Dulcinea;* och om de äfven möta henne midt på gatan, så känna de ändock likaså litet henne som min far." — "Kan hända, *Sancho*, inföll *Don Quixote*, sträcker förtrollningen sig icke så långt, att den beröfvar de öfvervunna och presenterade jättarne och Riddarne förmågan att igenkänna *Dulcinea;* hvarföre jag med en eller två af de första jag öfvervinner och tillsänder henne, vill göra för-

sök om de kunna se henne eller icke, emedan jag skall befalla dem återkomma och underrätta mig om allt hvad som tilldragit sig med dem." —. "Jag säger, nådige Herre, återtog *Sancho*, att hvad Herrn nu föreslagit synes rätt godt; genom detta knep kunne vi erfara allt hvad vi önska, och om det förhåller sig så, att hennes skönhet blott döljes för Hans Nåd, så' tillhör denna olycka mera Hans Nåd än henne. Om således Hennes Nåd *Dulcinea* har god helsa och är förnöjd, så må vi ej längre oroa oss, utan taga vår dag det bästa vi kunna, söka äfventyr, och öfverlemna åt tiden att göra allt det öfriga, emedan han är bästa Läkaren så väl för denna, som ännu svårare sjukdomar."

Don Quixote ärnade svara *Sancho*, men förhindrades af en vagn som passerade tvärt öfver vägen, och var uppfylld af de mest olika och besynnerliga personer och figurer som man möjligen kan föreställa sig. Den som körde mulåsnorna, och tillika tjenade som forman, var en djefvul af ohyggligt utseende. Vagnen var alldeles öppen, utan något tak eller öfverdrag. Första figuren, som deruti visade sig för *Don Quixotes* ögon, var Döden sjelf med mennisko-ansigte; jemte honom satt en ängel med stora målade vingar; på en sida satt en Kejsare med krona, till utseendet af guld; vid Dödens fötter satt den Guden som kallas Cupido, utan bindel för ögonen, men med båge, koger och pilar. Äfven satt der en Riddare väpnad ifrån topp till tå, utom att han ej hade hjelm eller casque, utan en hatt

full

full med fjädrar af åtskilliga färger. Jemte dessa funnos flera andra personer med åtskilliga drägter och ansigten. Denna så oförväntade syn satte *Don Quixote* i någon bestörtning och uppfyllde *Sanchos* hjerta med fruktan; men *Don Quixote* muntrade sig snart, emedan han trodde att något nytt farligt äfventyr nu var för handen, och i denna tanke, samt med ett mod, som var färdigt att möta hvilken fara som helst, tog han plats på vägen midt framför vagnen, och ropade med en stark samt hotande röst: "Forman, kusk, eller djefvul, eller hvilken du må vara, dröj icke att säga mig hvilken du är, hvart du ärnar dig, och hvilka de personer äro som du har i din vagn, den man snarare kan anse för Charons båt än ett vanligt åkdon." Djefvulen, som nu höll vagnen stilla, svarade häruppå helt sagtmodigt: "Min Herre, vi äro Skådespelare af den onde Ängelns sällskap. I dag tidigt hafve vi spelat der borta i byn, som är belägen bakom denna höjden, och uppfört acterna som höra till Dödens Hof, emedan denna dag är den åttonde af Christi Lekamens fest; nu ärna vi göra detsamma litet sednare uti den byn som synes der borta; och emedan den är så nära, samt vi ej ville göra oss den mödan att afkläda och åter påkläda oss, så resa vi dit i samma kläder som vi nyttja vid skådespelet. Den der ynglingen föreställer Döden, den åter en Ängel; denna Frun, som är Directeurens Fru, är Drottning, en är Soldat, en Kejsare, och jag Djefvulen, samt är en af de förnämsta personerne i pjesen, emedan jag har de första ro-

lerna

lerna i detta sällskap. Om nådig Herrn önskar veta något mera om oss, så fråga blott, och jag skall svara deruppå med all noggrannhet; ty emedan jag är Djefvulen, så vet jag också allt." — "Jag försäkrar vid en vandrande Riddares tro och ära, svarade *Don Quixote*, att då jag först fick se denna vagn, föreställde jag mig att något vigtigt äfventyr erböd sig åt mig, och nu säger jag, att det är nödvändigt fatta ett ting med händerna, så vida ingen förvillelse skall uppkomma af blotta utseendet. Gå i Guds namn, godt folk, och firen Er fest, och skulle annars något förefalla, hvarvid jag kan göra Er något gagn, så skall det vara mig ett nöje; ty allt ifrån mina barndomsår har jag tyckt om skådespel, och under den tiden stodo mina ögon beständigt efter gyckelverk."

Under detta samtal fogade händelsen så, att ännu en af sällskapet kom dertill, hvilken var klädd som narr, hade många bjellror, och på ändan af en käpp, den han bar, voro tre med luft uppfyllda oxblåsor fästade. Då denne narrn kom till *Don Quixote*, började han svänga sin käpp och slå med blåsorna emot marken, under det han tillika gjorde åtskilliga språng, som kommo alla hans bjellror att klinga, hvilken ovanliga syn skrämde *Rozinante* så, att han, utan att *Don Quixote* förmådde hålla honom, tog betslet imellan tänderna och satte af ut åt fältet med en lätthet, som man svårligen kunnat tilltro hans benrangel. *Sancho*, som öfvervägde den fara hvaruti hans Herre sväfvade, att blifva afslagen, hoppade ned af

sin

sin åsna och skyndade allt hvad han kunde att hjelpa honom; men då han kom till Riddaren låg denne redan på marken, och *Rozinante* bredvid honom, emedan han stupat med sin Herre, hvilket var vanliga slutet på *Rozinantes* krumsprång och lustigheter. Men knappt hade *Sancho* lemnat sin åsna, för att hjelpa *Don Quixote*, förrän den dansande Satan med oxblåsorna sprang upp på åsnan och slog kreaturet med dem, då fruktan och bullret mera än smärtan af slagen jagade den stackars åsnan ut på fältet och fram åt byn, der Skådespelarne ärnade fira sin fest. *Sancho* såg sin åsnas flyckt och sin Herres fall, och visste icke hvilkendera af de bägge olyckskamraterne han borde hjelpa; men såsom en rask Vapendragare och trogen tjenare hade han mera kärlek för sin Herre än ömhet för sin åsna, ehuru han, hvarje gång han såg oxblåsorna höjas i luften och nedfalla på åsnans länder, kände ett styng i sitt hjerta, och han hade heldre önskat att dessa slag träffat hans egna ögon, än att det minsta hår på hans åsnas svans skulle krökas. I denna bedröfliga sinnesförfattning kom han dit hvarest *Don Quixote* låg, och som gjort ett svårare fall än han sjelf kunnat förmoda; han hjelpte honom nu åter upp på *Rozinante*, och sade dervid: "Nådige Herre! Djefvulen har tagit åsnan." — "Hvilken djefvul?" frågade *Don Quixote*. — "Han med blåsorna," svarade *Sancho*. — "Jag skall återtaga den, fortfor *Don Quixote*, om han med den också gömt sig uti de djupaste och mörkaste hålor i helfvetet. Följ mig, *Sancho*, ty vagnen far långsamt, och

med

med densammas mulåsnor skall förlusten af din åsna ersättas." — "Det är icke nödigt, återtog *Sancho*, att skynda så; stilla sin vrede, Hans Nåd; ty så mycket jag kan se, har djefvulen nu lemnat åsnan, och den kommer nog tillbaka." Så förhöll det sig också verkeligen; ty djefvulen och åsnan hade bägge störtat omkull, likasom för att härma *Don Quixote* och *Rozinante;* hvarefter djefvulen till fots begaf sig åt byn, och åsnan återvände till sin husbonde. "Oaktadt allt detta, sade *Don Quixote*, är dock nyttigt att bestraffa denne djefvuls vanart på någon af dem som äro uti vagnen, om det också vore på Kejsaren sjelf." — "Slå nu detta ur sinnet, Hans Nåd, svarade *Sancho*, och antag mitt råd, som är, att aldrig inlåta sig med Comedianter, emedan de gynnas öfverallt; ty jag har sett en Acteur, som var fängslad för två mord; men han blef ändock fri utan all kostnad. Hans Nåd bör veta, att emedan det är ett lustigt folk, som behagar alla, så hafva de vänner allestädes; alla hjelpa, understödja och värdera dem, i synnerhet då de hafva titel af Kongl. eller privilegierade Sällskap, då alla eller åtminstone de flesta både i klädsel och uppförande se ut som personer af rang." — "Icke dessmindre, återtog *Don Quixote*, skall den narraktige djefvulen icke hafva gjort detta för intet, om också hela menniskoslägtet beskyddade honom." Under det han sade detta, begaf han sig efter vagnen, som redan var nära byn, samt ropade med hög röst: "Halt! vänta du lustiga och muntra flock; jag skall lära Er huru man behandlar sådana

åsnor

åsnor och ök, uppå hvilka vandrande Riddares Vapendragare rida." *Don Quixote* ropade så högt, att de som voro i vagnen hörde och förstodo honom; och då de af hans ord slöto till den afsigt han hade, hoppade Döden genast ned af vagnen, efter honom Kejsaren, Djefvulen som var forman, samt Ängeln; icke en gång Drottningen och Cupido stannade qvar, och alla förságo sig med stenar samt ställde sig i slagtordning, för att emottaga *Don Quixote* med ett stenrägn. *Don Quixote*, som såg dem uppställda i en så munter escadron med armarna upplyftade, i afsigt att med all kraft slunga sten, höll *Rozinante* tillbaka, och började eftertänka på hvad sätt han skulle anfalla dem med minsta fara för sin person. Under denna hans öfverläggning anlände *Sancho*, och då han såg sin Herre färdig att angripa den väl uppställda truppen, sade han till honom: "Det vore en stor galenskap att företaga en sådan sak; besinna, Hans Nåd, att emot ett dugtigt stenrägn finnes inga skyddsvapen i verlden, så framt man ej skulle gömma sig under en metallklocka. Derjemte bör man öfverväga, att det är mera förvägenhet än tapperhet, då en ensam man vill anfalla en hel armée, hvarest Döden och Kejsaren personligen strida med bistånd af goda och onda änglar; och om denna omständighet ändock icke är tillräcklig att förmå Herrn hålla sig stilla, så bör Herrn bevekas dertill af den säkra öfvertygelsen, att ibland alla dem som der stå uppställda, ehuru de se ut som Prinsar, Konungar och Kejsare, finnes dock ingen vandrande

Rid-

Riddare." — "Nu, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, träffade du just rätta fläcken, hvarigenom jag kan och bör förmås att förändra min första föresats; jag kan och vågar icke, såsom jag flera gånger redan sagt dig, draga mitt svärd emot någon som icke är slagen till Riddare. Således, *Sancho*, beror det nu af dig, om du vill hämnas den skymf man tillfogat din åsna; jag skall imedlertid bistå dig med min uppmuntrande röst och mina kloka råd." — "Jag, återtog *Sancho*, vill icke hämnas på någon, emedan det icke anstår en god Christen att vara hämndgirig vid lidna oförrätter, i synnerhet som jag dervid lätt kan bilägga hela saken med min åsna, hvilken säkert öfverlemnar den tillfogade oförrätten åt mitt välbehag, och det består deruti, att fredligt tillbringa alla de lefnadsdagar himlen förunnar mig." — "Då detta, svarade *Don Quixote*, är ditt beslut, du goda, förståndige och Christlige *Sancho*, så skole vi lemna dessa spöken, och draga åstad att söka andra äfventyr af bättre beskaffenhet; ty jag kan se på denna ort, att en mängd deraf och tillika rätt underbara icke kan fattas för oss." Nu svängde Riddaren om sin häst, och *Sancho* tog fatt på sin åsna. Döden, med hela sin lätta escadron, besteg åter vagnen och for vidare; och således fick detta fruktansvärda äfventyr med Dödens vagn ett lyckligt slut. Prisadt vare det helsosamma råd *Sancho Panza* gaf sin Herre, som följande dagen fick ett annat äfventyr med en förälskad vandrande Riddare, hvilket är icke mindre förvånande än det föregående.

XII CAP.

XII CAP.

Om det ovanliga äfventyr, som tillstötte den modige Don Quixote *med den tappre Spegel-Riddaren.*

Natten, som följde på den dagen, då de hade mötet med Döden, tillbragte *Don Quixote* och hans Vapendragare under några höga och lummiga trän, sedan Riddaren låtit öfvertala sig af *Sancho* att spisa af det förråd han medförde på sin åsna. Under måltiden sade *Sancho* till sin Herre: "Huru narraktig hade icke jag varit, nådige Herre! om jag till belöning emottagit bytet af första äfventyret Hans Nåd fullbordat, i stället för de tre stokreaturens föl; nej, i sanning är icke en fogel i handen bättre än tio i skogen." — "Likväl, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, om du tillåtit mig anfalla, såsom jag ärnade, så hade jag skaffat dig till byte åtminstone Kejsarinnans guldkrona och Cupidos målade vingar; ty jag hade med våld tagit dem och lemnat dem uti dina händer." — "Theaterkejsares scepter och kronor, återtog *Sancho*, äro aldrig af guld, utan antingen af förgyldt papp eller på sin höjd af tunn messing." — "Det är sannt, sade *Don Quixote*; ty det kan lätt hända att Comedie-prydnader ej äro äkta utan oäkta, och blott bestående af en bedräglig yta, såsom sjelfva Comedien, den jag dock önskar att du, *Sancho*, måtte värdera och skänka din ynnest, som följakteligen äfven bör sträcka sig till både acteurerne och författarne, emedan de alla tjena till ett stort ändamål i en Stat, nämligen att vid hvarje steg

hålla

hålla en spegel framför oss, i hvilken vi se en lefvande målning af alla handlingar i menskliga lifvet, och ingen annan föreställning finnes, som så lifligt visar för våra ögon hvad vi äro och hvad vi borde vara, som Comedien och Comedianterne. Säg mig, om du ej sett något Skådespel, hvarest uppträda Konungar, Kejsare och Påfvar, Riddare, Damer, och åtskilliga andra personer? En föreställer en roffare, en annan en bedragare, en åter en köpman, en annan soldat, den en förståndig man, den en kär; och sedan Comedien är slut samt de spelande aflagt sina kläder, äro samtelige acteurerne lika goda." — "Det har jag sett," svarade *Sancho*. — "Just på samma sätt, fortfor *Don Quixote*, går det till på den stora verlds-theatern, der några spela Kejsare-rôler, andra Påfvar, med ett ord: likaså många särskilte personer, som kunna uppträda i en Comedie; men då det är slut, det vill säga: när lifvet slutas, drager döden af dem alla de kläder som visade skillnaden imellan dem, och i grafven äro de alla lika." — "En skön liknelse! svarade *Sancho*, ehuru den icke är ny; ty jag har hört den förut åtskilliga gånger, likasom den om Schach-spelet, der, så länge spelet räcker, hvarje pjece har sin särskilta förrättning, men då spelet är slut blandas och kastas alla om hvarandra och gömmas tillhopa i en låda, hvilket visar huru man går ur lifvet i grafven." — "Med hvarje dag, *Sancho*, sade *Don Quixote*, blifver du mindre dumm och mera klok." — "Visserligen, inföll *Sancho*; ty Hans Nåds förstånd måste väl också verka något

got på mig, emedan sådana åkrar, som i sig sjelf äro magra och ofruktbara, likväl, sedan de blifvit gödda och uppbrukade, omsider bära säd. Härmed vill jag säga, att umgänget med nådig Herrn är den gödsel, som fallit på mitt inskränkta förstånds ofruktbara mark; odlingen åter är den tid jag tillbragt med Herrn och i Herrns tjenst, och derföre hoppas jag att äfven blifva fruktbärande, hvilket är en välsignelse, och det bör icke föraktas, helst som intet af allt detta afviker ifrån den goda väg Hans Nåd visat mig, och derigenom upparbetat mitt tröga förstånd." *Don Quixote* smålog öfver *Sanchos* prydliga tal, och det förekom honom verkeligen som sade han sannt i afseende på sin förbättring; ty understundom talade han så, att Riddaren beundrade honom, ehuru de flesta gånger, då *Sancho* ville disputera eller tala i högre stil, slutades hans bemödande vanligen dermed, att han från spetsen af sin enfaldighet störtade sig ned i djupet af sin okunnighet. Det hvaruti han mest visade sin vältalighet och sitt minne, var att anföra ordspråk, dem han framdrog om de passade för saken eller icke, såsom man utan tvifvel sett och märkt under loppet af denna historia.

Under detta och åtskilliga andra samtal förflöt en stor del af natten, och *Sancho* fick lust att fälla ned sina ögons gardiner, såsom han plägade uttrycka sig då han ville sofva; hvarföre han afsadlade sin åsna och lemnade den ett fritt samt ymnigt bete. Deremot tog han icke sadeln af *Rozinante*, enligt sin Herres uttryckliga befallning; emedan, under den

tid

tid de vistades på fria fältet och icke sofvo under tak, han aldrig fick afsadla *Rozinante*; ty det var ett gammalt faststälIdt bruk, som noga iakttogs af vandrande Riddare, att endast betslet aftogs och hängdes på sadelknappen; men att taga sadeln af hästen — nej bevars! *Sancho* iakttog således detta, och lemnade hästen samma frihet att beta som åsnan, hvars vänskap för *Rozinante*, äfvensom dennes för åsnan, var så ensam i sitt slag och så märkvärdig, att en sägen gått ifrån far till son, huru författaren till denna sannfärdiga historia skrifvit hela särskilta Capitel derom; men för att iakttaga den anständighet och värdighet, som ägnar en så heroisk historia, har han icke insatt dem uti densamma. Likväl afviker han några gånger ifrån denna sin föresats, och berättar, att då de bägge kreaturen voro tillhopa, plägade de klå hvarandra, och sedan de fått nog deraf, eller tröttnat dervid, lade *Rozinante* sitt hufvud öfver åsnans hals, så att det räckte en half aln öfver på andra sidan, hvarunder bägge uppmärksamt sågo ned i marken, och i denna ställning kunde de förblifva trenne dagar, åtminstone hela den tid man lemnade dem i ro, eller hungren icke dref dem att söka föda. Det säges äfven, att författaren i någon efterlemnad skrift förliknat dessa kreaturens vänskap med den som förband *Nisus* och *Euryalus*, *Pylades* och *Orestes*; och om så förhåller sig, kan man till allmän förundran se, huru fast dessa bägge fredälskande kreaturens vänskap borde hafva varit, till blygd för menniskor, som så illa förstå att sig imellan bibehålla

hålla

hålla vänskap. Af denna orsak säger man: nöden pröfvar vännen, samt: himlen bevare oss för våra vänner; ty för våra ovänner akta vi oss sjelfva! Ingen bör tro, att författaren afvikit ifrån rätta vägen, då han jemfört dessa bägge kreaturens vänskap med menniskors vänskap; ty menniskorna hafva af djuren antagit och lärt många saker af vigt, såsom: af storken att sätta clystir, af hundarne att vomera och vara tacksamma, af tranan vaksamhet, af myrorna flit, af elefanten redlighet och af hästen trohet.

Omsider snarkade *Sancho* under ett korkträd, och *Don Quixote* slumrade under en väldig ek; men endast en korrt stund hade förflutit, då Riddaren väcktes af ett buller, det han förmärkte bakom sig; hvarföre han steg upp med någon förskräckelse, för att se och höra hvarifrån detta buller kom, och då såg han tvenne personer till häst, af hvilka en, under det han steg ur sadeln, sade åt den andra: "Stig af, min vän, och tag betslen af hästarne; ty, såsom mig synes, öfverflödar detta ställe af gräs för dem, samt har för mig tystnad och enslighet, dem mina kärleksuppfylllda tankar så väl behöfva." Att säga detta och tillika kasta sig ned på marken skedde nästan i samma ögonblick; och i det han nedkastade sig, förorsakade harnesket, med hvilket han var beväpnad, ett sådant skrammel, att *Don Quixote* antog det för ett säkert tecken, att denne mannen var en vandrande Riddare. Han gick derföre till *Sancho*, som sof, tog honom i armen, och med icke liten möda fick

han

han honom åter vaken, då han hviskade åt honom: "Broder *Sancho!* vi hafve ett äfventyr." — "Himlen gifve att det vore godt! svarade *Sancho;* men, nådig Herre, säg mig nu hvarest det Högvälborna äfventyret döljer sig?" — "Hvarest? återtog *Don Quixote;* vänd dig endast om och se, så skall du der borta få skåda en liggande vandrande Riddare, som, enligt hvad jag tror mig finna, icke just är öfvermåttan glad; ty jag såg honom stiga af hästen och med åtskilliga tecken af bedröfvelse nedkasta sig på marken, och vid denna hans rörelse skramlade hans vapen." — "Men, frågade *Sancho*, hvaraf vet då Hans Nåd, att detta är ett äfventyr?" — "Jag vill icke påstå, svarade *Don Quixote*, att detta redan är ett bestämdt äfventyr, utan blott en början till ett sådant; ty på detta sätt börjas äfventyr. Men hör! jag tycker mig finna att han stämmer en Guitarre eller Luta, och af hans hostningar slutar jag, att han bereder sig till någon sång." — "Så är det verkeligen, sade *Sancho*, och derföre måste detta vara en af kärlek plågad Riddare." — "Ingen vandrande Riddare finnes, fortfor *Don Quixote*, som icke är det; men låtom oss höra, ty innehållet af hans sång skall väl leda oss till föremålet för hans tankar, emedan man säger: att deraf hjertat fullt är, talar munnen." *Sancho* ärnade svara sin Herre, men Skogs-Riddarens röst, som hvarken var mycket dålig eller mycket god, hindrade honom; och under det de bägge voro mycket uppmärksamme, hörde de följande sång:

Sonnett.

Sonnett.

Min Herrskarinna! värdes åt mig gifva
En enda vink Er villja att förklara;
Att lyda den skall allt mitt nöje vara,
Och den min högsta lag må städse blifva.

Vill Ni mig evig tystnad föreskrifva,
Välan! med den jag skall i grafven fara;
Får jag med sång min känsla uppenbara,
Skall Amor sjelf min Lutas toner lifva.

Från stridigheter jag mitt ursprung leder:
Från mjuka vaxet, diamanten hårda,
Min själ dock kufvas under Amors lagar.

Mjukt eller hårdt, mitt hjerta tillhör Eder,
Tryck dit och rista der hvad Ni behagar,
Jag heligt svär att det för evigt vårda.

Med ett *ack!* som syntes komma ur hans hjertas innersta, slutade Skogs-Riddaren sin sång, och korrt derefter sade han, med en matt och klagande röst: "O du skönaste och otacksammaste qvinna inom jordens hela krets! huru är det möjligt, Högborna *Casildea* af Vandalien, att du kan tillåta det denne din fångne Riddare förgås och omkommer under sina oupphörliga vandringar samt sina hårda och svåra mödor? Är då det jag redan fullbordat icke nog, då du erkännes för den skönaste i verlden af alla Riddare i Navarra, i Leon, Tartesia, Castilien, och sluteligen af alla Riddare i La Mancha." — "Det är icke så, sade *Don Quixote*, ty jag är ifrån La Mancha och har aldrig erkänt något dylikt; ej eller kunde och borde jag erkänna en sak, som är så förolämp-

olämpande för min herrskarinnas skönhet; således, *Sancho*, lärer du finna, att denne Riddare ej har sina fem sinnen; men låtom oss höra, kan hända han förklarar sig närmare." — "Må göra, sade *Sancho;* ty han synes hafva lust att sitta och jämra sig en hel månad."

Imedlertid blef det icke så; ty då Skogs-Riddaren hörde att man talade nära intill honom, steg han upp, utan att fortfara i sin klagan, och sade med hög välljudande röst? "Hvilken är der? hvad slags folk? äro de till äfventyrs ibland de gladas antal, eller kanske ibland de bedröfvades?" — "Ibland de bedröfvades," svarade *Don Quixote*. — "Kommen då till mig, återtog Skogs-Riddaren, och varen öfvertygade, att J då skolen råka sjelfva bedröfvelsen och sorgen." När *Don Quixote* hörde ett så höfligt och vänligt svar, gick han till honom, och *Sancho* likaledes. Den klagande Riddaren fattade *Don Quixote* i armen, och sade: "Sätt Er här, Herr Riddare; ty att Ni är en sådan, och räknar Er till det vandrande Ridderskapet, finner jag nogsamt deraf, att jag träffat Er på detta ställe, hvarest ensligheten och den klara himmelen göra Er sällskap, hvilka äro vandrande Riddares naturliga sängar och vanliga boningsrum." *Don Quixote* svarade: "Jag är Riddare, och af den Orden Ni omtalar; men ehuru bedröfvelse, motgångar och olyckor tagit sina hemvist i min själ, så hafva de dock derutur ej fördrifvit medlidande vid andras olyckor. Af det Ni för en kort stund sedan sjöng, märkte jag att Ert lidande härleder sig ifrån kärleken, det vill

säga:

säga: från kärlek till den Sköna otacksamma, hvars namn Ni under Er klagan nämnde." Under detta samtal sutto de bredvid hvarandra på den hårda marken i god sämja och vänligt sällskap, såsom skulle aldrig fråga blifva, att de vid den annalkande dagens början borde bryta halsen af hvarandra. "Kanske, Herr Riddare, sade Skogs-Riddaren till *Don Quixote*, är Ni också kär?" — "Till min olycka är jag det, svarade *Don Quixote;* ehuru den skada, som uppkommer af en väl anlagd böjelse, snarare bör anses för en lycka än en olycka." — "Det är sannt, svarade Skogs-Riddaren, så vida ej förakt beröfvar oss både vett och förstånd; ty då det för ofta visas, synes det vara en hämnd." — "Jag har aldrig blifvit föraktad af min herrskarinna," svarade *Don Quixote.* — "Nej, visserligen icke, inföll *Sancho*, som stod tätt invid; ty vår Nådiga Dame är from som ett lamm och vek som smör." — "Är detta Er Vapendragare?" frågade Skogs-Riddaren. — "Ja," svarade *Don Quixote.* — "Jag har aldrig sett någon Vapendragare, återtog Skogs-Riddaren, som understått sig att tala då hans Herre talat. Här är åtminstone min, hvilken är likaså stor som hans far, men han har aldrig vågat öppna munnen då jag talar." — "Men på min heder har icke jag redan talat, sade *Sancho;* och jag kan väl tala för en annan, om också . . . dock vill jag heldre tiga, ty annars kan det blifva värre." Skogs-Riddarens Vapendragare tog nu *Sancho* i armen, och sade: "Vi två skole gå till ett ställe, hvarest vi vapendragerligen kunna språka med hvarandra

 allt

allt hvad vi behaga. Här skole vi lemna våra Herrar, och låta dem i ett högre språk berätta hvarandra sina kärlekshistorier, och jag är säker att de hålla ut dermed till ljusa dagen, utan att ändå hafva slutat." — "Alltför gerna, svarade *Sancho;* och jag skall då säga min gunstige Herre hvilken jag är, på det Herrn må förnimma, om jag kan räknas till dussinet af de mest pratsamma Vapendragare." Derefter aflägsnade sig de tvenne Vapendragarne, imellan hvilka föreföll ett lika så lustigt samtal, som det imellan deras Herrar var alfvarsamt.

XIII CAP.

Hvaruti Skogs-Riddarens äfventyr fortsättes; hvarjemte finnes det förnuftiga, nya och angenäma samtal, som föreföll imellan de tvenne Vapendragarne.

Riddare och Vapendragare hade nu skilljt sig ifrån hvarandra; de sednare berättade hvarandra sina lefnadshändelser, de förra talade om sin kärlek. Historien anför först de bägge Vapendragarnes samtal, och sedermera Herrarnas; och således berättar den, att sedan de bägge något aflägsnat sig, sade Skogs-Vapendragaren åt *Sancho:* "Det är ett rätt mödosamt lif, min Herre, som vi hafva, såsom vandrande Riddares Vapendragare, och i sanning äta vi vårt bröd i vår anletes svett, hvilken är en af de förbannelser Gud gaf våra första föräldrar."

äldrar." — "Äfvenledes kan man säga, svarade *Sancho*, att vi äte det vid våra kroppars köld; ty hvilken lider väl mera af hetta och köld än det vandrande Ridderskapets fattiga Vapendragare? Detta vore dock mindre illa, om vi blott hade något att äta; ty vid bordet glömmes mången sorg; men det händer också att en och äfven två dagar går förbi, då vi blifva utan annan frukost, än den tomma luft vi nedsvälja." — "Allt detta kan ändock fördragas och tålas, sade han ifrån skogen, när vi hafva förhoppning om god belöning; ty om en vandrande Riddare, som har en Vapendragare i tjenst, icke är öfvermåttan olycklig, så bör han med några lansstötar förskaffa sin tjenare åtminstone ett skönt Ståthållareskap öfver en Ö, eller ett ansenligt Grefskap till belöning." — "Jag, återtog *Sancho*, har redan sagt min Herre, att jag är nöjd med Ståthållareskapet öfver en Ö, och han är så ädelsinnad och frikostig, att han många gånger lofvat mig det." — "Jag, fortfor han ifrån skogen, är för min tjenst tillfredsställd med ett Domprosteri, och min Herre har också redan lofvat mig det." — "Således, sade *Sancho*, måste Er Högvälborne Herre vara en andelig Riddare, då han kan tilldela sin trogne Vapendragare ett sådant slags belöning; min Herre deremot är blott Lekman, ehuru jag nu påminner mig att förståndiga personer en gång gåfvo honom det rådet, hvilket jag för min del dock ansåg vara af elak afsigt, att han borde göra sig till Erke-Biskop; men han vill alldeles icke blifva annat än Kejsare. Jag var då på det högsta förskräckt

der-

deröfver, att han torde få smak för kyrkans ämbeten, emedan jag ej finner mig nog skicklig att emottaga andeliga belöningar; ty Ni måste veta, min Herre, att ehuru jag har utseende af en menniska, är jag dock ett kreatur i afseende på kyrkan." — "Deruti irrar min ädle Herre sig, sade han ifrån skogen: alla Ståthållareskap öfver Öar äro icke goda gåfvor; ty några äro ofruktbara, andra fattiga, andra bedröfliga, och äfven de bästa ibland dem medföra dock en svår börda af nödig eftertanke och många andra obeqvämligheter, hvilket allt faller rätt tungt på den olyckliges skuldror, som fått sådant på sin lott. Vi, som åtagit oss denna fördömda tjenst, gjorde derföre mycket bättre om vi åter begåfvo oss hem till våra hus, och der förnötte vår tid med mera angenäma öfningar, såsom fiska och jaga; ty hvilken Vapendragare här i verlden är så fattig, att han icke äger en skinkmärr, ett par jagthundar och ett metspö, hvarmed han kan roa sig i sin hembygd?" — "Ingendera af dessa saker fattas mig, svarade *Sancho*; jag har väl icke något hästkreatur, men deremot en åsna, hvilken är två gånger så mycket värd som min Herres häst; jag önskar himlen måtte gifva mig en bedröflig Julhelg, och det den första som kommer, om jag hade lust att byta, ehuru man ville gifva mig fyra skeppor råg till mellangift. Gunstige Herrn tror väl icke huru förträfflig min grolle är? ty min åsnas färg är grå. Jagthundar kunna icke eller fattas mig, ty sådana finnas till öfverflöd i vår by; och derjemte är jagten alltid mest rolig, då

den

den sker på andras bekostnad." — "Att tala rent och uppriktigt, Herr Vapendragare, återtog han ifrån skogen, så har jag fullt och fast beslutit att öfvergifva detta Ridderliga narrverk, och återgå hem till min by för att uppfostra mina barn, af hvilka jag har tre, som likna Orientaliska perlor." — "Jag har två, sade *Sancho*, dem man kunde presentera för Påfven i egen person, i synnerhet en flicka, den jag på Guds makt ärnar uppfostra till Grefvinna, i trotts af allt hvad hennes mor må säga." — "Huru gammal är den Damen, som skall uppfostras till Grefvinna?" frågade han ifrån skogen. — "Femton år, tvenne mer eller mindre, svarade *Sancho*; men hon är så högt uppväxt som en lans, liflig och frisk som en Aprilmorgon, och har styrka som en Herregårds-oxe." — "Dessa äro sådana egenskaper, återtog han ifrån skogen, som kunna göra henne icke blott till Grefvinna utan till Nymf i den gröna skogen; ack, du lilla horunge! huru retande måste icke den tjufungen vara?" — *Sancho* svarade med någon förtrytelse: "Hon är icke någon sköka, icke eller hennes mor, och med Guds hjelp skall ingen af dem blifva det, så länge jag lefver. Tala derföre med mera anständighet, ädle Herr Vapendragare; ty då Ni är uppfostrad ibland vandrande Riddare, hvilka äro sjelfva höfligheten, så synes mig Edra ord just icke väl valda." — "Huru illa förstår icke Högädle Herrn, återtog han ifrån skogen, att urskillja hvad som kallas högsta loford! Huru? Vet Herrn då icke, att när en Riddare vid en tjurfäktning gifver tju-

ren

ren en dugtig stöt, eller då någon i allmänhet väl utför hvilken sak som helst, så ropar folkhopen alltid: Ack, du horunge! huru väl du gjort din sak? Det som således i andra afseenden är en smädelse, blifver dervid ett utmärkt beröm. Derföre, min Herre, bör Ni alldeles ifrånsäga Er sådana söner eller döttrar, hvilka ej kunna åstadkomma sådana storverk, som förtjena ett dylikt beröm." — "Det skulle jag också göra, fortfor *Sancho;* och af denna orsak kunde min Herre få skäl att kalla både mig, min hustru och mina barn en hel sköktamille; ty allt hvad hos oss talas eller göres, äro saker som i högsta grad förtjena sådana loford. På det jag snart måtte återse dem, anropar jag himlen att han måtte förlossa mig ifrån dessa dödliga synder; ty så anser jag verkeligen befrielsen ifrån denna vådliga vapendragaretjenst, uti hvilken jag nu för andra gången ingått, uppmuntrad och förledd dertill af en börs med etthundrade dukater, den jag en dag fann midt ibland de svarta bergen, och den hin onde nu oupphörligt, än här, än der, lägger för mina ögon. Beständigt sväfvar för mig en pung uppfylld af dubbloner; vid hvarje steg synes mig att jag redan har den i handen, att jag tager den i famn, bär den hem till mitt hus, sätter ut penningarne på ränta, och lefver sedan som en Prins. Så länge jag tänker deruppå, finner jag alla mödor och farligheter lätta, hvilka jag måste uthärda hos min vanvettige Herre, om hvilken jag säkert vet, att han är mera en narr än en Riddare." — "Derföre, svarade han ifrån skogen,

gen, plägar man säga, att för mycket spränger säcken; och att återkomma till förra ämnet, så finnes väl ingen större narr i verlden än min Herre, emedan han bör räknas till deras antal, om hvilka man säger: Den som tager vatten öfver hufvudet får det i ärmen; ty för att återgifva förståndet åt en annan Riddare, som förlorat det, gör han sig sjelf till en narr, och flackar omkring för att söka något, som, då han finner det, kanske båtar honom föga." — "Kanske han är kär?" frågade *Sancho*. — "Ja, svarade han ifrån skogen, uti en viss *Casildea* af Vandalien, den mest grymma och motsträfviga Dame som kan finnas i hela verlden; men hennes grymhet är dock icke det onda hvaraf han nu haltar, utan helt andra vedervärdigheter knipa honom i magen, hvilket han sjelf inom kort tid lärer omtala." — "Ingen så jämn och slät väg finnes, sade *Sancho*, att icke några hål och knölar visa sig på densamma. Hos andra finnas takdropp, men hos mig rägnar det in. Galenskapen har vanligen större sällskap och flera anhängare än förståndet; men om det är sannt som man säger, att det är godt finna kamrater i olyckan, så kan jag trösta mig med Högädle Herrns bekantskap, emedan Herrn tjenar en likaså förryckt husbonde som min är." — "Han är förryckt men tapper, svarade han ifrån skogen; men hans skalkaktighet öfvergår både hans galenskap och tapperhet." — "Sådant finnes icke hos min Herre, återtog *Sancho;* han är ingen ting mindre än elak, utan han har en själ som ett lamm och förstår ej att förolämpa någon, utan

tvärt

tvärt om vill han göra alla godt, och ondska är honom alldeles obekant. Ett barn kunde inbilla honom att det vore natt midt på ljusa dagen, och för denna hans godtrogenhet älskar jag honom också lika innerligt som min egen själ; hvarföre jag icke eller kan öfvertala mig sjelf att öfvergifva honom, ehuru många dårskaper han också kan begå." — "Men med allt detta, min gunstige Bror och Herre, sade han ifrån skogen, så, när en blind leder den andra, äro bägge i fara att falla i gropen; bättre är att vi ännu med hela och friska lemmar draga oss undan och begifva oss till våra hemvist; ty den som söker äfventyr, finner ej alltid de bästa."

Sancho syntes under hela detta samtal något förlägen, och spottade mycket torrt; och då detta bemärktes af den medlidsamme Skogs-Vapendragaren, sade han: "Det ser ut, som skulle våra tungor af det myckna pratet fastlåda vid våra gomar; men jag har ett härligt medel hängande vid min sadelknapp, som åter kan lösa dem." Härvid steg han upp och återkom snart med en stor vinflaska och en pastey, som nästan var en half aln lång; och detta var ej underligt, ty den var gjord af en hvit kanin, så stor att *Sancho* trodde den vara en hel get; hvarföre han, vid åsyn deraf, ropade: "Bevars, Högädle Herre! och detta allt för Ni med Er?" — "Tror Herrn då, svarade den andra, att jag tilläfventyrs är en Vapendragare för vatten och bröd? Jag har ett större förråd bakpå min häst, än någon General medför då han marcherar i fält." *Sancho* grep till

och

och spisade utan att låta bedja sig, och proppade i mörkret stora stycken in i munnen, under det han sade: "Högädle Herrn är en trogen och redlig Vapendragare, flink och färdig, präktig och ädelmodig, som denna kosteliga måltid bevisar, hvilken synes mig vara hitkommen likasom genom trolleri. Det är något helt annat än med mig usling och olycksfogel, som i min matsäck endast har ett litet stycke ost, så hård att man dermed kunde slå ett hål i hufvudet på en jätte, och denna ostens sällskap består af några dussin lökar, nötter, och dylikt småkrams. Detta allt härrör ifrån min Herres noggrannhet och den mening han hyser samt följer såsom lag, att nämligen vandrande Riddare endast böra föda sig af torra frukter, och örter som växa på fälten." — "På min heder, min Bror, återtog han ifrån skogen, min mage är icke gjord för lök, rötter och örter; våra Herrar må gerna följa sin tro och sina Ridderliga Lagar, samt spisa hvad de föreskrifva; jag har alltid köttmat med mig, och denna flaska hänger allom till trotts vid min sadelknapp, samt är mig så helig och så kär, att jag sällan underlåter gifva den tusende famntag och kyssar." Vid dessa orden lemnade han densamma i *Sanchos* händer, hvilken genast satte den för munnen och sedan en god fjerdedels timme beskådade stjernorna; då han omsider slutat dricka, lät han sitt hufvud nedsjunka på sin axel, och under en djup suck sade han: "Ack, du skalk och horunge! hvad du är äkta Catholsk!" — "Ser Ni nu, sade han ifrån skogen, då han hörde

Sancho

Sancho säga detta, huru Ni prisat denna vinflaska, då Ni kallat den horunge." — "Jag säger, svarade *Sancho*, att jag bekänner och erkänner det jag inser, att det icke är någon smädelse att kalla den en horunge som man vill berömma. Men säg mig dock, min Herre, för allt hvad Er kärast är i verlden, är ej detta vin från Cividad-Real?" — "Bravo, vinkännare! svarade han ifrån skogen; det är i sanning icke från något annat ställe, och derjemte flera år gammalt." — "Det förstår jag i grund, fortfor *Sancho;* mig lurar ingen i konsten att på ett ögonblick igenkänna ett vin. Är det ej förträffligt, Herr Vapendragare, att jag har en så stor och naturlig gåfva att känna vin, så att blott jag luktar på något sådant, vet jag genast dess hemort, ursprung, smak och varaktighet, dess förändringar jemte allt som kan tilldraga sig med samma vin? Men det är just icke underligt; ty inom min famille och på fädernesidan finnas tvenne de ypperligaste vinkännare som La Mancha under en mängd af år haft. Till bekräftelse deruppå vill jag berätta följande: Man gaf dem bägge vin att försöka ur samma fat, hvarvid man af dem begärde veta vinets egenskaper, beskaffenhet, godhet eller dålighet. En af dem smakade det med tungspetsen, den andre luktade blott deruppå. Den förre sade: detta vin smakar af jern; den sednare påstod att det luktade af läder. Vinets ägare sade, att fatet var rent, att vinet ej fått någon upphlandning, och att det således ej kunde hafva smak hvarken af jern eller läder; men de bägge ryktbara vinkän-

kännarne förblefvo ändock vid hvad de sagt. Sedermera förflöt en tid, och vinet blef utsåldt; och då man rengjorde fatet, fann man uti detsamma en liten nyckel som hängde på en läderrem. Häraf torde Högädle Herrn finna, huruvida den som härstammar ifrån en sådan slägt kan fälla sitt omdöme om sådana saker." — "Jag säger blott, svarade han ifrån skogen, att vi böre öfvergifva det handtverket att söka äfventyr; då vi hafve godt hembakadt bröd, behöfve vi ej springa efter barkbröd. Vi skola återvända till våra hemvist, och der skall Gud nog hjelpa oss om Honom så behagar." — "Jag, sade *Sancho*, vill tjena min Herre till dess vi komma till Saragossa; sedermera skole vi vidare tala med hvarandra."

De bägge trogna Vapendragarne talade och drucko så mycket med hvarandra, att sömnen omsider fann nödigt att binda deras tungor och stilla deras törst, ty att släcka den var alldeles omöjligt. Bägge, omfamnande den redan tomma vinflaskan, och med sista bitarne, halftuggade i munnen, insomnade således; och der villje vi nu lemna dem, för att berätta hvad som tilldrog sig imellan Skogs-Riddaren och honom af den sorgliga skepnaden.

XIV CAP.

XIV CAP.

Hvaruti äfventyret med Skogs-Riddaren fortsättes.

Historien berättar, att ibland åtskilliga andra samtal, som förefollo imellan *Don Quixote* och Skogs-Riddaren, sade den sednare äfven till den förre: "Sluteligen, Herr Riddare, måste Ni veta, att mitt öde eller rättare sagdt mitt val bragte mig dertill att förälska mig uti den oförlikneliga *Casildea* af Vandalien. Jag kallar henne oförliknelig, emedan hon ej har någon like hvarken i anseende till kroppsstorhet, eller uti förnäm börd och öfverträffande skönhet. Imedlertid vedergäller denna *Casildea*, som jag nu målat, mina redliga tankar och brinnande begär dermed att hon, likasom *Herculis* stjufmoder (*Juno*) gjorde, invecklar mig i stora och mångfalldiga faror och arbeten, och då jag fullbordat ett, lofvar hon mig, att sedan jag lyckligt fulländat ett annat, skall hon uppfylla mina önskningar. Men på detta sätt har hon nu hopat det ena arbetet på det andra, så att mina mödor äro oräkneliga, och jag icke vet hvilken skall blifva den sista, samt utgöra början till mina oklanderliga önskningars uppfyllande. En gång befallte hon mig att strida emot den rycktbara jättinnan i Sevilla, som heter *Giralda*, samt är så tapper och stark som vore hon gjord af koppar, och som, utan att röra sig ifrån stället, är den mest rörliga och ostadiga qvinna på jorden. Jag kom, såg och besegrade henne, och tvingade henne att hålla stig stilla; ty längre än en hel vecka blåste

endast

endast nordanvind *). En annan gång befallte hon mig, att jag skulle väga Guisandos gamla modiga sten-tjurar **): ett arbete, som bättre passade en stenhuggare än en Riddare. Åter en annan gång fick jag befallning att kasta mig ned i den djupa afgrundshålan vid Cabra: ett vådligt och oerhördt företag! och derefter borde jag gifva henne en noggrann underrättelse om allt hvad som fanns i detta mörka djup. Jag hindrade Giraldas rörlighet, jag vägde Guisandos stenstoder, jag nedsteg i Cabras afgrund och bragte dess fördolda ting i dagen; men, mina döda förhoppningar förblefvo döda, då deremot hennes befallningar och lifliga förakt alltid bibehöllo sin liflighet. Omsider ålade hon mig att genomtåga alla Spaniens provinser, och tvinga alla vandrande Riddare som ströfva omkring landet till den bekännelsen, att hon ensam är den fullkomligaste Skönheten af alla nu lefvande Damer, och att jag är den tappraste samt af kärlek mest brinnande Riddare på jorden. Till följd af denna befallning har jag nu genomfarit största delen af Spanien och besegrat många Riddare som varit nog djerfva att emotsäga mig; men det, hvaröfver jag mest kan skryta och berömma mig, är, att jag uti envigesstrid öfvervunnit den namnkunnige Riddaren *Don Quixote af La Mancha*, och tvingat honom erkänna, att min

*) Denna Jättinna var en kopparstod på en höjd i Sevilla, som tillika tjenade att visa vådret.

**) Gamla stoder af sten, i skapnad af tjurar, fordom uppställda af Romarne vid Guisando: en stad i Castilien. Af de förra inscriptionerna på dem läses nu endast namnet: *A. Qvintus Cæcilius*, Consul II.

min *Casildea* är skönare än hans *Dulcinea.* Genom denna enda seger tror jag mig hafva öfvervunnit alla Riddare i verlden, emedan denne *Don Quixote*, som jag nu omtalar, öfvervunnit dem alla; och då jag besegrat honom, så hafva hans ära, ryckte och lof blifvit öfverflyttade på mig, och segraren är högre ärad i den mån den besegrade är berömd; hvarföre också på detta sätt alla denne *Don Quixotes* oräkneliga bedrifter nu mera anses såsom utförda af mig."

Don Quixote var högst förundrad att höra detta af Skogs-Riddaren, och tusende gånger ärnade han kalla honom en ljugare, ja, han hade redan detta ord på tungspetsen; men likväl tvingade han sig så godt han kunde, för att omsider förmå honom med egen mun bekänna, att han sade osanning. Med mycket lugn yttrade han sig derföre således: "Jag säger ingen ting derom, att Ni, min Herr Riddare, påstått det Ni öfvervunnit de flesta vandrande Riddare i Spanien och äfven i hela verlden; men att Ni besegrat *Don Quixote af La Mancha* drager jag i tvifvelsmål. Till äfventyrs har det varit en annan som liknat honom, ehuru få torde finnas som äro honom lika." — "Hvarföre icke? ropade Skogs-Riddaren; jag svär vid himmelen här öfver oss, att jag stridt mot *Don Quixote*, segrat och tvingat honom att gifva sig. Han är en man af lång växt, mager i ansigtet, med starka lemmar, blandadt brunt och grått hår, en lång krokig näsa, samt långa svarta moustacher. Han irrar omkring under namnet: *Riddaren*

af

af den sorgliga skepnaden, och har till Vapendragare en bonde, vid namn *Sancho Panza*. Han belastar ryggen och regerar betslet på en berömd häst kallad *Rozinante*, och sluteligen är hans Herrskarinna en viss *Dulcinea af Toboso*, som annars heter *Aldonza Lorenzo*, likasom min Dames namn är *Casilda* och hon ifrån Andalusien, hvarföre jag kallar henne *Casildea af Vandalien*. Om alla dessa bevis ändock icke äro tillräckliga att bekräfta sanningen af mitt påstående, så är här mitt svärd, som skall förskaffa mig trovärdighet hos sjelfva otron."

"Stilla sig, Herr Riddare, inföll *Don Quixote*, och hör nu hvad jag ärnar säga. Herrn bör veta, att den *Don Quixote* Herrn omtalar är den bästa vän jag har i verlden, och det till den grad, att jag väl kan säga det han likasom utgör min egen person. Hvad angår de kännetecken Herrn uppgifvit, äro de så noggranna och säkra, att jag nästan borde tro det varà honom sjelf Ni öfvervunnit; men på andra sidan åter kan jag se med ögonen och gripa med händerna att det omöjligt kan vara densamma, så vida det icke förhåller sig på det sättet, att, emedan han har många häxmästare till ovänner, och i synnerhet en som oupphörligt förföljer honom, så torde en af dem hafva antagit hans skepnad för att låta besegra sig, på det Riddaren måtte med list beröfvas det ryckte han genom sina Ridderliga bedrifter vunnit och förvärfvat sig omkring hela den upptäckta delen af jordklotet. Till bekräftelse häruppå bör Ni veta, att dessa trollkarlar, som äro hans fiender, för icke längre

tid än två dagar sedan, förvandlat den sköna *Dulcineas af Toboso* gestalt och person till en högst ful och smutsig bondpiga, och på lika sätt torde de äfven hafva gycklat med *Don Quixotes* person. Om nu allt detta ej skulle vara tillräckligt att öfvertyga Er om sanningen af hvad jag säger, så befinner sig nu samme *Don Quixote* här, för att med väpnad hand, till fots eller till häst, eller på hvad sätt som Er helst behagar, försvara sina ord." Under det han sade detta, sprang han upp, lade handen på sitt svärdsfäste, och afbidade det beslut Skogs-Riddaren ärnade taga, hvilken nu med likaså mycket lugn svarade: "En god betalare ångrar ej den gifna panten; den, Herr *Don Quixote*, som en gång under Er förvandling kunnat besegra Er, kan också hysa det hopp att bringa Er egen person till att gifva sig såsom öfvervunnen. Men då det icke är passande, att Riddare företaga sina vapenbragder i mörkret såsom stråtröfvare och mördare, så skole vi afbida dagen, på det solen må skåda våra gerningar; hvarjemte vilkoret för vår strid skall vara, att den besegrade skall underkasta sig segrarens villja, så att denne må behandla honom efter välbehag, dock så, att hvad han befaller bör vara en Riddersman anständigt." — "Med detta villkor och denna öfverenskommelse är jag öfvermåttan nöjd," svarade *Don Quixote;* och derefter begåfvo de sig dit hvarest deras Vapendragare voro, dem de funno snarkande och i samma ställning som då sömnen öfverraskade dem. Riddarne uppväckte dem, och befallte att hästarne skulle hållas

färdiga; ty så snart solen gick upp, skulle bägge Herrarne företaga en skarp och blodig envigesstrid, vid hvilken nyhet *Sancho* blef förvånad och mycket förskräckt; ty han var rädd om sin Herres lif, sedan han hört den främmande Vapendragaren så högt berömma Skogs-Riddarens tapperhet; men utan att säga ett ord, gingo de tvenne Vapendragarne att uppsöka sina kreatur, och emedan de tre hästarne samt åsnan redan tillräckligt nosat på hvarandra, stodo de nu tillhopa på ett ställe.

Under det de gingo, sade han ifrån skogen åt *Sancho*: "Du bör veta, Broder, att Andalusiens kämpar hafva den plägsed, då de äro vittnen till en strid, att ej stå overksamma med händerna i korss, under det deras Herrar och anhöriga mörbulta hvarandra. Detta säger jag till behörig underrättelse, att under det våra Herrar slåss, böra vi äfven draga våra svärd och strida emot hvarandra." — "Denna plägsed, Högädle Herr Vapendragare, svarade *Sancho*, kan väl derstädes blifva iakttagen af grälmakare och slagskämpar, men ibland vandrande Riddares Vapendragare bör den aldrig påtänkas; åtminstone har jag aldrig hört min Herre tala om dylika plägseder, ehuru han på sina fem fingrar känner alla det vandrande Ridderskapets reglor och föreskrifter. Om jag till och med visste det vara sannt, att Vapendragare måste slåss under det deras Riddare strida, så ärnade jag ändock aldrig uppfylla denna skylldighet, utan heldre erlägga de penningeböter som kunna vara sådana fredligt sinnade Vapendragare pålagda, emedan jag

förmodar att de ej kunna öfverstiga värdet af två skålpund vax, hvilket dock alltid vore en mindre kostnad för mig än utgiften för de plåsterlappar jag annars måste bestå att förbinda och läka mitt hufvud, det jag redan anser såsom sönderslaget och klufvet i tvenne delar; och hvad som dessutom gör allt kämpande omöjligt för mig är, att jag icke har något svärd, ty under min lefnadstid vill jag icke bära något sådant." — "I detta afseende vet jag ett godt råd, svarade han ifrån skogen: här har jag tvenne linnesäckar af lika storlek; Ni tager en, jag den andra, och så kunne vi piska på hvarandra med lika vapen." — "Häruppå ingår jag gerna, återtog *Sancho;* ty en sådan strid tjenar snarare att klappa dammet ur våra kläder än att såra oss." — "Nej, sade den andre, så är icke meningen; utan vi måste hafva något uti säckarna, så att vädret ej får makt öfver dem, och således skole vi lägga dit ett halft dussin tunga släta stenar, på det sätt, att en säck väger lika mycket som den andra, och sedan kunne vi bulta på hvarandra utan att någon stor skada uppkommer." — "Nå min arma själ! ropade *Sancho;* se dock hvilka mjuka blår och bomullstappar han vill stoppa i säckarna, med hvilka vi alldeles icke kunna krossa hufvudet eller sönderslå refbenen på hvarandra! men vet, min Herre, att om Ni också fullstoppade säckarna med det mjukaste silke eller dun, ärnar jag ändock alldeles icke inlåta mig i strid. Våra Herrar må kämpa så mycket de orka, men låtom oss dricka och lefva så länge vi kunna; ty tiden drager nog

för-

försorg derom att hjelpa oss ur lifvet, utan att vi behöfva söka tillfällen dertill, eller att göra ett slut på vår lefnad innan vi hunnit det utsatta målet och blifvit nog mogna dertill." — "Men med allt detta, återtog han ifrån skogen, böra vi slåss åtminstone en half timme." — "Alldeles icke, fortfor *Sancho*, jag kan icke vara så ohöflig eller otacksam att börja något gräl med en person, med hvilken jag ätit och druckit, ehuru obetydligt detta gräl vore, helst som jag hvarken är argsint eller trätgirig, och hvem hin onde kan väl rifvas och slåss med kall blod utan något slags förargelse?" — "Derföre, svarade han ifrån skogen, vet jag ett godt råd, som består deruti, att innan vi börja striden, vill jag helt saktmodigt närma mig till min gunstige Herre och gifva honom två eller tre dugtiga örfilar så att han tumlar till marken för mina fötter, hvarvid Herrns vrede väl måste uppväckas, om den också sof hårdare än en dagsverkare." — "Emot detta knep vet jag ett annat, sade *Sancho*, som icke är att förakta; jag söker mig nämligen en dugtig påk, och innan Högädle Herrn hunnit uppväcka min vrede, vill jag dermed försänka Högädle Herrns förargelse i en så djup sömn, att den ej skall uppvakna förr än i en annan verld, hvarest Herrn då får röna att jag är en man, som ej låter spela mig på näsan af någon; hvarföre det är bäst att en hvar håller sig inom sina skrankor. Det säkraste torde derföre blifva, att en hvar af oss låter sin vrede sofva i ro; ty den som vill sjunga får alltid visa; efter söt klåda kommer sur sveda,

och

och den som går obuden åstad kommer otackad hem; himlen välsigne freden och fördömme all tvedrägt! Ty om en instängd, plågad och jagad katt kan förvandla sig till ett lejon, så må vår Herre veta hvaruti jag, som är en menniska, kan förvandla mig; och således får jag nu förkunna Högädle Herr Vapendragaren, att all den olycka och skada, som kunna uppkomma af vårt gräl, måste skrifvas på gunstig Herrns räkning." — "Det är bra, svarade han ifrån skogen; vi skole väl se huru allt kan gå för sig, blott himlen låter det dagas."

Imedlertid började tusende mångfärgade foglar att qvittra ifrån alla trädens grenar, och med sina olika samt glada sånger tycktes de likasom hälsa den sköna morgonrodnaden, som redan tittade ut ur alla österns dörrar och fenster och visade sitt älskvärda ansigte, under det hon skakade en oräknelig mängd flytande perlor ur sitt hår, i hvilkas klara kristallvätska hvarje grässtrå badade sig, så att det såg ut som hade hela marken varit beströdd med dessa små perlor. Pilträden svettades en doftande manna, källorna glänste likasom leende, bäckarna sorlade, skogarna lifvades, och ängarna likasom förgylldes i morgonens skimmer. Knappt var dock dagen nog frambruten, så att alla ting kunde ses och urskilljas, förrän det första som visade sig för *Sancho Panzas* ögon var SkogsVapendragarens näsa, hvilken syntes så ofanteligt stor, att hon beskuggade nästan hela hans kropp. Man omtalar såsom mycket säkert, att den varit af ovanlig storlek, krökt uppå midten, och öfverallt besådd med små

blå-

blåaktiga knölar, lika utväxterna på en stor svamp. Hon hängde öfver hans mun till två fingers bredd, och denna storlek, färg, krökning samt knölrikhet, gaf mannens ansigte ett så rysligt utseende, att då *Sancho* såg det, började hela hans kropp skakas som om han haft frossan, och i sitt hjerta föresatte han sig att heldre tåligt taga emot tvåhundrade örfilar, än låta så uppreta sig, att han kunde förmås till en strid med detta spöke.

Nu betraktade *Don Quixote* äfven sin motståndare, och fann att han redan påsatt sin hjelm samt nedfällt visiret, så att han icke kunde se hans ansigte; han märkte dock att mannen hade starka lemmar, men att han ej var mycket lång. Öfver rustningen bar han en kappa, som syntes vara af finaste guldtyg, och på den voro fästade en myckenhet små halfmånar och speglar, hvilket gaf honom ett lysande och praktfullt utseende. På hans hjelm fläcktade en mängd gröna, gula och hvita fjädrar. Lansen, som stod lutad emot ett träd, var mycket stor och tung, med en jernspets af mera än en tvärhands längd. Allt detta såg och anmärkte *Don Quixote*, och af allt hvad han sålunda sett, dömde han, att denna Riddare måste hafva mycken styrka; men deraf skrämdes han icke, såsom *Sancho Panza*, utan med mycken värdighet sade han åt Spegel-Riddaren: "Om Er brinnande stridslust, Herr Riddare, icke beröfvar Er all artighet, så utber jag mig, såsom ett prof af densamma, att Ni lyfter litet på hjelmvisiret, på det jag måtte se om Ert ansigte visar samma käckhet som

hela

hela Ert öfriga väsende." — "Antingen Ni, Herr Riddare, svarade Spegel-Riddaren, går ifrån denna strid såsom segrare eller besegrad, så kan aldrig fattas Er tid eller rådrum att se mig; och om jag nu ej uppfyller Er önskan, så är orsaken, att mig synes det jag tillfogar *Casildeas af Vandalien* skönhet en betydlig skymf dermed, att jag förspiller tiden med hjelmvisirets upplyftande, innan jag tvingat Er att erkänna hvad Ni vet att jag fordrar." — "Men under det vi stiga till häst, återtog *Don Quixote*, kan Ni väl säga mig, om jag är den *Don Quixote* Ni påstår Er hafva öfvervunnit." — "Häruppå svarar jag, sade Spegel-Riddaren, att Ni liknar den Riddaren jag öfvervunnit så noga, som ett ägg det andra; men som Ni omtalat huruledes häxmästare förfölja Er, så vågar jag ej säkert afgöra om Ni är densamme eller icke." — "Detta är nog för mig, sade *Don Quixote*, emedan Ni erkänner att Ni kan misstaga Er; men för att fullkomligt öfvertyga Er derom, så låt våra hästar komma, och inom kortare tid än Ni behöft att upplyfta Ert hjelmvisir, vill jag, så vida himlen, min Herrskarinna och min arm stå mig bi, se Ert ansigte; och Ni skall förnimma, att icke jag, såsom Ni tänker, är den besegrade *Don Quixote*."

Härmed slutade de sitt samtal och stego till häst, och *Don Quixote* vände *Rozinante*, för att intaga så mycket utrymme på fältet som han behöfde att möta sin motståndare med kraft; detsamma gjorde äfven Spegel-Riddaren. Men knappt hade *Don Quixote* aflägsnat sig tjugu steg, förrän han hörde Spegel-Riddaren

ropa,

ropa, och sedan de åter träffat hvarandra, sade den sistnämnde: "Kom ihog, Herr Riddare, att vilkoret för vår strid är, det den besegrade, såsom jag redan sagt, måste öfverlemna sig åt segrarens godtycke." — "Det vet jag, svarade *Don Quixote*; dock så, att det som ålägges och befalles den besegrade, måste vara sådant som ej strider emot Ridderskapets lagar." — "Det förstås af sig sjelft," återtog Spegel-Riddaren. Imedlertid blef *Don Quixote* varse den främmande Vapendragarens ofanteliga näsa, öfver hvilken han icke mindre förundrade sig än *Sancho*, och det så mycket, att han ansåg mannen för ett missfoster, eller en menniska af helt annat slag än de som vanligen finnas på jorden. Då *Sancho* såg att hans Herre åter begaf sig ut åt fältet, ville han icke ensam stanna qvar hos den stornäsige, emedan han fruktade att ett enda sammanträffande imellan dennes och hans egen näsa på en gång torde sluta all tvist, och han, rörd af slag eller af förskräckelse, skulle falla död till marken; således sprang han efter sin Herre, höll sig vid sidan af *Rozinante*, och då honom syntes vara tid att vända, sade han: "Jag bönfaller hos Hans Nåd, att, innan sammandrabbningen sker, Herrn behagade hjelpa mig upp i detta korkträd, hvarifrån jag tycker mig bättre kunna se, än här på marken, det muntra möte Herrn skall hafva med denne Riddaren." — "Jag tror snarare, kära *Sancho*, svarade *Don Quixote*, att du vill komma upp i höjden, för att kunna utan egen fara bese tjurfäktningen." — "Att säga sanningen, återtog *Sancho*, så har

den-

denne Vapendragarens orimliga näsa uppfyllt mig med sådan fruktan och ångest, att jag icke vågar qvarblifva hos honom." — "Den är sådan, sade *Don Quixote*, att om jag icke vore den jag är, skulle hon äfven förskräcka mig; kom derföre, så skall jag hjelpa dig uppstiga der du vill."

Under det *Don Quixote* uppehöll sig med att upphjelpa *Sancho* i korkträdet, intog Spegel-Riddaren så mycket utrymme på fältet som syntes honom nödigt, och då hän trodde att *Don Quixote* gjort detsamma, så, utan att afvakta skallet af en trumpet, eller något annat tecken till stridens början, vände han hastigt sin häst, som icke var lättare på föttren eller till utseendet bättre än *Rozinante*, och i fullt sträck, som vill säga ett medelmåttigt traf, skyndade han emot sin fiende; men då han såg honom sysselsatt med *Sançhos* uppklifvande i trädet, drog han betslet åt sig och stannade på halfva vägen, hvaröfver hans häst mycket fägnade sig, emedan han ej mera kunde röra sig. *Don Quixote*, som tyckte sig se sin fiende komma flygande emot sig, stötte kraftigt sporrarna i *Rozinantes* refben, och satte honom dermed i en sådan fart, att historien berättar, det han denna enda gång försökt ett sträckande galopp, emedan alla hans öfriga bemödanden endast varit ett bestämdt traf. Med detta förut osedda raseri ilade han nu emot Spegel-Riddaren, som körde sporrarna ända till hälarna i sidorna på sitt ök, utan att kunna röra det ett fingersbredd ifrån stället, der det stannat i sitt lopp. I denna gynnande stund och ställ-

ning

ning träffade *Don Quixote* tillhopa med sin motståndare, som var i förlägenhet med sin häst och sysselsatt med sin lans, den han antingen icke förstod eller också ej fick rådrum att fälla. *Don Quixote*, som ej gaf akt på dessa olägenheter, kom således, välbehållen och utan någon fara för sig, sin motståndare ända inpå lifvet, och träffade honom med sådant eftertryck, att denne till sin olycka störtade baklänges af hästen till marken, der han, utan att röra hand eller fot, låg alldeles såsom död. Knappt såg *Sancho* hans fall, förrän han skyndade ned ur korkträdet och sprang i hast till sin Herre, som nu steg af *Rozinante*, begaf sig till Spegel-Riddaren och upplöste banden på hans hjelm, för att se om han var död, eller gifva honom luft i händelse han ännu lefde; och nu såg han - - - huru kan man säga hvad han såg, utan att väcka förundran, förvåning och förskräckelse hos alla som höra det? — Han såg, så berättar historien, samma ansigte, samma gestalt, samma uppsyn, samma anletsdrag, som Baccalaureus *Simson Carrasco* hade, och då han såg det, ropade han med hög röst: "Kom, *Sancho*, och se hvad här är att skåda, och hvad du aldrig kan tro! skynda hit, min son, att förnimma hvad trolleri samt häxmästare och trollkarlar förmå!" *Sancho* kom, och då han såg Baccalaureus *Carrascos* ansigte, började han göra tusende korsstecken och välsigna sig likaså många gånger. Under allt detta visade den fallne Riddaren intet tecken till lif, och *Sancho* sade till *Don Quixote*: "Jag är af den tanken, nådige Herre, att Herrn i

alla

alla fall bör taga sitt svärd och stöta det i strupen på denne person, som synes vara Baccalaureus *Simson Carrasco;* kanske att Herrn då i honom dödar en af sina fiender trollkarlarne." — "Du talar icke illa, svarade *Don Quixote;* ty det är ändock alltid en fiende mindre; och dermed fattade han sitt svärd för att följa *Sanchos* goda råd, då Spegel-Riddarens Vapendragare skyndade fram, och nu, utan den stora näsan som så vanställt honom, ropade med hög röst: "Se till hvad Ni gör, nådige Herr *Don Quixote;* ty den som ligger der för Edra fötter är Baccalaureus *Simson Carrasco*, Er goda vän, och jag är hans Vapendragare." Då *Sancho* nu såg honom utan den förra vanskapligheten, frågade han: "Än näsan då?" — Den andre svarade: "Jag har henne här i min ficka;" hvarefter han med högra handen tog fram en målad papp-näsa, sådan man nyttjar på masquerader; och under det *Sancho* närmare betraktade mannen, ropade han högst förundrad: "Heliga *Maria*, stå mig bi! är icke detta *Thomas Cecial*, min granne och slägting?" — "Visst är jag det, svarade den obenäsade Vapendragaren; jag är *Thomas Cecial*, *Sanchos* vän och slägting, och jag skall genast omtala för Er alla de omvägar, knep och ränker, genom hvilka jag befinner mig här. Men bönfall först hos Er Herre, att han icke misshandlar, sårar eller dödar Spegel-Riddaren, som nu ligger vid hans fötter; ty han är, utan allt tvifvelsmål, den förvägne och obetänksamme Baccalaureus *Simson Carrasco*, vår granne."

Spe-

Spegel-Riddaren återfick imedlertid sansningen, och då *Don Quixote* såg det, höll han udden af sitt svärd just under hans näsa, och sade: "Ni är dödens man, Riddare, om Ni ej genast erkänner, att den oförlikneliga *Dulcinea af Toboso* i skönhet öfverträffar Er *Casildea af Vandalien;* och dessutom måste Ni lofva, så vida Ni med lifvet kommer ifrån denna strid och detta fall, att gå till staden Toboso, på mina vägnar presentera Er för min Dame, och fullkomligt underkasta Er hennes välbehag. Om hon skänker Er friheten måste Ni återkomma och uppsöka mig, då spåren efter mina bedrifter kunna tjena Er till vägvisare och leda Er dit hvarest jag befinner mig, för att berätta mig hvad som förefallit imellan Er och henne. Dessa vilkor äro fullkomligt öfverensstämmande med hvad vi före striden fastställt, och strida alldeles icke emot vandrande Ridderskapets lagar." — "Jag erkänner, sade den fallne Riddaren, att en gammal utsliten sko, tillhörig Hennes Nåd *Dulcinea af Toboso*, är mera värd än *Casildeas* okammade men snygga hår; äfven lofvar jag att gå till Er Dame, och att ifrån henne återkomma till Er, för att, såsom Ni begärt, aflägga en noggrann och fullständig berättelse om allt." — "Derjemte, fortfor *Don Quixote*, måste Ni tro och erkänna, att den Riddaren Ni öfvervunnit hvarken var eller kunde vara *Don Quixote af La Mancha*, utan en annan som liknade honom; likasom jag nu tror och erkänner, att Ni icke är Baccalaureus *Simson Carrasco*, ehuru mycket Ni liknar honom, utan att Ni är en annan af

sam-

samma utseende, och att mina fiender bragt denna gestalt för mina ögon, på det jag måtte återhålla och dämpa häftigheten af min vrede, samt med foglighet njuta äran af min seger." — "Jag erkänner allt, samt tror och tänker alldeles detsamma som Ni sjelf, svarade den fallne Riddaren; och nu ber jag Er tillåta mig att stiga upp, så vida det medgifves af mitt svåra fall, som tilltygat mig rätt illa." *Don Quixote* och Vapendragaren *Thomas Cecial* hjelpte honom åter på benen, under det *Sancho* aldrig vände ögonen från *Cecial*, och tillika frågade honom hvarjehanda saker, hvarvid svaren utgjorde tydliga bevis, att han verkeligen var den han sade; men den vantro, som inpräglat sig hos *Sancho*, i anledning af det hans Herre sagt, att nämligen häxmästare förvandlat Spegel-Riddaren och gifvit honom *Simson Carrascos* gestalt, tillät honom icke att tro på sanningen af det han hade för ögonen. Korrt sagdt: Herre och tjenare förblefvo i denna villfarelse; och Spegel-Riddaren med sin Vapendragare, förargad och vid elakt lynne öfver sitt tåg, lemnade *Don Quixote* och *Sancho*, i afsigt att uppsöka ett ställe, hvarest han kunde förbinda och omlaga sina refben. *Don Quixote* och *Sancho* fortsatte sedan vägen till Saragossa, hvarest historien lemnar dem, för att omtala hvilka Spegel-Riddaren och hans stornäsige Vapendragare voro.

XV CAP.

XV CAP.

Hvarest underrättelse meddelas, hvilka Spegel-Riddaren och hans Vapendragare voro.

Don *Quixote* fortsatte sin väg, högst förnöjd, högmodig och triumferande deröfver, att han öfvervunnit en så tapper Riddare, som han inbillade sig att Spegel-Riddaren var, och enligt hans Ridderliga löfte hoppades äfven af honom få veta, om hans Herrskarinnas förtrollning ännu fortfor; ty Riddaren var såsom öfvervunnen förpliktad att återkomma, och lemna underrättelse om allt hvad som tilldragit sig imellan honom och henne, vid straff att i annat fall ej anses för Riddare. Men härvid tänkte *Don Quixote* ett och Spegel-Riddaren något annat, emedan den sednares tankar då ej hade annat föremål, än att uppsöka ett tjenligt ställe för att sköta om sin kropp, såsom redan är sagdt. Historien berättar, att då Baccalaureus *Simson Carrasco* inrådde *Don Quixote* att fortsätta sitt öfvergifna Ridderskap, hade han förut rådplägat med Prästen och Barberaren hvad utväg man borde taga, för att förmå *Don Quixote* blifva stilla hemma uti sitt hus, utan att hans olycksaliga äfventyr vidare måtte oroa honom; och vid denna rådplägning beslöto alla de röstägande enhälligt, i synnerhet efter *Carrascos* förslag, att man skulle låta *Don Quixote* aftåga, emedan det ändock vore omöjligt att qvarhålla honom, och att *Simson* såsom vandrande Riddare skulle träffa honom på vägen, ingå en strid med honom för hvilken orsak som helst, besegra honom, hvilket borde

vara

vara lätt, och dervid göra det förbehåll, att den besegrade borde fullkomligt öfverlemna sig åt segrarens välbehag. Sedan *Don Quixote* blifvit öfvervunnen, skulle Riddaren *Simson* befalla honom återvända hem till sin by och sitt hus, och icke lemna det under tvenne års tid, eller ock icke förr än han erhållit vidare befallning. Det vore då tydligt, att den besegrade *Don Quixote* noga uppfyllde allt detta, för att ej fela emot Ridderskapets lagar; och då kunde hända, att han under denna tiden glömde sina dårskaper, eller ock torde imedlertid något tillfälle yppas att bota hans galenskap med något annat tjenligt medel. *Carrasco* åtog sig allt detta, och såsom Vapendrågare erböd sig *Thomas Cecial*, *Sancho Panzas* granne och slägting: en lustig och tillika slug man. *Simson* utrustade sig, och *Thomas Cecial* fästade ofvanpå sin naturliga näsa en falsk pappnäsa, på det han ej måtte igenkännas af sin slägting då de träffades. Derefter följde de samma väg som *Don Quixote* tagit, och voro nära att upphinna honom under hans äfventyr med Dödens vagn. Omsider sammanträffade de med honom i skogen, hvarest det tilldrog sig som den förståndige läsaren redan sett; och om icke *Don Quixotes* utomordentliga inbillning kommit honom att tro, att Baccalaureus *Simson* icke var Baccalaureus *Simson*, så hade denne Herrn för alltid funnit det omöjligt att erhålla Licentiat-graden; emedan han icke funnit boet der, hvarest han ärnade taga foglarne. *Thomas Cecial*, som såg huru illa deras afsigt utfallit och huru liten framgång hela resan

haft,

haft, sade till *Simson*: "I sanning, Herr Baccalaureus, vi hafva fått vår belöning; man upptänker och företager lätt en sak, men vanligen är det svårt att föra den till slut. *Don Quixote* är en narr och vi förståndiga; men han är nu frisk och skrattar åt alltsammans, då Ni deremot är sönderslagen och sorgsen. Nu vore roligt att veta, hvilken som är den största narrn, antingen han som är det, emedan han ej kan vara annat, eller den som är det af fri villja?" — *Simson* svarade: "Skillnaden imellan dessa bägge narrar är, att han som är nödsakad att vara det, förblifver det för alltid; men han som är det med föresats, kan upphöra att vara det då han behagar." — "Om så är, återtog *Thomas Cecial*, så var jag en narr af fri villja, då jag gjorde mig sjelf till Er Vapendragare; med lika föresats vill jag nu upphöra att vara det, och i stället begifva mig hem." — "Efter behag, svarade *Simson*; men om någon tänker att jag går hem till mig, innan jag förut dugtigt pryglat *Don Quixote*, så misstager han sig rätt mycket. Nu mera begifver jag mig icke ut och uppsöker honom för att återskänka honom sitt förstånd, utan för att hämnas; ty den häftiga smärtan i mina refben tillåter mig icke att företaga barmhertighetsverk." Sålunda samtalade de bägge till dess de kommo till en by, hvarest de lyckligtvis funno en Fältskär, åt hvilkens vård den olycklige *Simson* öfverlemnade sig. *Thomas Cecial* öfvergaf honom nu och förfogade sig hem; den qvarstannade *Simson* tänkte imedlertid blott på hämnd. Historien skall i

 sinom

sinom tid åter tala om honom, emedan den nu icke kan underlåta att åter roa sig med *Don Quixote*.

XVI CAP.

Hvad som tilldrog sig då DON QUIXOTE *träffade en förståndig Riddare ifrån La Mancha.*

Med mycken glättighet, tillfredsställelse och högmod fortsatte *Don Quixote*, såsom redan sagdt är, sin väg, och inbillade sig, i anledning af sin vunna seger, att han var den tappraste Riddare i verlden under sitt tidehvarf. Tillika ansåg han alla de äfventyr, som framdeles kunde möta honom, såsom redan fullbordade och bragta till lyckligt slut. Han frågade nu föga efter förtrollningar och häxmästare; påminte sig alldeles icke den ofanteliga mängd prygel han under loppet af sitt Riddarelif undfått; icke det stenkast, som beröfvade honom hälften af sina tänder; icke galerslafvarnes otacksamhet, eller det ofog och prygelrägn han utstod, då han träffade Yanguesiska formännen. Korrt sagdt: han var ense med sig sjelf derom, att om han blott kunde uppfinna en konst, ett sätt eller medel att upphäfva sin herrskarinna *Dulcineas* förtrollning, så ville han icke afundas någon vandrande Riddare i förflutna tider det mest lyckliga äfventyr densamme kunnat bringa till slut.

Han

Han fortsatte sin kosa, endast intagen af dessa föreställningar, då *Sancho* sade till honom: "Är det icke ohyggligt, nådige Herre, att jag ännu oupphörligt har min slägtings *Thomas Cecials* ofanteliga och högst gemena näsa för ögonen?" — "Tror du således, *Sancho*, inföll *Don Quixote*, att Spegel-Riddaren var Baccalaureus *Simson Carrasco*, och hans Vapendragare din slägting *Thomas Cecial?*" — "Jag vet icke hvad jag skall säga derom, svarade *Sancho*, endast det vet jag, att de saker han berättade mig om mitt hus, min hustru och mina barn, kunde ingen annan säga mig än han sjelf, och ansigtet, sedan han aftagit näsan, tillhörde just samme *Thomas Cecial*, alldeles sådant jag sett det tusende gånger i byn, ja äfven inom de fyra väggarna i mitt eget hus; äfven rösten då han talade var hans egen." — "Låtom oss tala förnuftigt, *Sancho*, återtog *Don Quixote*, och kom närmare hit. Hvad hade väl kunnat förmå Baccalaureus *Simson Carrasco* att såsom vandrande Riddare komma hit åt trakten, utrustad med anfalls- och försvars-vapen, för att slåss med mig? Är jag då tilläfventyrs hans fiende? har jag någonsin gifvit honom anledning att vara förtörnad på mig? är jag hans medälskare, eller har han ägnat sig åt vapenöfningar utaf afund till det ryckte jag förvärfvat genom mina bedrifter?" — "Men hvad skole vi säga derom, inföll *Sancho*, att denne Riddare, han måtte vara hvilken som helst, så fullkomligt liknade Baccalaureus *Carrasco*, och hans Vapendragare min slägting *Thomas Cecial?* Om detta är förtrollning, som Hans

Nåd säger, finnas då icke två andra menniskor i verlden, dem de kunnat likna äfven så väl som dessa?" — "Alltsammans, svarade *Don Quixote*, består i konstgrep och list hos de elaka häxmästare som förfölja mig; ty emedan de förutsågo att jag skulle blifva segrare i striden, ställde de så till, att den besegrade Riddaren visade mig min vän *Simsons* ansigte, på det den vänskap jag har för honom skulle komma som ett hinder för äggen af mitt svärd och styrkan af min arm, och mildra mitt hjertas billiga vrede, samt på sådant sätt bibehålla åt honom ett lif, som han genom list och falskhet velat beröfva mig. Till bevis häruppå vet du ju sjelf, *Sancho*, af erfarenhet, som ej kan ljuga för dig, huru lätt det är för trollkarlar att förvandla ett ansigte till ett annat, att göra en vacker ful, och en ful vacker, emedan två dagar icke äro förflutna sedan du med egna ögon såg den oförlikneliga *Dulcineas* skönhet och behag oförändrade och i deras fulla glans, då jag deremot endast såg fulheten och vanskapligheten hos en smutsig bondpiga, med rinnande ögon och en stinkande andedrägt. Då denne fördömde trollkarlen vågat fullborda en så ryslig förvandling, betyder det väl föga för honom att åstadkomma en dylik med *Simson Carrasco* och din slägting, för att rycka hela äran af segren ur mina händer; men oaktadt allt detta tröstar jag mig dock dermed, att hvilken skepnad som helst min motståndare antagit, så har jag i alla fall besegrat min fiende." — "Vår Herre vet bäst hvad som är sannt af allt detta, sade *Sancho*;

ty

ty emedan denne visste att *Dulcineas* förvandling blott var en list och ett skalkstycke af honom sjelf, så kunde hans Herres förvridna skäl ej mycket öfvertyga honom." Imedlertid ville han ej svara mera häruppå, för att ej låta något ord undfalla sig som kunnat upptäcka hans bedrägeri.

Under det de befunno sig i detta samtal upphunnos de af en man, som kom ridande efter dem samma väg, och satt på en mycket vacker skymmel. Han var klädd i en grön fin klädeskappa med tigerfärgadt sammetsbräm, samt en mössa af samma slag. Skymmelns sadel var lätt och med korta stegböglar; sadeltäcket grönt med violett bräm. Han bar en Mohrisk sabel, som hängde i ett grönt guldstickadt gehäng, och hans halfstöflor voro af samma tyg som gehänget. Sporrarne voro ej förgyllda, utan bestrukna med en grön fernissa samt så glänsande att de bättre passade till hans drägt än om de varit af rent guld. Då denne resande kom till våra bägge äfventyrare, hälsade han på dem mycket höfligt; men sporrade sedan sin skymliga sto och red förbi. *Don Quixote* sade då till honom: "Ädle Herre, om Herrn ärnar resa samma väg som vi, och det ej är nödvändigt att skynda, så skulle jag anse det för en stor ynnest att Herrn förenade sig med oss." — "Jag skulle, svarade den främmande, verkeligen icke skynda förbi, om jag ej befarade att Er häst kunde blifva uppretad genom sällskapet af mitt sto-kreatur." — "Nådige Herre! inföll *Sancho*, Herrn kan tryggt stanna med sitt sto, ty vår häst är det mest

är-

ärbara och väl uppfostrade kreatur i verlden; aldrig har han vid sådana tillfällen begått någon oanständighet; en enda gång ville han göra ett försök, det jag och min Herre fingo dyrt betala. Jag säger ännu en gång, att nådig Herrn kan sakta sin ridt, om han så behagar; ty om de bägge befunno sig under ett täcke, skulle vår häst ändock ej vidröra stokreaturet." Den resande höll stilla och förundrade sig öfver *Don Quixotes* ansigte och skepnad, emedan han red utan hjelm; ty denne hängde bakom sadeln på *Sanchos* åsna. Men om den gröna Herrn mycket beskådade *Don Quixote*, så betraktade denne honom deremot ännu mera uppmärksamt; ty han ansåg honom för en man af rang. Han tycktes vara ungefär 50 år gammal, hade få gråa hår, ett ansigte med utmärkta drag, och hans mine var hvarken glad eller alfvarsam; korrt sagdt: hans drägt och hela utseende bevisade, att han var en betydande man. Hvad den gröna Herrn tänkte om *Don Quixote* var, att han aldrig sett en man af sådant skick och utseende. Han förundrade sig öfver hans långsträckta häst, öfver Riddarens egen kroppsstorlek, magra, bleka ansigte, vapen, ställning och förhållande;, ty det hela utgjorde en skepnad, som på långliga tider ej varit sedd der i trakten. *Don Quixote* märkte rätt väl den uppmärksamhet hvarmed den resande betraktade honom; och då han i dennes förundran tydligt läste hans hemliga önskan, samt sjelf var så artig att han gerna ville göra hvar och en ett nöje, så yttrade han sig, innan den främmande ännu hunnit fråga något:

"Den-

"Denna skepnad, som min Herre ser hos mig, är så ny och skilljaktig ifrån den man vanligen ser, att jag alldeles icke förundrar mig deröfver att den väckt min Herres förundran; men den skall försvinna hos min ädle Herre, sedan jag sagt hvad jag nu säger: att jag är en Riddare af det slag, hvarom folk vanligen yttrar sig, att de fara ut på äfventyr. Jag har öfvergifvit min fosterbygd, satt min egendom i pant, försakat alla mina goda dagar, och kastat mig i lyckans armar, på det hon må föra mig hvarthelst hon behagar. Jag vill nämligen åter uppväcka det längesedan aflidna vandrande Ridderskapet; och redan mången god förfluten dag, under det jag på ett ställe stapplat, på ett annat fallit, och på det tredje våldsamt nedstörtat, men omsider alltid åter upprest mig, har jag uppfyllt en god del af mitt företag, i det jag tröstat änkor, försvarat värnlösa jungfrur och gynnat gifta hustrur, äfvensom fader- och moderlösa samt omyndiga barn, allt utgörande vandrande Riddares egenteliga och naturliga bestämmelse; och på detta sätt har jag genom mina mångfaldiga, tappra och christliga bedrifter gjort mig värdig att i tryckt skrift vandra omkring hos alla eller åtmindstone de flesta nationer i verlden. Trettiotusende exemplar af min historia äro redan tryckta, och kanske är det på god väg att dessa 30,000 omtryckas tusende gånger, om himlen ej förbjuder det. För att sluteligen innefatta allt i få ord eller i ett enda, säger jag, att jag är *Don Quixote af La Mancha*, med ett annat namn kallad *Riddaren af den sorgliga*

skep-

skepnaden; och ehuru eget beröm luktar illa, är jag dock understundom nödsakad att sjelf förkunna det, välförståendes då ingen annan finnes närvarande som kan göra det. Således, min ädle Herre, böra hvarken denna häst, eller denna lans, eller denna sköld, Vapendragare och hela rustning, eller mitt bleka ansigte och min magra kropp vidare väcka Er förundran, då Ni nu vet hvilken jag är och till hvilket yrke jag ägnat mig." Sedan *Don Quixote* sagt detta, tystnade han, och den gröna Herrn dröjde med sitt svar, så att det syntes, som om han ej visste hvad han skulle säga; men efter en god stunds förlopp, sade han: "Det har lyckats Er, Herr Riddare, att af min förvåning gissa till min önskan, men icke att betaga mig den förundran som Er åsyn väckt hos mig; ty ehuru Ni, min Herre, sagt, att min förundran skulle upphöra, sedan jag fått veta hvilken Ni var, så förhåller det sig dock annorlunda, då jag efter erhållen kunskap derom endast blifvit mera förundrad och tvekande. Huru? är det väl möjligt att ännu i dag vandrande Riddare finnas i verlden, och att vi hafva tryckta historier om verkeliga Riddare-bedrifter? Jag kan icke öfvertyga mig derom, att i våra dagar någon finnes på jorden, som tröstar änkor, hjelper jungfrur, ärar äkta hustrur, samt bistår fader- och moderlösa barn, och jag skulle aldrig hafva trott det, om jag icke i min ädle Herres person sett en sådan med egna ögon. Prisad vare himlen att historien, som Herrn säger vara tryckt om hans sanna bedrifter, nu kommer att bringa

den

den oräkneliga mängden af uppdiktade vandrande Riddare i glömska, af hvilka verlden är uppfylld så väl till seders förderf, som till den egenteliga historiens vanhelgd och skada." — "Derom kan mycket sägas, svarade *Don Quixote*, nämligen om berättelserna angående vandrande Riddare äro diktade eller icke." — "Hvilken tviflar deruppå, återtog den gröne, att dessa historier äro osanna?" — "Derom tviflar jag, inföll *Don Quixote*, och dervid må det nu förblifva; ty om vår resa tillhopa räcker längre, hoppas jag med himlens bistånd öfvertyga nådig Herrn, att han handlar illa deruti att följa strömmen åt med alla dem, som anse det säkert, att dessa historier ej äro sanna." Detta *Don Quixotes* sista yttrande bragte den resande på den tanken, att mannen måste vara förryckt, hvarföre han gaf akt uppå om andra tecken till äfventyrs kunde bekräfta det; men innan de funno något annat samtalsämne, bad *Don Quixote* honom säga hvilken han var, sedan han sjelf redan meddelat underrättelse om sitt stånd och lefnadssätt.

Han med gröna kappan svarade häruppå: "Jag, Herr Riddare af den sorgliga skepnaden, är en Adelsman, född på ett ställe, hvarest vi, med Guds hjelp, i dag skole spisa middag. Jag är mera än medelmåttigt förmögen, och mitt namn är *Don Diego de Miranda*. Jag tillbringar mitt lif med min hustru, mina barn och mina vänner.' Jagt och fiskeri äro mina tidsfördrif; men jag föder hvarken falkar eller jagthundar, utan en tam rapphöna och en snäll lekatt. Jag har ungefär sex dussin böcker, nå-

gra

gra Romaner, några Latinska, några Historiska och några Andeliga. Riddareböcker hafva ännu aldrig kommit öfver min tröskel. Jag läser mera i de verldsliga än de andeliga, nämligen då de äro af anständigt innehåll och deras skrifart roar, samt uppfinningen väcker förundran och nyfikenhet; men, ty värr, hafve vi få sådana i Spanien. Några gånger spisar jag hos mina grannar och vänner; ofta bjuder jag dem till mig; mina måltider äro välsmakande men tarfliga och utan allt öfverflöd. Jag älskar icke förtal, och tål ej att någon i min närvaro förtalar en annan; jag taddlar aldrig andras lefnadssätt, och spionerar aldrig efter andras handlingar. Hvarje dag går jag i Messan; jag delar mitt goda med de fattiga, utan att larma med mitt välgörande, för att ej lemna hyckleri och fåfänga insteg i mitt hjerta, hvilka äro fiender, som på ett fint sätt kunna insmyga sig äfven i de bäst förvarade bröst. Jag söker stifta fred imellan dem som äro i tvist; jag vördar vår Heliga Jungfru, och har alltid fullt förtroende till Guds barmhertighet."

Sancho hade med mycken uppmärksamhet hört på berättelsen om denne Adelsmannens lefnadssätt och tidsfördrif; och emedan detta allt syntes honom skönt och heligt, och han trodde, att den som så lefde äfven kunde göra underverk, så sprang han af sin åsna, fattade hastigt i Adelsmannens högra stegbögel, och kysste med andäktigt hjerta samt nästan gråtande flera gånger hans fötter. Då Adelsmannen såg detta, frågade han: "Hvad gör Ni, min vän? hvad betyder detta kyssande?" —

"Til-

"Tillåt mig kyssa, svarade *Sancho;* ty Hans Nåd är det första Helgon till häst jag sett under all min lefnad." — "Jag är intet Helgon, återtog Adelsmannen, utan fastmera en stor syndare; men Ni, min vän, måste vara hjertans god, hvilket Er enfald tillräckligt bevisar." *Sancho* steg åter upp i sadeln, sedan han aftvingat sin Herre ett löje, i trotts af hans djupa melancholie, och väckt ny förundran hos *Don Diego.* *Don Quixote* frågade honom, huru många barn han hade? och sade tillika, att ett af de ting, hvaruti de gamla Philosopherne, som saknade en sann kunskap om Gud, satt det högsta goda, det måtte vara af naturens eller lyckans gåfvor, bestod uti att hafva många vänner, eller många och goda barn. — "Jag, Herr *Don Quixote*, svarade Adelsmannen, har blott en son, och jag skulle anse mig mera lycklig om jag icke hade honom; ej derföre att han är elak, utan derföre att han ej är så god, som jag gerna ville hafva honom. Han är ungefär 18 år gammal, har tillbragt sex år i Salamanca, för att lära Grekiska och Latinska språken; och då jag nu önskar att han måtte företaga vetenskapliga studier, finner jag honom så begifven på Poësie (om man kan kalla den en vetenskap), att det är alldeles omöjligt förmå honom studera Lagfarenhet, såsom jag gerna ville, eller Drottningen för alla vetenskaper, Theologien. Jag önskade, att han måtte blifva kronan inom sin famille, emedan vi lefva i ett tidehvarf, då våra Konungar rikligen belönar dygdiga och nyttiga lärda Män; ty vetenskaper utan dygd

äro

äro perlor på en sophög. Han tillbringar hela dagar med undersökning, om *Homeros* i den eller den versen af Iliaden uttryckt sig väl eller illa? om *Martialis* i ett visst Epigram varit okysk eller icke? om vissa verser i *Virgilius* böra förstås så eller så? Korrt sagdt: alla hans tankar äro fästade på dessa Poëters arbeten, jemte *Horatii*, *Persii*, *Juvenalis* och *Tibulli* verk; ty våra nyare Poëters arbeten frågar han ej mycket efter. Men oaktadt den ringa böjelse han har för vår Poësie, vurmar han ändock nu oupphörligt dermed att göra ett slags commentarium öfver fyra verser, dem man tillsändt honom ifrån Salamanca, och som måste utgöra något täflings-ämne."

Uppå allt detta svarade *Don Quixote* sålunda: "Barn, min ädle Herre, äro delar af föräldrarne sjelfva, hvarföre dessa böra älska dem, de må vara goda eller elaka, likasom vi älska våra egna själar, som utgöra vårt egentliga lif. Det tillhör föräldrar att leda barnen ifrån späda åren på dygdens väg, genom god uppfostran samt Christeliga seder, på det de vid mogna år måtte blifva sina föräldrars stöd och efterkommandes ära; men att man vill tvinga dem att studera en viss vetenskap, anser jag icke vara klokt, ehuru det just icke är skadligt att söka öfvertala dem dertill. Den som icke behöfver studera *pro pane lucrando* (att förtjena sitt bröd), då han är nog lycklig att genom himmelens ynnest äga förmögna föräldrar, bör efter min tanke hafva rättighet att ägna sig åt den vetenskap, för hvilken han finner sig mest böjd; och ehuru Poësien är

me-

mera angenäm än nyttig, så vanärar hon dock icke dem, som göra densamma till sitt yrke. Poësien, Välborne Herre, förekommer mig såsom en mycket späd och ung flicka, prydd med en utomordentlig skönhet; flera andra flickor hafva mycken omsorg att smycka henne på det härligaste, och dessa äro alla de öfriga vetenskaperna; hon låter uppassa sig af dem alla, och genom henne förvärfva de sig högre anseende. Likväl måste denna flicka icke oartigt behandlas, ej släpas omkring gatorna eller utställas till allmänt åskådande på öppna torg eller vid hörnen af stora palats. Hon är bildad af en metall, som har den sköna egenskap, att den som förstår behandla henne rätt, kan förvandla henne i renaste guld, af ett oskattbart värde. Den som har henne i sitt våld bör vårda henne väl, och ej tillåta henne löpa ut ibland allmänheten under skepnad af låga smädeskrifter eller plumpa, anständigheten sårande sånger. Hon bör egenteligen icke vara fal för penningar, så framt icke då hon är iklädd drägten af heroiska Skaldestycken, Tragedier eller regelbundna Comedier. Icke eller bör hon få användas af grofva Skämtare, och äfvenså litet af den okunniga Pöbeln, som ej kan känna eller förstår värdera de skatter, hvilka hos henne ligga fördolda. Tro dock icke, ädle Herre, att jag med Pöbel här menar det ringare och hvad man kallar sämre folket; nej, dermed förstås hvarje okunnig person, han må vara Furste eller Grefve; ty då räknas en sådan med skäl till Pöbelns antal. Den som således behandlar Poësien, enligt de

reglor

reglor jag anfört, blifver berömd, och hans namn skall högaktas ibland alla bildade nationer på jorden. Då Ni, min Herre, sagt mig, att Er son ej mycket värderar nyare Poësien, kan jag deraf sluta att han ej är tillräckligt bekänt med densamma, och skälet dertill är följande: Den store *Homeros* skref ej Latin, emedan han var Grek, och *Virgilius* skref ej Grekiska, emedan han var Latinare eller Romare; korrt sagdt: alla gamla Poëter hafva skrifvit på det språk som de insupit med modersmjölken, och ej uppsökt något främmande språk, för att uttrycka sina höga tankar och uppfinningar. Då detta nu så förhåller sig, vore väl skäl att denna plägsed sträckte sig till alla nationer, och att man ej föraktade Tyska Poëten, för det han skrifvit på sitt språk, eller den Castilianska, ja till och med Biscayern, då de skrifvit på eget modersmål. Men såsom jag föreställer mig, ädle Herre, så lärer Er son icke tänka så illa om sjelfva vår Poësie, utan om våra Poëter, som blott äro Poëter, utan att känna andra språk eller andra vetenskaper, hvilka dock pryda, väcka och understödja den naturliga böjelsen; och häruti kan dock en villfarelse äga rum; ty det är en obestridelig sanning, att Poëten födes, hvilket vill säga, att en verkelig Poët är det ifrån det ögonblick han kommer till verlden, och att han med denna drift, som himlen sjelf inplantat hos honom, utan vidare studium eller konst kan frambringa saker, hvilka fullkomligt rättfärdiga detta uttryck: *Est Deus in nobis &c.* (En Gud beherrskar oss). Likväl medgifver

jag

jag äfven, att en af naturen danad Poët, om han understödjes af konsten, vida öfverträffar den som bemödar sig att blott genom konst vara det. Skälet dertill är, att konsten aldrig öfvergår naturen, utan blott fullkomnar henne, så att då konst och natur äro förenade, utgöra de en fullkomlig Poët. Slutföljden af mitt tal, ädle Herre, blifver således, att Herrn bör låta sin son fullfölja den bana, på hvilken hans stjerna leder honom; ty då han redan är en så snäll Student som han bör vara, och lyckligt tillryggalagt de första stegen i vetenskapernas område, nämligen att han vunnit språkkunskap, så må han medelst dessa uppstiga till spetsen af de Sköna Konsterna, hvilka väl anstå och pryda en förnäm Riddersman, samt gifva honom ära och anseende, likasom Stafven åt Biskopen eller Manteln åt den Lagfarne. Deremot kan Ni gerna träta på Er son, då han författar Satirer, genom hvilka han kränker andras ära; straffa honom då, och sönderrif dem äfven. Men om han skrifver Satirer efter *Horatii* stil, i hvilka han genomhäcklar laster och dårskaper i allmänhet, såsom denne gjort på ett skönt och snillrikt sätt, så beröm honom derföre; ty det är Poëter tillåtit att skrifva emot afunden, och att i sina verser illa behandla afundsjuka menniskor, äfvensom att draga i fält emot andra laster, då inga personer tydeligen utmärkas; likväl finnas Poëter, hvilka, blott för att få säga en smädelse, blottställa sig för faran att blifva förvisade till ön Pontus. Om en Poët har kyska tänkesätt, så visar han dem äfven i sina verser; ty pennan

är

är själens tunga, och de idéer, som danas hos henne, framlysa äfven i skrifterna; och då Konungar och Furstar förspörja Poësiens underbara vetenskap hos förståndiga, dygdiga och ädelt tänkande undersåtare, så öfverhopa de dem med ära och nådbevis; ja, kröna dem äfven med bladen af det träd, som aldrig skadas af någon blixt, såsom ett tecken, att de, hvilkas tinningar hedras och prydas af dylika kransar, icke böra förolämpas af någon."

Han med gröna kappan blef försatt i högsta förundran öfver detta *Don Quixotes* tal, och det så, att han alldeles öfvergaf den förra tanken han haft om *Don Quixotes* galenskap. *Sancho* hade, midt under detta samtal, som ej föll honom i smaken, något aflägsnat sig ifrån vägen, för att begära litet mjölk af några Herdar, hvilka der i trakten vaktade sina får. Adelsmannen började imedlertid ett nytt samtal med *Don Quixote*, emedan han var högst förnöjd öfver hans förstånd och artiga sätt att uttrycka sig; men *Don Quixote* upplyfte då sitt hufvud och såg, att på vägen kom emot dem en kärra prydd med Kongl. flaggor; och emedan han trodde att detta var ett nytt äfventyr, ropade han med hög röst åt *Sancho*, att han skulle komma dit med hans hjelm. Då *Sancho* hörde detta rop, lemnade han Herdarne, sporrade i hast sin åsna och kom till sin Herre, som nu fick ett rysligt och fruktansvärdt äfventyr att utföra.

XVII CAP.

XVII CAP.

Hvaruti visar sig högsta spetsen och yttersta punkten, dit DON QUIXOTES *oerhörda mod kunde stiga och verkeligen steg, jemte det lyckligt fullbordade äfventyret med Lejonen.*

Historien berättar, att då *Don Quixote* ropade åt *Sancho*, att han skulle gifva honom hjelmen, stod *Sancho* just i handel med herdarne om sur mjölk, den herdarne sålde åt honom; men i ångesten öfver den skyndsamhet hans Herre fordrade, visste han ej hvarest han skulle göra af sin mjölk, den han ej ville mista sedan han betalt den, och således fann han i brådskan på det rådet att slå mjölken i hjelmen, och med denna sköna provision skyndade han nu till sin Herre, för att höra hvad han hade att befalla, då denne genast sade: "Min vän, gif mig min hjelm; ty jag lärer föga förstå hvad äfventyr vill säga, om icke detta, som nu möter mig, är sådant, att det tvingar mig vara väl beväpnad." Han med gröna kappan, som hörde detta, såg sig omkring åt alla sidor, och kunde ej upptäcka något annat än en kärra, som kom emot dem, försedd med två eller tre små flaggor, hvilka betecknade att man förde penningar tillhörande Konungen. Detta sade han äfven åt *Don Quixote;* men han trodde alldeles icke deruppå, utan inbillade sig oupphörligt, att allt hvad som tillstötte honom icke var annat än äfventyr på äfventyr; och derföre svarade han Adelsmannen: "bättre förekomma än förekommas; jag förlorar ingen ting dervid att jag ser mig före; ty jag vet af erfaren-

farenheten, att jag har både synliga och osynliga fiender, om hvilka jag icke vet huru, hvarest, på hvad tid, eller under hvilken skepnad de ärna anfalla mig." Derefter vände han sig till *Sancho* och befallte honom gifva fram hjelmen; men emedan denne icke hade rådrum att slå mjölken derutur, så var han tvungen att lemna den sådan han var. *Don Quixote* tog hjelmen, och utan att se efter hvad den innehöll, satte han den i största hast på hufvudet, och då mjölken dervid genast rann ned öfver Riddarens ansigte och skägg, blef han helt förskräckt, och sade åt *Sancho*: "Men hvad är då detta, *Sancho?* Det förefaller mig, som skulle min hjerna smälta, min hjessa alldeles mjukna, eller att jag svettas ovanligt ifrån hufvudet till fötterna; men är detta svett, så utprässas den i sanning icke af fruktan; ehuru jag alldeles icke tviflar, att ju det äfventyr, som nu möter mig, måste vara förfärligt. Men om du har, så gif mig något att aftorka mig med; ty denna ymniga svett förblindar alldeles mina ögon." *Sancho* teg och gaf honom ett kläde, under det han tillika för sig sjelf tackade Gud, att hans Herre icke funnit rätta sammanhanget. *Don Quixote* torrkade sig, och aftog hjelmen, för att se hvad det var som, enligt hvad han tyckte, kylde hans hufvud; och då han såg några hvita klumpar inuti hjelmen, höll han den för näsan, lucktade deruppå, och ropade sedan: "Jag bedyrar vid min Herrskarinna *Dulcineas af Toboso* lif, att det är sur mjölk, som du, din förrädare och gemena skurk, slagit i hjelmen." *Sancho* svarade, med mycken

köld

köld och förställning: "Om det är sur mjölk, nådige Herre, så gif hit att jag må äta upp den; dock hin onde sjelf må äta den, ty det är säkert han och ingen annan som skaffat den dit. Skulle jag väl understå mig att på detta sätt nedsöla Hans Nåds hjelm? det vore en oerhörd näsvishet. Nej, på min heder, nådige Herre, så mycket jag genom Guds nåd kan begripa, så har jag äfven trollkarlar som förfölja mig, emedan jag är ett bihang eller en lemm af Hans Nåd; och dessa hafva säkert insmygt denna orenlighet i hjelmen, för att förvandla Herrns tålamod i vrede, och förmå Herrn att efter vanligheten sönderprygla min arma kropp. Denna gången tror jag dock, att de gjort räkning utan värd; emedan jag förtröstar så mycket på min Herres goda urskilljning, att han nogsamt besinnar det jag hvarken äger söt eller sur mjölk att slå i hjelmen, eller något annat dylikt; och om jag hade det, skulle jag väl heldre gömma det i min mage än i min Herres hjelm." — "Allt detta kan verkeligen vara så," svarade *Don Quixote;* och Adelsmannen hörde och förundrade sig öfver alltsammans; i synnerhet då *Don Quixote*, sedan han väl aftorrkat sitt hufvud, ansigte, skägg och hjelm, påsatte den sistnämnde, tog en fast ställning i sadeln, drog litet på sitt svärd, och fattade sedan sin lans, under det han sade: "Nu må hvilken som helst komma, emedan jag har mod att möta om det vore Satan sjelf i egen person."

I detsamma anlände kärran med de små flaggorna, och på den voro inga flera personer

än formannen, som satt på sin mulåsna, samt en man som satt framföre på kärran. *Don Quixote* fattade posto midt framför dem, och frågade: ”Hvart gäller resan, gode vänner? Hvad är detta för en kärra? hvad medfören J på den, och hvilka flaggor äro detta?” Formannen svarade: ”Kärran är min, och på den föras tvenne modiga lejon, stängda i burar, hvilka General *af Oran* sändt till Hofvet, såsom en skänk åt Hans Majestät. Flaggorna tillhöra Konungen, vår nådigste Herre, såsom ett tecken, att hvad som föres här är Hans egendom.” — ”Äro lejonen stora?” frågade *Don Quixote.* — ”De äro så stora, svarade mannen som satt på kärran, att större eller lika stora ännu aldrig kommit ifrån Africa till Spanien. Jag är lejonvaktaren, och har förut fört flera andra, men inga som liknat dessa. Det är ett lejon och en lejoninna; det förra är här i främsta buren, den sednare i buren bakom, och nu äro de hungriga, emedan de ännu icke fått någon mat i dag; hvarföre jag anhåller att nådig Herrn rider ur vägen, emedan det är nödvändigt att snart hinna dit, der vi kunna gifva dem något att äta.” — *Don Quixote* återtog småleende: ”Lejon och lejoninnor till mig? och det nu vid en sådan stund? Men jag svär vid himlen, att dessa Herrar, som tillsända mig dem, skola få röna, om jag är en man som fruktar för lejon. Stig blott af, min goda man, och emedan Ni är Lejonvaktare, så öppna dessa burar och släpp ut bestarna; ty här midt på fältet vill jag lära dem känna hvilken *Don Quixote af La Mancha* är,

till

till blygd och hån för trollkarlarne, som tillsändt mig dessa vilddjur." — "Ha ha! sade Adelsmannen för sig sjelf, nu har den gode Riddaren låtit oss märka, hvilken han är; den sura mjölken har utan tvifvel uppblött hans hjessa och bragt hans hjerna i gäsning." — *Sancho* kom nu till honom, och yttrade sig: "Nådige Herre! för Guds skull laga så, att min Herre *Don Quixote* icke inlåter sig i strid med dessa lejon; ty om han det gör, rifva de oss alla i tusende slarfvor." — "Är då Er Herre en så stor narr, svarade Adelsmannen, att Ni kan tro och befara, det han skall gifva sig i färd med dessa grymma vilddjur?" — "Han är ingen narr, återtog *Sancho*, men mycket oförvägen." — "Jag skall bjuda till allt hvad jag förmår, att han ej må vara det," sade Adelsmannen, som nu närmade sig till *Don Quixote*, hvilken var ifrigt sysselsatt att öfvertala Lejonvaktaren att öppna burarne, då Adelsmannen ordade således: "Herr Riddare! de vandrande Riddarne hafva alltid blott inlåtit sig i sådana äfventyr, som gifvit dem förhoppning att de kunde lyckligt komma ifrån dem; men ej i sådana, der ingen utsigt dertill varit möjlig; ty tapperhet som öfvergår till oförvägenhetens område, förtjenar mera namn af galenskap än sannt mod, i synnerhet då dessa lejon ej äro utsända emot ädle Herrn, eller man icke en gång kunnat drömma om något sådant, utan äro en skänk till Hans Majestät; det är således icke rätt gjordt att förhindra och uppehålla deras färd." — "Ni, Välborne Herre, svarade *Don Quixote*, täcktes blott fort-

sätta

sätta Er resa, för att sköta Er tama rapphöna och Er artiga lekatt; men tillåt dock en hvar göra hvad hans plikt ålägger honom. Detta värf tillhör mig, och jag vet ganska väl om dessa Herrar lejon komma hit för min skull eller icke." Derefter vände han sig åter till Lejonvaktaren, och sade: "Jag bedyrar heligt, Herr Slyngel, att om du icke straxt öppnar burarna, så skall jag med denna lans häfta dig fast vid kärran." Då formannen hörde detta beväpnade spökes fasta beslut, ropade han: "Nådige Herre, var så barmhertig och Christelig, och tillåt mig först ifrånspänna mina mulåsnor samt sätta mig och dem i säkerhet, innan lejonen komma ut; ty om de döda mina åsnor, så är jag sjelf för hela min lifstid så godt som död, emedan jag icke har någon annan egendom än dessa åsnor och denna kärra." — "Ack, du klentrogne man! svarade *Don Quixote;* stig af, spänn ur, och gör hvad du vill; men du skall snart få röna att du gjort dig onödigt bekymmer, och att du kunnat spara dig detta omak." Formannen steg af och spände ifrån i största hast, och Lejonvaktaren ropade med hög röst: "Alla som här äro närvarande må vara vittnen, att jag emot min villja och medelst tvång öppnar burarna samt utsläpper lejonen; hvarjemte jag tillsäger denne Herrn, att all den olycka och skada, som dessa odjur kunna åstadkomma, må skrifvas på hans räkning, äfvensom allt hvad jag dervid förlorar. J, mina Herrar, behagade aflägsna Er, innan jag öppnar; ty jag är säker att intet ondt vederfares mig." Adelsmannen tilltalade ännu

en

en gång *Don Quixote*, och bad honom ej företaga en sådan galenskap, som endast var att på ett ursinnigt sätt fresta Gud. *Don Quixote* svarade häruppå, att han väl visste hvad han gjorde. Adelsmannen upprepade, att han borde väl besinna sig, emedan han för sin del vore öfvertygad att Riddaren bedrog sig sjelf. — "Nå väl, min Herre, sade *Don Quixote*, om nådig Herrn ej vill blifva ögonvittne till det, som, efter Herrns mening, skall blifva en Tragedie, så sporra blott sitt vackra sto och sätt sig i säkerhet." Då *Sancho* hörde detta, bad han sin Herre, med tårfulla ögon, att afstå ifrån detta företag, i jemförelse hvarmed äfventyret vid väderqvarnen, stampverken, och, korrt sagdt, alla de bragder han förut under sin lefnad fullbordat, vore att anse blott som leksaker; "se dock sjelf, nådige Herre, tillade han, att detta icke är något trolleri eller annat gyckel; ty jag har imellan spjälorna på buren tydligt sett ram och klor af ett verkligt lejon, och deraf slutar jag, att ett lejon, som har sådana klor, måste vara större än ett berg." — "Åtmindstone, svarade *Don Quixote*, lärer fruktan hos dig hafva förorsakat, att lejonet syntes dig större än halfva verlden. Begif dig nu bort, *Sancho*, och lemna mig; skulle jag omkomma, så känner du vår gamla öfverenskommelse; du går till *Dulcinea*, och mera behöfver jag icke säga." Han tillade ännu åtskilligt annat, så att de öfriga uppgåfvo all förhoppning att förmå honom afstå från fullföljandet af sitt förryckta uppsåt. Han med gröna kappan hade dock lust att med våld sätta sig emot honom;

men

men då han besinnade huru olika vapen de hade, och att det ej var klokt att inlåta sig i strid med en galning, såsom *Don Quixote* nu fullkomligt visat sig vara, och helst då han nu åter anmanade Lejonvaktaren, med förnyande af sina förra hotelser, så gaf Adelsmannen sitt vackra sto sporrarna. *Sancho* följde med på sin åsna, och formannen med sina dragare; och alla skyndade att aflägsna sig ifrån kärran så långt som möjligt, innan lejonen ännu hunnit komma ut. *Sancho* begret i förhand sin Herres död, emedan han redan trodde honom vara i lejonens klor. Han förbannade sitt öde, och i synnerhet den stund, då han fallit på den tanken att åter träda i hans tjenst; men under denna gråt och klagan glömde han dock icke piska på sin åsna, på det han måtte komma ur kärrans grannskap.

Då Lejonvaktaren såg, att de flycktande redan hunnit ett godt stycke och snart voro i säkerhet, började han åter bedja *Don Quixote*, och att göra honom samma föreställningar som förut; men denne svarade, att han ej mera ville höra eller brydde sig om hans böner och föreställningar, emedan allt vore förgäfves; utan han tillsade honom blott att skynda sig. Under mellantiden, då Lejonvaktaren ännu dröjde att öppna främsta buren, öfverlade *Don Quixote*, om det ej vore bättre att strida till fots än till häst, emedan han befarade att *Rozinante* kunde, vid åsyn af lejonen, blifva skrämd, hvarföre han beslöt att strida till fots. Således nedsteg han af hästen, kastade lansen ifrån sig, tog skölden på armen, drog svärdet, och ställ-

de

de sig helt lugnt med ett beundransvärdt mod och oförskräckt hjerta framföre kärran, under det han med hela sin själ anbefallde sig först Gud och dernäst sin Herrskarinna *Dulcinea*.

Nu måste man veta, att då författaren af denna sannfärdiga historia kommer till detta ställe, gör han följande utrop: "O du obegripligt tappre och manhaftige *Don Quixote af La Mancha!* Du spegel, i hvilken alla modiga männer i verlden kunna beskåda sig! Du den andre och nye *Don Manuel af Leon*, som varit de Spanske Riddares ära och prydnad! Med hvilka ord skall jag framställa denna så fruktansvärda bedrift; eller med hvilken beskrifning skall jag göra den trolig för kommande sekler? Hvilka lofsägelser äro nog tillräckliga och passande för dig, om de också utgjorde hyperboler på hyperboler? Du till fots, ensam, oförskräckt och modig, blott med ett svärd, just icke af de utvalda, och en sköld, icke just glänsande af poleradt stål — så står du, och afbidar tvenne de vildaste lejon som Africas skogar någonsin frambragt. Dina egna gerningar må blifva ditt lof, du tappre Manchaniske hjelte; ty jag öfvergifver här att vidare tala derom, emedan ord fattas mig att värdigt uttrycka det!" — Här slutas författarens omtalade utrop, och, fattande åter uti historiens tråd, går han vidare således:

Då Lejonvaktaren såg att *Don Quixote* redan ställt sig i positur, och att han ej kunde undgå att utsläppa det främsta lejonet, vid straff att falla i den förtörnade och djerfve Riddarens onåd, så öppnade han helt sagta

den

den främsta buren, i hvilken, såsom redan är sagdt, lejonhanen befann sig, hvilken var af ovanlig storlek samt ett rysligt och fruktansvärdt utseende. Det första lejonet gjorde, var, att vända sig i buren, räcka ut sina klor och sedan sträcka sig med hela kroppen. Derefter öppnade det sin mun och gäspade med ett förfärligt gap, hvarjemte det utsträckte en tunga af två tvärhands längd, slickade sig dermed i ögonen samt öfver hela mulen. Då detta var gjordt, räckte djuret ut hufvudet utom buren, och såg omkring åt alla sidor med lågande ögon: en syn, som kunnat injaga fruktan hos sjelfva djerfheten. Endast *Don Quixote* betraktade sin fiende uppmärksamt, och önskade att den måtte hoppa ned ur kärran, på det han måtte komma i strid med densamma, då han ärnade hugga den i tusende stycken.

Så långt sträckte sig verkeligen hans oerhörda galenskap; men, det ädla lejonet, mera artigt än högmodigt, frågade icke efter barnsligheter eller skryt; ty sedan det, såsom redan är sagdt, sett sig omkring åt alla sidor, vände det sig om, visade *Don Quixote* bakdelen, och med mycken kallsinnighet och lugn lade det sig åter ned i buren. Då *Don Quixote* såg detta, befallte han Lejonvaktaren slå djuret, och sålunda reta det att gå ut. — "Det gör jag alldeles icke, svarade Lejonvaktaren; ty om jag retar det, är jag den första som rifves i tusende stycken. Var nöjd, Herr Riddare, med hvad som redan är gjordt, hvilket är allt som kan fordras af tapperheten, och försök ej Er lycka för andra gången. Lejonet hade dör-

ren

ren öppen, det stod i dess makt att gå ut eller icke; men då det nu icke gick ut, så lärer det icke eller ske i dag. Ert oförskräckta hjerta har redan visat sig i all sin storhet; ingen modig stridsman är, så vidt jag förstår, förbunden till något mera än att utfordra sin fiende och vänta honom på fria fältet; och om fienden då icke kommer, så faller skymfen på honom; men den som afbidat honom, bär segrens krans från platsen." — "Detta är sannt, svarade *Don Quixote;* stäng igen dörren, min vän, och gif mig, på bästa sätt du kan, ett betyg öfver hvad du här sett mig göra. Man bör veta nämligen, att du öppnat för lejonet; att jag väntat det, men att det ej gått ut; att jag ytterligare väntat, men att det alldeles icke kommit, utan i stället lagt sig ned. Mera fordrar icke min plikt; alla förtrollningar trottsar jag nu; himlen sjelf bistår förnuftet, sanningen och det verkeliga Ridderskapet. Tillslut således dörren, som jag sagt, under det jag gifver ett tecken åt de bortflycktade och frånvarande, på det de må höra denna bedrift af din mun."

Lejonvaktaren gjorde som befalldt var, och *Don Quixote* uppsatte, på spetsen af sin lans, det kläde, hvarmed han aftorrkat sura mjölken i sitt ansigte, samt började ropa åt de flycktande, som ännu icke upphörde att fly, alla i en hop och Adelsmannen i spetsen; men vid hvarje steg sågo de sig tillbaka, hvarvid *Sancho* omsider blef varse det hvita klädet, och sade derföre: "Jag vill dö, om icke min Herre besegrat de vilda bestarne; ty nu vinkar han åt

oss."

oss." Alla stannade då, och sågo tydligt att den, som gaf tecknet, var *Don Quixote;* och emedan de derigenom förlorade en del af sin rädsla, så närmade de sig åter småningom, till dess de tydligt hörde *Don Quixotes* röst, som ropade åt dem. Alla kommo sluteligen tillbaka till kärran, hvarefter *Don Quixote* sade åt formannen: "Spänn nu åter före Edra mulåsnor, min vän, och fortsätt Er resa; men du, *Sancho*, skall gifva honom en dukat samt äfven en åt Lejonvaktaren, till ersättning för det jag uppehållit dem." — "Det vill jag hjertans gerna göra, svarade *Sancho;* men hvad har blifvit utaf lejonen? äro de lefvande eller döda?" Nu började Lejonvaktaren omständeligt och med många pauser berätta utgången af striden; hvarvid han, efter all sin förmåga, upphöjde *Don Quixotes* tapperhet, och det med öfverdrift, sägande, att vid hans åsyn hade det rädda lejonet ej velat gå utur buren, ehuru dörren en lång stund varit öppen; hvarefter han sagt Riddaren, att det vore till att fresta Gud, om man retade lejonet att gå ut, såsom Riddaren begärt, och derföre hade Riddaren omsider, ehuru mycket ogerna, tillåtit att dörren åter fick stängas.

"Nå, *Sancho*, hvad synes dig nu om detta? frågade *Don Quixote;* finnas väl några trollerier, som kunna bestå emot den sanna tapperheten? Häxmästarne kunna väl beröfva mig lyckan, men alldeles icke min styrka och mitt mod." *Sancho* framgaf nu dukaterna; formannen förespände åter, och Lejonvaktaren kysste *Don Quixotes* hand för den ynnest han åtnju-

tit,

tit, samt lofvade att berätta för Konungen sjelf detta tappra förhållande, så snart han anländt till Hofvet. — "Om då, inföll *Don Quixote*, Hans Majestät skulle fråga, hvilken som gjort detta, så säg honom blott, att det var *Lejon-Riddaren;* ty ifrån denna stund vill jag sålunda ändra och förbyta det namn jag hittills burit, nämligen *Riddaren af den sorgliga skepnaden;* hvarvid jag följer en gammal plägsed ibland vandrande Riddare, hvilka ombytte sina namn då det föll dem in, eller de trodde det passa för tillfället." Kärran fortsatte nu sin resa, hvilket *Don Quixote*, *Sancho*, och han med gröna kappan äfven gjorde.

Under hela denna tid hade *Don Diego de Miranda* icke talat ett ord, utan blott uppmärksamt beskådat och anmärkt alla *Don Quixotes* handlingar och ord; och vår äfventyrare förekom honom att vara en förståndig narr, eller en narr, som närmade sig till förståndiga menniskor. Första delen af hans historia hade ännu icke kommit till *Don Diegos* kunskap; ty om han läst den, hade all hans förundran öfver *Don Quixotes* företag och tal upphört, emedan han då kännt hvad slags galenskap beherrskade honom; men såsom obekant dermed, höll han honom ömsom för galen och ömsom för klok, emedan det han talade var sammanhängande, förnuftigt, ja till och med grannt; men deremot var det han företog vansinnigt, dumdristigt, eller åtminstone narraktigt. Således sade *Diego* för sig sjelf: "Kan väl en större galenskap tänkas, än att sätta på hufvudet en hjelm full af sur mjölk, och sedan tro att troll-

karlar

karlar kommit hans hjerna att smälta? Finnes väl något mera dumdristigt och ursinnigt, än att med våld förskaffa sig tillfälle att strida emot ett lejon?"

Don Quixote störde *Don Diego* i dessa tysta betraktelser, i det han sade åt honom: "Utan all tvifvel, ädle *Don Diego de Miranda*, anser Herrn mig i sina tankar för en vansinnig och förryckt man, och det vore ej underligt om Ni tänkte så, ty mina handlingar gifva mig ej något annat vittnesbörd; men det oaktadt bör Herrn veta, att jag ej är hvarken så galen eller utan eftertanke, som det torde synas. En modig Riddare visar sig på ett skönt sätt, då han inför sin Konungs ögon på en stor plats gifver med god verkan en lansstöt åt en vild och stark tjur; likaså skönt visar sig en väpnad Riddare i glänsande rustning, under en kappridning eller ett muntert tornérspel inför Damerna; alla Riddare, med ett ord, visa sig härligt, som med krigsöfningar eller krigiska lekar roa, eller, om man så får säga, ära en Furstes Hof. Dock, framför alla dessa visar sig förträffligast en vandrande Riddare, som i skogar och ödemarker, på alla vägar och stigar, öfver berg och dal, söker vådliga äfventyr, i den afsigt att lyckligt fullända dem och förvärfva sig sjelf en lysande oförgänglig ära. Mera härligt, påstår jag, visar sig en vandrande Riddare, då han på ett ödsligt ställe bistår en värnlös änka, än en Hof-Riddare, som i hufvudstadens lysande sällskapskretsar säger en ung flicka tusende artigheter. Alla Riddare hafva sina särskilta göromål;

Hof-

Hofmannen må tjena Damerna, öka glansen af sin Konungs Hof genom prakt i kläder, underhålla fattiga Riddare genom sitt rika bords öfverflöd, föranstalta om tornérspel och kappridningar, visa sig stor, frikostig och präktig, men framför allt såsom en god Christen, och på detta sätt uppfyller han väl sina plikter. Den vandrande Riddaren deremot bör genomströfva alla vinklar och vrår i verlden, inträda i de mest förvirrade labyrinther, företaga vid hvarje steg det omöjliga, fördraga i vilda öknar de brännande solstrålarne midt under sommaren, och under vintren alla vindarnas och köldens förenade obehagligheter. Inga lejon böra förskräcka honom, inga spöken komma honom att bäfva, ingen drake väcka hans fruktan; ty att uppsöka, anfalla och besegra dem alla, måste utgöra hans förnämsta och verkliga sysselsättningar. Emedan nu mitt öde gjort mig till medlem af det vandrande Ridderskapet, så, kan jag icke underlåta att angripa allt, som synes mig höra till mina öfningars område; således måste jag äfven anfalla lejonen, såsom jag i dag gjorde, emedan det var en oundvikelig plikt för mig, ehuru jag visste att det var en oerhörd oförvägenhet; ty jag vet ganska väl att tapperhet är en dygd, som befinner sig midt imellan tvenne ytterligheter, nämligen feghet och dumdristighet. Dock är det mindre klandervärdt, att den tappre närmar sig till oförvägenhetspunkten, än att han sänker sig ända ned till feghet; ty likasom det är lättare för en slösare än för en girig att vara frikostig, så är det äfven lättare för en

oför-

oförvägen att vara verkligt tapper, än för den fege att höja sig till sann tapperhet. Hvad åter angår att begifva sig i äfventyr, så tro mig, *Don Diego*, att det är bättre göra för mycket dervid än för litet; ty det klingar bättre i öronen, då man hör sägas: den Riddaren är alltför djerf och oförvägen, än: den Riddaren är en feg stackare."

"Jag säger, Herr *Don Quixote*, svarade *Don Diego*, att allt hvad Ni sagt och gjort noga öfverensstämmer med förnuftet, och jag finner, att om vandrande Ridderskapets lagar och ordningar skulle förloras, så kunde man återfinna dem i Ert bröst, emedan det är deras nederlagsplats och archiv. Men nu måste vi skynda oss, emedan det redan är sent, på det vi må hinna fram till min gård, hvarest Herr Riddaren kan hvila ut efter sina öfverståndna besvärligheter; ty om ej Er kropp mödat sig, har dock Er själ gjort det, och det plägar ofta medföra en matthet för kroppen." — "Jag emottager med största tacksamhet Välborne Herrns bjudning," svarade *Don Quixote*; hvarefter de sporrade hästarne starkare än förut, och anlände omkring klockan 2 på eftermiddagen till *Don Diegos* egendom. *Don Quixote* kallade nu denne Herrn *Riddaren med gröna Kappan*.

XVIII CAP.

XVIII CAP.

Hvad som hände DON QUIXOTE *i Riddarens med gröna kappans slott eller hus, jemte andra underbara saker.*

Don Quixote fann, att *Don Diego de Mirandas* hus var så stort och rymligt som en hel by, och öfver porten, som förde åt landsvägen, stod hans vapen, ehuru på groft sätt, uthugget i sten. Inpå gården såg man visthuset, och under ingången dertill var källaren; rundt omkring stodo flera stora stenkrukor, som voro förfärdigade i Toboso, och upplifvade derföre hos *Don Quixote* minnet af hans förtrollade och förvandlade *Dulcinea*. Suckande och utan att just tänka på hvad han sade, eller i hvars närvaro det skedde, utropade Riddaren nu:

"O ljufva panter! grymt att här Er finna!
Hvad glädje gåfven J, blott himlen ville!

O, J Tobosiska krukor! som uti mitt minne återväcken den ljufva tanken på min högsta smärta! - -" Dessa orden hördes af Studenten och Poëten, *Don Diegos* son, som, jemte sin mor, kommit att emottaga de annalkande, och bägge stodo förvånade då de sågo *Don Quixotes* besynnerliga gestalt, hvilken nu steg af hästen, med mycken artighet fattade Fru Värdinnans hand, och kysste den, hvarvid *Don Diego* sade: "Emottag, min Fru, med Er vanliga artighet Herr *Don Quixote af La Mancha;* ty det är han som nu står framför Er: en vandrande Riddare, den tappraste och förståndigaste verlden äger." Damen, som hette *Donna Christina*, emottog honom med många vänskaps-

och höflighetsbetyg, och *Don Quixote* anbefallte sig i hennes ynnest med många förståndiga och utmärkt höfliga uttryck. Sedermera föreföllo nästan lika höflighetsbetyg med Studenten, hvilken *Don Quixote* ansåg såsom mycket förnuftig och belefvad, sedan han hört honom tala.

Sedan afmålar författaren mycket vidlöftigt *Don Diegos* hela hus; han beskrifver nämligen allt hvad som vanligen finnes uti en rik Landtjunkers boning; men denna historias öfversättare tror sig böra med tystnad förbigå detta och andra dylika småsaker, emedan de ej särdeles öfverensstämma med historiens förnämsta föremål, som måste visa sin styrka mera uti sanningen än i kalla digressioner. *Don Quixote* infördes i en sal, *Sancho* afväpnade honom, då Riddaren befanns klädd i Vallonska byxor och ett tunnt skinnkyller, bägge mycket nedfläckade af den rostiga rustningen; hans halskrage var, efter Vallonska bruket, sådan Studenter nyttja den, utan styfning och veck; derjemte hade han grå strumpor och vaxläderskor. Han omgjordade sig med sitt goda svärd, som satt uti ett gehäng af sjökalfsskinn, hvaraf man drog den slutsatts, att han i många år haft plågor i njurarne. Derefter betäckte han sig med en grå kappa af godt kläde; men framför allt behöfde han fem eller sex kannor vatten (ty här förekommer en olika uppgift uti kannornas antal), för att tvätta hufvud och ansigte, hvilket vatten sedan förvandlade sig till vassla: allt en följd af *Sanchos* starka matlust och hans uppblandning af

den

den gemena sura mjölken, hvarigenom hans Herre blef så hvitmenad. I den redan omtalade drägten, samt med utmärkt artighet och glättighet, begaf sig *Don Quixote* till en annan sal, hvarest Studenten väntade honom, för att fördrifva tiden med samtal till dess bordet blifvit dukadt; ty då en så ädel gäst anländt, ville också *Donna Christina* visa, att hon kunde traktera dem väl, som besökte hennes hus.

Under det *Don Quixote* afklädde sin rustning, fick *Don Lorenzo* (så hette nämligen *Don Diegos* son) tillfälle att fråga sin far: "Hvilken är denne Riddare, min Herr far, som Ni fört med Er hem? ty hans namn, hans utseende, och den omständigheten, att han kallas en vandrande Riddare, sätta mig och min mor i mycken förundran." — "Jag vet ej hvad jag skall säga dig derom, min son, svarade *Don Diego;* allt hvad jag kan omtala, är, att jag sett honom företaga sådana ting, som blott den största narr i verlden kan företaga, och derjemte har han talat så förnuftigt, att han dermed alldeles utplånat sina narraktiga företag. Tala du med honom och sök att sjelf utforska honom; och emedan du sjelf är förståndig, må du sedan dömma antingen hans förstånd eller hans narraktighet har öfvervigten hos honom, ehuru jag, uppriktigt sagdt, anser honom för mera galen än klok."

Derefter gick *Don Lorenzo*, såsom redan är sagdt, för att hålla samtal med *Don Quixote*, och ibland annat, som de språkade med hvarandra, sade *Don Quixote* till *Don Lorenzo:* "Er Herr far har omtalat för mig den säll-

synta skicklighet och det utmärkta snille Ni, min värdaste Herre, äger, men framför allt, att min Herre är en stor Poët." — "Kanske att jag är Poët, svarade *Don Lorenzo;* men alldeles icke någon stor Poët. Sannt är, att jag har en stark böjelse för Poësien, och att jag gerna läser goda Poëter; men detta kan på intet sätt berättiga mig till namnet af en stor Poët, såsom min far sagt." — "Denna blygsamhet, återtog *Don Quixote,* synes mig skön; ty svårligen finnes någon Poët, som icke är högmodig, och tror sig vara den största Poët i verlden." — "Ingen regel är utan undantag, fortfor *Don Lorenzo;* kanske någon finnes, som verkeligen är det och icke tänker så." — "En sällsynt sak, utan tvifvel, svarade *Don Quixote;* men täcktes ädle Herrn säga mig, hvad slags vers det är, som nu lärer sysselsätta Herrn; ty Er Herr far har sagt mig, att detta arbete gjort Er mycket tankfull och grubblande. Är det en Paraphrase, så ville jag gerna se den, ty jag förstår mig också något på Paraphraser; är det ett Prisämne, så bör Herrn söka att få andra priset, emedan det första vanligen beror antingen af särskild gunst, eller den täflande personens utmärkta rang *); men det andra utdelas af ren rättvisa, hvarigenom det tredje egenteligen blifver det andra, så att, efter denna räkning, det första endast är det tredje, likasom Graderna utdelas vid ett Universitet; men med allt detta låter det stort, att hafva fått första priset." — "Hittills, sade *Don Lorenzo* för sig sjelf, kan jag

icke

*) Detta förtjenade verkeligen en Paraphrase på *Svenska.*

icke anse honom för en narr; men vi skole gå vidare;" hvarefter han fortfor: "Det synes mig, såsom hade min ädle Herre också genomgått skolorna. Hvilken vetenskap har Herrn egenteligen studerat?" — "Det vandrande Ridderskapets, svarade *Don Quixote*, hvilken är så god som Poësien, och kanske en mån bättre." — "Jag känner icke den vetenskapen, återtog *Don Lorenzo*, och hittills har jag icke hört den omtalas." — "Det är en vetenskap, sade *Don Quixote*, som uti sig innefattar alla, eller åtmindstone de flesta, vetenskaper i verlden, emedan den, som ägnar sig åt densamma, måste vara en lagklok och känna *Justitia distributiva* och *commutativa*, för att gifva en hvar hvad honom med rätta tillkommer. Han måste vara Theolog, för att tydligt och klart kunna göra redo för den Christna lära han bekänner. Han måste vara en Läkare; men i synnerhet Botanicus, för att midt uti skogar och ödemarker igenkänna de örter, som hafva den egenskapen att läka sår; ty en vandrande Riddare kan icke vid hvarje steg finna någon som curerar honom. Han måste vara Astronom, för att af stjernorna känna huru många timmar af natten äro förflutna, samt i hvilken verldsdel eller i hvad luftstrek han befinner sig. Han måste förstå Mathematiken, emedan han vid hvarje steg har behof af densamma; hvarvid jag ej vill nämna, att han bör vara prydd med alla stora förträffliga dygder, och derjemte måste han äfven nedlåta sig till åtskilliga småsaker, såsom till exempel: att kunna simma som en fisk; att sjelf sko sin häst, samt sadla

och betsla honom; och för att återkomma till hvad ofvanföre är sagdt, måste han vara Gud och sin Dame mycket trogen. Han måste vara kysk till sina tankar, anständig i sina ord, tapper i sina gerningar, frikostig i sina företag, tålig vid mödor, medlidsam emot betryckta, och omsider måste han vara Sanningens stöd, om också dess försvar skulle kosta hans lif. Af alla dessa dels stora, dels obetydliga beståndsdelar är en vandrande Riddare sammansatt, hvaraf Ni, värdaste *Don Lorenzo*, lärer finna, huruvida det är en lumpen vetenskap eller icke, som vandrande Riddare måste studera, och om den icke kan jemföras med de mest utmärkta, som läras på Gymnasier och i Skolor?" — "Om det så förhåller sig, svarade *Don Lorenzo*, så tillstår jag att den öfverträffar alla vetenskaper." — "Huru, om det så förhåller sig?" frågade *Don Quixote*. — "Jag vill säga, återtog *Don Lorenzo*, att jag tviflar om det någonsin, eller för närvarande, vandrande Riddare funnits eller finnas, som varit eller äro prydda med alla dessa egenskaper." — "Jag har ofta sagt hvad jag nu upprepar, fortfor *Don Quixote*, att de flesta menniskor i verlden äro af den tanken, att vandrande Riddare aldrig funnits; och enligt min mening måste himlen på ett underbart sätt öfvertyga dem om den sanningen, att de verkeligen funnits och finnas ännu, emedan hvarje bemödande i den vägen annars är fåfängt, såsom erfarenheten många gånger visat mig. Jag vill nu icke bjuda till att betaga Herrn den villfarelse, uti hvilken så många befinna sig; men

hvad

hvad jag ärnar göra, är, att bedja himlen draga Er derutur, och lära Er förstå, huru nyttiga och nödvändiga vandrande Riddare voro under förflutna sekler, samt huru nyttiga de äfven skulle vara i vårt tidehvarf, om de blott användes. Men, för menniskornas synders skull triumfera nu tröghet, lättja, frosseri och vällust." — "Nu gaf vår gäst hugg på sig, sade *Don Lorenzo* för sig sjelf; men med allt detta är han dock en besynnerlig narr, och jag skulle vara ett äkta dumhufvud, om jag ej kunde urskillja det."

Härmed slutades deras samtal, emedan man kallade dem till bordet. *Don Diego* frågade sin son, huruvida han fått något klart begrepp om den nye gästens förstånd? hvaruppå han svarade: "Alla Läkare och goda författare i verlden kunde ej förmå draga honom utur hans galenskaps omslag; han är en blandad narr, och har många ljusa mellanstunder." — Nu satte man sig att spisa, och måltiden var sådan, som *Don Diego* sagt på vägen att han plägade framsätta för sina gäster, okonstlad, öfverflödig och välsmakande; men det, hvaröfver *Don Quixote* mest fägnade sig, var den beundransvärda stillhet som herrskade i hela huset, hvarigenom det liknade ett Carthusianerkloster. Sedan måltiden var slutad, läsning från bordet förrättad och tvättvatten för händerna framräckt, bad *Don Quixote Don Lorenzo* mycket enträget att uppläsa för honom de verser han författat öfver det uppgifna prisämnet. — Han svarade: "För att icke synas vara en af de Poëter, hvilka, då man ber dem

upp-

uppläsa sina verser, neka dertill; men då man icke ber dem, öfverhopar folk dermed, så skall jag uppläsa min Glossa eller Paraphrase, för hvilken jag ej väntar mig något pris, emedan jag författat den blott för att öfva min skarpsinnighet." — "En af mina vänner, svarade *Don Quixote*, en förståndig man, var af den tanken, att ingen borde göra sig den mödan att glossera verser, och orsaken sade han vara den, att glossan aldrig kunde lämpas till texten, utan att den ofta och merändels alldeles afvek ifrån dens afsigt och mening, som uppgifvit den text, hvilken borde glosseras, helst emedan glossans reglor äro öfvermåttan stränga, ej tillåta några frågor, eller de orden: *jag säger*, *jag sade*, icke eller att verba göras till substantiva, eller att meningen förändras, jemte andra inskränkningar, hvilka fjettra dem som författa Glossor; hvilket allt min ädle Herre sjelf lärer veta." — "I sanning, Herr *Don Quixote*, sade *Don Lorenzo*, har jag länge sökt ertappa Herrn på en dålig Latin, men förgäfves; ty Herrn slingrar sig undan mina händer, som en ål." — "Jag förstår icke, svarade *Don Quixote*, hvad min Herre menar eller vill säga med detta undanslingrande." — "Jag skall nog förklara mig mera tydligt, återtog *Don Lorenzo;* men nu täcktes min Herre lemna sin uppmärksamhet åt de uppgifna verserna, och Glossan eller Paraphrasen öfver dem. De lyda sålunda:

Text.

Text.

Om mitt *var* förbyts till *år*,
Bryr mig ej hvad som *skall ske*;
Vore stunden endast här,
Att hvad *komma skall* få se.

Glossa.

I.

Liksom allt ses hastigt sluta,
Så det goda ock försvann
Som jag fick af lyckan njuta;
Aldrig jag det återfann:
Fullt hon syntes mig förskjuta.
Länge knäböjd jag begär
Lycka! hvad du slösa plär:
Blott din skänk du återgifver,
Jag fullkomligt lycklig blifver
Om mitt var förbyts till år.

2.

Jag ej annat önskar finna;
Segrens eller ärans krans,
Rycktets lof jag ej vill vinna,
Icke nöjets purpurglans;
Blott den skatt jag sett försvinna.
Lycka! värdes mot mig le;
Då, jag glömmer allt mitt ve,
All din grymhet jag förlåter;
När jag har mitt goda åter
Bryr mig ej hvad som skall ske.

3.

En omöjlighet betinga
För mitt väl, jag vågat har;
Ingen makt kan återbringa

En

En secund af flydda dar,
Eller tidens lopp betvinga.
Nej, liksom han allt förtär,
Flycktar han för vårt begär,
Som en oklok längtan röjer,
Alltid suckar då han dröjer:
Vore stunden endast här.

4.

Den som ser sitt lif förflyta
Än med fruktan, än med hopp,
Kan af ingen njutning skryta;
Bättre är sitt lefnadslopp
Och sitt qval mot döden byta.
Slut uppå mitt lidande
Vill jag önska; men kanske
Bör jag lifvet ej försaka;
Fruktan håller mig tillbaka
Att hvad komma skall få se."

Sedan *Don Lorenzo* slutat uppläsningen af sin Glossa, uppsteg *Don Quixote*, och sade med en hög röst, som nästan liknade skrik, under det han han fattade uti *Don Lorenzos* högra hand: "Jag bedyrar vid den högsta himlen, ädle yngling, att Ni är den bästa Poët i verlden, och förtjenar att blifva lagerkrönt, icke på Cypern eller i Gaëta, såsom en Poët säger, hvilket Gud förlåte honom, utan i Academien uti Athén, om den ännu vore till, äfvensom i de Academier, hvilka för närvarande finnas uti Paris, Bologna och Salamanca. Himlen gifve att de Domare, som våga neka Er första priset, måtte nedskjutas af *Phoebi* pilar, och att

Mu-

Muserna aldrig mera åter måtte öfverstiga deras trösklar! Om Ni finner för godt, min Herre, så visa mig den gunsten och uppläs flera verser för mig; ty jag ville gerna i grunden lära känna Ert beundransvärda snille." — Är det ej löjligt nog att anmärka, det *Don Lorenzo* fägnade sig öfver det beröm *Don Quixote* gaf hans verser, ehuru han ansåg honom för en galning? O mäktiga smicker! huru långt sträcker du dig icke, och huru ofantligt äro icke ditt områdes gränsor utvidgade! *Don Lorenzo* bekräftade sanningen häraf, i det han genast uppfyllde den önskan *Don Quixote* yttrat, och uppläste för honom följande Sonnette öfver Fabeln eller berättelsen om *Pyramus* och *Thisbe* *):

Sonnett.

Sig muren öppnade för Jungfrun sköna,
Hos *Pyramus* hon muntra hjertat tände;
Från Cypern *Amor* dit till muren lände
Att underbara remnans verkan röna.

Men, ej ett ord fick älskarns eld belöna;
Sin blick han stumm igenom remnan sände,
Och själen följde den; ty *Amor* kände
Ett sätt att svåra ting med framgång kröna.

Blott önskan var ej nog för flickans hjerta,
Hon oförsigtig utgick, för att finna
Sin död, med ett af nöjet gäckadt sinne.

På samma stund ett rof för dödens smärta
De bägge till odödligheten hinna
Igenom samma svärd, och graf, och minne.

"Pri-

*) Om dessa tvenne unga älskandes sorgliga öde, se *Ovidii* Metamorphos: Lib. IV.

"Prisad vare himlen, sade *Don Quixote*, sedan han hört *Don Lorenzos* Sonnett, att jag, ibland den oräkneliga mängd Poëter som finnas, omsider fått se en fullkomlig Poët, såsom Ni, min värdaste Herre, är, emedan denna konstrika Sonnett derom alldeles öfvertygat mig."

Don Quixote qvarblef sedan fyra dagar i *Don Diegos* hus, på det förträffligaste undfägnad, och efter deras förlopp bad han om tillstånd att resa vidare, under det han tillika aflade sin tacksägelse för den ynnest och det gästfria bemötande han i samma hus erfarit; men emedan det icke väl anstod vandrande Riddare att förnöta längre tid under sysslolöshet och vällefnad, så ville han nu gå att uppfylla sina plikter, och söka äfventyr, af hvilka, såsom han försport, detta land öfverflödade, och dermed hoppades han fördrifva tiden till den dag, då Tornérspelet i Saragossa skulle hållas; ty just dit styrde han nu sin kosa. Likväl ärnade han förut nedstiga uti Montesinos håla, om hvilken så många och underbara saker berättades der i trakten; hvarjemte han ville efterforska egenteliga källan och ursprunget till de sju sjöar, dem man allmänt kallade Ruideras sjöar. *Don Diego* och hans son berömde hans ärofulla beslut, och sade honom, att allt hvad som fanns i deras hus och tillhörde dem vore till hans tjenst; emedan de voro färdiga att med all ifver tjena honom, hvartill de ansågo sig förbundna både i anseende till hans personliga tapperhet, och den ärofulla Orden, af hvilken han var medlem.

Om-

Omsider kom dagen till afresan, och den var likaså fägnesam för *Don Quixote* som sorglig och bitter för *Sancho Panza*, hvilken befann sig förträffligt vid vällefnaden i *Don Diegos* hus, och ryste för att återvända till sitt vanliga hungerlif i skogar och ödemarker, samt till armodet i sin illa försedda matsäck. Imedlertid stoppade och fyllde han den nu med allt som syntes honom nödvändigt; hvarefter *Don Quixote* vid skilljsmässan sade åt *Don Lorenzo*: "Jag vet ej om jag förut sagt Er, min ädle Herre, och om jag gjort det, så säger jag ännu en gång, att om Herrn ärnar, utan att sky mödor och svårigheter, fortsätta vägen, som leder till den obestigliga spetsen af Rycktets tempel, så har Herrn intet vidare att göra, än att öfvergifva Poësiens tämmeligen trånga stig, och i stället välja den aldrasmalaste stigen, nämligen det vandrande Ridderskapets, på hvilken Ni inom en handvändning kan blifva Kejsare." Med detta tal aflade *Don Quixote* ett tydligt prof af sin galenskap, och ännu mera då han tillade: "Himlen vet, huru gerna jag önskade att taga med mig *Don Lorenzo*, för att undervisa honom, huru man bör förlåta de underkufvade, men nedstörta och trampa under föttren de stolta, hvilka dygder äro förenade med den handtering jag drifver; men hans ungdom tillåter ej detta och lika litet hans berömvärda lärdomsöfningar. Jag åtnöjer mig således med att blott underrätta Herrn, det han kan blifva mycket rycktbar såsom Poët, om han mera låter vägleda sig af andras omdöme än sitt eget; ty ingen far eller

mor

mor finnes, i hvilkas ögon deras egna barn synas fula, och ibland Snillets barn äger denna villfarelse ännu oftare rum.” Far och son förundrade sig på nytt öfver dessa *Don Quixotes* blandade yttranden, hvilka än voro kloka, än förryckta, äfvensom öfver hans förehafvande och det raseri, som helt och hållet beherrskade honom att söka olycksäfventyr, hvilka utgjorde målet för alla hans önskningar. Alla artiga anbud och försäkringar upprepades på nytt; och med slottets Herrskarinnas goda tillåtelse afreste omsider *Don Quixote* på sin *Rozinante* och *Sancho* på sin åsna derifrån.

XIX CAP.

Hvaruti berättas äfventyret om den förälskade Herden, jemte andra verkeligen artiga händelser.

Don Quixote var icke långt aflägsnad ifrån *Don Diegos* hemvist, då han mötte tvenne personer, hvilka hade utseende af att vara Andeliga eller Studenter, jemte två bönder, och alla fyra redo på åsnor. En af Studenterne medförde såsom kappsäck ett sammanveckladt grönt tygstycke, uti hvilket han hade rent linne och två par sticktygsstrumpor; den andra hade intet annat med sig än tvenne fleuretter med nya klingor och svarta läderbollar. Bönderne medförde åtskilliga andra saker, som tydligt visade att de kommo ifrån någon stor stad,

hvar-

hvarest de inköpt allt detta och nu hemförde det till sin by. Både Studenterne och bönderne blefvo förundrade, likasom alla hvilka första gången sågo *Don Quixote*, och dessa voro färdiga att dö af längtan att veta hvilken denne mannen var, som till utseendet så mycket skilljde sig ifrån andra menniskor. *Don Quixote* hälsade på dem, och sedan han förnummit hvilken väg de ärnade sig, samt att det var densamma som utgjorde hans kosa, böd han dem sitt sällskap och bad dem färdas mera långsamt, emedan deras åsnor gingo raskare än hans häst; och för att på något sätt förbinda dem dertill, sade han dem med få ord hvilken han var, och att hans plikt och tjenst såsom vandrande Riddare förband honom att söka äfventyr uti alla delar af verlden. Han berättade dem, att hans egenteliga namn var *Don Quixote af La Mancha*, och hans binamn *Lejon-Riddaren*. Allt detta förekom bönderna såsom Grekiska eller Rotvälska, men så föreföll det icke Studenterne, hvilka genast märkte huru illa det stod till med *Don Quixotes* hjerna; men icke dessmindre betraktade de honom med beundran och vördnad, och en af dem sade: "Så framt Ni, ädle Herr Riddare, icke har någon bestämd väg, hvilket sällan inträffar med dem som söka äfventyr, så täcktes Herrn följa oss, då Herrn får se ett af de präktigaste bröllop, som hittills blifvit firadt i La Mancha eller i hela trakten deromkring på flera mils omkrets." — *Don Quixote* frågade: om detta var någon Furstes bröllop, efter han omtalade det så ståtligt? — "Alldeles icke,

sva-

svarade Studenten, det är en bondes och en bondflickas bröllop; han är den rikaste i hela denna provins, och hon den skönaste ett menniskoöga kan få se. Anstalterne till denna högtidlighet äro utomordentliga och alldeles af nytt slag, emedan bröllopet skall firas på en äng, som gränsar intill brudens hemvist. Bruden kallas företrädesvis den sköna *Quiteria* och brudgummen *Camacho* den rike; hon är 18 och han 23 år gammal; bägge passande för hvarandra, ehuru några vettgiriga, som kunna utantill alla slägtregister i verlden, påstå att den sköna *Quiterias* slägt har ett äldre anseende än *Camachos;* men deruppå göres dock icke så mycket afseende, emedan rikedom har den förmågan att kunna jämna många olikheter. Denne *Camacho* är verkeligen mycket frikostig, och han har nu företagit sig att förvandla hela ängen till en enda stor löfsal, så att solen får mycken möda, om hon vill låta en stråle besöka gröna gräset på ängen. Der skall äfven uppföras en mängd balletter så väl med värjor som castagnetter; ty uti hans by finnas personer, som förträffligt förstå sådana dansar; om vanliga dansare vill jag ej tala, ty af dem har han samlat ett ovanligt antal. Men intet af alla dessa saker, eller af många andra, som jag förbigått, torde göra detta bröllop så märkvärdigt, som, enligt hvad jag föreställer mig, den förskjutne olycklige *Basilio*."

"Denne *Basilio* är en ung herde, och bor i samma by som *Quiteria*. Hans hus är beläget tätt invid hennes föräldrars, hvaraf *Amor* tagit sig tillfälle att åter förnya för verlden

Pyrami

Pyrami och *Thisbes* glömda kärlek; ty *Basilio* blef redan i sin späda barndom kär i *Quiteria*, och hon besvarade hans önskningar med tusende oklanderliga ömhetsbetygelser, så att de bägge barnen *Basilios* och *Quiterias* kärlek blef ett allmänt talämne i byn. De uppväxte imedlertid, och då fann *Quiterias* far för godt att förbjuda *Basilio* det vanliga tillträdet i sitt hus, och för att befria sig sjelf från all vidare möda att misstänksam och förtretad vaka öfver *Quiterias* förhållande, befallte han henne gifta sig med den rike *Camacho;* ty det behagade honom icke särdeles att gifta henne med *Basilio*, hvilken ej undfått så stora gåfvor af lyckan som af naturen; ty om man, utan all afund, skall säga sanningen, är han den skickligaste yngling vi känna: han är en förträfflig slungare, ovanligt stark och vig att brottas, och en utmärkt bollspelare. Han springer som en hjort, hoppar bättre än en stenget, och spelar kägglor så, att man kan anse det för trolleri. Derjemte sjunger han som en lärka, och spelar guitarre så, att den tyckes tala under hans händer, och framför allt är han den mest skicklige fäcktare." — "Blott för denna förträffliga egenskaps skull, inföll *Don Quixote*, förtjenade denne yngling icke blott att gifta sig med *Quiteria*, utan med sjelfva Drottning *Ginebra*, om hon ännu lefde, till trotts för *Lancelot* och andra, som ville sätta sig deremot."

"Kom bara till min hustru med ett sådant tal, yttrade nu *Sancho*, som hittills blott tegat och hört uppå; hon påstår beständigt, att en hvar skall gifta sig med sin like; ty hon håller

sig till ordspråket: lika barn leka bäst. Hvad jag blott önskar är, att den goda *Basilio*, som redan tillvunnit sig all min tillgifvenhet, måtte gifta sig med Damen *Quiteria*, och att all lycka och trefnad (han ärnade säga tvärtom) måtte drabba dem som hindra folk att gifta sig hvilka älska hvarandra." — "Om alla som älska hvarandra skulle gifta sig, sade *Don Quixote*, så skulle föräldrar förlora all rätt och myndighet att bortgifta sina barn när, och med hvilken de finna bäst; ty om döttrar ägde rättighet att sjelfva utse männer åt sig, så skulle en välja sin fars dräng, en annan den första hon såg gå förbi på gatan, och som, enligt hennes smak, vore mycket förträfflig och passande, ehuru han kunde vara en oduglig äfventyrare, emedan kärlek och böjelse lätt förblinda förståndets ögon, hvilka dock äro så nödvändiga då man skall välja ett stånd, och ägta ståndet är mest blottställdt för vådan af ett misstag; mycken försigtighet och en särdeles himmelens ynnest äro härvid af nöden, om det skall lyckas väl. En vill till exempel göra en lång resa, och om han är klok, så väljer han sig, innan han begifver sig åstad, en trogen och passande reskamrat, som följer med honom; hvarföre skulle icke den göra detsamma, som har en resa för sig, hvilken först slutas med hans lif, och i synnerhet då hans resesällskap delar med honom bord och säng, samt följer honom öfverallt, såsom förhållandet är med hustru och man? En hustru är icke en handelsvara, som, då den en gång är inköpt, åter kan bortpränglas genom försäljning,

skänk

skänk eller byte; nej, hon är en oskilljaktig följeslagerska så länge lifvet räcker, ett band, som, sedan det en gång är lagdt om halsen, förvandlar sig till en Gordisk knut, den ingen kan upplösa förrän dödens lia sönderskär den. Jag kunde tala mycket mera öfver detta ämne, om icke den önskan höll mig tillbaka, att förnimma, huruvida Herr Licentiaten har något mera att berätta mig af *Basilios* historia." Studenten eller Licentiaten, såsom *Don Quixote* kallade honom, svarade, att mera ej vore öfrigt att omtala, än huruledes *Basilio*, ifrån det ögonblick då den sköna *Quiteria* skulle gifta sig med den rike *Camacho*, icke mera skrattade eller talade ett förnuftigt ord. "Han går, fortfor Studenten, alltid sorgsen och djupsinnig, talar för sig sjelf, och visar dervid alla tecken att han blifvit rubbad till förståndet. Han äter litet, sofver litet; det enda han förtär består i frukter, och när han sofver, som är sällsynt, sker det under bar himmel på hårda marken, i likhet med ett oförnuftigt kreatur. Understundom skådar han upp emot himlen, derefter fästar han stirrande sina ögon på jorden, så att han liknar en klädd bildstod, hos hvilken ingen annan rörelse märkes, än den vädret gör med hans kläder. Korrt sagdt: han gifver så många bevis af sitt hjertas beklämmelse, att vi alla, som känna honom, befara, att det ja den sköna *Quiteria* i morgon skall uttala, blifver hans dödsdom." — "Vår Herre hjelper nog den saken, sade *Sancho*, ty den Han tillsänder sjukdom gifver Han också läkemedel. Ingen vet hvad som kan

 hän-

hända: ännu äro många timmar till morgondagen, och på en enda, ja i ett ögonblick, kan ett hus ramla. Jag har ofta sett rägn och solsken på samma gång; mången lägger sig frisk och rask om aftonen, men kan ej uppstå om morgonen; och säg mig, kan någon skryta deraf, att han inslagit en spik i lyckans hjul? visserligen icke; imellan en qvinnas *ja* och *nej* är så litet rum, att jag ej vill åtaga mig sätta dit en knappnål. Om *Quiteria* älskar *Basilio* af hjerta och själ, så vill jag gifva dem en hel säck full af lyckönskningar; ty, såsom jag hört sägas, nyttjar kärleken glasögon, hvilka förvandla koppar i guld, fattigdom i rikedom, och det som dryper ur sura ögon, till perlor."

"Men säg mig nu, *Sancho*, din fördömda storpratare! ropade *Don Quixote*, hvad åsyftar du med allt detta sladder? Då du en gång börjar med dina phraser och ordlekar, så kan ingen uthärda dermed om icke Hin onde, den jag önskar måtte draga af med dig! Säg dock, ditt nöt, hvad vet du om spikar, hjul, eller allt annat krimskrams du frambringat?" — "Ack! svarade *Sancho*, om man icke förstår mig, så är ej underligt att man anser mitt tal för galenskap; men det betyder ingen ting, jag förstår mig sjelf, och vet att jag ej frambragt många dumheter i det jag sagt; men nådig Herrn är alltid Freskal öfver mina ord likasom öfver mina gerningar." — "Fiskal skall du säga, och icke Freskal, du språkförderfvare, inföll *Don Quixote*, och jag önskar himlens vrede öfver dig!" — "Var icke så nogräknad

med

med mig, Hans Nåd, svarade *Sancho*, ty Herrn vet ju att jag icke är uppfostrad vid Hofvet, icke eller har jag studerat i Salamanca, så att jag vet om en bokstaf skall tilläggas eller fråntagas mina stafvelser. Detta är ju alldeles, så sannt himlen hjelpe mig, som om man fordrade af en Sayagueser *), att han skulle tala som någon ifrån Toledo, ehuru kanske Toledaner också finnas, som just icke tala så prydligt." — "Så förhåller det sig äfven, sade Licentiaten; ty de som uppväxa i Garfverierna och på Zocodover **) kunna ej tala så som de, hvilka förnöta hela sin dag på gångarna i Domkyrkan, och likväl äro de alla Toledaner. Det rena, egenteliga, granna och tydliga språket finnes hos det bildade Hoffolket, de må också vara födda i Majalahonda. Jag säger hos de bildade, ty många finnas, som icke äro det, och likväl är denna bildning Grammatiken för hvarje godt språk, med understöd af bruket. Jag, mina Herrar, har, för mina synders skull, studerat Jus Canonicum i Salamanca, och jag inbillar mig verkeligen, att jag kan uttrycka mig med tydliga, enkla och kraftiga ord." — "Om Ni icke bemödat Er mera att handtera fleuretterna, som Ni för med Er, än att rätt känna språket, sade den andre Studenten, så hade Ni kanske fått främsta rummet i stället före att Ni nu kommit ibland eftertruppen." — "Jag får säga Er, Herr Baccalaureus, svarade den förre, att Er mening är den mest orimliga i verlden, då Ni anser konsten, att rätt hand-

*) Ett fattigt folkslag i trakten af Zamora.

**) Zocodover är ett torg eller öppen plats i Toledo, der Boskapshandel drifves.

handtera sin värja, obetydlig." — "Det är ingen mening hos mig, återtog *Corchuelo*, utan en afgjord sanning; och om Ni vill att jag skall bevisa det genom erfarenheten, så har Ni ju der fleuretter, utrymme hafve vi här tillräckligt; jag finner hos mig både rörlighet och styrka, hvilka i förening med mitt mod, som ej är litet, skola aftvinga Er den bekännelsen, att jag icke irrar mig. Stig af, använd alla Edra ställningar, Edra cirklar, vinklar, och hela Er konst; jag vill med min naturliga och okonstlade skicklighet låta Er se stjernorna midt på ljusa dagen, och deruppå, näst Gud, förtröstar jag; ty ännu tror jag den mannen vara ofödd, som skall förmå mig vända ryggen till, och hittills har jag icke funnit någon som jag ej tvingat att lemna fältet." — "Jag påstår icke eller, svarade fäcktaren, att Ni skall vända ryggen till eller gifva vika, men dock kunde det hända, att man öppnade Er graf der, hvarest Ni först satte foten; det vill säga, att Ni, medelst den föraktade konsten, kunde blifva liggande död der på stället." — "Det skall snart visa sig," fortfor *Corchuelo*, som i största hast steg af sin åsna, och ryckte med raseri åt sig en af de fleuretter den andre förde med sig.

"Så får det icke tillgå! ropade nu *Don Quixote;* jag vill vara Domare öfver denna strid, och tillika öfver denna många gånger väckta fråga, som ännu aldrig blifvit afgjord." Härvid steg han af *Rozinante*, och ställde sig, stödd emot sin lans, midt på vägen, under det den så kallade Licentiaten redan i en vac-

ker och otvungen ställning satte sig till värn emot *Corchuelo*, som rusade fram, och, såsom man plägar säga, sprutade eld och låga. Dè tvenne bönderna, som hörde till sällskapet, voro, utan att stiga af sina åsnor, detta dödliga sorgespelets åskådare. De hugg, stötar, utfall, anfall och slag *Corchuelo* gjorde, voro oräkneliga; de föllo tätare än rägndroppar och häftigare än hagel. Han anföll som ett uppretadt lejon, men han fick alltid en stopp i munnen af Licentiatens fleurette-boll, som midt under hans raseri höll honom tillbaka och tvingade honom att kyssa sig, såsom hade den varit en relique, fastän det ej skedde med den andakt som fordras vid sådana tillfällen. Omsider skilljde Licentiaten honom, med sina stötar, ifrån alla knappar han hade i sin korta öfverrock, så att de hängde i trasor omkring honom. Tvenne gånger afslog han *Corchuelos* hatt, och utmattade honom så, att han sluteligen under blygsel, harm och förbittring, slungade sin fleurette med sådan styrka upp i luften, att en af bönderne, som var byfogde och nu red att upptaga fleuretten, sedermera intygade att han kastat den nära en fjerdedels mil bort, hvilket intygande tjenade och alltid skall tjena till bevis, att styrkan besegras af konsten. *Corchuelo* satte sig ned helt uttröttad, och *Sancho* gick till honom, sägande: "Herr Baccalaureus, på min heder, om Herrn vill emottaga mitt råd, så bör Herrn hädanefter aldrig utmana någon på fäckta, utan på brottas eller kasta, ty dertill har Herrn både år och styrka; emedan jag har hört sägas om dessa Herrar, som

kal-

kallas fäcktare, att de med värjudden kunna träffa ett nålsöga." — "Jag är nöjd, svarade *Corchuelo*, att jag blifvit tagen utur min villfarelse, och att erfarenheten lärt mig en sanning, från hvilken jag var så långt aflägsnad;" hvarefter han steg upp och omfamnade sin motståndare, och derefter blefvo de bättre vänner än förut. Nu ville de ej afbida byfogdens återkomst, som ridit för att upptaga fleuretten, emedan han syntes dröja alltför länge; således beslöto de fortsätta resan, för att tidigt anlända till *Quiterias* by, hvarest de alla bodde. Under den öfriga vägen bevisade den segrande Licentiaten fäcktkonstens förträfflighet med så många skäl och mathematiska demonstrationer, att alla blefvo fullkomligt öfvertygade om denna konstens värde, och i synnerhet måste *Corchuelo* afstå ifrån sin förra envishet.

Natten började nalkas; men innan de resande uppnått byn, syntes dem alla som om en himmel full af oräkneliga lysande stjernor varit imellan dem och byn; tillika hörde de blandade och angenäma ljud af särskilta instrumenter, såsom fleuter, tamburiner, harpor, oboër, trumpeter och trianglar, och då de kommo närmare sågo de, att träden uti en löfsal, som var uppsatt vid ingången till byn, voro fullsatta med brinnande lampor, dem vinden icke utsläckte; ty den blåste ej hårdt, utan så lindrigt, att den ej hade styrka att röra löfven på träden. Musikanterne, som voro betingade till brölloppet, hade delat sig uti åtskilliga hopar på den vackra slätten, hvarest några dansade, några sjöngo, under det andra spelade

på

på sina instrumenter; så att det verkeligen såg ut som om glädjen hoppat, och nöjet dansat öfver hela ängen. Många andra voro sysselsatta att uppresa ställningar, ifrån hvilka man följande dagen beqvämt kunde se alla dansar och andra lustbarheter som derstädes skulle anställas, emedan detta ställe var utsedt till firande af den rike *Camachos* bröllop och den stackars *Basilios* begrafning. *Don Quixote* ville icke rida in uti byn, ehuru både bonden och Studenterne ville öfvertala honom dertill. Den efter hans tanke tillräckliga ursäkt han förebar var den, att det vore vandrande Riddares plägsed att heldre sofva på fältet och i skogarna än i hus, om det också der kunde ske under förgylda tak. Härvid aflägsnade han sig något ifrån vägen, till mycken harm för *Sancho*, som nu lifligt påminte sig det förträffliga herberge han haft uti *Don Diegos* hus.

XX CAP.

Innehåller berättelsen om Camacho *den rikes bröllop, jemte den fattige* Basilios *historia.*

Knappt hade den lysande *Aurora* gifvit tillfälle för den strålande *Phoebus* att med sin hetta aftorka de flytande perlorna i hennes gyllne hår, då *Don Quixote*, skakande all tröghet ur sina lemmar, ställde sig på sina fötter och ropade på sin Vapendragare, *Sancho*, som ännu oupphörligt snarkade. När nu *Don Quixote*

såg detta, sade han, innan han väckte honom: "O! du den lyckligaste af alla, som lefva på jordens yta, utan afund, och utan att vara afundad, sofver du med lugnt sinne; inga häxmästare förfölja dig och inga trollerier oroa dig. Sof, säger jag ännu en gång, och skall upprepa det hundrade gånger; ty ingen svartsjuka, i afseende på din Dame, håller dig beständigt vaken; dig väcka inga bekymmer öfver skulder, som skola betalas, icke eller öfver sättet, huru du följande dagen skall skaffa föda för dig sjelf och din lilla betryckta famille. Ingen ärelystnad qväljer dig; verldens praktfulla fåfänga sätter dig ej i rörelse, ty gränsorna för dina önskningar äro inskränkta inom omsorgen för din åsna, emedan omsorgen för din person hvilar på mina skuldror, hvilket är en börda, som natur och plägsed lagt på Herrarne. Tjenaren sofver, Herrn vakar, och tänker uppå sättet att underhålla honom och förbättra hans tillstånd, såsom belöning för hans tjenster. Ångesten öfver att se huru himlen förvandlar sig till metall, utan att vederqvicka jorden med den välgörande daggen, drabbar icke tjenaren, utan Herrn måste under missväxt-år och hungersnöd uppehålla den, som tjenat honom under fruktbarhet och öfverflöd."

På allt detta svarade *Sancho* icke ett ord, emedan han sof, och han hade icke vaknat så hastigt, om icke *Don Quixote*, med en stöt af sin lans, åter bragt honom till sig sjelf. Han vaknade omsider half-yr och trög, och under det han vände ansigtet åt alla sidor, sade han: "Ifrån den sidan, der löfsalen står, kommer en

ånga,

ånga, som mera luktar af svinstek än timian och rosor, så framt jag icke för mycket bedrager mig. Ett bröllop, som börjas med sådant os, måste min själ blifva öfverflödigt och hederligt." — "Stig upp, din frossare, och kom, sade *Don Quixote*, vi skole gå och se denna högtidlighet, samt hvad den förskjutne *Basilio* företager sig." — "Han må företaga sig hvad han behagar, svarade *Sancho*, blott han ej vore fattig och ändock ville gifta sig med *Quiteria*; ack! den stackarn har ju ej en skilling, och tänker ändock på så högt giftermål? I sanning, nådig Herre, är icke jag af den tanken, att den fattige bör åtnöja sig med hvad han finner, och icke vänta uppå att stekta dufvor skola flyga honom i munnen. Jag vill våga en arm deruppå, att *Camacho* kan betäcka *Basilio* hel och hållen med Realer; och om så är, hvilket det ofelbart måste vara, skulle ju *Quiteria* vara en toka, om hon ville bortbyta de präktiga kläder och juveler, *Camacho* säkert redan gifvit och vidare kan gifva henne, emot *Basilios* fäcktkonst, käggelspel och luftsprång; ty för ett dugtigt stenkast eller en skicklig stöt med värjan får man ej ett glas vin på ett värdshus. Skicklighet och konster, som ej förskaffa penningar, äro ej värda att taga upp på en landsväg; men om dylika konster finnas hos en man, som tillika har mynt, se då göra de uppseende. På en god grund kan en god byggnad uppföras, och den bästa grund i verlden är penningen." — "För Guds skull, *Sancho*, ropade nu *Don Quixote*, sluta då ditt pladder; jag tror visst, att om man tillät dig fortfara,

som

som du hvarje ögonblick börjar, så skulle du ej få en stund öfrig hvarken för att äta eller sofva, utan hela tiden skulle bortpratas." — "Om nådig Herrn har godt minne, återtog *Sancho*, så täcktes Herrn erinra sig alla Capitlen i vår öfverenskommelse då vi sist afreste hemifrån, och ett af dem innehöll, att mig skulle tillåtas prata så mycket jag ville, så framt intet deraf rörde vår nästa eller stridde emot Hans Nåds anseende; och mig synes, att jag hittills icke försyndat mig emot detta Capitel." — "Jag kan ej påminna mig något dylikt Capitel i vår öfverenskommelse, svarade *Don Quixote;* men om så äfven förhöll sig, befaller jag dig dock nu tiga och följa mig; ty de instrumenter vi hörde förleden afton börja åter upplifva dessa dälder, och utan tviffvel hålles brölloppet på den svalkande morgonstunden och ej under den framskridande dagens hetta." *Sancho* lydde sin Herres befallning; han lade sadeln på *Rozinante* och dynan på sin åsna, hvarefter bägge satte sig upp och närmade sig steg för steg till löfsalen. Det första som visade sig för *Sanchos* ögon var en hel oxe, uppträdd på ett stekspett af ett helt almträds stamm, och eldbrasan, framför hvilken den skulle stekas, var en uppstapplad timmerhög, lik ett berg. Sex grytor stodo rundt omkring elden, och dessa syntes ej gjorda efter vanliga grytmåttet, ty hvardera af dem hade ett helfats rymd och innefattade en ofantelig köttmassa; hela hamlar voro instoppade i dem, och bemärktes dock föga mera än om de varit små dufvor. Flådda harar och plockade

kade höns, som voro upphängda i träden, för att sedan begrafvas i grytorna, kunde icke räknas; derjemte såg man fogel och villbråd af alla slag i ofantelig mängd, och allt hängde i träden, för att i luften hålla sig friskt. *Sancho* räknade mera än 60 fat, hvilka alla, såsom man sedan fick se, voro uppfyllda af det kosteligaste vin. Äfven lågo der stora högar af det finaste hvetebröd, likasom man upplägger spannmålshögar i stora magasin. Ostar voro likasom murtegel lagda uppå hvarandra, så att de bildade en hel mur, och tvenne oljekittlar, så stora att de inrymde ett oxhufvud, användes vid bakelsens tillagning; hvarjemte stodo tvenne fat med strösocker och honing, i hvilka all bakelsen, sedan den ur kittlarna blifvit upphämtad med tvenne ofanteliga slefvar, sedermera neddoppades. Mera än femtio kockar och kokerskor voro der sysselsatta, och alla voro snygga, flitiga och muntra. Uti den stora oxens mage gömdes tolf små läckra grisar, hvilka, stekta inuti densamma, skulle gifva oxköttet en finare smak. Alla kryddor funnos, ej skålpundtals utan i halfva centner, och förvarades i stora kistor. Korrt sagdt: bröllopstillredelserna voro efter landtmanna-plägsed, men i sådant öfverflöd, att man dermed kunnat mätta en hel armé. *Sancho* såg och betraktade noga alltsammans, och allt hänryckte honom. Först fängslades hans begär hos grytorna, utur hvilka han gerna velat hämta sig en hel panna full; derefter fick han en brinnande åtrå till vinfaten, och sluteligen till det bakelseverk, som tillagades i pannorna, om

man

man kan kalla det pannor, som till storleken liknade kittlar. Omsider kunde han ej längre uthärda eller dölja sina önskningar, utan vände sig till en af de sysselsatte kockarne, och bad honom, i de mest höfliga och hungriga ordalag, om tillstånd att få doppa ett stycke bröd uti en af grytorna, hvaruppå kocken svarade: "Min vän, denna dag är icke sådan, att den lyder under hungrèns domsaga; prisad vare den rike *Camacho!* Stig af, se Er om efter en slef, och fiska upp en eller två hönor åt Er, hvarefter jag önskar Er en smaklig måltid." — "Jag ser ingen slef," svarade *Sancho.* — "Vänta, sade Kocken; min själ, är icke Ni också bra rådlös." Vid dessa orden fattade han en panna, tog dermed ned i en gryta, och uppfiskade tre hönor samt en gås, sägande åt *Sancho:* "Spisa nu dessa småsaker till frukost, min vän, till dess middagsmåltiden kommer." — "Jag har ingen ting att lägga det uti," återtog *Sancho.* — "Nå, fortfor Kocken, så tag pannan och alltsammans; ty *Camachos* rikedom och förnöjelse meddela sig nu åt alla."

Under det att detta tilldrog sig med *Sancho,* stod *Don Quixote* och beskådade, huruledes ifrån en sida af den ofanteliga löfsalen framkommo tolf bönder, ridande på tolf mycket vackra stokreatur, med rika och präktiga täcken, samt bröstremmarna fullsatta af bjellror; alla dessa karlar voro i högtidskläder, och redo i en hop, icke en utan flera gånger öfver ängen, under det de utropade: "Lefve *Camacho* och *Quiteria!* han så rik som hon är skön, och hon den skönaste i verlden!" Då *Don Quixote* hörde

detta,

detta, sade han för sig sjelf: "Det märkes nog, att dessa karlar aldrig sett min *Dulcinea af Toboso;* ty om de sett henne, voro de mera sparsamma i sitt lof öfver *Quiteria.*" Efter hand inkommo nu ifrån åtskilliga sidor af löfsalen många och olika dansande, och ibland dessa äfven 24 svärdsdansare, ynglingar af ett skönt och muntert utseende, alla klädda i fint hvitt linne och om sina hufvuden hade de fina brokiga sidenkläden. En af de ridande bönderna frågade anföraren för den dansande truppen, en lättfotad yngling, om någon af de dansande ännu skadat sig? — "Ännu, Gud ske lof! svarade han, är ingen sårad;" och derefter började han sina öfningar med de öfriga kamraterna, under så många svängningar och med så mycken skicklighet, att ehuru *Don Quixote* ofta förut sett dylika dansar, hade dock ingen behagat honom så mycket som denna.

En annan påföljande dans behagade honom icke mindre, då tolf mycket sköna flickor inträdde, hvilka alla voro så unga, att ingen syntes vara under 14 och ingen öfver 18 år, alla klädda i grönt siden, med håret dels uppfästadt i flätor, dels löst fladdrande, och så guldglänsande, att det kunde täfla med solens strålar; derjemte voro de prydda med kransar af jasmin, rosor, amaranth och myrten. De anfördes af en ärevördig gubbe och en gammal matrona, hvilka dock voro mera lätta och viga än deras ålder tycktes medgifva. De beledsagades af skalmejors ljud, och alla, med ärbarhet i utseende och åtbörder samt vighet i föt-

ter-

terna, visade sig såsom de bästa danserskor i verlden. Efter denna följde en konstrik dans, af dramatisk beskaffenhet. Den bestod af åtta Nymfer, delade i tvenne flockar; Guden *Cupido* anförde en och *Egennyttan* den andra; Guden var prydd med sina vingar, båge, koger och pilar; Egennyttan hade en rik, mångfärgad och guldvirkad drägt. Nymferna, som åtföljde *Amor*, hade på sina skuldror ett stycke hvitt pergament, hvaruppå en hvars namn stod att läsa med stora bokstäfver. Den första hette *Poësien*, den andra *Förnuftet*, den tredje *God härkomst*, den fjerde *Tapperheten*. På lika sätt voro de Nymfer betecknade, som åtföljde *Egennyttan*: den första hette *Frikostighet*, den andra *Skänk*, den tredje *Skatt*, och den fjerde *Fredlig besittning*. Framför dem alla kom ett slott af trä, som bars af fyra Vildar, beklädda med murgrön och grönfärgad hampa, och dessa hade ett så vildt utseende, att de i början skrämde *Sancho*. Ofvantill på alla fyra sidor af detta slott lästes: *Försigtighetens slott*. Fyra skicklige fleutblåsare och tamburin-spelare åtföljde denna Ballett, som började af *Cupido*, och sedan han slutat sin solodans upplyftade han ögonen och spände sin båge, med pålagd pil, emot en Jungfru, som visade sig högst uppe vid slottets tinnar, och härvid sade han henne följande:

En mäktig Gud i mig du finner;
Mig lyda både luft och jord;
I hafvets djup min fackla brinner;
Ja ännu mer, mitt allmakts-ord
Längst ned i afgrundsnatten hinner.

Ej

Ej känns hvad man plär fruktan kalla
Af mig, som kan allt hvad jag vill,
Och hvad omöjligt synes alla
Jag möjligt gör; mig hör blott till
Att bjuda, herrska och befalla.

Sedan sången var slutad afsköt han en pil emot slottets höjd, och återgick till sin plats. Straxt framträdde *Egennyttan* och dansade tvenne tourer, hvarefter tambourinerna tystnade, och hon talade således till Damen:

Långt mer än *Amor* jag förmår,
Men *Amors* hand mig ändock leder;
Min ätt på säker grundval står;
Så vidt sig himlahvalfvet breder
Jag blifvit känd och dyrkan får.

Man Egennytta kallar mig,
Men få förstå att rätt mig dyrka;
Min verkan alltid visar sig,
Och nu med all min makt och styrka
För evig tid jag tillhör dig.

Egennyttan afträdde och *Poësien* steg fram, hvilken, sedan den gjort sina danstourer, såsom de förra, fästade ögonen på Jungfrun, och sade:

Poësien här vill dröja
Ljuf, harmonisk med sin sång,
Att sin känsla för dig röja,
Skönaste! för denna gång
Vecklad i Sonnetters slöja.

Vill min gärd du ej försmå,
Afunden skall harmsen få
Ljudet af ditt ryckte höra;
Det min sång skall högre föra
Än dit månans spetsar nå.

Poësien drog sig tillbaka, och från Egennyttans trupp framträdde *Frikostigheten*, som, efter slutad dans, talade följande:

Man kallar det Frikostighet,
Som ej till öfverdrift sig böjer
Och utaf slöseri ej vet,
Dess motsatts icke eller röjer,
Som alstrar afund och förtret.

Dock, att din lefnad mer försköna,
Du slöseri hos mig skall röna:
Ett fel, men ädelt till min tröst;
Ett utaf dig blott uppfylldt bröst
Vill skänka allt att dig belöna.

På detta sätt framträdde och aflägsnade sig åter alla personerne i de 2:ne quadrillerna, och en hvar dansade sin tour samt uppläste sina verser, af hvilka några voro granna och några löjliga; men *Don Quixote* behöll blott de ofvan anförda i sitt minne (som annars var mycket godt). Sedan blandade sig alla och utförde en dans med många vändningar och genombrytningar på ett skönt och muntert sätt, hvarvid *Amor*, så ofta han passerade förbi det omtalade slottet, afsköt en pil åt höjden, och Egennyttan sönderslog gyllne käril emot samma slott. Omsider, sedan de dansat en lång stund, tog Egennyttan en ansenlig penningpung, som syntes uppfylld med penningar, och kastade den emot slottet; vid detta kast föllo genast alla väggarna ned, och Jungfrun stod der ensam utan beskydd. Straxt kom Egennyttan, med personerna af sin trupp, och kastade en stor gyllne kedja om hennes hals,

samt

samt syntes villja bortföra henne fången med sig. Då *Amor* och hans följeslagare sågo detta, gjorde de ett anfall för att befria henne, och alla deras rörelser skedde efter takt samt tamburinernas klang, emedan alla dansade förenade. Vildarne stiftade sedan fred imellan dem, under det de hastigt skyndade fram och sammansatte åter slottets väggar; hvarefter Jungfrun å nyo blef innesluten deruti, och dermed slutades balletten, då alla åskådarne yttrade mycket bifall för densamma.

Don Quixote frågade en af Nymferna, hvilken som uppfunnit och i ordning ställt balletten? Hon svarade: att uppfinnaren hade ett andeligt Benificiat i deras by, och ägde mycken skicklighet för sådana uppfinningar. ”Jag vill hålla ett vad, sade *Don Quixote*, att denne Baccalaureus eller Andelige är en större vän af *Camacho* än af *Basilio*, och att han är mera bekant med Satiren än Kyrko-Ritualen; han har uti dansen väl framställt *Basilios* skicklighet och *Camachos* rikedom.” — *Sancho Panza*, som hörde allt detta, ropade: ”Dens bröd jag äter, hans visa jag qväder, och *Camacho* är min man.” — ”Omsider, återtog *Don Quixote*, visar sig dock alltid att du är en bondlurk, och af det slags folk, som ropar: den är alltid god som glup fyller.” — ”Jag vet icke hvad jag är, svarade *Sancho;* men det vet jag mycket väl, att jag ur *Basilios* grytor aldrig fått en så kostelig smakbit som den jag här bekommit af *Camacho.*” Härvid framvisade han sin gås och sina höns, och under det han med mycket välbehag och god matlust började spisa,

fortfor han: "Strunt är ändock hela *Basilios* skicklighet; som man är klädd, blir man hädd; penningen förmår allt; är du stumm, är du lam, har du pengar går du fram. Här finnas blott två familler i verlden, såsom min mormor alltid sade, nämligen *har* och *har intet*, och hon höll sig till den förra. Nu för tiden, min nådiga Herr *Don Quixote*, går *har* något framföre, och *veta något* bakefter, och en rik mans tofflor aktas högre än en hel Facultet af sprängläarda män, likasom åsnan med guldstickad sadel och täcke ser bättre ut än hästen med klöfsadel. Derföre säger jag ännu en gång, att jag håller med *Camacho*, hvars grytor öfverflöda af ett härligt skumm, bestående i gäss, höns, harar och kaniner; men om man deremot vänder sin hand att skumma *Basilios* grytor, så finnes der intet fett, ty de innehålla bara vatten." — "Har du snart slutat ditt pladder, *Sancho?*" frågade *Don Quixote.* — "Nu har jag slutat, svarade han, ty jag ser att Hans Nåd blifver förtörnad deröfver; men om det icke kom imellan, kunde jag väl språka öfver detta ämne i tre dagar." — "Himlen gifve, återtog *Don Quixote*, att jag före min död fick se dig, *Sancho*, stumm!" — "Ack, på den väg vi vandre, fortfor *Sancho*, kan det nog inträffa, att jag dör före Hans Nåd, och får munnen fullstoppad med jord, och då torde jag nog blifva stumm, så att jag ej kan säga ett ord intill verldens ände, eller åtmindstone intill dess yttersta domen kommer." — "Om också detta sker, min kära *Sancho*, svarade *Don Quixote*, så skall ändock icke din tystnad

godt-

godtgöra hvad du redan pratat, ännu pratar, och vidare ärnar prata under din lefnad; men det synes också vara naturliga skäl dertill, att min dödsdag kommer förr än din, och derföre lärer jag väl aldrig få se dig stumm, icke en gång när du dricker eller sofver, hvilket är det högsta jag kan antaga för möjligt." — "I sanning, nådige Herre, återtog *Sancho*, hör Herrn alldeles icke förlita sig på benraglet, det vill säga döden, hvilken lika lätt slukar kocken som bocken, och jag har hört vår Pastor säga, att han med samma fot bestiger Konungars höga torn som de fattigas låga kojor *). Denne Herrn **) är rätt sträng, och ingen ting mindre än läcker; han uppäter allt, och allt smakar honom; alla slags menniskor, af alla åldrar och stånd, stoppar han i sin säck. Han är icke en skördeman, som sofver under middagshettan, utan han afskär och inbärgar hvarje stund både grönt och torrt gräs; och dervid märker man icke att han tuggar, utan han slukar allting helt, sådant det kommer honom för svalget, emedan han har en äkta varghunger, som aldrig kan stillas. Fast man ej kan upptäcka någon mage på honom, synes han dock hafva vattensot, och törstar efter att utdricka allt lefvande, likasom man dricker en skål friskt vatten." — "Nu icke mera, *Sancho*, inföll härvid *Don Quixote*; håll upp sedan du talat väl; ty annars faller du ned till dårskaper. Jag försäkrar, att hvad du på ditt bondspråk sagt om döden, skulle en

god

*) Bokstafligen ur *Horatius*: Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas regumque turres.

**) I Originalet står: Damen, *Sennora*.

god predikant utan skam kunna säga efter. Således säger jag dig, *Sancho*, att om du hade likaså mycket förstånd, som goda naturliga anlag, kunde du bestiga predikstolen, och, såsom en skicklig predikant, vandra omkring hela verlden." — "Den predikar väl, som lefver väl, svarade *Sancho*, och det är hela min Tologie." — "Du behöfver också ingen annan, återtog *Don Quixote;* men jag kan icke begripa eller fatta huru du kan veta så mycket, då Gudsfruktan likväl är början till all kunskap, och du fruktar mycket mera för en groda än för Gud." — "Hans Nåd täcktes blott dömma öfver sitt Ridderskap, sade *Sancho*, och icke öfver annat folks fruktan eller tapperhet; ty jag fruktar Gud så väl som någon annan Christen menniska. Må nådig Herrn blott tillåta mig i ro förtära denna frukost; ty allt annat är blott onyttigt snack, för hvilket vi måste göra räkenskap i andra lifvet." Vid dessa orden började han åter med friskt mod angripa sina höns, så att han derigenom äfven väckte *Don Quixotes* matlust; och hans Herre hade säkert hjelpt honom, om han ej blifvit förhindrad af det jag nu nödgas omtala.

XXI CAP.

Innehåller fortsättning af Camachos bröllop, jemte andra artiga händelser.

Under det *Don Quixote* och *Sancho* befunno sig i det samtal, som berättas i föregående Ca-

Capitel, hörde de mycket rop och buller, som förorsakades af de personer, hvilka, såsom förut är berättadt, redo på de vackra stokreaturen, och nu i fullt galopp, under glädjeskri, redo emot Brudgummen och Bruden, som, omgifna af tusende olika instrumenter, anlände, beledsagade af ortens Präst, ömsesidiga slägtingar, jemte alla ansedda personer från nästgränsande byar, och alla i högtidsdrägter. Då *Sancho* såg Bruden, sade han: "Hon är ej klädd som vanliga bondbrudar, utan alldeles som en Hofdame. Kors för tusan! såsom det synes, är hon om halsen behängd med äkta coraller; hennes gröna klädning är af det aldradyrbaraste sammet, med bräm af det finaste Batist; nej knäfveln, jag tror det är Atlask. Men se nu bara på hennes händer! de äro prydda med alla slags ringar, men icke hornringar, nej, för katten, bara guld, klaraste guld säger jag, och besatta med perlor hvita som mjölk, af hvilka en hvar är värd ett helt öga. Ack, du horunge! se hvilket hår hon har; om det icke är löshår, så har jag aldrig under min lefnad sett det så långt, skönt och gult. Icke en gång det minsta kan klandras i hennes växt och gång; hon kan liknas vid ett palmträd som rör sig, och från hvars grenar hänga en myckenhet daddlar; ty sådana äro de smycken som hänga i hennes hår och omkring hennes hals. Jag vill dyrt svärja deruppå, att hon är den härligaste flicka, och att hon i hvarenda Bank i Flandern skulle emottagas och gälla såsom rent guld eller contanta penningar." — *Don Quixote* skrattade öfver *Sanchos* bondaktiga lof-

lofqväde; men han trodde dock sjelf att, med undantag af hans egen Dame *Dulcinea af Toboso*, han ännu aldrig sett en så skön flicka. Den sköna *Quiteria* var något blek, hvilket utan tvifvel härrörde af föregående nattens vakande och förberedelser, såsom det alltid förhåller sig med brudar, i afseende på deras prydnad för nästkommande bröllopsdag. Brudparet gick nu till en upphöjd ställning, lik en theater, som var byggd på en sida uti ängen och prydd med blomster och löfverk, hvarest vigseln skulle förrättas, och hvarifrån sedan alla dansar och lekar skullē beskådas. Då de kommit helt nära detta ställe, hörde de ett högt rop bakom sig, och en röst som sade: "Hållen stilla litet, J obetänksamma menniskor, som skynden så mycket!" Vid detta rop och dessa orden vände hela skaran sig om, då man såg hela larmet härröra ifrån en man, som var alldeles svartklädd; men hvars rock var kantad och prydd med rödt carmosin. Derjemte hade han (såsom man sedan blef varse) på hufvudet en krans af sorgliga cypresser, och i handen en stor käpp. Sedan han kommit närmare, igenkändes han af alla att vara den raske *Basilio*, och alla voro förvånade, samt afbidade hvad hans rop och tal skulle betyda, emedan de af hans närvaro just denna stund befarade en olycka. Uttröttad och andetruten kom han omsider fram och ställde sig framför Brudparet, under det han nedstötte i marken sin käpp som var jernskodd; hvarefter han helt blek fästade sina blickar på *Quiteria*, samt talade med en darrande och sträf röst sålunda:

"Otack-

"Otacksamma *Quiteria!* du vet mycket väl, att, enligt den heliga Gudalära vi bekänna, får du ej taga någon man så länge jag lefver; äfven känner du mycket väl, det jag, under förhoppning att tiden och min flit skulle förbättra mina vilkor, aldrig upphört att iakttaga all den aktning och värdighet i mitt uppförande, som jag ansett tillhöra din ära; men deremot har du vändt ryggen till alla de plikter du varit min redliga böjelse skyldig, och vill nu göra en annan till ägare af hvad som tillhör mig, och hans rikedom tjenar honom nu dertill att förskaffa honom icke blott lycka och framgång, utan äfven lefnadssällhet. På det han nu må njuta allt detta i fullt mått (icke för det jag tror att han förtjenar det, utan emedan himlen skänkt honom det), så vill jag med mina egna händer undanrödja allt det omöjliga eller alla hinder som dervid kunna störa honom, i det jag skaffar mig sjelf ur vägen. Lefve den rike *Camacho* jemte den otacksamma *Quiteria* under många och lyckliga år! och må den fattige *Basilio* dö, han, hvars armod afklippt hans lyckas vingar och inneslutit henne i en graf!" Vid dessa orden drog han fram ur sin käpp, som stod i marken, en hvass stilett-klinga, hvilken var dold i käppen, som tjenade den till slida, satte handtaget emot marken, samt störtade sig lätt och modigt öfver den hvassa spetsen. Straxt såg man hälften af klingan blodig framtränga genom hans rygg; den olycklige låg utsträckt på marken, badad i sitt eget blod och genomborrad af sitt eget vapen.

Alla hans vänner sprungo genast fram att hjelpa honom, innerligt bedröfvade öfver hans elände och dess sorgliga utgång. *Don Quixote* nedsteg äfven af *Rozinante* och skyndade till hans bistånd; han tog honom i sina armar och fann att hån ännu andades. Man ville utdraga stiletten, men Prästen, som var närvarande, rådde dem, att icke förr utdraga den än han bigtat, emedan utdragningen och hans död måste inträffa på samma gång. *Basilio* återfick imedlertid någon sansning, och sade med matt röst: "Om du, grymma *Quiteria*, i dessa mina sista ögonblick ville räcka mig handen, såsom min maka, så skulle jag tro att mitt öfverdådiga företag förtjenade ursäkt, emedan det förvärfvat mig den lyckan att få tillhöra dig." Då Prästen hörde detta, sade han, att den olycklige borde draga försorg om sin själs salighet och icke mera tänka på sinnlig vällust; utan borde han med alfvarlig ånger bedja Gud om förlåtelse för sina synder och för sitt förtviflade beslut. *Basilio* svarade: att han alldeles icke ville bigta sig förr, än *Quiteria* räckt honom sin hand, såsom hans maka; ty glädjen deröfver skulle lugna hans sinnen och gifva honom styrka att bigta sig. Då *Don Quixote* hörde den sårades bön, sade han med hög röst: att *Basilios* önskan var både billig, förnuftig, och lätt att uppfylla, och att Herr *Camacho* borde befinna sig lika ärad deraf att emottaga Sennora *Quiteria* såsom den raske *Basilios* enka, som att erhålla henne af hennes far. Härvid fordras blott ett Ja, hvilket ej har annan följd än att det uttalas; ty den-

denna förmälningens brudsäng är endast grafven. *Camacho* hörde allt detta, och allt gjorde honom förundrad och förvirrad, så att han ej visste hvad han skulle göra eller säga; men *Basilio* hade här så många vänner, hvilka bönföllo att *Quiteria* måtte, såsom maka, räcka den döende sin hand, på det hans själ ej måtte evigt förtappas, sedan han i förtviflan lemnat lifvet, så att de förmådde beveka, ja till och med tvinga *Camacho* till den förklaring, att om *Quiteria* ville räcka *Basilio* sin hand, vore han nöjd dermed, emedan hans egna önskningars uppfyllande derigenom blott uppsköts några ögonblick. Genast begåfvo sig alla till *Quiteria*, då några med böner, några med tårar och några med öfvertygande skäl, sökte förmå henne att gifva sin hand åt den fattige *Basilio;* men hon stod der lika hård och orörlig som en marmorbild, och syntes visa att hon ej förmådde, kunde eller ville svara ett ord, hvilket hon icke eller gjort om ej Prästen sagt henne, att hon hastigt borde fatta ett beslut, huru hon ärnade göra, emedan *Basilio* redan hade själen på sina läppar, och ej hade långt rådrum att vänta på villrådiga öfverläggningar. Utan att säga ett ord gick nu den sköna *Quiteria*, synbart förvirrad, sorgsen och betungad, fram till *Basilio*, som låg der med förvridna ögon, korrt och tung andedrägt, samt frammumlade imellan tänderna *Quiterias* namn, under det han gaf alla tecken att dö som en hedning och ej som en Christen. *Quiteria* kom nu till honom, nedföll på knä och begärde, icke med ord utan med tecken, hans hand. *Basilio* slog upp ögo-

nen,

nen, såg uppmärksamt på *Quiteria*, och sade: "O *Quiteria!* huru har du ändteligen blifvit medlidsam på en tid då ditt medlidande endast tjenat till dolk att beröfva mig lifvet? ty jag har ingen styrka mera att njuta den ära du visar mig, i det du väljer mig till din maka, eller att uppehålla den smärta, som snart betäcker mina ögon med den fruktansvärde dödens skugga. Allt hvad jag nu beder dig om, o du min olyckas stjerna! är att du nu icke blott af artighet räcker mig din hand, eller för att på nytt bedraga mig, utan att du bekänner och förklarar, att du gifvit mig densamma utan tvång, såsom åt din laglige man; ty det vore obilligt att nu gäcka mig, eller att med en förställning svika den, som alltid handlat så redligt emot dig." Under detta sitt tal föll han i svimning, så att alla närvarande trodde att han hvarje minut skulle uppgifva andan. Rodnande och med ädel värdighet tog *Quiteria* hans hand i sin högra, och sade: "Ingen makt är tillräcklig att tvinga min villja; frivilligt räcker jag dig, såsom min rättmätiga gemål, min hand, och emottager din, så vida du gifver mig den enligt ett fritt beslut, och den olycka, i hvilken du så hastigt störtat dig sjelf, icke beröfvat dig allt medvetande." — "Jag räcker dig den, svarade *Basilio*, icke rörd eller förvirrad till mina sinnen, utan med det fulla förstånd och medvetande, som himlen skänkt mig, och således erkänner jag mig vara din rättmätiga ägta man." — "Och jag, återtog *Quiteria*, erkänner mig vara din ägta maka, antingen du ännu lefver i många år, eller

man

man ur mina armar genast bär dig till grafven." — "Denne unge mannen, inföll nu *Sancho*, talar rätt mycket, oaktadt han är så illa sårad; man borde laga så att han lemnade detta gyckelspel och tänkte på sin själ, hvilken, efter min tanke, snarare sväfvar på hans tunga än på hans läppar." Då imedlertid *Basilio* och *Quiteria* höllo hvarandra i hand, gaf Prästen dem, rörd och gråtande, sin välsignelse, under det han bad himlen unna den nygifte mannens själ en lugn hvila. Men knappt hade *Basilio* emottagit välsignelsen, förrän han med mycken lätthet sprang upp och rätt raskt utdrog stiletten, åt hvilken hans kropp tjenat till skida.

Alla de omkringstående blefvo högst förvånade, och några, som voro mera enfalldiga än nyfikna, ropade helt högt: underverk! underverk! Men *Basilio* svarade: "Intet underverk, utan blott skicklighet!" Prästen, brydd och förfärad, sprang fram för att med egna händer undersöka såret, och fann, att klingan icke gått igenom *Basilios* kött och refben, utan genom ett bleckrör, som var uppfylldt med blod och behändigt fästadt vid hans sida; blodet var, enligt hvad man sedan erfor, så tillredt, att det ej kunde rinna. Korrt sagdt: Prästen, *Camacho* och de flesta omkringstående funno att man gäckat och bedragit dem. Bruden syntes icke förtretad öfver detta bedrägeri, utan då hon hörde att detta giftermål, såsom fullbordadt igenom list, icke skulle anses för gällande, sade hon, att hon på nytt bekräftade sina löften; hvaraf man drog den slut-

sats,

sats, att hela planen blifvit utförd med bägges medvetande och gemensamma bifall; hvaröfver *Camacho* och hans följeslagare blefvo så uppretade att de endast sökte hämnd, och många svärd blottades, med hvilka man rusade emot *Basilio*, till hvars försvar nästan likaså många svärd visade sig, och i spetsen för dem *Don Quixote* till häst, hvilken, betäckt af sin sköld, med lansen banade sig väg genom hopen. *Sancho*, som aldrig fann behag i dylikt larm, tog sin tillflyckt bakom de stora grytorna, ur hvilka han fått sin sköna smakbit, emedan den platsen syntes honom vara en helgedom, för hvilken en hvar borde hafva aktning.

Imedlertid ropade *Don Quixote*, med hög röst: "Halt! mina Herrar, halt! det är obilligt att villja hämnas de förolämpningar kärleken tillfogar oss; besinnen, att kärlek och krig äro af samma beskaffenhet; ty likasom det i krig är en tillåten och vanlig sak, att nyttja list och krigsputs, för att besegra sin fiende, så äro äfven listiga påfund och hemliga planer tillåtna uti kärliga tvister och strider, för att hinna det efterlängtade målet, så vida de icke lända den älskade till skam och vanära. *Quiteria* tillhör *Basilio* och *Basilio* tillhör *Quiteria*, enligt himlens rättvisa och milda beslut. *Camacho* är rik, och kan välja efter sin smak när, huru och hvarest han behagar; *Basilio* äger endast detta lilla lamm, och ingen, ehuru mäktig han vore, må rycka det ifrån honom; ty tvenne som Gud sammanfogat kunna menniskor ej åtskillja, och den som nu vill företaga sådant, må först försöka spetsen af denna lans."

Vid

Vid dessa orden svängde han densamma med sådan styrka och skicklighet, att han injagade fruktan hos alla som ej kände honom; äfven inpräglades det förakt *Quiteria* visat så lifligt i *Camachos* inbillningskraft, att han i ett ögonblick utplånade henne ur sitt minne; hvarföre också de föreställningar som gjordes honom af Prästen, hvilken var en klok och vältänkande man, lätt vunno insteg hos honom, så att både han och hans vänner snart blefvo tillfredsställda och fredligt sinnade. Såsom bevis häruppå stucko de åter svärden i skidorna, och klandrade mera *Quiterias* ostadighet än *Basilios* list; hvarvid *Camacho* tillika besinnade, att då *Quiteria*, såsom Jungfru, älskade *Basilio* så innerligen, skulle hon, såsom Fru, säkert hafva fortfarit dermed, hvarföre han borde tacka himlen mera för det han blifvit skilljd ifrån henne, än om han fått henne till maka. Sedan *Camacho* och hans anhängare åter tröstat sig och gjort fred, stillades äfven all oro hos *Basilios* vänner; och den rike *Camacho*, för att visa det han ej lade denna händelse på hjertat, eller bibehöll något agg, ville nu att högtidligheterna skulle fortfara, likasom hade hans giftermål verkeligen gått för sig. *Basilio*, hans brud och vänner, ville dock icke deltaga deruti, utan begåfvo sig till *Basilios* hemvist; ty de fattiga, som äro dygdiga och förståndiga, hafva likaså väl dem som följa, bistå och högakta sig, som de rika hafva sina följeslagare och smickrare. De nygifta togo med sig *Don Quixote*, hvilken de ansågo för en hedersman, som hade hjertat på rätta stället; endast *Sanchos*

själ

själ blef bedröfvad, emedan han insåg omöjligheten att få deltaga i *Camachos* lysande fest och härliga måltid, som varade ända inpå natten; nedslagen och suckande följde han derföre sin Herre, som red med *Basilios* trupp. Han måste således öfvergifva de Egyptiska köttgrytorna, men hans själ qvarblef hos dem; och lemningarna af den härliga, nästan förtärda frukosten, hvilka han förde med sig, återkallade i hans minne all den prakt och det öfverflöd han nu förlorade. Harmsen och tankfull, ehuru icke mera hungrig, följde han, utan att nedstiga af åsnan, *Rozinantes* spår.

XXII CAP.

Innehåller berättelsen om det stora äfventyret uti Montesinos håla, belägen midt uti La Mancha, hvilket den tappre DON QUIXOTE *af La Mancha bragte till lyckligt slut.*

Det nygifta paret ungfägnade *Don Quixote* på bästa sätt och med all möjlig artighet, hvartill de ansågo sig förbundna genom de vänskapsprof han visade då han försvarade deras sak. De ansågo honom hafva likaså mycket förstånd som tapperhet, och liknade honom vid en *Cid* i vapnen samt en *Cicero* i vältalighet. Den fromme *Sancho* plägade sin kropp tre hela dagar på det unga ägta parets bekostnad, och nu erfor man, att *Basilios* gyckel icke förut var aftaladt med den sköna *Quiteria*, utan endast

en

en uppfinning af *Basilio*, hvilken förespådde sig den lyckliga utgång deraf, som äfven inträffade. Likväl bekände han uppriktigt, att han meddelat sina tankar åt några af sina vänner, på det de i sinom tid måtte gynna hans afsigt och understödja hans bedrägeri. — ”Detta kan och bör icke kallas bedrägeri, sade *Don Quixote*, emedan det haft ett dygdigt ändamål; och den mest lofliga afsigt är väl den tvenne älskande hafva, som villja gifta sig. Likväl bör märkas, att de svåraste fiender kärleken har äro hungren och ett beständigt behof, emedan kärleken hel och hållen består af glädje, skämt och nöje, helst då en älskare kommit i besittning af sitt älskade föremål; och då äro brist och nöd hans mest uppenbara ovänner. Detta allt säger jag i den afsigt, att Herr *Basilio* hädanefter må öfvergifva all vidare utbildning af de talanger han redan äger; ty ehuru de förvärfva honom ryckte, gifva de honom dock icke penningar; hvarföre han måste bemöda sig att förskaffa sig förmögenhet genom lofliga medel och utvägar; ty sådana fattas aldrig för klokt och skickligt folk. Den högaktade fattige (om nämligen en fattig kan vara högaktad) äger uti en skön Fru en stor skatt, och om den beröfvas honom, borttröfvas och mördas äfven hans ära. En skön dygdig Fru, hvars man är fattig, förtjenar att krönas med segrens lagrar och palmer. Skönheten i och för sig sjelf drager till sig allas uppmärksamhet som se och lära känna henne, likasom den Kongl. örnen och andra ädla foglar samla sig omkring ett smakfullt rof; men om den-

na skönhet är åtföljd af brist och fattigdom, så infinna sig äfven korpar, glador, hökar och andra roffoglar, och den som dervid försvarar sin post förtjenar visserligen att kallas sin mans krona. Betänk, min förståndige Herr *Basilio*, fortfor *Don Quixote*, hvad en vis man, jag kan ej så noga påminna mig hvilken, har sagt: att i hela verlden finnes blott en enda god qvinna, hvarföre han gaf det rådet, att en hvar måtte tro sig äga samma qvinna; ty då skulle en hvar lefva lycklig. Jag är icke gift, och har hittills ej råkat på det infallet att blifva det; men likväl tilltror jag mig att gifva den, som begär det af mig, ett godt råd, huru han bör uppsöka den qvinna han vill taga till sin maka. Först ville jag råda honom att göra mera afseende på hennes ryckte än hennes öfriga förhållande; ty en verkligt god qvinna får icke blott derigenom ett godt ryckte att hon är god och dygdig, utan hon måste äfven visa sig sådan, emedan de friheter och obetänksamheter, fruntimmer understundom offenteligen tillåta sig, mera skada deras ära än förborgade fel och laster; hvarmed jag dock icke vill säga, att de sednares afskyvärdhet kan skylas genom ett tillgjordt ärbart väsende. Om du får en god och dygdig hustru, så är det lätt att alltid bibehålla henne sådan, ja, att till och med förhöja hennes värde; men är hon elak, så får du ofantelig möda att förbättra henne; ty det är sällsynt, att en ytterlighet förvandlar sig till motsatsen. Jag säger icke att det är omöjligt, men jag anser det för ganska svårt."

Sancho

Sancho hörde allt detta, och sade för sig sjelf: "Så snart jag börjar säga kloka och kraftfulla saker, yttrar min Herre vanligtvis, att jag kunde taga en staf i min hand och vandra omkring verlden, för att predika på alla torg; men nu säger jag om honom, att då han en gång börjar säga vishetsphraser och gifva goda råd, kunde han icke blott taga en staf i handen, utan en för hvarje finger, och låta höra sig på alla landsvägar och i hvarje gathörn. Knäfveln besitta en sådan vandrande Riddare som vet all ting! Jag tänkte för mig sjelf, att han endast kände det som hör till hans Ridderskap; men nu finner jag att han sticker sin näsa i allt, och att ingen ting i verlden är främmande för honom." Detta allt mumlade *Sancho* för sig sjelf, och hans Herre, som märkte det, frågade: "Hvad är det du mumlar, *Sancho?*" — "Jag säger intet och mumlar intet, svarade denne; utan jag språkade endast med mig sjelf, huru jag önskat höra allt detta af nådig Herrn före mitt giftermål; ty då hade jag kanske vid denna tiden kunnat säga: den frånspända oxen slickar sig hvarest han behagar." — "Är då din *Theresa* så elak?" återtog *Don Quixote.* — "Hon är just icke så elak, fortfor *Sancho;* men icke eller är hon så mycket god, åtminstone icke i den mån jag önskade." — "Du gör illa deruti, *Sancho*, sade *Don Quixote*, att du förtalar din hustru; ty hon är i alla fall dina barns mor." — "Vi äro hvarandra ingen ting skylldiga, yttrade *Sancho*, emedan hon äfven talar illa om mig, då det faller henne i sinnet, i synnerhet då svartsjuka grasserar hos hen-

henne; ty då kunde icke Satan sjelf uthärda med henne.”

Tre dagar tillbragte våra äfventyrare hos de nygifta, hvarunder de undfägnades och betjenades som hade de varit Fursteliga personer. *Don Quixote* bad den fäcktande Licentiaten förskaffa honom en vägvisare, som kunde ledsaga honom till Montesinos håla, emedan han hade stor längtan att nedstiga i den, och se med egna ögon om alla de underverk voro sanna som berättades om densamma i alla trakter deromkring. Licentiaten svarade: att han skulle sända med honom en slägting, som var en berömd Student och mycket hugad att läsa Riddareböcker, och skulle visst med nöje föra Riddaren till hålans ingång, samt äfven visa honom Ruideras sjöar, som voro likaså ryktbara i hela La Mancha, ja äfven i hela Spanien. Han sade honom derjemte, att han i Studentens sällskap kunde fördrifva tiden angenämt med samtal, emedan denne ynglingen redan förstod den saken att skrifva och låta trycka böcker, samt dedicera dem till Furstar. Omsider anlände äfven den omtalade slägtingen på en drägtig åsninna, och hans sadel var betäckt af en gammal väftapet eller annat groft tygstycke. *Sancho* sadlade *Rozinante* och lagade sin åsna i ordning; hvarjemte han äfven försåg sin matsäck, med hvilken förenades Studentens matsäck, som var väl provianterad. Sedan befallte de sig i Guds hand, togo afsked af alla, och begåfvo sig på vägen, styrande kosan till den ryktbara Montesinos håla.

På vägen dit frågade *Don Quixote* Studenten, af hvad slag och beskaffenhet hans öfningar voro, samt om hans studier och egenteliga hufvudyrke? Han svarade: att hans hufvudyrke var de sköna vetenskapernas studium, och hans öfningar för öfrigt att författa och låta trycka böcker, alla till stor nytta och icke mindre nöje för allmänheten. "En af dessa böcker, fortfor han, har till titel: *Afhandling om Livréer*, i hvilken förekomma 603 målade Livréer, med alla sina färger, måtto eller namnchiffre, hvarest således hoffolk och andra förnäma kunna för vissa tillfällen eller högtider efter behag utvälja hvad dem bäst synes, utan att behöfva rådfråga andra eller förstöra egna hufvuden med grubblande deröfver, för att få dem öfverensstämmande med sina önskningar eller afsigter; ty här finnas sådana som passa för personer plågade af svartsjuka, för de föraktade, de förglömda eller frånvarande, allt så noga att ingen Mode-skräddare kan drömma om sådant. Äfven har jag en annan bok under arbete, hvars titel skall blifva: *Metamorphoserna, eller den Spanske Ovidius*, hvilket är en ny och sällsam uppfinning; ty under det jag på ett comiskt sätt imiterar *Ovidius*, beskrifver jag hvilka Giralda af Sevilla, Ängeln i Magdalenas kyrka, Venciguerras Canal i Cordua, Guisandos Stentjurar, de svarta klipporna, Leganitos brunnar och Fotbaden i Madrid varit; hvarvid jag icke eller förglömt Lusens och det förgyllda Rörets canaler, samt Priorinnans Fontaine, med sina Allegorier, Metaphorer och förvandlingar, på sådant sätt att

det

det förvånar, roar och undervisar på samma gång. Ännu ett arbete af mig kallas: *Tillägg till Virgilio Polidoro*, som afhandlar alla sakers uppfinning och ådagalägger vidsträckta studier samt mycken lärdom; ty alla de saker *Polidoro* utelemnat, och som äro af mycken vigt, anföras nu af mig och beskrifvas i en artig stil. Så har *Polidoro* glömt berätta, hvilken var den förste här i verlden som hade snufva, äfvensom hvilken först med Mercurial-salva curerade sig för veneriska sjukdomen; hvilket allt jag tydeligt bevisar och bekräftar med citationer ur mera än 25 Författare, hvaraf min Herre kan dömma hvad möda allt detta kostat mig, och huru högst nyttig en sådan bok bör vara för hela verlden."

Sancho, som med mycken uppmärksamhet hört på Studentens berättelse, sade nu: "Säg mig dock, min Herre, öfver hvars böcker jag önskar himlens välsignelse, om Herrn kan omtala för mig hvad Herrn säkert vet, emedan Herrn vet allt: hvilken varit den förste som rifvit sig i hufvudet? ty jag förmodar att det varit vår förste fader *Adam*." — "Så måste det äfven förhålla sig, svarade Studenten; ty utan tvifvel har *Adam* haft både hufvud och hår, och om så är, måste han väl också någon gång, såsom den första menniska på jorden, hafva rifvit sig i hufvudet." — "Det tror jag äfven, återtog *Sancho*; men säg mig nu derjemte, hvilken var den förste som stupade kullerbytta?" — "I sanning, min vän, svarade Studenten, kan jag nu på stående fot icke säga det, utan att först studera öfver." — "Gif akt, min Herre,

fort-

fortfor *Sancho*, så skall Herrn bespara sig den mödan att grubbla deruppå; ty svaret på denna fråga har nu genast fallit mig i sinnet. Vet då, att den förste som stupade kullerbytta i verlden var Lucifer, då han störtades eller nedslungades från himlen; emedan han då utan tvifvel kom hufvudstupa ned i afgrunden." — "Du har rätt, min vän," sade Studenten; — och *Don Quixote* tillade: "Denna fråga och detta svar tillhöra icke dig, *Sancho*, utan du har hört det af någon annan." — "Tyst, nådig Herre! återtog *Sancho;* jag försäkrar på min heder, att om jag gifver mig ut på djupet med frågor och svar, skall jag ej upphöra dermed förr än i morgon vid denna tiden. Tro mig, att göra narraktiga frågor och gifva lika narraktiga svar, dertill behöfver jag ej gå och söka hjelp hos mina grannar." — "Nu talade du mera klokt än du sjelf tror, inföll *Don Quixote;* ty menniskor finnas, som pläga sig dermed att lära känna och förklara sådana saker, hvilka, sedan de blifvit kända och förklarade, icke göra hvarken förståndet eller minnet nytta för två styfver."

Under dessa och andra muntra samtal gick dagen bort, hvarefter de togo nattqvarter i en liten by, hvarifrån, enligt Studentens uppgift, icke var mera än två mils väg till Montesinos håla; och om Riddarens beslut stod fast, att nedstiga uti densamma, ansåg Studenten det nödigt att Riddaren försåg sig med rep, att dervid fastbindas och nedhissas i djupet. *Don Quixote* sade: att om han också måste nedstiga i afgrunden, skulle han se hvad derstädes fanns.

Der-

Derefter köpte de etthundrade famnar rep, och följande dagen anlände de, klockan 2 på eftermiddagen, till hålan, hvars öppning var mycket stor och rymlig, men nästan alldeles igenväxt och betäckt med törne, tistlar och annat buskverk, så att den knappt kunde upptäckas. Då de sågo stället, afstego de alla tre, hvarefter Studenten och *Sancho* fästade repet omkring *Don Quixote* så starkt som möjligt; men under det de sålunda omgjordade honom, sade *Sancho:* "Se sig före, nådig Herre, hvad Herrn gör, och låt icke begrafva sig lefvande, eller nedsänka sig som en flaska i en brunn, den man derstädes vill hålla frisk och kylig. Det är säkert att allt detta icke angår Hans Nåd; ty det är icke hans göromål att undersöka ett sådant hål, som bör vara värre än en tjufkällare." — "Bind du bara repet och tig, svarade *Don Quixote;* ty ett sådant företag som detta, min kära *Sancho*, tillhör just mig." — Studenten, som var vägvisare, sade nu: "Jag anhåller hos nådig Herrn, att han täcktes med hundrade ögon betrakta allt hvad som finnes ned i hålan, kanske torde der sådana saker förekomma, dem jag kan använda uti min bok om Metamorphoserna." — "Zittran är i dens hand, som väl förstår att stämma henne," inföll *Sancho.* Imedlertid hade *Sancho* slutat binda om sin Herre (som aftagit rustningen och endast hade sina underkläder) och Riddaren sade nu: "Vi hafve varit obetänksamme, som ej försett oss med en liten klocka, som bordt vara fästad på repet nära mig, och genom hvars klingel kunnat tillkännagifvas att

jag

jag lefde och huru djupt jag sjönk ned; men då detta nu mera icke är möjligt, så anbefaller jag mig i himlens beskydd." Derefter knäföll han, och tycktes helt tyst anropa himlen om bistånd vid detta nya efter allt utseende högst vådliga äfventyr, och straxt deruppå sade han med hög röst: "O du, alla mina handlingars och rörelsers beherrskarinna, högst klarskinande oförlikneliga *Dulcinea af Toboso!* om det är möjligt att din lycklige älskares böner och åkallan kunna hinna dina öron, så ber jag dig, för din skönhets skull, höra mig, och jag begär intet annat än att du ej nekar mig din ynnest och bistånd nu, då jag så mycket är i behof deraf. Jag går att nedstörta, nedsänka och fördjupa mig uti den afgrund jag här ser framför mig, endast på det hela verlden må veta, att då du gynnar mig, finnes ingen omöjlighet, den jag ej kan företaga och lyckligt fullborda." Sedan han sagt detta, närmade han sig till hålan; men då han såg det vara omöjligt att komma fram till sjelfva öppningen, ännu mindre att nedstiga, utan att bana sig väg med armstyrka och hugg, så drog han sitt svärd och högg dermed omkring i buskarna, som växte vid hålans öppning, och genom det larm han dermed förorsakade uppskrämdes ur hålan en oräknelig mängd af de största korpar, ugglor och andra nattfoglar, hvilka uppflögo med sådan fart, att de kastade *Don Quixote* till marken; och om han varit likaså stor spåman som god Catholsk Christen, så hade han ansett detta för ett elakt förebud, och afstått ifrån sitt företag att nedtränga på ett dylikt

ställe.

ställe. Omsider steg han åter upp, och då han såg att ej flera korpar, flädermöss, som gjorde sällskap med dem, eller andra nattfoglar uppkommo ur hålan, så lemnade han repet åt Studenten och *Sancho*, hvilka nu nedsänkte honom i detta fruktansvärda afgrundsgap, och då hån först nedsteg gaf *Sancho* honom sin välsignelse, gjorde tusende korstecken både öfver honom och sig, samt yttrade: "Himlen ledsage dig, Frankrikes heliga berg och Gaëtas Treenighet skydde dig, du krona, blomma och urval af allt vandrande Ridderskap! Der nedstiger du nu, verldens stöd, stålhjerta och jernarm! Himlen före dig tillbaka, att du må återkomma fri, sund och oskadad till detta lifvets ljus, som du öfvergifver, för att begrafva dig i det mörker du nu söker!" Ungefär samma böner och önskningar gjorde Studenten. *Don Quixote* ropade imedlertid beständigt, att de skulle gifva honom mera rep, och de släppte efter litet efter hand; och sedan rösten, som genom öppningen framträngt ur hålan, omsider ej mera hördes, hade de också redan nedsläppt alla de 100:de famnar rep de hade. Nu syntes dem bäst att åter draga upp *Don Quixote*, emedan de icke hade mera rep att gifva; men likväl dröjde de ännu en half timme, efter hvars förlopp de började hala åt sig repet, som gick mycket lätt och utan att någon tyngd märktes, hvilket de ansågo för ett tecken, att *Don Quixote* stannat qvar på botten, och emedan *Sancho* säkert trodde detta, gret han bitterligen och drog med mycken skyndsamhet, för att upptäcka rätta förhållandet; och då de,

som

som det tycktes, hade uppdragit något mera än 80 famnar, kände de åter en tyngd, hvaröfver de högeligen glädde sig. Då de sluteligen fått upp tio famnar till, sågo de tydligt *Don Quixote*, åt hvilken *Sancho* ropade: "Mycket välkommen åter, Hans Nåd, vi trodde att Herrn fastnat der ned uti hålet." *Don Quixote* svarade icke ett ord; och sedan de dragit honom hel och hållen upp, sågo de hans ögon tillslutna och att han tycktes sofva. De lade honom på marken, aflöste honom repet, men han vaknade ändock icke. Imedlertid vände och ruskade de honom så länge, att han efter en god stunds förlopp omsider vaknade, sträckte sig lik en som vaknar ifrån en lång svår dröm, såg sig förskräckt om på alla sidor, och sade: "Gud förlåte Er det, mina vänner, att J tagit mig ifrån det mest angenäma lif, den skönaste syn, som någon dödlig haft eller sett. I sanning finner jag nu att all detta lifvets glädje försvinner såsom en skugga eller en dröm, eller förvissnar såsom ett blomster på marken. Ack, du olycklige *Montesinos!* Du illa sårade *Durandarte!* du stackars *Belerma!* du gråtande *Guadiana!* och J alla Ruideras tröstlösa döttrar, som genom Ert öfverflödiga vatten *) bevisen den mängd tårar Edra sköna ögon utgjutit! - -" Studenten och *Sancho* lyssnade med största uppmärksamhet till dessa *Don Quixotes* ord, emedan han uttalade dem på sådant sätt, som om en odräglig smärta utprässat dem ur hans innersta. De anhöllo hos honom, att han måtte förklara detta sitt tal för dem, samt berätta

hvad

*) Ruideras sju sjöar.

hvad han sett i denna afgrundshåla. "J nämnen det en afgrundshåla? ropade *Don Quixote*; sägen aldrig så mera, emedan denna benämning är oförtjent, såsom J straxt skolen få röna." Han bad dem nu om något att spisa, emedan han försporde en mycket stark hunger; hvarföre Studentens sadeltäcke utbreddes på gröna gräset, och matsäckarnas förråd lades deruppå. Alla tre satte sig nu ned i all förtrolighet och endrägt att förtära en aftonmåltid, och sedan denna taffel omsider var upphäfven, sade *Don Quixote*: "Ingen får stiga upp, utan sitten stilla, mina barn, och hören uppmärksamt på mig."

XXIII CAP.

Om de förundransvärda ting den ovanlige Riddaren Don Quixote *berättade sig hafva sett i Montesinos djupa håla, hvilkas omöjlighet och underbarhet gifvit anledning att anse hela detta äfventyr såsom apocryphiskt.*

Fyra timmar voro redan förflutna sedan middagen, och solen, höljd af moln, kastade numera ett dämpadt sken, men alldeles inga heta strålar på *Don Quixote;* hvarföre han, utan besvär af hettan, kunde för sina tvenne högtupplyste åhörare berätta hvad han sett i Montesinos håla, och han började nu på följande sätt:

"Un-

"Ungefär 12 eller 14 famnar ned i djupet af denna fängelsehåla befinnes på högra sidan en urhålkning, så rymlig, att den i sig kunde innefatta en stor vagn med 2:ne mulåsnor. Igenom några remnor och hål intränger ett svagt ljus ofvanifrån jordens yta, hvarföre jag såg denna urhålkning under det jag nedhissades, och var trött vid att på repet längre sväfva i detta mörker, utan att finna någon säker eller bestämd väg för mig, hvarföre jag beslöt stiga in i denna urhålkning att derstädes hvila något. Jag ropade, och bad att J ej skulle eftergifva mera rep, förrän jag tillsade derom; men ingen af Er måste hafva hört mig. Jag samlade då repet, som af Er beständigt nedsläpptes, lade det i en hög och nedsatte mig tankfull på densamma, under det jag eftersinnade huru jag borde göra för att komma ned till botten, då jag ej hade någon på stället der jag befann mig, som kunde fasthålla mig. Under denna min öfverläggning och förvirring öfverföll mig hastigt, utan att jag kunde förhindra det, en ganska djup sömn; men då jag minst tänkte deruppå, och utan att veta huru det tillgick, vaknade jag åter hastigt, och befann mig oförmodadt midt uppå den skönaste och behagligaste äng, som naturen någonsin kan framalstra, eller den mest uppeldade mennisko-inbillningskraft föreställa sig. Jag gned och torrkade mina ögon, och märkte att jag icke sof, utan att jag verkeligen var vaken. Icke dessmindre kände jag på mitt hufvud och bröst, för att öfvertyga mig, om det var jag sjelf som befann mig der, eller

blott

blott något tomt efterapadt skuggverk af mig; men känsla, vidrörelse, och de sammanhängande betraktelser jag gjorde för mig sjelf, öfvertygade mig fullkomligt, att det var samma mitt *jag*, som nu i denna stund befinner sig här hos Er. Straxt derefter visade sig för mig ett konungsligt och präktigt palats eller borg, hvars murar och väggar bestodo af den klaraste genomskinliga kristall, och tvenne stora portar öppnade sig på detsamma, utur hvilka jag såg utgå och komma fram till mig en vördnadsvärd gubbe, klädd uti en lång violettfärgad mantel, som släpade på marken efter honom. Omkring skuldror och bröst bar han en korrt Doctors-kåpa af grönt tyg; på sitt hufvud hade han en svart Maylandsmössa, och ett snöhvitt skägg hängde ända ned till hans gördel. Han bar inga vapen, utan endast ett radband i sin hand, der kulorna för *Ave* voro stora som nötter och för *Pater noster* som strusägg. Hans väsende, gång, alfvarsamhet och närvaro väckte hvar för sig och tillhopa min största förundran. Han kom till mig, och det första han gjorde var att omfamna mig på det hjerteligaste, hvarefter han sade: "Redan länge, tappre Riddare *Don Quixote af La Mancha*, hafve vi, som befinna oss i denna förtrollade enslighet, väntat att få se dig, på det du måtte gifva verlden underrättelse om det som ligger inneslutit och fördoldt i den djupa håla hvarest du nu inträngt, och den man kallar Montesinos; en bedrift, endast förvarad för ditt oöfvervinnerliga mod och din oförskräckta själ. Kom nu med mig, högstberömde man; ty jag

vill

vill visa dig de underverk detta genomskinliga palats innehåller; i hvilket jag är beständig Commendant och Ståthållare; ty jag är just den *Montesinos*, af hvilken denna håla har sitt namn." Knappt hade han sagt mig, att han var *Montesinos*, förrän jag frågade honom, om allt vore sannt som man berättade om honom hos oss på jorden? nämligen, att han med en liten dolk skurit hjertat ur bröstet på sin bästa vän *Durandarte*, och öfverlemnat det åt Damen *Belerma*, såsom den förre i sin dödsstund anbefallt honom. Han svarade, att man i det hela sagt sannt, med undantag af dolken; emedan det ej varit en dolk, hvarken liten eller stor, utan en liten väl polerad värja, skarpare än en rakknif." — "Denna värja, inföll *Sancho*, måste då varit förfärdigad hos *Ramon de Hoces* i Sevilla?" — "Det vet jag icke, fortfor *Don Quixote*; men den kan dock ej vara gjord af denna vapensmed; ty *Ramon de Hoces* har lefvat i vår tid; men slaget vid Roncesvalles, då denna olyckshändelse tilldrog sig, hölls för många år sedan. Dessutom är denna omständighet af föga vigt, och rubbar eller förändrar intet utaf sanningen eller sammanhanget i denna historia." — "Så är det, inföll Studenten, och således täcktes Herr *Don Quixote* endast fortfara, emedan jag hör Er med det största nöje i verlden." — "Jag berättar också med icke mindre nöje, svarade *Don Quixote*, och således fortfar jag att omtala, huruledes den vördnadsvärde *Montesinos* införde mig uti kristallpalatset, och derstädes i en sal, som var högst kylig samt hel och hållen af alabaster.

Här

Här stod en grafvård af marmor, förfärdigad med största konst, och uppå den låg en Riddare utsträckt efter hela sin längd, icke gjord af metall, marmor eller jaspis, såsom man ser på andra grafvårdar, utan han var verkeligen af kött och ben. Hans högra hand (hvilken, såsom mig syntes, var något hårbeväxt och rätt senfull: ett tecken, att ägaren hade mycken styrka) var lagd på hans hjerta; och innan jag ännu hunnit fråga *Montesinos* något derom, sade han, som märkte min förundran under det jag betraktade grafvården, till mig: "Detta är min vän *Durandarte*, sitt tidehvarfs tappre och förälskade Riddares spegel och blomma. Han qvarhålles här, likasom jag och många andra, förtrollad af *Merlin*, en Fransk häxmästare, som säges vara Hin ondes egen son. Likväl tror jag om den saken, att han icke är Hin ondes son, utan att han vet något mera än Lucifer sjelf. Huru? eller hvarföre han förtrollat oss? kan ingen säga; men detta lärer väl upplysas med tiden, och enligt min tanke är den tiden nu mera icke långt borta. Det, hvaröfver jag mest förundrar mig, är, att jag vet det likaså säkert, som att det nu är ljusa dagen, att *Durandarte* slutade sitt lif i mina armar, och att, sedan han var död, jag med mina egna händer tog ut hans hjerta, hvilket verkeligen vägde två hela skålpund; och, enligt de Naturkunniges påstående, äger den mera mod som har ett stort, än den som har ett litet hjerta. Då nu allt detta förhåller sig så, och denne Riddare verkeligen aflidit i mina armar: huru kan han nu beklaga sig samt sucka

då

då och då, likasom vore han ännu lefvande? Under det han sade detta, ropade den stackars *Durandarte* med hög röst:

O, min Frände *Montesinos!*
Hvad jag sist begär af Eder,
Är, att sedan död jag blifvit
Och min själ ifrån mig flycktat,
Ni mitt hjerta täcktes föra
Dit, hvarest *Belerma* vistas;
Ur mitt bröst Ni det bör taga
Vare sig med dolk, med värja.

Då den vördnadsvärde *Montesinos* hörde detta, föll han på knä framföre den klagande Riddaren, och sade med tårfulla ögon: Herr *Durandarte*, min käraste frände, jag har redan gjort hvad Ni på vår grymma olycksdag befallt mig. Så godt jag kunde tog jag hjertat ur Ert bröst, utan att derstädes qvarlemna den minsta del deraf, torrkade det med ett fint kläde, och reste dermed i största hast till Frankrike, sedan jag förut skaffat Er ned i jordens sköte, under utgjutande af så många tårar, att de voro tillräckliga för att aftvå all den blod som befläckade dem, då jag uttog hjertat ur Er kropp. Till ytterligare bevis på sanningen af hvad jag säger Er, min älskade Frände, strödde jag, i den första by jag uppnådde på min resa från Roncesvalles, något salt på Ert hjerta, att det ej måtte lukta illa, och framkomma, om icke just friskt, åtmindstone utan mycken röta, till Sennora *Belerma*, hvilken så väl som Ni och jag, Er Vapendragare *Guadiana*, Duenna *Ruidera*, jemte hennes sju döttrar och tven-

ne brorsdöttrar, samt dessutom många andra af Edra bekanta och vänner, här af häxmästaren *Merlin* hållas förtrollade redan lång tid, nämligen mera än femhundrade år, och under hela denna tid har ingen af oss aflidit. Här fattas endast *Ruidera* med sina döttrar och brorsdöttrar, hvilka oupphörligt greto, och af medlidande har trollkarlen *Merlin* förvandlat dem i lika så många sjöar, hvilka ännu ibland de lefvande på jorden och i provinsen La Mancha kallas Ruideras sjöar. De sju tillhöra Konungarna i Spanien; men de tvenne brorsdöttrarna Riddarne af en andelig Orden, som kallas den helige Johannis-Orden. Er Vapendragare *Guadiana*, som äfven jämrade sig öfver Er olycka, blef förvandlad i en flod, som bär hans namn, men hvilken, då den uppkommer på jordens yta och skådar en annan himmels sol, af bedröfvelse deröfver att han finner sig skilljd ifrån Er, åter nedsänker sig i jordens innersta. Då det imedlertid icke är möjligt för honom att öfvergifva sitt naturliga lopp, så visar han sig åter då och då på åtskilliga ställen, både för sol och menniskor. Under sitt lopp medtager han äfven de omtalade sju sjöarnas vatten, och i förening med detsamma, jemte en mängd annat vatten, framträder han stor och präktig i Portugal. Icke dessmindre visar han dock, öfverallt hvarest han framgår, en djup sorg och melancholie, och bryr sig icke om att uti sitt vatten frambringa läckra välsmakande fiskar, utan grofva osmakliga, mycket olika dem som framalstras af den gyllne Tajo. Hvad jag nu säger Er, o min Frände! har jag

re-

redan många gånger sagt Er; men då Ni icke svarar mig, inbillar jag mig att Ni ej tror mina ord, eller icke hör mig, och himlen vet att jag deröfver är högst bekymrad. En nyhet vill jag nu berätta Er, hvilken, om den ej lindrar Er smärta, åtmindstone ej på något sätt skall öka den. Vet således, att här i Er närvaro (och öppna blott ögonen så ser Ni det) befinner sig den store Riddare, om hvilken den vise *Merlin* så ofta propheterat, jag menar den *Don Quixote af La Mancha*, som på nytt, och med mera gagn än under förflutna tidehvarf, i närvarande tider åter upplifvat det glömda vandrande Ridderskapet, samt genom hvars bistånd och ynnest det tilläfventyrs kunde lyckas, att vi alla blefvo befriade ifrån vår förtrollning; ty stora bedrifter äro förvarade åt stora män. Men om nu så icke är? svarade den sorgsne *Durandarte*, med en låg och afmattad röst — om nu så icke är, käraste Frände, så må vi hafva tålamod och blanda korten på nytt. Härvid vände han sig åt sidan, och iakttog sin vanliga tystnad, utan att låta höra ett ord vidare. Imedlertid hördes ett högt jämmerskri och klagan, beledsagade af djupa suckar och ett ömkeligt snyftande. Jag vände hufvudet och såg genom kristallväggarne, att uti en annan sal framtågade en procession af tvenne rader de skönaste Jungfrur, alla svartklädda med hvita turbaner på sina hufvuden, efter Turkiska sättet. Bakefter processionen gick en förnäm Dame, hvilket syntes af hennes alfvarsamhet, äfven svartklädd och med en hvit slöja, så lång och bred att den släpade på

 mar-

marken. Hennes turban var dubbelt så stor som den största af de öfrigas. Hon hade sammanväxta ögonbryn, en bred platt näsa, en stor mun, men röda läppar. Hennes tänder, som då och då syntes, voro ojämnt växta, men hvita som skalad mandel. Uti handen bar hon ett kläde, och uti detsamma, så mycket man kunde märka, ett alldeles tillhopatorrkadt hjerta. *Montesinos* sade mig, att alla i denna procession voro *Durandartes* och *Belermas* betjening, hvilka, jemte sitt Herrskap, befunno sig här förtrollade; men den sista, som bar klädet med hjertat uti, var Damen *Belerma*, hvilken fyra gånger hvarje vecka med sina Jungfrur anställde denna procession, då de sjöngo, eller rättare sagdt, framjämtade dödssånger öfver hans olycklige Frändes lekamen och hjerta; och om hon syntes mig något ful, eller icke så skön som ryktet omtalat henne, så var orsaken dertill de sorgliga nätter och ännu värre dagar hon måste tillbringa under denna förtrollning, hvilket jag nog kunde se på hennes ihåliga ögon och förderfvade ansigtsfärg. Denna hennes blekhet och röda ögon härrörde alldeles icke från vanliga fruntimmersplågor, som redan många år varit skilljda ifrån henne, utan af det qval hennes hjerta lider öfver det hon beständigt bär i sina händer, hvilket i hennes minne oupphörligt förnyar förlusten af hennes olycklige älskare. Om detta icke vore, skulle hon i skönhet och behag visa sig så utmärkt, att knappt den stora *Dulcinea af Toboso*, som i dessa trakter, ja i hela verlden, blifvit så berömd, kunde jämnföra sig med henne. — Vid-

rör

rör icke detta ämne, *Don Montesinos*, inföll jag, utan berätta Er historia såsom sig bör; ty Ni vet ju att alla jämnförelser äro förhatliga, och derföre bör man aldrig jämnföra en person med en annan. Den oförlikneliga *Dulcinea af Toboso* är hvad hon är, och Damen *Belerma* är äfven hvad hon är eller varit, och dervid må vi stanna. Häruppå svarade han: Herr *Don Quixote* täcktes förlåta mig; ty jag bekänner att jag tänkt illa och ej talat rätt, då jag sagt att Damen *Dulcinea* knappt kunde jämnföras med Damen *Belerma*; ty det borde varit nog för mig att endast, jag vet ej af hvilken aning, gissa, det Ni vore hennes Riddare, och derföre heldre afbita min tunga än förlikna Er Dame med något annat än sjelfva himlen. Vid denna ursäkt, som den store *Montesinos* gjorde mig, stillades mitt hjerta ifrån den harm det kände, då jag hörde att man vågade jämnföra min *Dulcinea* med *Belerma*." — "Jag förundrar mig deröfver, inföll *Sancho*, att Hans Nåd ej öfverföll den gamle knarrn, mörbultade alla hans refben och ref hvartenda hårstrå ur hans skägg." — "Nej, min vän *Sancho*, svarade *Don Quixote*, det anstod mig icke att handla så; ty vi äro alla förpliktade att visa vördnad för gamla män, om de också icke äro Riddare, men i synnerhet då de äro det, och derjemte befinna sig i ett förtrolladt tillstånd; och under det öfriga af vårt samtal föreföll hvarken i våra frågor eller svar något förolämpande." Studenten sade nu: "Jag förstår ej, Herr *Don Quixote*, huru Ni, under en så korrt tid som Ni varit neduti hålan, kunnat se så

mån-

många saker, samt tala och svara så mycket." — "Huru länge var jag då der?" frågade *Don Quixote.* — "Litet öfver en timme," svarade *Sancho.* — "Så kan det ej förhålla sig, återtog *Don Quixote;* ty der blef det natt och åter morgon, samt ännu en gång natt och åter morgon, hvilket skedde tre gånger, så att jag efter min räkning tillbragt tre dygn i dessa aflägsna för våra blickar fördolda trakter." — "Min Herre måste väl säga hvad sannt är, inföll *Sancho;* ty då allt som händer honom sker genom trolleri, så torde tilläfventyrs det, som förekommer oss likt en timme, derstädes förekomma honom såsom tre dygn." — "Så lärer det vara," svarade *Don Quixote.*

"Har Ni då under hela denna tiden icke ätit?" frågade Studenten. — "Jag har ej förtärt en bit, sade *Don Quixote;* icke eller har jag kännt någon hunger, eller tänkt det minsta deruppå." — "Månne de förtrollade äta?" frågade Studenten. — "De äta icke, svarade *Don Quixote,* ej eller förrätta de andra naturliga nödvändigheter; men likväl är den meningen allmän, att naglar, skägg och hår växa på dem." — "Till äfventyrs sofva då de förtrollade?" frågade *Sancho.* — "Visserligen icke, sade *Don Quixote;* ty åtmindstone, under de tre dagar jag tillbragte ibland dem, har ingen tillslutit sitt öga, och jag likaså litet." — "Här sannas således ordspråket, återtog *Sancho:* man måste tjuta med ulfvarne. Nådig Herrn umgås med förtrollade, som fasta och vaka, och då är ej underligt att Herrn icke äter eller sofver så länge han vistas ibland dem. Förlåt mig

dock,

dock, Hans Nåd, om jag säger, att om jag tror ett enda ord af allt hvad Herrn nu berättat, så må vår Herre (jag hade så när sagt Hin onde) taga mig." — "Men hvarföre icke? inföll Studenten; således skulle ju Herr *Don Quixote* ljuga; men om han velat det, så har han ju icke haft tid att upptänka och sammansätta en sådan mängd osanningar." — "Jag tror icke att min Herre ljuger," svarade *Sancho.* — "Nå väl, hvad tror du då?" frågade *Don Quixote.* — "Jag tror, återtog *Sancho*, att den der *Merlin*, eller andra trollkarlar, som förtrollat hela den skara Hans Nåd säger sig hafva sett och haft umgänge med der neduti hålan, äfven insmygt allt detta krimskrams i Herrns inbillning och minne, som Herrn redan omtalat och vidare ärnar omtala." — "Så kunde det väl vara, *Sancho*, sade *Don Quixote*, men nu är det likväl ej så; ty hvad jag berättat, har jag sett med mina egna ögon och kännt med mina egna händer. Men hvad skall du väl säga, då jag nu omtalar för dig, huruledes, ibland andra oräkneliga saker och underverk, som *Montesinos* visade mig (och dem jag i sinom tid skall omtala för dig under loppet af vår resa, ty nu har jag ej rådrum för allt), han äfven lät mig se tre bondflickor, hvilka sprungo och hoppade omkring på de angenäma slätterna såsom getter, och knappt hade jag skådat dem förrän jag märkte att en var den oförlikneliga *Dulcinea af Toboso*, samt de bägge andra samma tvenne flickor som följde henne, och med hvilka vi talade utanför Toboso. Jag frågade *Montesinos*, om han kände dem? Han sva-

svarade nej; men att han förmodade dem vara några mycket förnäma förtrollade Damer, hvilka nu först för några dagar sedan visat sig på dessa ängar, och att jag ej borde förundra mig deröfver, emedan här funnos många andra förtrollade Damer så väl ifrån förflutna som närvarande tidehvarf, förvandlade uti åtskilliga och rätt besynnerliga skepnader, och ibland dem kände han Drottning *Ginebra* samt hennes Duenna *Qvintannona*, som inskänkt vin för *Lancelot*, då han kom ifrån Bretagne."

Då *Sancho Panza* hörde sin Herre tala sålunda, trodde han sig förlora förståndet eller dö af skratt; ty emedan han kände rätta förhållandet af *Dulcineas* diktade förtrollning, hvarvid han sjelf var häxmästaren och den som bar vittnesbörd derom, så fann han nu otvifvelaktigt att hans Herre förlorat förståndet och blifvit galen i alla möjliga afseenden. Han sade derföre: "På en olycksdag och en ännu värre stund har min älskade Herre och Husbonde stigit dit ned i andra verlden, och under ett osaligt ögonblick har Herrn träffat på Herr *Montesinos*, som återsändt Herrn så beskaffad till oss. Nådig Herrn befann sig här uppe mycket väl och vid sitt fulla förstånd, sådant vår Herre gifvit Herrn det; Herrn talade bara sentencer och meddelade goda råd vid hvarje steg; men nu deremot berättar Herrn oss de största orimligheter som någonsin kunna upptänkas." — "Emedan jag känner dig, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, så lägger jag ej ditt prat mycket på sinnet." — "Och jag likaså litet hvad nådig Herrn sagt, återtog *Sancho*,

om

om Herrn också vill slå mig, ja till och med döda mig, för hvad jag nu talat och vidare ärnar tala, så vida Herrn icke vill förändra och förbättra hvad han omtalat. Likväl täcktes Hans Nåd säga mig nu, under det vi ännu äro på fredsfot med hvarandra, huruledes, eller igenom hvad tecken, Herrn igenkände den nådiga Frun vår Herrskarinna? Och om Herrn talade med henne, hvad sade eller svarade hon?" — "Jag igenkände henne, svarade *Don Quixote*, deruppå, att hon hade samma kläder hon bar då, när du visade mig henne. Jag tilltalade henne; men hon gaf mig intet svar, utan vände ryggen åt mig och flydde med sådan skyndsamhet, att ingen pil kunnat upphinna henne. Jag ville följa henne, och hade gjort det, om ej *Montesinos* afrådt mig ifrån att dermed bemöda mig, emedan det varit förgäfves, och helst emedan den stund nalkades, då jag åter måste uppstiga ur denna afgrund. Äfven sade han mig, att han med tiden skulle lemna mig underrättelse, huruledes han sjelf, *Belerma* och *Durandarte*, jemte alla de öfriga, som befunno sig der, kunde befrias ifrån förtrollningen. Men hvad som mest kränkte mig, af allt hvad jag der såg och märkte, var, att under det jag sålunda samtalade med *Montesinos*, så stod, utan att jag såg någon komma, en af den olyckliga *Dulcineas* tvenne Jungfrur vid min sida, och med tårfulla ögon samt låg och förvirrad röst, sade hon till mig: Min Herrskarinna *Dulcinea af Toboso* kysser Hans Nåds hand och anhåller på det högsta att Herrn täcktes låta henne veta huru Herrn befinner

sig;

sig; men emedan hon nu är stadd i stor nöd, så bönfaller hon tillika, att Hans Nåd ville på denna nya bomullsunderkjortel låna henne sex Realer, eller så mycket Herrn kan; ty hon lofvar att säkert återbetala dem innan korrt. Högst förvånad och bestört öfver denna begäran, vände jag mig till Herr *Montesinos*, och frågade: Är det väl möjligt, ädle Herre, att förnäma förtrollade personer kunna lida nöd? Häruppå svarade han: Tro mig, Herr *Don Quixote*, att hvad man kallar penningnöd sträcker sig nu till alla utan undantag, och skonar ej en gång de förtrollade; och emedan Fru *Dulcinea af Toboso* sändt till Er, för att få låna sex Realer, samt panten, såsom det synes, äfven är tillräcklig, så bör Ni bistå henne; ty hon lärer säkert vara i stort betryck. — Pant, svarade jag, ärnar jag ej emottaga, men likaså litet kan jag gifva hvad hon begär, emedan jag ej har mera än fyra Realer; och dessa lemnade jag nu (de samma hade jag nyligen emottagit af dig, *Sancho*, för att gifva allmosor åt fattiga som kunna möta oss), hvarjemte jag sade till henne: Säg Er Fru, mitt barn, att hennes lidande upprör hela min själ, och att jag önskade mig vara en *Fucar* *), för att kunna hjelpa henne. Tillika vill jag låta henne veta, att jag hvarken kan eller bör njuta någon sällhet så länge jag är beröfvad hennes älskvärda åsyn och förnuftiga samtal; hvarföre

jag

*) *Fucar* lärer varit en rik köpman i Augsburg, och som stått i mycken nåd hos Kejsar *Carl V*, hvilken vid sin återkomst från Tunis äfven bodt i köpmannens hus. Man sade den tiden ordspråksvis: "han är rik som *Fucar.*"

jag anhåller hos henne på det vänligaste, att Hennes Nåd behagade visa sig och tala några ord med sin fängslade slaf och tillgifne Riddare. Säg henne äfven, att då hon minst tänker deruppå, får hon höra omtalas huru jag gjort en ed och ett löfte, i likhet med det Marquisen af Mantua gjorde, att hämnas sin systerson *Balduin*, då han fann honom döende midt ibland bergen, nämligen att ej äta vid dukadt bord, jemte andra saker som han tillade, förrän han hämnats honom. Så ärnar äfven jag göra, och alldeles icke hvila utan genomtåga alla sju verldens delar med mera noggrannhet än Infanten *Don Pedro* af Portugal *) gjorde, till dess hennes förtrollning är upphäfven. — Allt detta och ännu mera är Herrn min Fru skylldig, svarade flickan; och sedan hon emottagit de fyra Realerna, i stället för att med en nigning betyga mig sin vördnad, gjorde hon ett sådant språng, att hon höjde sig två alnar högt i luften."

"O himmel! ropade nu *Sancho* med hög röst, är det möjligt att något sådant kan finnas i verlden, och att häxmästare och förtrollningar hafva sådan makt, att de kunnat förvandla min Herres goda förstånd till en så ursinnig galenskap? Ack, min Herre, min nådigaste Herre! för Guds skull betänk hvad Herrn gör, och, för hvad Herrn är sin egen ära skylldig, återvänd till sig sjelf. Tro alldeles icke dessa orimligheter, som förvrida och förrycka Herrns hjerna." — "Jag vet, att emedan

*) Denne *Don Pedro* befordrade Portugisernas upptäcktsresor vid Africanska kusten och till Goda hopps-udden.

dan du älskar mig, *Sancho*, svarade *Don Quixote*, så talar du på detta sätt; men då du är föga erfaren i de saker och ting, som finnas här i verlden, så anser du äfven allt för omöjligt, som synes dig något svårt. Dock skall den tid komma, såsom jag redan har sagt, då jag skall berätta dig mera om hvad jag sett neduti hålan, och det skall nog förmå dig att tro allt hvad jag redan omtalat, och sanningen deraf tillåter ej det minsta tvifvelsmål eller motsägelse."

XXIV CAP.

Hvaruti berättas tusende småsaker, hvilka äro likaså orimliga, som nödvändiga, för att rätt förstå denna vidtberömda historia.

Denna rycktbara historias öfversättare berättar om originalet, som förste författaren *Cid Hamet Benengeli* sjelf skrifvit, att då han kommit till föregående Capitel om äfventyret i Montesinos håla, har han i brädden funnit följande anmärkning af *Hamets* egen hand:

"Jag kan hvarken begripa eller öfvertyga "mig sjelf derom, att allt det som beskrifves "uti föregående Capitel verkeligen så tilldragit "sig med den tappre *Don Quixote*. Orsaken "dertill är, att alla hittills förefallna äfventyr "varit möjliga och sannolika; men detta uti "hålan finner jag alldeles icke sådant, att det "på något sätt kan anses för sannt, emedan det

"för

"för mycket öfverskrider alla förnuftets gränsor. "Att åter föreställa sig det *Don Quixote* ljugit, "då han är den mest sanningsälskande ädling "och vältänkande Riddare i sitt tidehvarf, är "icke eller möjligt; ty han skulle förr låtit "döda sig, än han sagt en osanning. På an-"dra sidan öfverväger jag, huruledes han om-"talat allt detta med så många omständigheter, "att han inom så korrt tid ej kunnat samman-"sätta en så vidlöftig väfnad af galenskaper; "hvarföre, om detta äfventyr synes apocry-"phiskt, jag alldeles icke har någon skuld att "dervid tillräkna mig, och således beskrifver "jag det, utan att utgifva det hvarken för sannt "eller falskt. Om du, kära Läsare, är förstån-"dig, må du dömma deröfver såsom dig godt "synes; ty jag kan härvid ingen ting vidare "göra. Imedlertid hålles det för säkert, att "han i sin dödsstund återtog allt detta, och "tillstod att han uppfunnit alltsammans, eme-"dan honom syntes att det öfverensstämde och "passade väl till de äfventyr man läst i hans "historia."— Derefter fortfar författaren sålunda:

Studenten förvånades så väl öfver *Sancho Panzas* näsvishet, som hans Herres tålamod, och förmodade att det nöje Riddaren haft att se sin Dame *Dulcinea af Toboso*, ehuru förtrollad, ingifvit honom den sagtmodighet han nu visade; ty om så ej varit, hade väl de ord och uttryck *Sancho* nyttjat förtjenat några dugtiga slängar, emedan det verkeligen syntes Studenten att *Sancho* handlat alltför fritt med sin Herre, åt hvilken Studenten nu yttrade sig: "Jag, Herr *Don Quixote af La Mancha*, anser den

dag

dag mycket väl använd, som jag tillbragt med nådig Herrn, emedan jag dervid vunnit fyra ting. Först, att jag lärt känna Herrn, det jag anser för en stor lycka; för det andra, att jag fått veta hvad som finnes i Montesinos håla, jemte Guadianas och Ruideras sjöars förvandlingar, hvilket allt är mig till mycken nytta för *den Spanske Ovidius*, på hvilken jag nu arbetar; för det tredje, att jag erfarit kortspelets ålder, hvilket åtmindstone uti Kejsar *Carl Magni* tid varit brukligt, såsom jag, enligt Herrns berättelse, slutar af det yttrande *Durandarte* hade, då han, efter det långa tal *Montesinos* höll, uppvaknade och sade: vi måste hafva tålamod och blanda korten på nytt; emedan han ej kunnat lära detta uttryck och talesätt under sin förtrollning, utan långt förut då han vistades i Frankrike, hvilket var i ofvannämde Kejsares tid. Denna underrättelse kommer mig äfven väl till pass vid författandet af en annan bok, nämligen *tillägg till Virgilio Polidoro, om uppfinningar i forntiden;* ty jag tror icke han tänkt deruppå att anföra något om kortspelet, såsom jag nu ärnar göra, emedan det är af mycken vigt, och jag dervid kan åberopa mig en så ansedd och sannfärdig Auctor som Herr *Durandarte.* För det fjerde, att jag med säkerhet fått veta floden *Guadianas* ursprung, som hittills varit obekant för alla menniskor." — "Min Herre har fullkomligt rätt, svarade *Don Quixote;* men jag önskade veta, så framt vår Herre är så nådig att Ni får tillåtelse trycka Edra böcker, hvarom jag tviflar, till hvilken Ni ärnar dedicera dem?" — "I Spanien finnas

mån-

många Furstar och förnäma Herrar, till hvilka de kunna dediceras," återtog Studenten. — "Just icke så många, inföll *Don Quixote*, icke derföre att de ej förtjena det, utan emedan de ej villja tillåta det, för att icke blifva förbundna till en återtjenst, den de ej kunde undandraga sig i afseende på den möda författaren haft och den artighet han visat. Jag känner imedlertid en Furste, som så väl ersätter bristen hos alla de öfriga med sina fördelar, att om jag blott vågade omtala det, skulle jag väcka afund i mera än fyra ädla bröst. - - - Dock, detta må sparas till en mera tjenlig tid; nu måste vi gå och uppsöka ett ställe, hvarest vi kunna tillbringa natten." — "Icke långt härifrån, svarade Studenten, är en Eremitage belägen, hvarest bor en Eremit som säges hafva varit Soldat, och anses för en mycket god Christen, samt derjemte förståndig och välgörande. Nära Eremitens boning står ett litet hus, som han uppbyggt på sin bekostnad; men ehuru litet det är, kan det dock inrymma gäster." — "Månne till äfventyrs, frågade *Sancho*, denne Eremit har höns?" — "Få Eremiter äro sådana förutan, svarade *Don Quixote*, emedan Eremiterne nu för tiden ej hafva samma läggseder med dem uti de Egyptiska öknarna, som klädde sig med palmblad och åto vildt växande rötter. Härvid är dock ej min mening, att, under det jag talar väl om de sednare, jag skulle klandra de förra, utan jag vill blott säga, att botöfningar för närvarande ej kunna i stränghet och återhållsamhet jemföras med forntidens. Imedlertid äro de dock alla goda,

åt-

åtmindstone anser jag dem för sådana; och om allt skall förvärras, så åstadkommer hycklaren mindre ondt under det han låtsar vara god, än den uppenbare syndaren och förbrytaren."

Under det de sålunda språkade, sågo de en man till fots nalkas, hvilken mycket skyndade, och piskade på en mulåsna, som var lastad med lansar och hillebårdar. Sedan han kommit fram, hälsade han på de resande och gick vidare. *Don Quixote* sade då: "Hör, min goda man, var ej så skyndsam; ty det ser ut, som skulle Ni skynda mera än mulåsnan kan uthärda." — "Jag kan ej dröja, min Herre, svarade mannen; ty de vapen jag har här skola nyttjas i morgon, och således är jag nödsakad att skynda; Gud vare hos Er! Men vill Ni ändteligen veta hvad jag förehafver, så ärnar jag tillbringa natten på värdshuset, som är beläget på andra sidan om Eremitagen, och reser Ni samma väg, så finner Ni mig der, hvarest jag skall berätta Er underbara saker. Ännu en gång: Gud vare hos Er!" Härvid dref han på sin åsna, utan att *Don Quixote* hann fråga honom, hvilka de underbara saker voro, som han ärnade omtala; och emedan han var mycket nyfiken och alltid plågades af längtan att veta underbarheter, så yrkade han att man genast borde afresa och tillbringa natten på värdshuset, utan att besöka Eremitagen, der Studenten föreslagit nattqvarteret. Riddarens önskan uppfylldes; man steg till häst, och alla tre togo ginaste vägen till värdshuset, dit de nalkades korrt före aftonen. Studenten sade åt *Don Quixote*, att de borde fara in till Ere-

miten

miten, för att dricka litet, och knappt hörde *Sancho* detta förrän han vände sin åsna dit; *Don Quixote* och Studenten gjorde det samma; men *Sanchos* oblida öde hade fogat så, att Eremiten ej var hemma, hvilket de fingo veta af en under honom tjenande broder, den de träffade uti Eremitagen. De begärde något godt och hjertstyrkande, men den tjenande brodren svarade, att hans husbonde ej hade något sådant; men kunde de åtnöja sig med en dryck friskt vatten, så ville han hjertans gerna betjena dermed. — "Om jag vore i behof af vatten, sade *Sancho*, så finnas brunnar nog under vägen, för att afhjelpa det. O *Camachos* bröllop! O sköna öfverflöd i *Don Diegos* hus! huru ofta måste jag icke sakna Er." — De lemnade nu Eremitkojan och fortsatte vägen till värdshuset; men de hade ej hunnit långt, förrän de sågo framför sig en yngling, som ej skyndade, och den de således snart uppnådde. Han bar på axeln sin värja, och på den hängde ett bylte, hvaruti han sannolikt hade sina kläder, som måste hafva bestått af byxor, en rock och några skjortor; ty han hade på sig en korrt sammetsrock med sidenuppslag, och för öfrigt bara skjortan; derjemte hade han silkesstrumpor och skor, sådana man nyttjar på Hofvet. Han syntes vara 18 eller 19 år, med ett glättigt ansigte samt smidig växt. Under det han gick, sjöng han visor att förkorta vägen, och då de resande hunno honom slutade han just en, den Studenten förut kände och hvars sista ord voro följande:

Jag drifves af svält
Att tåga i fält;
Med penningeskatt
Nog hemma jag satt.

Den förste som tilltalade honom var *Don Quixote*, hvilken sade: "Min unge muntre Herre framtågar mycket lätt beklädd; skulle Herrn behaga säga oss, hvart resan gäller?" Ynglingen svarade: "Orsakerna, hvarföre jag tågar så lätt beklädd, äro hettan och fattigdomen, och min bestämmelse är att gå i fält." — "För hettans skull, det låter jag gälla, återtog *Don Quixote*; men hvad del har fattigdomen deruti?" — "Min Herre, fortfor ynglingen, jag har uti byltet ett par sammetsbyxor till denna korta rock; men om jag nu utnötte dem på vägen, så kunde jag ej pråla med dem i staden, och penningar har jag ej att derföre köpa ett par andra. Således, dels af detta skäl, och dels för att svalka mig, går jag på detta sätt, till dess jag anländt till några Compagnier Infanterie, som ligga tolf mil härifrån, hvarest jag finner min plats; och sedan lärer väl icke tillfälle fattas mig att komma derifrån till Carthagena, som är embarqueringsstället; ty jag vill heldre hafva Konungen till min husbonde och Herre, och tjena honom i krig, än passa upp på en snål och nyckfull Hofman." — "Har då Herrn till äfventyrs ej haft någon fördel af sin tjenst?" frågade Studenten. — "Om jag tjenat någon Grand af Spanien eller någon högtförnäm person, svarade ynglingen, så hade jag säkert haft det; ty då man tjenar en sådan, har man den fördelen att från köket blif-

blifva befordrad till Fändrick eller Capitaine, eller att få ett godt underhåll; men jag olycklige har alltid kommit i tjenst hos stora gnidare utan förnuft och all billighet, der jag hade så usel lön, att hälften deraf åtgick endast att låta tvätta mina kragar och få dem styfva, och då hade väl varit ett underverk om en äfventyrande Page hos dem kunnat vinna något betydligt." — "Men säg mig då, för allt i verlden, inföll *Don Quixote*, är det väl möjligt att Ni under Edra tjenst-år icke en gång kunnat förtjena ett Livré?" — "Man gaf mig till och med två, svarade Pagen; men här förhöll det sig likasom då någon går utur en Munk-Orden, utan att aflägga sitt löfte, hvarvid drägten afdrages och de förra kläderna återgifvas; så återgåfvo mig äfven mina Herrar mina förra kläder, sedan deras befattningar vid Hofvet upphört. De reste derefter hem och medtogo sina Livréer, dem de blott af skryt påsatt mig."

"Ett märkvärdigt bofstrek, kan man väl säga, återtog *Don Quixote*. Imedlertid anser jag det för en lycklig händelse, att Ni lemnat Hofvet i en så god afsigt; ty på jorden finnes intet mera ärofullt och nyttigt, än först att tjena Gud, samt dernäst sin Konung och Landsherre, i synnerhet uti krig, emedan man dervid förvärfvar, om icke mera rikedom, åtminstone mera ära än igenom vetenskaperna, såsom jag många gånger sagt; ty om också vetenskaperna skänkt flera fördelar än vapnen, så beledsagas dock vapenöfningar af en glans som öfverträffar allt annat; men behåll nu väl i minnet hvad jag vill säga Er, emedan det

blifver Er till mycken nytta och mycken lindring under Edra besvärligheter, och det är: att Ni ifrån Er inbillning aflägsnar alla olyckliga händelser, som möjligen kunna inträffa; ty den värrsta af alla är döden, och är den god samt ärofull, så är äfven det bästa af allt att dö. Man frågade den tappre Romerske Imperatorn *Julius Cæsar*, hvilken död voro den bästa? Han svarade: den oförväntade, som kommer hastigt och öfverraskande; men oaktadt han svarade som en hedning och skilljd ifrån all kunskap om den sanne Guden, så talade han icke dessmindre bra och såsom den der satte sig öfver all menniskofruktan. Ty antag äfven, att man dödas i den första batAillen eller träffningen, att man krossas af en kanonkula eller spränges i luften af en mina, hvad betyder det? en gång måste man dö och fullborda sina gerningar, och, enligt *Terentii* uttryck, anstår det bättre en soldat att dö i en strid, än att lefva sedan han räddat sig genom flyckten. Lydnad emot sitt befäl länder äfven en tapper soldat till mycken ära; och kom äfven ihog, min son, att en soldat luktar bättre af krutrök än af parfum. Skulle också ålderdomen hinna Er i detta ärofulla stånd, och Ni dervid befinnes betäckt af sår, lam och stympad, så träffar den Er åtmindstone icke utan ära, den till och med sjelfva fattigdomen ej kan förringa, helst sedan man gjort anstalter att försörja gamla stympade soldater; ty det är icke godt att man handlar med dem, som många göra med sina Negerslafvar, dem de förafskeda och gifva friheten sedan de blifvit gamla och ej

längre

längre kunna tjena, hvarigenom de således göra dem till slafvar under hungren, hvilken ej gifver dem afsked förrän i döden. För närvarande vill jag icke säga Er mera, utan sätt Er nu bakpå min häst tills vi hinna värdshuset, der Ni skall spisa aftonmåltid med mig, hvarefter Ni i morgon kan fortsätta Er väg; och måtte himlen ledsaga Er så väl som Edra goda afsigter förtjena." Pagen emottog icke anbudet att sätta sig bakpå hästen, men väl att spisa aftonmåltiden på värdshuset; och imedlertid sade *Sancho* för sig sjelf: "Men hjelp himmel! är det väl möjligt att en man, som kan tala således och säga så många och förträffliga saker, som min Herre nu sagt, kan påstå att han sett så många orimligheter, som han nyss berättat om Montesinos håla? Men det får gå, jag kan ej hjelpa det." De anlände nu till värdshuset just då mörkret inträffade, hvarvid det fägnade *Sancho* att finna, det hans Herre ansåg det för ett verkeligt värdshus och icke, såsom vanligen, för ett slott. Knappt hade de kommit in, förrän *Don Quixote* frågade värden efter mannen med lansarne och hillebårdarne, och denne svarade, att han var i stallet för att sköta om sin åsna. Studenten och *Sancho* gjorde likaledes med sina åsnor, sedan de lemnat *Rozinante* den förnämsta och bästa spiltan i stallet.

XXV CAP.

Hvaruti omtalas äfventyret med åsna-skriandet, jemte den lustiga händelsen med Marionett-spelaren, och den spående Apans märkvärdiga spådomar.

Don *Quixote* stod likasom på glödande kol, som man säger, till dess han fått höra och förnimma de underbara saker mannen med lansarne lofvat berätta. Han uppsökte honom således der, hvarest värden sagt honom att han befann sig, träffade honom äfven, och sade honom, att han genast borde lemna underrättelse om allt hvad Riddaren frågat honom på vägen. Mannen svarade: "dertill fordras mera tid, ty jag kan icke så på stående fot omtala för Er alla mina underting. Tillåt mig endast, nådige Herre, att laga väl om min åsna, och sedan skall jag berätta för Er saker, som skola sätta Er i förundran." — "Detta skall ej göra något hinder, sade *Don Quixote;* jag vill gerna hjelpa Er med alltsammans;" och så gjorde han äfven, rensade krubban och lade hafre för åsnan, hvilket nedlåtande förpliktade mannen att berätta allt hvad Riddaren önskade. Han satte sig således på en stenbänk och *Don Quixote* bredvid honom; såsom Auditorium satte sig omkring dem Pagen, Studenten, *Sancho* och Värden, hvarefter mannen började sålunda:

"Mina Herrar böra veta, att i en by, belägen fyra och en half mil härifrån, tilldrog sig det en åsna, tillhörig en Domare, förlorades genom en ung pigas knep och elakhet (hvilket allt vore för vidlöftigt att berätta); och

och ehuru denne Domare använde allt bemödande att återfinna densamma, var det dock omöjligt. Fjorton dagar voro förflutna, såsom rycktet allmänt sade, sedan åsnan bortmistades, då Domaren, som förlorat åsnan, en dag stod på byns samlingsplats, och en annan Domare i samma by sade åt honom: Gif mig hittelön, Broder, ty jag har sett Er åsna. — Jag vill gifva Er en ansenlig skänk, svarade den förre; men säg mig, hvarest den visat sig? — Jag har sett densamma denna morgon på berget, fortfor den sednare, utan sadel och tillbehör, och så mager att det var ömkansvärdt att se det; jag ville drifva den framför mig hit, att återlemna den till Er, men den har redan blifvit så vild och obändig, att då jag kom närmare flydde den undan till den mest aflägsna delen af berget; men om Ni vill att vi bägge skola gå och uppsöka den, så skall jag först endast föra min åsninna hem, och genast återkomma. — Ni gör mig ett stort nöje dermed, svarade åsneägaren, och jag skall bjuda till att betala Er med samma mynt. — Med alla dessa omständigheter, och just på samma sätt jag nu berättar, omtalas detta af alla som känna sakens verkeliga sammanhang. Korrt sagdt: de bägge Domarena begåfvo sig till fots hand i hand till berget, och då de kommo till ort och ställe, hvarest de tänkte finna åsnan, funno de den icke, ej heller syntes den på hela trakten, ehuru mycket de sökte. Då de således sågo att åsnan icke visade sig, sade den Domaren, som sett henne, åt den andra: Gif akt, Ämbetsbror! mig faller ett knep i sinnet,

net, hvarigenom vi otvifvelaktigt kunne upptäcka detta kreatur, om det också vore fördoldt i jordens inelfvor, och så mycket mera här på berget. Jag kan nämligen på ett förundransvärdt sätt skria likt en åsna, och om Ni äfven förstår Er något litet deruppå, så är saken afgjord. — Något litet, säger Ni, Åmbetsbror? svarade den andre; för tusan! jag gifver ingen efter i den konsten, icke en gång åsnorna sjelfva. — Vi skole snart röna det, återtog den förre; mitt förslag är detta: Ni går åt en sida af berget, jag åt den andra, så att vi kunne gå rundt omkring hela berget; efter några steg skriar Ni och detsamma gör jag; och då kan ej annat hända än att åsnan måste höra det och svara oss, så vida den ännu är på berget. — I sanning, svarade åsneägaren, var icke detta ett härligt knep, min Åmbetsbror, och värdigt Ert stora snille; hvarefter de bägge efter aftal åtskilljdes; men nu hände sig att de bägge nästan på samma gång skriade, och en hvar af dem, bedragen af den andras skri, sprang efter ljudet, i den tanken att åsnan nu kommit fram; och då de på detta sätt åter träffades, sade han, som förlorat kreaturet: Är det möjligt, Åmbetsbror, att det icke var min åsna som skriade? — Nej, det var jag, svarade den andre. — Då måste jag säga, återtog åsneägaren, att imellan Er, min bror, och en åsna, är alldeles ingen skillnad, åtmindstone hvad skriandet angår; ty under min lefnad har jag aldrig sett eller hört något dylikt. — Dessa loftal och smickrande uttryck, sade den andre, tillhöra snarare Er än mig, Åmbetsbror; ty jag svär

vid

vid himlen, att Ni kunde gifva den största och kunnigaste åsneskriare i verlden ett par skri förut, utan att förlora, emedan det ljud Ni har är så högt och rent, Er röst så full, då den stiger i högre toner, och Ert sätt att göra cadencer så mångfalldigt, att jag måste gifva mig såsom öfvervunnen, och icke mera bestrida Er segrens palm för denna sällsynta skicklighet. — Ifrån denna stund, fortfor åsneägaren, måste jag värdera mig sjelf något högre än förut, och verkeligen tänka något godt om mig, sedan jag finner mig åtmindstone äga *en* gåfva; ty ehuru jag inbillade mig att jag skriade någorlunda bra, har jag dock aldrig tilltrott mig en sådan höjd i konsten som Ni säger. — Äfven måste jag tillstå, svarade den andre, att många sällsynta talanger gå förlorade i verlden, och att de äro illa anbragta hos dem som ej förstå draga fördel deraf. — Våra talanger, återtog åsneägaren, kunna ej gagna oss vid något annat tillfälle än det närvarande, och jag önskar att de härvid måtte vara oss till verksam hjelp. — Efter detta samtal åtskilljdes de på nytt och började åter sitt skriande, men vid hvarje steg bedrogo de hvarandra och möttes ännu en gång, då de öfverenskommo om ett kännetecken att skillja sina röster ifrån åsnans, nämligen att de skulle skria två gånger tätt efter hvarandra. Med detta dubbla skriande fortsatte de nu sin gång omkring hela berget, utan att den förlorade åsnan svarade eller gaf något tecken ifrån sig; men, huru kunde det stackars öket svara, då de omsider funno henne i de tjockaste buskarna, halft upp-

äten

äten af vargar? Då ägaren nu såg henne, sade han: Jag har förundrat mig deröfver, att den ej svarade; ty om den hört oss måste den vara död för att ej svara, eller också icke vara en åsna; men sedan jag nu hört Er, min Ämbetsbroder, skria så behagligt, anser jag den mödan, att uppsöka åsnan, väl använd, ehuru jag funnit densamma död. — Er tillhör företrädet, svarade den andre; men om Prästen sjunger väl, svarar Klockaren så mycket bättre. Härmed återvände de hesa och tröstlösa hem till sin by, hvarest de berättade för sina vänner och grannar hvad som händt dem under det de sökte åsnan; och den ene upphöjde dervid oupphörligt den andres talang att skria. Detta allt utspriddes således hastigt äfven till nästgränsande byar, och Hin onde, som aldrig sofver, samt finner behag uti att utså trätor och tvedrägt äfven öfver ingen ting, tillställde nu så, att folk ifrån nästgränsande byar, så snart de sågo någon ifrån vår by, började skria densamme in i örat, likasom för att gäckas med våra Domares skriande. Omsider sträckte det sig äfven till alla pojkar, och nu blef ett oväsende, som om alla onda andar ifrån afgrunden blifvit lössläppta; ty skriandet gick som en löpeld ifrån by till by, så att åsneskriarne ifrån vår by äro så kända, som man skilljer de svarta ifrån de hvita. Detta gäckeri har imedlertid haft de elaka följder, att de gäckade ofta beväpnade och i stora hopar dragit i härnad emot sina bespottare, för att lefverera dem en drabbning, utan fruktan för Lagar och Öfverhet. Nu tror jag äfven, att i morgon eller

öfver-

öfvermorgon hela manskapet ifrån vår by, som är åsneskriarnas hemvist, ärnar rycka ut i fält emot en annan by, belägen två mil ifrån oss, emedan invånarne derstädes äro de som mest förfölja oss; och för att gifva våra stridsmän så mycket mera anseende, har jag köpt de lansar och hillebårdar Ni sett. Dessa äro nu de underbara saker jag lofvat berätta Er, och om de ej förekomma Er sådana, vet jag intet annat att säga." — Härmed slutade den goda mannen sin berättelse.

Imedlertid inträdde igenom värdshusporten en man med tröja, byxor och strumpor af skinn, och ropade med hög röst: "Herr Värd! kan jag få herberge? hit kommer nu den spående Apan, samt Comedien om *Melisendras* befrielse." — "För tusan! skrek Värden, der är ju Mästar *Pedro!* Nu få vi en lustig afton." Jag har glömt omtala, att denne Mästar *Pedro* hade det vänstra ögat och nästan halfva kinden betäckt med ett grönt plåster: ett tecken, att hela denna sidan var något skadad. Värden fortfor sålunda: "Mycket välkommen, käraste Mästar *Pedro!* Hvarest är Apan och hela Comedien? får man ej se dem?" — "De äro helt nära, svarade han med skinnkläderna; jag har endast gått förut, att utröna om här fanns qvarter." — "Jag skulle taga det ifrån sjelfva Hertigen af Alba, för att lemna det åt min herdelige Mästar *Pedro*, svarade Värden. Låt endast Apan och Spectaklet komma; ty i afton är mycket folk här på värdshuset, som gerna se och betala både Comedien och Apans skicklighet." — "Godt, godt, svarade han med plåstret;

stret; jag vill nedsätta priset, och då jag finner kostnaden för min förtäring här betald, vill jag vara nöjd; således går jag nu att föra hit kärran, på hvilken Apan jemte Spectaklet befinner sig." Härmed gick Mästar *Pedro*. *Don Quixote* frågade sedan Värden: hvilken Mästar *Pedro* var, samt huru det förhöll sig med Spectaklet och Apan? Värden svarade: "Han är en ryktbar Marionett-spelare, som redan länge rest omkring här i La Mancha och Arragon, samt visar ett Marionettspel, huruledes *Melisendra* befrias af den berömde *Don Gayferos*, en af de skönaste och på bästa sätt framställda historier, som man på många år sett i denna del af Riket. Derjemte har han med sig en Apa, begåfvad med den mest sällsynta skicklighet som man ibland Apor kan få se, ja jag tror till och med ibland menniskor; ty om man frågar henne något, så lyssnar hon mycket uppmärksamt deruppå, springer sedan upp på sin Herres skuldra, lutar sig till hans öra och hviskar åt honom svaret på hvad man frågat, hvarefter Mästar *Pedro* uttalar det högt; dock talar hon mera om förbigångna saker än om tillkommande, och om just icke allt noga inträffar, så säger hon dock rätt i det mesta, hvarföre vi nästan alla tro att Hin onde är i kroppen på det djuret. Han tager twå Realer för hvarje fråga, på hvilken Apan skall svara, det vill säga, för det hon hviskar svaret åt sin Herre, som högt utsäger det. Man tror derföre äfven, att denna Mästar *Pedro* är mycket rik; men för öfrigt är han en lustig man, och, såsom man plägar uttrycka

sig,

sig, en god stallbroder, som lefver och låter lefva; ty han talar mera än sex och dricker mera än tolf, allt på bekostnad af sin tunga, sin Apa och sitt Marionettspel."

Mästar *Pedro* återkom nu, och på en kärra medföljde hans Apa och hans Marionettspel. Apan var stor, utan svans och med långhårig bakdel, dock var hon ej utmärkt ful. Knappt såg *Don Quixote* Apan, förrän han frågade: "Hör, min Herr Spåman! hvad fångst skole vi nu göra? hvilken lycka väntar oss? Här äro mina två Realer," och dermed befallte han *Sancho* utbetala dem åt Mästar *Pedro*, hvilken nu svarade i stället för Apan: "Min Herre! detta djur svarar icke och lemnar ingen underrättelse om tillkommande ting; om det förflutna vet hon något, och äfven något litet om det närvarande." — "Fy tusan! ropade *Sancho*, jag vill icke gifva ett öre för att få veta det som redan händt mig, ty det kan ingen veta bättre än jag sjelf; och jag vore ju förryckt om jag ville betala för det man säger mig hvad jag redan vet; men emedan Apan äfven vet det närvarande, så ger jag här mina två Realer, och säg mig nu, Herr Ape-spåman, hvad min hustru *Theresa Panza* nu gör, samt hvarmed hon roar sig?" Mästar *Pedro* ville ej emottaga penningarne, utan sade: "Jag vill ej hafva betalningen i förhand, utan tjensten måste gå förut." Nu slog han två gånger med högra handen på sin vänstra skuldra, och i ett språng var Apan uppe der, satte sin mun tätt till hans öra och gjorde en mängd hastiga sammanstötningar med sina tänder. Sedan dessa

gri-

grimacer varat ungefär så länge som man läser ett Fader vår, var Apan i ett språng åter ned på marken, och genast kastade sig Mästar *Pedro* på knä för *Don Quixote*, omfamnade hans ben, och sade: "Jag omfamnar dessa ben likasom skulle jag omfamna de tvenne *Herculis* stoder. O du lysande uppväckare af det redan i glömskans sköte begrafna vandrande Ridderskapet! Du, aldrig som sig bör nog prisade Riddare *Don Quixote af La Mancha!* du de vanmäktigas själ, de stapplandes stöd, de fallnes upprättare, alla olyckliges staf och tröst!" — *Don Quixote* stod förvånad, *Sancho* stumm af förundran, Studenten förvirrad, Pagen öfverraskad, Åsneskriaren gapande, Värden förskräckt, och alla bestörta öfver Marionett-spelarens ord, hvilken nu sålunda fortfor: "Och du, raske *Sancho Panza!* den ypperligaste Vapendragare hos den ypperligaste Riddare i verlden! var glad, ty din goda hustru *Theresa* är god ännu, och i denna stund häcklar hon ett pund lin. Såsom ett tecken till sanningen häraf, står vid hennes vänstra sida en ofvantill sönderslagen kruka, innehållande ett halfstop godt vin, hvarmed hon stärker sig under sitt arbete." — "Allt detta tror jag mycket gerna, svarade *Sancho*, ty hon är en kostelig qvinna; och vore hon ej så svartsjuk, ville jag ej bortbyta henne emot Jättinnan *Andandona*, hvilken, enligt min Herres ord, varit en utmärkt och hygglig fru; ty min' *Theresa* låter ingen ting gå sig ur händerna, skulle det också ske på hennes arfvingars bekostnad." — "Nu säger jag, inföll härvid *Don Quixote*, att den, som mycket läser

och

och mycket reser, ser mycket och erfar mycket. Detta säger jag, emedan ingen öfvertygelse kunde förmå mig tro, att Apor finnas i verlden som kunna spå, och det har jag dock nu sett med mina egna ögon; ty jag är densamme *Don Quixote af La Mancha*, om hvilken detta kloka djur talat, med undantag likväl af allt det öfverdrifna detsamma sagt till mitt beröm; men hvad jag nu är eller icke är, så tackar jag himlen derföre att den skänkt mig ett ömt och medlidande hjerta, alltid böjdt att göra godt åt alla och ondt åt ingen." — "Om jag hade penningar, sade Pagen, så ville jag gerna fråga Herr Apan, hvad som skall hända mig på den vandring jag företagit?" Mästar *Pedro*, som imedlertid uppstått ifrån sitt knäfall vid *Don Quixotes* fötter, svarade: "Jag har redan sagt, att detta djur ej kan säga något om tillkommande ting; ty om det kunde svara deruppå, betydde penningbristen intet, emedan jag, för att göra ett nöje åt den nådige Herrn *Don Quixote*, som är närvarande, gerna skulle uppoffra all min egennytta; och, för att nu pligtskylldigast roa honom, vill jag uppsätta mitt Marionettspel, samt dervid utan betalning lemna tillträde åt alla som nu äro här i värdshuset." Då Värden hörde detta blef han utomordentligt glad, och utvisade genast ett ställe hvarest Theatern kunde uppsättas, hvilket samma stund skedde. *Don Quixote* var ej mycket nöjd med den spående Apan, emedan han ansåg det orimligt att en Apa spådde, det måtte angå förflutna eller tillkommande händelser. Således, under det Mästar *Pedro* ställ-

de

de upp sin Theater, tog *Don Quixote Sancho* afsides i ett hörn ned i stallet, der ingen kunde höra honom, och dervid yttrade han sig:

"Hör nu, *Sancho*, jag har noga öfvervägat denna Apans skicklighet, och efter min uträkning finner jag, att denne Mästar *Pedro*, hennes husbonde, gjort ett obestämdt eller uttryckeligt fördrag med Satan." — "Hvartill skulle det tjena, svarade *Sancho*, att Satan fördrager honom bättre än andra Christna menniskor?" — "Du förstår mig ej, återtog *Don Quixote*: Jag vill säga, att han ingått förbund med Satan, så att denne ingifvit hans Apa den skicklighet, hvarigenom hennes husbonde förtjenar sitt bröd; och om nu denne konstmakaren blifver rik, så måste han derföre gifva bort sin själ; ty det är hvad denne vår allmänna fiende eftertraktar. Hvad som förmår mig att tro detta, är, att Apan endast kan omtala förflutna och närvarande ting, ty djefvulens kunskap sträcker sig icke eller längre, och af det tillkommande vet han intet mera än gissningsvis, emedan endast Gud sjelf förbehållit sig att känna tider och stunder; för honom finnes ingen förfluten eller tillkommande tid, utan allt är närvarande. Om det nu förhåller sig så, som det verkeligen gör, synes deraf tydligt att denna Apa talar med Lucifers organ, och jag förundrar mig mycket deröfver, att den Heliga Inqvisitionen icke ställt denna Apa för sin domstol och examinerat henne, för att utröna med hvilken hemlig kraft hon spår; ty det är tämmeligen säkert, att denna Apa ej är någon Astrolog, emedan hvarken hon eller

hennes

hennes Herre förstå uppdraga de figurer genom hvilka stjernornas verkan uträknas, och som nu äro så brukliga i Spanien, att ingen gammal käring, ingen skolgosse, ja icke en gång en skoflickare finnes, som ej skulle tilltro sig teckna en sådan figur, likasom fordrades dertill ej större skicklighet än att upptaga en nål ifrån golfvet; hvarföre de också med deras okunnighet och lögner alldeles fördunkla den härliga sanningen af denna vetenskap. Jag har hört en Dame omtalas, som frågade en af desse Teckentydare, om en liten hynda, som hon hade, skulle få valpar, samt huru många och af hvilken färg de skulle blifva? Hvaruppå Herr Teckentydaren, sedan han uppritat sin figur, gaf till svar: att hyndan skulle föda tre valpar, en grön, en röd och en brokig; dock med vilkor, att hyndan ej skulle få löpa med hunden på annan tid än imellan 11 och 12, dag eller natt, på en lördag eller måndag. Följden af allt detta var, att hyndan dog af en sjuklighet, men Herr Propheten ansågs dock beständigt för den kunnigaste man, såsom det förhåller sig med alla eller de flesta af dylika propheter." — "Med allt detta, sade *Sancho*, önskade jag dock att Hans Nåd tillsade Mästar *Pedro*, att fråga sin Apa, om allt det är sannt som tilldrog sig med Herrn i Montesinos håla; ty, med Herrns tillåtelse, håller jag för min del troligt, att allt var svek och bedrägeri, eller åtmindstone tomma drömmar." — "Det kunde väl så vara, svarade *Don Quixote;* imedlertid vill jag följa ditt råd, ehuru mitt samvete dervid gör mig en viss förebråelse."

I detsamma kom Mästar *Pedro* för att söka *Don Quixote*, och säga honom, att hans Marionettspel var i ordning, och att Riddaren måtte komma och se det, emedan det förtjenade att ses. *Don Quixote* meddelade honom sina tankar, och bad honom genast befalla sin Apa omtala, huruvida vissa saker, som Riddaren erfarit i Montesinos håla, voro drömmar eller sanning? ty enligt hans egen mening kunde de vara bägge delarne. Mästar *Pedro*, utan att svara ett ord, hämtade sin Apa, ställde henne framför *Don Quixote* och *Sancho*, och sade: "Gif akt, Herr Spåman! denne Riddare vill veta, om vissa ting, som tilldragit sig med honom i en håla, som kallas Montesinos håla, äro sanna eller falska?" Derefter gjorde han det vanliga tecknet, Apan sprang upp på hans vänstra skuldra och syntes hviska honom i örat, hvarefter Mästar *Pedro* sade: "Apan berättar, att några af de ting nådig Herrn sett, eller som tilldragit sig med honom, äro falska, några åter sannolika, och att detta är allt hvad hon vet i afseende på denna fråga. Önskar Herrn veta mera, så vill hon nästa fredag svara på allt hvad som frågas; men för i dag är hennes konst slut, och återkommer, som sagdt är, icke förr än fredagen." — "Sade jag icke det, ropade *Sancho*, att jag icke kunde öfvertyga mig sjelf, det allt hvad Ni, nådige Herre, berättat om äfventyret i hålan, vore sanning; ja, att jag icke en gång kunde tro hälften deraf?" — "Följden skall visa det, *Sancho*, svarade *Don Quixote;* ty tiden upptäcker allt, och intet finnes, som ej af den

fram-

framdrages i dagsljuset, om det också låg förborgadt i jordens sköte. Men nog derom för denna gång; nu villje vi gå och beskåda den gode Mästar *Pedros* Spectakel, hvilket, såsom jag förmodar, skall för oss framställa åtskilliga nya artiga saker." — "Huru, åtskilliga? inföll Mästar *Pedro;* min Comedie innefattar åtmindstone 60,000 nya saker. Jag försäkrar Er, min nådige Herr *Don Quixote*, att detta Spectakel är ett af de ting, som mest förtjena att ses här i verlden. Dock, *operibus credite, et non verbis* (tron sjelfva saken och ej blotta orden), och nu må vi lägga hand vid verket; ty det är redan sent, och vi hafva mycket att göra, säga och visa." *Don Quixote* och *Sancho* följde honom, och sågo att hela theatern var uppställd och på alla sidor upplyst af vaxljus, hvilket gjorde allt tydligt och glänsande. Mästar *Pedro* lemnade dem sedan de kommit in, och begaf sig bakom theatern, emedan det var han som skulle regera dockspelet, och framföre ställde sig en gosse, Mästarens uppassare, som nu skulle tjena till tolk och förklara figurernas betydelse. Han hade en liten käpp i handen, med hvilken han visade på de utkommande figurerna. Sedan nu alla, som funnos på värdshuset, voro församlade, en del stående framför theatern, och *Don Quixote*, *Sancho*, Studenten och Pagen satt sig ned på de bästa platserna, började tolken omtala hvad som var att höra och se; och allt hvad dervid hördes eller sågs kan man läsa i följande Capitlet.

XXVI CAP.

Hvaruti det lustiga äfventyret med Marionett-spelaren fortsättes, jemte andra saker, som verkeligen äro lika så goda.

Alla Tyrier och Trojaner tego nu: det vill säga: alla, som voro närvarande vid Skådespelet, fästade all uppmärksamhet vid tolkens mun, som förklarade underverken, då man bakom theatern hörde ljudet af en mängd trumpeter och andra instrumenter, jemte flera kanonskott, hvilket buller dock varade helt korrt; och genast öppnade gossen sin mun, och sade: "Denna sannfärdiga historia, som nu framställes för Er, mina ädla Herrar, är ord ifrån ord hämtad utur de Franske krönikorna och de Spanska Romanerna, hvilka äro i hvarje mans mun och sjungas af alla pojkar på gatorna. Den innehåller huruledes *Don Gayferos* befriade sin gemål *Melisendra*, som befann sig fången i Spanien uti Mohrernas våld, i staden Sansuenna; ty så hette då för tiden den staden, som nu kallas Saragossa. Här, mina Herrar, sen J *Don Gayferos* sittande vid Schach-spelet, hvarom visan förmäler:

Don Gayferos sitter vid schachspelet än,
Och sin *Melisendra* han glömmer.

Den person, som nu framträder med krona på hufvudet och spira i hand, är Kejsar *Carolus Magnus*, denne *Melisendras* förmenta fader, hvilken blifver förtörnad då han ser sin mågs lättja och sorglöshet; han kommer nu ut för att träta på honom. Gifven akt, mina Herrar, med hvilken vrede och häftighet han

utfar

utfar emot honom; det ser nästan ut som ärnade han med spiran gifva honom ett halft dussin slängar, och författare finnas som påstå att han verkeligen gifvit dem, och det med kraft. Sedan han sagt honom många saker, i afseende på den fara hvaruti hans ära sväfvade, så framt han ej återskaffade sin gemål friheten, yttrar han sig sluteligen: Nu har jag sagt det, tänk på saken! Se der, mina Herrar, huru Kejsaren vänder ryggen till och lemnar *Don Gayferos* mycket förvirrad; vidare huru denne, högst förtretad, kastar schachbräde och piecer långt ifrån sig och hastigt begär sina vapen, samt huru han beder sin frände *Don Roland* låna honom sitt svärd Durindana, hvilket *Don Roland* icke vill, utan erbjuder sig i stället att följa honom på den svåra färd han ärnar företaga; men den tappre mannen är vred och vill ej antaga det; han säger, att han ensam anser sig mäktig nog att återtaga sin gemål, om hon också vore fördold ända ned i jordens medelpunkt, och dermed går han att beväpna sig samt genast begifva sig på vägen. Täcktes nu mina Herrar vända ögonen till detta torn som synes, och föreställes vara ett af tornen på Saragossas slott, som nu kallas Aljaferia: Damen, som visar sig der på balconen, och är klädd i Mohrisk drägt, är den oförlikneliga *Melisendra*, hvilken rätt ofta ställer sig der, för att skåda utåt vägen, som går till Frankrike, och tröstar sig i sin fångenskap med minnet af Paris och sin gemål. Men, se der en ny händelse, som tilldrager sig och kanske aldrig förr är sedd: kunnen J, mina

Her-

Herrar, märka den Mohren, som helt tyst, med korrta steg och fingret på sin mun, smyger sig bakom *Melisendras* rygg? Se huru han gifver henne en kyss midt på munnen, och med hvilken skyndsamhet hon aftorrkar och renar sina läppar med den hvita ärmen af sitt linne; huru hon jämrar sig och sliter af sig sitt vackra hår, likasom skulle detsamma vara orsak till denna elaka handling. Skåden vidare denne alfvarsamme Mohren, som står i corridoren, det är Konung *Marsilio* af Sansuenna och som sett Mohrens näsvishet; och ehuru denne är hans slägting och gunstling, gifver han dock straxt befallning att han skall gripas och afstraffas med 200 slag, hvarefter han skall föras omkring de förnämsta gatorna i staden, med utropare framför sig och Police-betjenter efter sig. Se der huru domen genast verkställes, fastän brottet först för några ögonblick blifvit föröfvadt; ty hos Mohrerne nyttjas inga kallelser för domstolen, inga långa undersökningar och förhör, såsom hos oss." — "Gosse, gosse! ropade nu *Don Quixote* med hög röst, följ du endast rakt fram din historiska berättelse och gif dig ej ut på krokiga afvägar; ty för att blifva fullkomligt förvissad om en sak, fordras många bevis och undersökningar." — Mästar *Pedro* skrek äfven bakom theatern: "Pojke, bry dig icke om förklaringar, utan gör såsom Herrn befaller dig, ty det är säkrast; följ du den enkla visan och undvik alla bisaker: fina trådar gå lättast af." — "Jag skall lyda," svarade gossen, som fortfor sålunda: "Den der figuren, som synes der till häst och

in-

insvept i en Gascognisk kappa, är den förr omtalade *Don Gayferos*, hvars gemål, sedan hon fått hämnd för den förälskade Mohrens djerfhet, med lugnare sinnen åter begifvit sig till tornets balcon, och talar med sin gemål, den hon tror vara en resande, hvarvid alla de ord och uttryck förekomma, som finnas i Romancen:

Ädle Riddare, mig säg:
Går till Frankrike Er väg?
Fråga efter *Don Gayferos*.

Jag vill icke upprepa allt detta, emedan vidlöftighet alstrar ledsnad; allt nog, att man ser huru *Don Gayferos* upptäcker sig, och att vi, af de glada åtbörder *Melisendra* visar, kunna finna huruledes hon igenkänner honom. Der se vi huru hon hoppar ned ifrån balconen, för att sätta sig bakpå sin tappre gemåls häst; men hvilken olycka! kanten af hennes klädning fastnar i en jernkrok på balconen, och så blifver hon hängande i luften utan att kunna komma ned till marken. Dock se der huru himlen sänder bistånd i högsta nöd. *Don Gayferos* skyndar fram, och utan att bry sig om det hennes dyrbara klädning sönderslites, fattar han uti henne och rycker henne med våld ned till marken, och i ett ögonblick lyfter han henne upp bakpå sin häst samt förmanar henne att hålla sig väl fast, och kasta sina armar omkring hans lif samt knäppa igen händren omkring hans bröst, så att hon ej må falla af, emedan Fru *Melisendra* ej är van vid en sådan ridning. Märken nu huru hästens gnäggande är ett tecken, det han fägnar sig deröfver att

på

på en gång bära sin tappre Herre och hans sköna gemål. Se der huru de vända om och rida utur staden, samt med glädje taga vägen till Paris. Lycklig resa, älskvärda par utan like! Må Ni tryggt komma till Ert efterlängtade fosterland, utan att ödet lägger något hinder i Er väg! Måtte Edra anhörigas och vänners ögon se Er njuta lugna och sälla dar (dem jag önskar blifva så många som *Nestors*), så länge Er lefnad räcker!" — Mästar *Pedro* upphöjde nu åter sin röst, och sade: "Enkelhet gosse! stig ej så högt; ty all affectation är klandervärd." — Tolken svarade intet, utan fortfor: "Härvid fattades ej några sysslolösa ögon, hvilka vanligen se allt, och nu äfven märkt *Melisendras* nedstigande från balconen och uppstigande på hästen, hvarom Konung *Marsilio* genast underrättades. Han befaller nu att man skall gripa till vapen; se, huru alla springa om hvarandra, staden genljudar af klockors ljud, hvilka ringas i alla Moskéers torn." — "Nej, inföll nu *Don Quixote*, hvad klockorna angår är Mästar *Pedro* i villfarelse; ty Mohrerne nyttja inga klockor, utan Atabaler, ett slags koppartrummor; men att låta klockorna ringas i Sansuenna är utan tvifvel en stor galenskap." Då Mästar *Pedro* hörde detta, upphörde han med ringningen, och sade: "Nådige Herr *Don Quixote*, se icke på småsaker, och begär icke att allt skall vara så fullkomligt; ty det finner man aldrig. Uppför man icke ännu i dag tusende Comedier, uppfyllda med tusende oriktigheter och galenskaper? men dessa gå ändock sin bana fram med

lycka;

lycka; man hör och ser dem ej blott med bifall utan äfven med beundran. Vidare gosse! låt folket prata; ty blott jag kan fylla min börs, så må stycket, som föreställes, hafva lika så många oriktigheter som solgrand finnas." — "Sådant inträffar, ty värr, öfverallt," sade *Don Quixote;* — och gossen började åter: "Se der, hvilken lång glänsande rad af Cavallerie rider ur staden, för att förfölja de bägge Christna makarna; hör huru trumpeter skalla, Dulcianer brumma och trummor skrälla. Jag fruktar oupphörligt att man skall hinna dem och återföra dem, bundna vid svansen af en häst, hvilket vore ett ohyggligt spectakel."

Då *Don Quixote* såg sådan mängd af Mohrer och hörde ett sådant larm, syntes det honom väl gjordt att komma flyktingarne till hjelp; han uppsteg derföre, och ropade med hög röst: "Jag skall aldrig i min lefnad samtycka att, i min närvaro, våld föröfvas på en så namnkunnig Riddare och djerf älskare som *Don Gayferos;* halt, ovärdiga skurkar! hvarken följen eller förföljen honom, utan hit att strida emot mig!" Under det han ännu talade, drog han svärdet, och var i ett språng invid theatern, der han med hastigt och ovanligt raseri började hugga in på de Mohriska dockorna, hvarvid några blefvo klufna, några halshuggna, några stympade till sina lemmar, några alldeles sönderstyckade, och under dessa grymma hugg gjorde han ett så häftigt, att om Mästar *Pedro* ej böjt sig undan och sammankrympt sig som ett nystan, hade detta hugg klufvit hans hufvud så lätt, som om det varit

gjordt

gjordt af sockerdeg. Mästar *Predro* ropade nu helt högt: Håll, håll! Herr *Don Quixote;* gif då akt; att hvad Ni der sönderhugger, förstör och mördar, icke äro några verkliga Mohrer, utan vaxdockor. Se Er före! jag arme syndare, Ni förstör ju mig och hela min egendom." Men oaktadt allt detta upphörde ej *Don Quixote* att utdela hugg och stötar åt alla sidor, så tätt som ett slagregn faller. Korrt sagdt: inom en fjerdedels timme låg hela spectaklet på golfvet, alla figurer och prydnader sönderhackade i stycken; Konung *Marsilio* var illa sårad, krona och hufvud klufna på Kejsar *Carolus Magnus*. Hela församlingen af åskådare var förskräckt: Apan flyktade upp på värdshustaket, Studenten var bestört, Pagen ängslig, och sjelfva *Sancho Panza* försatt i högsta oro; ty sedan ovädret var förbi, bedyrade han, det han aldrig sett sin Herre i ett så fruktansvärdt raseri.

Sedan nu hela Skådespelet var fullkomligt förstördt, stillade *Don Quixote* sig något, och sade: "Jag skulle önska, att i detta ögonblick hafva dem alla närvarande, som ej tro eller kunna förmås att tro, till hvilken stor nytta vandrande Riddare äro för verlden. Om jag nu icke varit här, skulle man hafva sett huru det gått med den tappre *Don Gayferos* och den sköna *Melisendra;* jag är öfvertygad derom, att om jag ej hindrat det, hade dessa hundar gripit dem bägge och tillfogat dem någon skymf. Således, lefve det vandrande Ridderskapet framför allt annat som lefver på jorden!" — "Må det lefva i Guds namn, sade härvid Mästar

Pedro

Pedro med en matt röst; men jag måste nu dö; ty jag är så olycklig, att jag kan säga med Konung *Rodrigo*: i går var jag Herre öfver Spanien, och i dag har jag ej en koja, som jag kan kalla min. Det är icke en half timme, ja knappt ett halft ögonblick, sedan jag var Herre öfver Kejsare och Konungar. Mina stall, kistor och säckar voro uppfyllda af en oräknelig mängd hästar och mångfalldiga prydnader; men nu är jag tröstlös och nedslagen, fattig och tiggarfärdig, och framför allt har jag mistat min Apa; ty i sanning lärer det kosta mig mången svettdroppe innan jag åter får henne i mitt våld; och allt detta härleder sig ifrån denne Herr Riddarens illa öfverlagda raseri, om hvilken man dock säger, att han bistår de faderlösa, afböjer oförrätter, och utöfvar åtskilliga andra barmhertighetsverk; men emot mig har hans ädelmodiga tänkesätt alldeles förvrängt sig, det himlen välsigne och vedergälle!"

"Korrt att säga: *Riddaren af den sorgliga skepnaden* har försatt mig och mina tillhörigheter i ett rätt sorgligt tillstånd." Genom detta Mästar *Pedros* tal blef *Sancho Panza* mycket bevekt, och sade till honom: "Gråt icke, Mästar *Pedro*, beklaga dig icke; ty du söndersliter dermed mitt hjerta. Du bör veta, att min Herre *Don Quixote* är en så Catholsk och samvetsgrann Christen, att om han finner det han tillfogat dig någon oförrätt, så betalar och ersätter han till öfverflöd allt hvad du förlorat." — "Om Herr *Don Quixote*, återtog Mästar *Pedro*, ville betala mig en del af hvad han förstört,

skul-

skulle jag vara nöjd; och Hans Nåd skulle dermed tillika lätta sitt samvete; emedan den aldrig kan blifva salig, som behåller en annans egendom emot ägarens villja, utan att gifva någon ersättning." — "Så är det, inföll *Don Quixote;* men hittills har jag ej vetat att jag haft något af Er egendom, Mästar *Pedro.*" — "Huru? frågade Mästar *Pedro;* än dessa fragmenter då, som ligga här på det hårda ofruktbara golfvet? Hvilken tillintetgjorde och förstörde dem, om icke Er väldiga arms oöfvervinnerliga styrka? och hvars voro dessa kroppar, om icke mina? och hvarmed uppehåller jag mitt lif, om icke genom dem?" — "Nu tror jag helt säkert, fortfor *Don Quixote*, hvad jag förut flera gånger trott, att de trollkarlar, som förfölja mig, icke göra annat, än att de först visa för mina ögon gestalterna sådana de äro, men straxt derefter förvandla och omväxla dem efter deras eget välbehag. Jag säger Er, rent och uppriktigt, J goda Herrar, som hören mig, att det syntes mig, som om allt hvad här förekom var efter bokstafven verkligt och sannt; att *Melisendra* var *Melisendra*, *Don Gayferos* den verkelige *Don Gayferos*, *Masilio* Konungen af samma namn, och *Carolus Magnus* den store Kejsaren, som hette så. Af denna orsak upplågade min vrede, och för att uppfylla min plikt såsom vandrande Riddare ville jag gynna och hjelpa de flyktande, i hvilken goda afsigt jag också gjorde hvad J sett mig göra. Om detta utfallit bakfram för mig, så är det icke min skuld utan dessa skurkars, som förfölja mig; men ehuru detta mitt svärd icke af

ond-

ondska, eller i elak mening, åstadkommit denna förstörelse, vill jag dock dömma mig sjelf att betala omkostnaden. Således torde Mästar *Pedro* efterse hvad han vill begära för sina skadade figurer, och jag erbjuder mig att genast betala honom allt i godt och gångbart Castilianskt mynt." Mästar *Pedro* bugade sig mycket djupt, och sade: "Jag väntade mig intet mindre af den tappre *Don Quixotes af La Mancha* ovanligt Christeliga tänkesätt, han som är alla nödlidande och förtryckta landstrykares verkeliga hjelpare och stöd; således torde Herr Värden härstädes samt den store *Sancho* blifva medlare och värderingsmän imellan Hans Nåd och mig, i afseende på det värde mina förderfvade figurer kunna hafva." Värden och *Sancho* förklarade att de ville åtaga sig detta; och genast upptog Mästar *Pedro* ifrån golfvet Konung *Marsilio* af Saragossa utan hufvud, sägande: "Man ser huru omöjligt det är att försätta denne Konung i sitt förra tillstånd, och således synes mig, med all aktning för ett bättre omdöme, att man, för hans afgång och dödliga frånfälle, bör gifva mig fyra och en half Realer." — "Vidare," sade *Don Quixote*. — "För denna remna, som går ofvanifrån och ända ned, fortfor Mästar *Pedro*, i det han tog i sina händer den klufna Kejsar *Carolus Magnus*, är väl ej för mycket att begära fem och en fjerdedels Realer." — "Det är icke eller litet," sade *Sancho*. — "Ej för mycket, inföll Värden, men vi skole medla och nedsätta priset till fem Realer." — "Gif honom dessa fem och fjerdedelen med, sade *Don Quixote*; ty en fjerde-

del

del mer eller mindre betyder ej mycket vid denna märkvärdiga olyckshändelse; men skynda nu, Mästar *Pedro*, ty det är tid att spisa aftonmåltid, och jag förspörjer nu vissa anfall af hunger." — "För denna figur, fortfor Mästar *Pedro*, som är utan näsa och blott har ett öga qvar, hvilken är den sköna *Melisendra*, begär jag, såsom mig synes billigt, två Realer och tolf Maravedis." — "Nå, det vore väl Satans eget gyckel, ropade nu *Don Quixote*, om icke *Melisendra* med sin gemål redan skulle befinna sig inom Frankrikes område; ty hästen, på hvilken de redo, syntes mig snarare flyga än springa, och således må man ej försöka att sälja åt mig en katt i stället för en hare, och här framvisa för mig en näslös *Melisendra*, under det den andra påtagligen redan ligger i Frankrike, och hvilar sina ben i famnen hos sin gemål. Måtte himlen låta en hvar njuta sitt i fred och ro, min kära Mästar *Pedro*, och låtom oss alla gå ärliga vägar, med ren och sann afsigt! Men fortfar nu." — Då Mästar *Pedro* såg att *Don Quixote* gjorde vänster om, för att återvända till sina förra griller, ville han ej gerna låta honom undankomma, och derföre sade han: "Detta lärer väl icke vara *Melisendra*, utan en af de Jungfrur som tjenade henne, och således vill jag vara nöjd och anse mig väl betald för henne med 60 Maravedis." På detta sätt bestämdes äfven priset för flera andra stympade figurer, hvilket de bägge värderingsmännen mildrade till bägge partiernas nöje, så att hela räkningen omsider utgjorde 40 och ¾ Realer, dem *Sancho* genast utbetalte;

hvar-

hvarefter Mästar *Pedro* bad om två Realer för sin möda att åter fånga Apan. — "Gif honom dem, *Sancho*, sade *Don Quixote*, icke för att fånga Apan, utan på det vi må komma ifrån hela detta Apespel; men 200 ville jag nu gifva den i belöning, som med säkerhet kunde säga mig, att Fru *Melisendra* och *Don Gayferos* redan befunno sig i Frankrike och ibland de sina." — "Ingen kunde säga det bättre än min Apa, inföll Mästar *Pedro*; men nu lärer väl icke Hin onde sjelf kunna taga fatt henne; dock inbillar jag mig, att hennes tillgifvenhet för min person, i förening med hungren, denna natt torde tvinga henne att uppsöka mig. Gud låter det nog dagas, och då få vi väl se."

Omsider slutades, på detta sätt, hela Spectakeltumultet; alla spisade i fred och muntert sällskap med hvarandra på *Don Quixotes* bekostnad, emedan han var utomordentligt frikostig. Innan det ännu dagades begaf han, som förde lansarne och hillebårdarne, sig på vägen, och sedan det blifvit dag kommo Studenten och Pagen för att taga afsked af *Don Quixote*, den förre för att återvända hem, och den sednare att fortsätta sin resa, till hvars fortgång *Don Quixote* gaf honom tolf Realer. Mästar *Pedro* ville icke vidare komma i färd med *Don Quixote*, den han ganska väl kände; hvarföre han, innan solen gick upp, sammansökte lemningarne af sitt theater-kram, jemte sin Apa, packade in och afreste, för att fortsätta sina äfventyr. Värden, som ej kände *Don Quixote*, var lika så förundrad öfver hans galenskap som hans frikostighet. Omsider betalade *Sancho* honom

äfven

äfven mycket väl, på sin Herres befallning, och ungefär klockan åtta på morgonen togo de afsked, lemnade värdshuset samt fortsatte sin väg, på hvilken vi nu villje låta dem framtåga; emedan vi behöfve tid att omtala andra saker, som äro nödvändiga till upplysning vid denna rycktbara historia.

XXVII CAP.

Hvaruti berättas, hvilken Mästar PEDRO *med sin Apa var; jemte de elaka följderna för* DON QUIXOTE *af äfventyret med åsnaskriandet, hvilket ej slutades såsom han ville och i början tänkte.*

Cid *Hamet*, denna stora historias författare, börjar detta Capitel med följande ord: Jag svär såsom en Catholsk Christen; hvarvid öfversättaren tillägger, att *Cid Hamets* ed, såsom Catholsk Christen, ehuru han utan tvifvel var en Mohr, icke betyder annat, än att likasom en Catholsk Christen då han svär, endast bör svärja på sanningen och framställa densamma i allt hvad han berättar, så besvärjer och försäkrar han sanningen af allt hvad han ärnar skrifva om *Don Quixote*, men i synnerhet hvilken Mästar *Pedro*, med sin spående Apa, var, hvilken sednare med sina spådomar väckt förundran i alla de byar hennes Herre besökt. Han säger således, att den, som läst andra delen af denna histora, utan tvifvel lärer påminna

sig

sig den *Gines de Pasamonte*, hvilken, jemte flera andra galérslafvar, *Don Quixote* försatte uti frihet i svarta bergen: en välgerning, som sedermera illa erkändes och ähnu värre belönades af dessa elaka i ondskan förhärdade menniskor. Denne *Gines de Pasamonte*, hvilken *Don Quixote* kallade *Ginesillo de Parapilla*, var densamme, som bortstal *Sancho Panzas* åsna, hvilket, då det genom Boktryckarens förseelse ej omständeligt blifvit infördt i andra delen, nämligen när och på hvad sätt stölden föröfvades, har bragt mången på den tanken, att skulden härtill vore hos författaren och hans korrta minne, då den likväl blott finnes hos Boktryckaren. Korrt att säga: *Gines* stal åsnan, under det *Sancho* satt och sof på densamma, hvarvid han nyttjade samma knep och sätt som *Brunelo* med *Sacripante*, då denne belägrade Albraca, nämligen att han tog hästen alldeles undan hans ben. *Sancho* återfick sedermera sin åsna, såsom redan är berättadt. Denne *Gines*, rädd att blifva gripen af Rättvisans tjenare, hvilka sökte honom för att vederbörligen bestraffa hans otaliga skälmstycken och förbrytelser, hvilka voro så mångfaldiga, att han sjelf skrifvit en vidlöftig bok derom, fattade det beslut att vistas i Konungariket Arragon, och att betäcka sitt vänstra öga med ett plåster, hvarefter han gjorde sig till en Marionett-spelare; ty denna konst, äfvensom Taskspeleri, förstod han fullkomligt. Sedermera hände, att han af några från fångenskap i Barbariet befriade Christna köpte Apan, den han lärde att, vid ett visst tecken, springa upp på

sin skuldra och hviska honom i örat, eller gyckla så som gjorde hon det. Sedan detta var gjordt, plägade han, innan han ingick i en by med sin Apa och sin Docktheater, uti en nästgränsande by noga underrätta sig om alla de händelser, som tilldragit sig i den by dit han egenteligen ärnade sig, samt hvilka personer haft del i sådana händelser. Detta allt behöll han i godt minne; och det första han sedan gjorde, var att visa sin Marionetttheater, hvarvid han framställde än den ena, än den andra historien; men alla voro lustiga, angenäma och förut kända. Sedan Skådespelet var slut, visade han sin Apas skicklighet och sade folket att hon kunde omtala det förflutna och det närvarande, men att hon ej hade förmåga att spå om tillkommande ting. För svaret på hvarje fråga begärde han två Realer, men emot många var han också mera billig, i mån af de frågandes omständigheter. Någon gång kom han i sådana hus, der han förut kände hvad som tilldragit sig med folket, men hvarest man ej frågade honom något, för att slippa betala; han gjorde då tecknet åt sin Apa, och berättade sedan att hon sagt honom det eller det, hvilket allt var ren sanning. Härigenom förvärfvade han sig ett utomordentligt förtroende och alla sprungo efter honom. Emedan han var mycket slug, svarade han understundom så, att svaren kunnat passa till alla frågor; och då ingen närmare undersökte detta, af orsak att allt syntes komma ifrån hans spående Apa, så gäckade han alla, och fyllde sin börs. Så snart han inträdde på värds-

huset,

huset, igenkände han genast *Don Quixote* och *Sancho*, hvarigenom det blef lätt för honom att sätta dessa bägge och alla öfriga närvarande i förundran; men detta allt hade dock blifvit honom dyrt om *Don Quixote* råkat hugga litet lägre, då han slog hufvudet af Konung *Marsilio* och förstörde hela hans cavallerie, såsom vi redan berättat i föregående Capitlet. Detta är nu hvad jag hade att säga om Mästar *Pedro* och hans Apa.

Jag återkommer nu till *Don Quixote af La Mancha*, och säger, att sedan han lemnat värdshuset, beslöt han att först besöka floden Ebros stränder, jemte omliggande nejder, innan han begaf sig till Saragossa, emedan han hade tid nog att använda innan tornéringsdagen inträffade. I denna afsigt fortsatte han samma väg, på hvilken han framtågade tvenne dagar utan att något hände honom som förtjenar beskrifvas; men på tredje dagen, då han red uppåt en liten höjd, hörde han ett förfärligt buller af trummor, trumpeter och skott, som lossades. I början förmodade han att ett Regemente Soldater marscherade der förbi, och för att se dem sporrade han *Rozinante* och red uppföre höjden, och, då han kom dit upp, såg han tätt nedanföre, enligt hans räkning, mera än 200 personer, väpnade med åtskilliga vapen, såsom lansar, bågar, hillebårdar, korssgevär och pikar; några hade äfven mousqueter, och mångfalldiga sköldar. Nu red han utföre höjden och närmade sig till skaran, så att han tydligt kunde se deras fanor, urskillja färgorna och märka de sinnebilder och tecken, som funnos

på dem, hvarvid han i synnerhet fästade sig vid en fana af hvit atlask, på hvilken stod målad med lifliga färger en liten åsna med upplyftadt hufvud, öppen mun och utsträckt tunga, i en ställning som skulle den skria; rundt omkring stodo med stora bokstäfver dessa tvenne rader:

Ej skogens tystnad fåfängt stördes,
Då åsnaskri af Fogdar hördes.

Af dessa tecken fann *Don Quixote*, att denna folkskara var ifrån åsnaskriarnas by, hvilket han äfven sade åt *Sancho*, under det han berättade för honom hvad inscription fanan hade. Tillika omtalade han, att den, som först meddelat honom underrättelse om denna händelse, hade irrat sig deruti, att det varit tvenne Domare som skriat; ty, enligt verserna på fanan, hade det blott varit tvenne Byfogdar. *Sancho Panza* svarade häruppå: "Nådige Herre! härvid kan jag ej svara annat, än att de tvenne Domare, som då skriat, sedermera kunnat blifva fogdar i byn och dervid nyttja bägge dessa titlar, så mycket heldre, som det ej verkar något på historiens sannfärdighet, om skriarne varit Byfogdar eller Domare, utan är det allt nog att de skriat; ty detta skriande kan likaså väl passa en Byfogde som en Domare. Omsider funno de nu af allt detta, att det uppretade folket i byn tågat ut för att strida emot en annan bys innevånare, som mest gäckat dem och således felat emot grannsämjans plikter. *Don Quixote* hade redan närmat sig till dem, till icke ringa förargelse för *Sancho*, som aldrig tyckte om att befinna sig i sådana

om-

omständigheter. Hela skaran emottog honom midt ibland sig, emedan de trodde honom vara en af deras partie. *Don Quixote* öppnade sitt hjelmvisir, och med en ädel värdighet red han ända fram till åsnafanan, hvarest rundt omkring honom samlades de förnämsta af denna krigshär, för att se honom, under det alla föllo i den vanliga förundran *Don Quixotes* åsyn uppväckte hos en hvar, som första gången såg honom. *Don Quixote*, som märkte huru uppmärksamt de betraktade honom, ville, innan ännu någon talat eller frågat, draga fördel af denna tystnad derigenom, att han bröt sin egen, och sade med hög röst:

"Gode Herrar! jag anhåller hos Er på det vänligaste sätt jag förmår, att icke afbryta ett tal, som jag ärnar hålla, förrän J finnen det vara obehagligt och ledsamt; ty om så är, vill jag vid minsta tecken J gören sätta ett sigill för min mun och ett betsel på min tunga." Alla sade nu, att han kunde tala hvad han behagade, och att de med nöje ville höra på honom.

Efter denna tillåtelse fortfor *Don Quixote* sålunda: "Jag, mina Herrar, är en vandrande Riddare, hvars handtering är vapnens bruk, och hvars plikt det är att bistå alla nödlidande och understödja de förtryckta. För några dar sedan blef jag underrättad om Ert missöde, och om orsaken som förmått Er att vid hvarje steg gripa till vapen för att hämnas på Edra fiender. Flera gånger har jag med allt mitt förstånd tagit Er sak uti öfvervägande, och, enligt Lagarne om Envig, funnit att J faren

vilse,

vilse, då J ansen Er förolämpade; ty ingen ensam person kan skymfa ett helt bylag, så vida densamme ej beskyller Er för förräderi, af orsak att han ej vet hvilken egenteligen begått förräderiet, så att han kan vända anklagelsen emot den. Vi hafve ett exempel häruppå uti *Don Diego Ordonnez de Lara*, som anklagade hela byn Zamorano, emedan han ej visste att *Vellido Dolfos* ensam begått hela förräderiet att mörda sin Konung; af denna orsak anklagade han dem alla, hvarvid hämnden och ansvaret drabbade alla, ehuru *Don Diego* häruti gick något för långt och öfverskred för mycket anklagelsens gränsor; ty han borde ej hafva gjort beskyllningar emot de döda, äfvenså litet emot vatten, bröd, de som ännu voro ofödda, jemte andra småsaker som dervid uppräknas; men då vreden får öfverhand har tungan ej mera någon beherrskare, eller något betsel, som håller henne tillbaka. Då det imedlertid så förhåller sig, att en ensam person ej kan skymfa ett Konungarike, en Provins, Stad, Republik, eller ett helt folk, så följer deraf tydligt, att man ej bör företaga sig att draga ut för att hämnas en sådan skymf, emedan den icke finnes; ty det vore väl en galenskap, om invånarne i Reloxa voro färdiga att slåss vid hvarje steg, för det gatpojkar och oförståndigt folk, i afseende på deras handteringar, kallade dem Kettilflickare, Såpsjudare, och dylikt mera. Säkert vore det dåraktigt, om så många stora byar skulle sammansätta sig och uttåga, för att med svärd i hand afgöra hvarje obetydlig tvist. Nej, nej, Gud

til-

tillåter ej sådant, utan har uttryckeligen förbjudit det. Vise män, äfvensom väl inrättade Stater, böra endast af fyra orsaker gripa till vapen, draga svärdet, och tillika blottställa sina personer, lif och egendom. Den första är: att försvara Catholska Läran; den andra: att försvara sitt lif, som tillåtes både enligt Gudomlig och verldslig lag; den tredje: att försvara sin ära, sin famille och sin egendom; den fjerde: i sin Konungs tjenst, uti ett rättmätigt krig; och, om man så behagar, kan äfven den femte tilläggas (hvilken kan räknas för den andra), nämligen: sitt fosterlands försvar. Till dessa fem hufvudorsaker kunna äfven bifogas några andra, som äro rättvisa och enliga med förnuftet, och som ålägga oss den plikten att gripa till vapen; men att beväpna sig för småsakers skull, och för sådant som snarare är en löjlighet, ett skämt, än en skymf, det är oförståndigt, så mycket mera, som den föresatsen att utkräfva en orättvis hämnd (och egenteligen är ingen sjelftagen hämnd rättvis) strider rakt emot de heliga troslagar, till hvilka vi bekänna oss, och hvaruti anbefalles oss att göra väl emot våra fiender och älska dem som hata oss: ett bud, som, ehuru det synes mycket svårt att uppfylla, dock i sjelfva verket endast är svårt för dem, som mindre hålla sig till Gud än till verlden, och mera till köttet än till andan; ty vår Frälsare, Gud och sannfärdig menniska, som aldrig talade osanning och aldrig kunde göra det, emedan han är vår Lagstiftare, säger att hans ok är ljuft och hans börda lätt, och således kunde han icke bjuda

och

och befalla något, som var omöjligt att uppfylla. Således, mina värdaste Herrar, ären J, både efter Gudomliga och menskliga lagar, förpliktade att hålla Er fredligt."

"Hin onde skall få taga mig, sade *Sancho* för sig sjelf, om icke min Herre är en Tholog; och är han det icke, så liknar han dock en sådan så noga, som ett ägg det andra." — *Don Quixote* hämtade andan litet, och då han såg att alla iakttogo tystnad, ärnade han fortfara med sitt tal, och hade äfven gjort det, om icke *Sanchos* skarpsinnighet kommit imellan; ty då han märkte att hans Herre tystnade, trädde han fram att taga ordet i hans ställe, och sade: "Min Herre *Don Quixote af La Mancha*, som en tid kallade sig *Riddaren af den sorgliga skepnaden*, men nu nämner sig *Lejon-Riddaren*, är en mycket klok ädling, hvilken förstår Latin och Romancer som en Baccalaureus, och, i allt hvad han gör och råder, handlar han som en tapper soldat. Äfven känner han på sina fem fingrar alla Lagar och Förordningar om hvad man kallar envigesstrid; och således har man intet vidare att göra, än att rätta sig efter hvad han säger, och jag vill ansvara derföre, att J då ej handlen orätt; helst då, såsom redan blifvit sagdt, det är en dårskap att förarga sig deröfver att man hör någon skria; ty jag påminner mig, att jag, då jag var pojke, skriade som en åsna så ofta det föll mig in, utan att jag hade någon förtret deraf, och det gjorde jag med så mycket behag, samt så naturligt, att då jag skriade så skriade äfven alla åsnor i hela byn; men

der-

derföre upphörde jag dock icke att vara mina föräldrars son, och de hörde till de mest ansedda; ja, jag ådrog mig genom denna min skicklighet till och med afund af fyra spetsfundiga personer inom byn; men det bekymrade mig icke. På det J nu må röna, att jag talar sannt, så vänten litet och hören på mig; ty det förhåller sig med denna vetenskap såsom med simmkonsten, att, då man en gång kan den, glömmer man den aldrig." Härvid satte han fingrarne i sina näsborrar, och började skria så gräseligt, att alla omkringliggande dalar genljudade deraf; men en af dem, som stodo honom närmast, trodde att han gjorde detta för att skymfa dem, hvarföre han upplyftade en dugtig påk, som han hade i handen, och gaf *Sancho* dermed ett sådant rapp, att han genast störtade till marken. *Don Quixote*, som såg *Sancho* så illa behandlad, angrep den, som gifvit slaget, med sin lans, men nu rusade så många derimellan, att det var omöjligt för honom att hämnas detta; i stället förmärkte Riddaren ett stenrägn nalkas, samt hundrade pilar och likaså många skjutgevär rigtas emot sig, hvarföre han vände om *Rozinante*, och red, så fort kreaturet förmådde springa, ifrån hela skaran, under det han af allt hjerta anbefallte sig i himlens vård, och att han måtte frälsas ur denna fara, emedan han vid hvarje steg fruktade, att en kula skulle gå in genom ryggen på honom och ut genom bröstet, hvarföre han hvartenda ögonblick häftigt drog andan, för att utröna om den ännu fattades honom eller icke; men bondhopen åtnöjde sig

med

med att se honom fly, och ingen skjöt efter honom. Derefter lade de *Sancho*, som ännu knappt återhämtat sig, på åsnan, och låto honom rida efter sin Herre, ehuru han ännu ej hade nog sansning att styra kreaturet; men åsnan trafvade af sig sjelf i spåren efter *Rozinante*, emedan den intet ögonblick kunde vara utan hans sällskap. Sedan *Don Quixote* aflägsnat sig ett godt stycke, vände han hufvudet tillbaka, och såg att *Sancho* kom efter honom, hvarföre han höll stilla och väntade på honom, emedan han ej märkte någon förföljare. Bondskaran qvarstannade på stället hela natten, och emedan deras ovänner icke utryckt till strid, återvände de glada och lustiga till sin by; och om de kännt de fordna Grekernas plägsed, hade de säkert på detta ställe uppsatt en Trophée.

XXVIII CAP.

Innehåller saker, hvilka, såsom Benengeli *säger, den får veta som läser dem, så vida de läsas med uppmärksamhet.*

När den tappre flyr, så är ett förräderi upptäckt, och det tillhör kloka hjeltar att spara sig för ett bättre tillfälle. Denna sanning bekräftades af *Don Quixote*, hvilken, sedan han gifvit luft åt pöbelns raseri och denna ovärdiga hopens elaka afsigter, begaf sig på flyckten, och, utan att bry sig om *Sancho*, eller den

fara,

fara, i hvilken han lemnade honom, aflägsnade sig så långt honom nödigt syntes, för att vara i säkerhet. *Sancho*, liggande framstupa tvärt öfver sin åsna, följde honom, såsom redan är sagdt. Omsider uppnådde han sin Herre, och, sedan han återfått sansningen, släppte han sig sjelf ned på marken för *Rozinantes* fötter, alldeles kraftlös och sönderpryglad. *Don Quixote* steg af, för att undersöka hans sår; men då han fann honom hel ifrån topp till tå, sade han, tämmeligen förtörnad: "Uti en olycklig stund företog du ditt skriande, *Sancho;* hvarest har du funnit det godt, att tala om rep i hängd mans hus? Hvarmed skulle väl tackten slås till din åsnaskriare-musik, om icke med en dugtig påk? Dessutom, *Sancho*, kan du tacka Gud, för det de välsignat dig med en påk och icke i stället gjort korssteck-net på dig med en sabel." — "Jag kan nu ingen ting svara, yttrade sig *Sancho;* ty det förekommer mig, som om jag talade med ryggen. Låtom oss sitta upp och begifva oss härifrån, och hädanefter ärnar jag begrafva mitt åsnaskriande i en evig tystnad. Dock kan jag ej underlåta att säga, det vandrande Riddare taga flyckten, och qvarlemna sina trogna Vapendragare sönderkrossade som gryn eller mörbultade som stockfisk i fiendens våld." — "Den flyr icke, som drager sig tillbaka, svarade *Don Quixote;* ty du bör veta, *Sancho*, att tapperhet, som ej stöder sig på försigtighetens grundval, kallas oförvägenhet, och den oförvägnes bedrifter böra mera tillräknas en god lycka än hans eget mod; således bekänner jag,

att

att jag dragit mig tillbaka, men ej flytt, och deruti har jag följt många tappras fotspår, hvilka sparat sig för bättre tillfällen, hvaruppå historien visar oräkneliga exempel; men då dessa hvarken tjena till någon nytta för dig, eller till något nöje för mig, ärnar jag nu icke anföra dem."

Imedlertid hade *Sancho*, med *Don Quixotes* tillhjelp, åter kommit i sadeln, hvarefter Riddaren sjelf besteg *Rozinante*, och fot för fot kommo de omsider till en skogspark, den de hade en fjerdedels mil framför sig. *Sancho* lät då och då höra några djupa suckar och smärtfulla klagoljud; och när *Don Quixote* frågade honom om orsaken till hans känsloömma yttranden, svarade han, det han ända ifrån medjan och upp till hjessan kände en sådan smärta, att den nästan beröfvade honom sansningen. — "Orsaken till denna smärta, sade *Don Quixote*, lärer vara den, att emedan påken, hvarmed du blef slagen, var både tjock och lång, så räckte den öfver hela din rygg, och vidrörde alla de delar hvarest du nu känner plåga, och hade han räckt ännu längre, så gjorde det ännu mera ondt." — "Vid Gud, svarade *Sancho*, har icke Hans Nåd nu dragit mig ur ett stort tvifvelsmål och förklarat allt med tydliga uttryck. Jo, min själ! var då orsaken till min smärta så fördold, att man behöfde säga mig huruledes det borde göra ondt öfverallt hvarest påken träffade mig? Om det gjorde ondt i min stortå, då kunde det löna mödan att gissa hvarifrån smärtan kom; men det är ingen konst att säga, det jag är öm-

skin-

skinnad der, hvarest jag fått stryk. Men att säga sanningen, nådige Herre, så bekymrar Er andras olycka föga, och hvarje dag upptäcker jag mer och mer, huru litet jag har att hoppas af mitt sällskap med Hans Nåd; ty om Herrn denna gång tillåtit mig få prygel, så torde Herrn väl en annan gång, ja kanske hundrade gånger, tillåta att jag åter skjutsas upp och ned i luften, jemte flera andra Satans upptåg; och om jag nu fått släppa till ryggen, lärer jag en annan gång få släppa till ögonen. Mycket bättre gjorde jag (men jag är ett dumhufvud, som aldrig gör något godt i min lefnadstid), mycket bättre gjorde jag, säger jag ännu en gång, att jag begaf mig hem till mitt hus, min hustru och mina barn, för att föda och uppfostra dem med det himlen behagat gifva mig, och icke mera släpade mig efter Hans Nåd på obanade vägar och stigar, för att erhålla usel dryck och ännu sämre mat. Sedan, då jag skall sofva, så heter det: Se der, Broder Vapendragare, har du sju fot jord, och behöfver du mera, så tag sju fot till; det står i din makt att efter behag tillaga din bädd och att sträcka ut dig så mycket du behagar. Jag önskade se den uppbränd och förvandlad till stoft och aska, som först uppfann det vandrande Ridderskapet; eller åtmindstone den, som först tog Vapendragaretjenst hos sådana dumhufvuden, som alla fordna vandrande Riddare utan tvifvel varit. Om närvarande tiders vandrande Riddare säger jag intet; ty emedan Hans Nåd är en af dem, så har jag all aktning för dem, helst emedan jag vet att nådig Herrn, i allt

hvad

hvad han tänker och säger, visar sig känna något mera än Hin onde sjelf." — "Nu ville jag hålla ett ansenligt vad med dig, *Sancho*, sade *Don Quixote*, att då du således får prata, utan att någon hindrar det, så svider ej mera någon fläck på hela din kropp. Tala derföre, min son, och säg allt hvad som kommer dig i tanken och för munnen; ty blott din sveda derigenom lindras, så vill jag hålla till godo all den ledsnad dina dumheter måste förorsaka mig. Längtar du deremot alltför mycket att återvända hem till hustru och barn, så bevare mig himlen ifrån att deruti hindra dig. Du har ju mina penningar; räkna efter huru länge vi på denna tredje vandringen varit borta, samt huru mycket du tror dig kunna förtjena under loppet af hvarje månad, och gör dig sjelf betald." — "Då jag, svarade *Sancho*, tjenade hos *Thomas Carrasco*, fadren till Baccalaureus *Simson Carrasco*, den Herrn väl känner, förtjenade jag två Dukater hvarje månad, utom min kost. Jag vet ej hvad jag kan förtjena hos nådig Herrn; men det vet jag, att den, som tjenar en vandrande Riddare, har vida mera besvär än den, som tjenar hos en bonde; ty om man i denna sistnämnda tjenst måste arbeta mycket om dagen, har man, ehuru ondt man sliter, om aftonen åtminstone varm mat och får sofva i en säng, hvilket sednare ej händt mig sedan jag kom i Hans Nåds tjenst, utom den korrta tid vi voro i *Don Diego de Mirandas* hus. Dernäst hade jag det nöjet att taga litet skumm ur *Camachos* grytor, samt att äta, dricka och sofva ordentligt uti *Basilios* hus;

men

men all den öfriga tiden har jag sofvit på hårda marken under öppen himmel, underkastad allt hvad man kallar luftens omildhet; hvarjemte jag uppehållit mitt lif med flinthårda ostbitar och brödknallar, samt släckt törsten i de bäckar och källor vi funnit uti de ödemarker vi genomtågat." — "Jag tillstår, återtog *Don Quixote*, att allt hvad du sagt, *Sancho*, är sannt; men huru mycket synes dig, att jag bör gifva dig mera än *Thomas Carrasco* gifvit dig?" — "Mig synes, fortfor *Sancho*, att om nådig Herrn gifver mig två Realer mera för hvarje månad, så anser jag mig väl betald. Detta vill nu säga lönen för mitt arbete och min möda; men på det jag också måtte få någon ersättning för det löfte Hans Nåd gifvit mig om ett Ståthållareskap öfver en Ö, så vore väl billigt att Herrn tillade sex Realer, då allt tillhopa utgjorde trettio i månaden." — "Det är bra, sade *Don Quixote;* nu kan du, enligt den lön du sjelf bestämt, räkna tillhopa hvad jag är dig skyldig; ty 25 dagar äro förflutna sedan vi reste hemifrån, och derföre må du, som sagdt är, göra dig sjelf betald." — "Nej, min själ! ropade *Sancho*, nu irrar Hans Nåd sig uti sin räkning; ty hvad löftet om ön beträffar, så måste det räknas ifrån den dag nådig Herrn först gaf mig detsamma och ända till närvarande stund." — "Huru lång tid har då förflutit sedan du fick detta löfte, *Sancho?*" frågade *Don Quixote*. — "Om jag ej minnes alltför oriktigt, svarade *Sancho*, måste det väl vara 20 år, några dagar mera eller mindre." — *Don Quixote* slog sig nu häftigt för pannan,

och

och började sedan skratta af alla krafter, hvarefter han sade: "Sedan jag uppehöll mig i Sierra Morena, och i allmänhet under hela vår vandring, äro knappt två månader förflutna, och du, *Sancho*, påstår, att det är 20 år sedan jag gaf dig löfte om en Ö? Men nu säger jag, att jag finner, det du gerna vill att alla de penningar, du har i förvar åt mig, skola åtgå till din aflöning; och om så är, att du verkeligen eftersträfvar det, så skänker jag dig dem nu, och måtte de bekomma dig väl; ty jag tror mig vinna på bytet, då jag dervid slipper ifrån en så elak Vapendragare, och jag skall fägna mig deröfver, om jag också blifver så fattig, att jag ej har ett öre qvar. Men säg mig nu, du förvrängare af alla det vandrande Ridderskapets Vapendragare-stadgar, hvarest har du någonsin sett eller läst, att en vandrande Riddares Vapendragare uppgjort beting med sin Herre, huru mycket han borde hafva i aflöning för hvarje månad han tjenat honom? Begif dig ut, du röfvare, skälm och odjur (ty allt detta synes du vara), begif dig ut, säger jag, på deras historiers vidsträckta haf, och om du finner att någon Vapendragare sagt, eller blott tänkt hvad du nu sagt, så ger jag dig lof att slå mig för pannan, ja till och med att fyra gånger spotta mig midt i ansigtet. Kasta om betslet eller grimskaftet på din grå åsna och rid hem; ty ifrån denna stund skall du icke följa mig ett steg längre. Ack, hvilket illa användt bröd! hvilket illa bortslösadt löfte! Du karl, som mera liknar ett kreatur än en menniska. Nu, då jag tänkte sätta dig i

ett

ett sådant stånd, att man, din hustru till trotts, skulle kalla dig nådige Herre, tager du afsked? Du går din väg, just då jag fattat det orubbeliga beslut, att göra dig till Herrskare öfver den bästa Ö i verlden? Men jag upprepar sluteligen, hvad du sjelf ofta sagt: man bör icke kasta perlor m. m. Du är en åsna, och det förblifver du, så länge din lifstid varar; ty jag är öfvertygad, att du förr når din lefnads slut, än du kommer till kännedom deraf, att du är ett kreatur." — *Sancho* kastade då och då en blick på *Don Quixote*, under det denne sade honom alla dessa skymford, och deraf upprördes han så häftigt, att tårar framträngde i hans ögon; hvarefter han, med en klagande och matt röst, yttrade sig: "Nådige Herre! jag tillstår det jag, för att vara en åsna, blott saknar svans, och om Herrn vill påsätta mig den, skall jag anse det väl gjordt, samt sedan alla dagar, under hela min öfriga lifstid, tjena Er såsom åsna. Förlåt mig, nådige Herre, och ursäkta min ungdom: kom ihog, att jag vet alltför litet, och om jag pratar mycket, är det mera af enfald än elakhet; men den som felat och bättrar sig, finner nåd hos himlen sjelf." — "Jag skulle förundra mig, *Sancho*, sade *Don Quixote*, om du icke inblandat en enda phrase i ditt tal. Nå väl då, jag förlåter dig, blott du bättrar dig och framdeles ej visar dig så egennyttig, utan i stället utvidgar ditt hjerta, samt lifvar och uppmuntrar dig med förhoppningen om mina löftens uppfyllande, hvilka, om de draga ut på tiden, dock ej visa någon omöjlighet." — *Sancho*

svarade, att han ville göra det, så vidt hans svaghetstillstånd förunnade honom krafter. Imedlertid anlände de till skogsparken, hvarest *Don Quixote* nedsatte sig vid foten af en alm och *Sancho* under ett bokträd. *Sancho* tillbragte en mycket sorglig natt, emedan smärtan efter prygel kännes starkare i den kalla nattluften. *Don Quixote* fördref natten under sina vanliga betraktelser; men imedlertid tillslöt sömnen omsider bägges ögon; och vid dagens gryning fortsatte de sin kosa, för att söka den rycktbara floden Ebros stränder, hvarest hände dem det, som skall berättas i följande Capitel.

XXIX CAP.

Om det rycktbara äfventyret med den förtrollade båten.

För att fortsätta berättelsen får man omtala, att *Don Quixote* och *Sancho*, tvenne dagar efter sedan de lemnat skogsparken, kommo till floden Ebro, hvars åsyn mycket förnöjde *Don Quixote;* ty han såg och betraktade dess angenäma strand, dess vattens klarhet, dess stilla lopp och öfverflödet af dess flytande kristall, hvilken angenäma syn förnyade tusende kärliga tankar i hans minne, hvarest i synnerhet återkom allt hvad han sett i Montesinos håla; emedan, i trotts af hvad Mästar *Pedros* Apa sagt honom, att en del af dessa saker var sanning och en del osanning, han dock mera höll

sig

sig till det förra än det sednare, tvärtemot hvad *Sancho* gjorde, som ansåg alltsammans för osanning. Under det Riddaren sålunda grubblade, visade sig för hans blickar en liten båt, utan åror och annat tillbehör, och hvilken låg på floden fästad vid en trädstamm, som stod vid stranden. *Don Quixote* såg sig omkring på alla sidor, och då han ej upptäckte någon menniska, steg han hastigt af *Rozinante*, befallte *Sancho* äfven stiga af sin åsna och att sedan väl fastbinda bägge kreaturen vid något träd. *Sancho* frågade om orsaken till detta hastiga afstigande och fastbindande? *Don Quixote* svarade: "Du bör veta, *Sancho*, att denna båt, som ligger der, icke kan hafva någon annan betydelse, än att den kallar och bjuder mig stiga om bord, för att derigenom bistå någon Riddare eller annan förnäm person, som är betryckt och i stor nöd; ty enligt innehållet af alla böcker om Ridderliga äfventyr och Trollkarlar, hvilka deruti förekomma såsom verkande personer, kan en Riddare, som befinner sig i någon fara, icke annorlunda frälsas derutur, än genom en annan Riddares tappra arm, ehuru de bägge kunna vara på tretusende eller ännu flera mils afstånd ifrån hvarandra, och dervid föra de den Riddaren, som skall hjelpa, antingen i ett moln eller ock tillsända de honom en båt, i hvilken han skall stiga, och inom mindre tid än man blinkar med ögonen, anländer han då antingen genom luften eller på hafvet, till stället hvarest hans hjelp är af nöden. På detta sätt, min kära *Sancho*, befinner sig denna båt här af den or-

sak jag nämnt, hvilket är lika säkert som att det nu är ljusa dagen; men innan den går bort, så sammanbind du *Rozinante* och åsnan, hvarefter vi villje lemna oss i Guds hand, emedan jag ej underlåter att stiga om bord, änskönt äfven alla Barfotamunkar med sina böner sökte afhålla mig derifrån." — "Efter så är, sade *Sancho*, och Hans Nåd vid hvarje steg nödvändigt vill inveckla sig i sådant, som jag ej gerna vill kalla galenskaper, så återstår för mig blott att lyda och hänga hufvudet, enligt ordspråket: den som tagit Hin onde i båten, måste föra honom i land. Men med allt detta, och för att skaffa en börda ifrån mitt samvete, vill jag underrätta nådig Herrn, att denna båt alldeles icke synes mig vara förtrollad, utan måste tillhöra några fiskare här vid floden, emedan i densamma finnas de mest kosteliga fiskar i verlden."

Detta yttrade *Sancho*, under det han fastband kreaturen, hvilka han med innerlig bedröfvelse öfverlemnade åt Trollkarlarnas beskydd och försvar. *Don Quixote* sade honom, att han ej behöfde bekymra sig i afseende på kreaturens underhåll, emedan den, som förde deras ägare bort på en så vidsträckt resa in longinquas regiones, nog ärnade draga försorg om dem. — "Detta *Logicas* förstår jag alldeles icke, svarade *Sancho*, och har aldrig förr i min lefnad hört ett sådant ord." — "*Longinquæ regiones*, återtog *Don Quixote*, vill säga långt aflägsna trakter, och det är ej underligt att du icke förstår det; ty du är icke förbunden att kunna Latin, det många inbilla sig att förstå,

ehuru

ehuru de äro alldeles okunniga deruti." — "Nå väl, kreaturen äro bundna, sade *Sancho*, och hvad hafve vi nu att göra?" — "Hvad? ropade *Don Quixote;* endast smida emedan järnet är varmt; det vill säga: vi stiga om bord och afskära repet hvarmed båten är fastbunden." Genast sprang Riddaren deruti, *Sancho* afskar repet, och båten flöt sagta ut ifrån land; men knappt såg *Sancho* sig vara ett par steg ifrån stranden, förrän han började darra och fruktade sin undergång. Likväl plågade honom intet så mycket, som att höra sin åsna skria och att se *Rozinante* arbeta för att komma lös; hvarföre han sade till sin Herre: "Åsnan skriar af bedröfvelse öfver vår frånvaro, och *Rozinante* bjuder till att försätta sig i frihet, för att följa oss i floden. Ack, käraste vänner! blifven nu stilla; ty den dårskap, som nu åtskiljer oss ifrån hvarandra, skall snart upplysas och vi återkomma till Er." Vid dessa orden började han bittert gråta, då *Don Quixote*, förtretad och vred, sade till honom: "Hvad fruktar du, ditt fega nöt? Hvaröfver gråter du, harhjertade stympare? Hvilken förföljer dig, hvilken anfaller dig, du som ej har mera mod än en råtta? eller hvad fattas dig, då du, midt i öfverflödets sköte, är oförnöjd? Går du till äfventyrs barfotad öfver de Riphaeiska bergen, eller sitter du icke som en Erke-Hertig i en båt, för att gungas i säkert lopp uppå denna angenäma flod, hvarifrån vi inom korrt skole komma ut på det vidsträckta hafvet. Dock, vi måste redan hafva kommit dit, och tillryggalagt åtmindstone 7 à 800 mil; men om jag

här

här hade ett Astrolabium, för att taga polhöjden, så skulle jag noga säga dig huru långt vi rest. Annars måste jag föga förstå mig uppå saken, om vi icke redan passerat eller också snart skole passera Linea Æquinoctialis." — "Men när vi nu kommit till Linnanoctialis, eller den ort Herrn menar, frågade *Sancho*, huru långt hafve vi då rest?" — "Mycket långt, svarade *Don Quixote;* ty af de 360 grader jordens och hafvets Globus innehåller, enligt *Ptolomæi* calcul, som var den störste Cosmograph man känner, hafve vi rest hälften sedan vi kommit till den Linea jag omtalat." — "Likväl tror jag, sade *Sancho*, att både Herr Polymeus Kalfkyl och Herr Korssmograf äro ett par ljugare; ty det går väl icke eller så fort att resa genom halfva verlden." *Don Quixote* skrattade öfver denna *Sanchos* anmärkning, och tillade: "Du bör veta, *Sancho*, att Spaniorer och andra, som stiga om bord i Cadiz för att segla till Ost-Indien, hafva, ibland andra tecken, äfven ett särskildt, hvaraf de finna att de passerat Linea Æquinoctialis, som jag omtalat, och det är, att lössen genast dö på alla som befinna sig om bord på skeppet, så att ej en enda lefvande af dessa kräken qvarblifver eller kan uppsökas, om man ock ville ge guld för densamma. Således, *Sancho*, kan du nu göra en undersökning på dig sjelf, och finner du något lefvande är vårt tvifvelsmål upplöst, i annat fáll hafve vi passerat Linien." — "Jag tror ingen ting af allt detta, svarade *Sancho*, men likväl vill jag göra hvad nådig Herrn befaller mig, ehuru jag ej finner nöd-

nödvändigheten af sådana försök; ty jag kan ju se med mina egna ögon att vi ej äro fem alnar ifrån stranden, och att förtrollningen ej fört oss två alnar ifrån det afskurna båtrepet; och dessutom stå ju der *Rozinante* och åsnan på samma ställe der vi lemnade dem, så att, då jag ytterligare ser mig omkring, såsom jag nu gör, vill jag svärja deruppå, att vi ej rört oss eller kommit fortare än en myra." — "Gör du det försök jag sagt, *Sancho*, återtog *Don Quixote*, och bry dig ej om något annat; ty du vet alldeles icke hvad Linier, Paralleler, Zodiaquen, Ecliptica, Poler, Solstitia, Æquinoctia, Planeter, Constellationer och Puncter betyda, som utgöra himlens och jordens sphærer; men om du kände alla dessa saker, eller en del af dem, så skulle du tydligt se huru många Paralleler vi redan genomskurit, huru många himmelstecken vi sett, huru många stjernbilder vi lemnat bakom oss och huru många ännu återstå för oss. Jag säger dig således ännu en gång, att du skall anställa en undersökning, emedan, efter min tanke, du nu bör vara renare än ett stycke rent hvitt papper." *Sancho* gjorde försök, och sedan han låtit sin hand på vinst och förlust gripa omkring, lyftade han hastigt upp hufvudet, såg på sin Herre, och sade: "Antingen är detta prof bedrägligt eller ock hafve vi ej hunnit dit Herrn säger, icke ännu på många mil." — "Huru så? frågade *Don Quixote;* har du funnit någon?" — "Till och med några," svarade *Sancho*, i det han skakade fingrarne och neddoppade handen i vattnet, på hvilket båten framsked helt sagta

till

till midten af floden, utan att någon förborgad kraft eller någon trollkarl i hemlighet framdref densamma; ty den följde blott vattnets lopp, som här knappt var märkbart.

Imedlertid upptäckte de nu några stora skeppsqvarnar, som lågo midt uppå floden, och knappt hade *Don Quixote* sett dem, förrän han högt ropade åt *Sancho*: "Se der, min vän, skådar jag en stad, castell eller fästning, hvarest måste finnas någon betryckt Riddare, eller någon illa behandlad Drottning, Infantinna eller Prinsessa, till hvilkas bistånd jag blifvit hitförd." — "Hvad tusan pocker är det för en stad, fästning eller castell Herrn upptäcker? frågade *Sancho*; ser nådig Herrn då icke att dessa äro skeppsqvarnar som ligga på floden, och hvarest säd males?" — "Tig, *Sancho*, svarade *Don Quixote*; ty om de också se ut som skeppsqvarnar, så äro de det likväl icke, och jag har ju sagt dig, att alla saker förändras och omväxlas från deras naturliga utseende genom trolleri. Härmed vill jag ej säga, att de verkeligen förbytas från ett ting till ett annat, utan att det blott synes så, hvilket erfarenheten visat vid *Dulcineas* förvandling: hon som utgör enda tillflyckten för mitt hopp."

Imedlertid hade båten kommit midt uti flodens strömfåra, och började drifva starkare än förut. Mölnarne på skeppsqvarnarna, som sågo en båt komma på floden, och att den var i fara att drifvas ned emot qvarnhjulen, skyndade fram med långa stänger, för att hålla båten tillbaka; och emedan deras ansigten och kläder voro hvitpudrade af mjölstoft, sågo de

be-

besynnerliga ut. De skreko derjemte af alla krafter: "Satans karlar! hvart ärnen J Er? Har Hin onde fått makt med Er? Kommen J hit för att dränkas och krossas i tusen stycken af qvarnhjulen?" — "Har jag icke sagt dig, *Sancho*, började nu *Don Quixote*, att vi kommit dit, hvarest jag kunde få visa huru långt min arms styrka sträcker sig? Se der, hvilka röfvare och skälmar komma ut emot mig; se, huru många spöken sätta sig till motvärn? se, hvilka vidunder grina emot oss? Men J skolen få se annat, J skurkar!" Härvid ställde han sig på fötterna i båten, och började hota mjölnarne med hög röst, i det han ropade: "Gemena, nedrigt sinnade pack! sätten genast i frihet den person J hållen fängslad och förtryckt i Er fästning eller Ert fängelse, den må vara af högt eller lågt stånd eller af hvad vilkor och värdighet som helst; ty jag är *Don Quixote af La Mancha*, med ett annat namn kallad *Lejon-Riddaren*, åt hvilken, enligt den höga himlens beslut, är förbehållit att lyckligt utföra detta äfventyr." Vid dessa orden drog han sitt svärd och började fäckta i luften emot mjölnarne, hvilka väl hörde men icke förstodo hans galna prat, och höllo sig färdiga att med sina stänger mota båten, som redan drifvit in i qvarnhjulens strömfåra. *Sancho* föll på knä, och anropade med mycken andakt himlen om räddning ur denna ögonskenliga fara, hvilken också afböjdes genom mjölnarnas ifver och raskhet, emedan de satte stängerna emot båten och höllo den tillbaka; dock hände att de dervid omstjelpte båten och

stör-

störtade både *Don Quixote* och *Sancho* baklänges i vattnet, då det kom den förre väl till pass att han kunde simma som en gås, ehuru tyngden af hans vapen tvenne gånger drog honom ned åt botten, och om mjölnarne ej varit nära, hvilka nu sprungo i vattnet och drogo upp bägge, hade de säkert här funnit sitt Troja *).

Sedan de kommit i land, mera våta än döda af törst, föll *Sancho* på knä, sammanknäppte sina händer, lyftade ögonen emot himlen, och bad, i en lång och andäktig bön, att framdeles blifva befriad från deltagande i sin Herres oförvägna företag. Imedlertid kommo några fiskare, ägare af båten den qvarnhjulen nu sönderkrossat; och då de sågo densamma sönderslagen, började de afkläda *Sancho*, och begärde betalning af *Don Quixote*, hvilken svarade med mycket lugn, såsom hade ingen ting händt, att han med mycket nöje ville betala båten, dock med vilkor, att man genast skulle försätta i frihet den eller de personer, som höllos fängslade i castellet. — "Hvilka personer eller hvilket castell talar Ni om, förryckta menniska? svarade en af mjölnarne; kanske Ni vill borttaga ifrån oss dem, som komma att mala säd på våra qvarnar?" — "Det är nog, sade *Don Quixote* för sig sjelf; det vore att predika i öknen, om man ville med böner förmå detta pack att utöfva en god gerning. Tvenne mäktiga trollkarlar måste i detta äfventyr hafva stött på hvarandra, af hvilka en förstör den andras afsigt; en sänder mig en båt, och

den

*) Detta synes vara en allusion på *Virgilii* uttryck: ruit alto a culmine Troja (Troja faller ifrån sin stolta höjd).

den andra kullstjelper den jemte mig. Himlen må hjelpa, ty hela verlden är en väfnad och sammansättning af motsägelser och knep; jag kan ingen ting mera uträtta." Derefter höjde han sin röst, och sade, under det han såg åt skeppsqvarnarne: "Mina vänner! hvilka J ären som sitten inspärrade i detta fängelse, förlåten mig, ty till min och Er olycka kan jag ej hjelpa Er ur Ert betryck; utan detta äfventyr måste vara förbehållit åt någon annan Riddare." Sedan han sagt detta, öfverenskom han med fiskarena, och betalte 50 Realer för båten, dem *Sancho* med mycken motvillja utgaf, under det han sade: "I tvenne sådana båtfärder som denna, skulle vi med all vår egendom gå åt botten." Både fiskare och mjölnare stodo förvånade då de sågo dessa tvenne gestalter, som efter utseende föga liknade andra menniskor; icke eller kunde de förstå hvarthän *Don Quixotes* frågor och tal syftade, hvarföre de ansågo dem för galningar och gingo bort, mjölnarne till sina qvarnar, och fiskarena till sina nät. *Don Quixote* och *Sancho* återvände äfven till sina ök, att ytterligare förtjena samma benämning; och så slutades äfventyret med den förtrollade båten.

XXX CAP.

Hvad som hände Don Quixote *med en skön Jägarinna.*

Riddare och Vapendragare kommo tämmeligen melancholiska och med elakt lynne till sina

krea-

kreatur, i synnerhet *Sancho*, som var bedröfvad innerst i själen för de förspilda penningar han utgifvit; ty allt hvad han måste utbetala förekom honom som skulle han mista sin ögonsten. Omsider, utan att säga ett ord, satte de sig upp, och aflägsnade sig ifrån den rycktbara floden, *Don Quixote* fördjupad i kärleksbetraktelser och *Sancho* i tankar om sin uppkomst i verlden, som ännu syntes honom vara tämmeligen långt borta; ty ehuru dum han var fann han dock att alla, eller åtmindstone de flesta, af hans Herres handlingar voro förryckta. Således ärnade han söka tillfälle att skillja sig ifrån honom och begifva sig hem, utan att göra någon räkenskap eller taga afsked; men ödet fogade sakerna tvärt emot hvad han föreställde sig.

Det hände sig följande dagen, då solen gick ned, och de kommo fram utur en skog, att *Don Quixote*, då han såg fram öfver en grön äng, blef varse menniskor på andra sidan om densamma, och då han kom närmare märkte han det vara Falkjägare, som befunno sig på jagt. Han red litet längre fram, och såg ibland dem en präktig Dame på en snöhvit häst, prydd med ett grönt täcke, och en sadel broderad med silfver. Damen var äfven grönklädd, men så smakfullt och rikt, att hon tycktes föreställa sjelfva prakten. På vänstra handen bar hon en falk: ett tecken för *Don Quixote*, att hon måste vara en förnäm Dame, i hvars tjenst alla närvarande Jägarne befunno sig, och så förhöll det sig verkeligen. Derföre sade han åt *Sancho*: "Skynda dig, min son *Sancho*, och

säg

säg den Damen du ser med falken på hvita hästen, att jag, *Lejon-Riddaren*, kysser hennes oförlikneliga skönhets hand, och att, om Hennes Höghet vill gifva mig tillstånd, skall jag gå att kyssa den och vara till hennes tjenst så långt mina krafter hinna och i allt hvad Hennes Höghet täcks befalla. Men tänk nu på, *Sancho*, hvad du säger, och akta dig att ej inblanda något af dina ordspråk i ditt tal vid denna beskickning." — "Har Herrn då funnit mig vara en sådan inblandare? svarade *Sancho;* jag vet nog hvem jag är, och detta är ej första gången under min lifstid som jag förrättar en beskickning till höga och förnäma Damer." — "Jag vet ej, sade *Don Quixote*, att du, åtmindstone i min tjenst, uträttat någon annan än den till min Herrskarinna *Dulcinea*." — "Det är sannt, sade *Sancho;* men af en god betalare begäres ingen pant, och der allt finnes fullt upp är ej svårt att göra gästabud. Jag vill härmed säga, att man blott behöfver hviska ett ord åt mig, utan vidare underrättelse; ty jag begriper allt och vet något litet af all ting." — "Det tror jag, *Sancho*, sade *Don Quixote;* nå, lycka till och himlen ledsage dig."

Sancho red bort i fullt traf så mycket åsnan förmådde, och ankom till den sköna Jägarinnan, hvarest han afsteg, knäföll för henne, och sade: "Sköna Sennora! den Riddaren, som synes der borta, kallar sig *Lejon-Riddaren* och är min Herre, samt jag hans Vapendragare, hemma kallad *Sancho Panza*. Denne *Lejon-Riddaren*, som för icke länge sedan hette *Riddaren af den sorgliga skepnaden*, har nu sändt

mig

mig att säga Ers Höghet, det han utbeder sig Ert nådiga tillstånd, bifall och samtycke att verkställa och uppfylla sin innerliga åtrå, hvilken ej består i annat, som han sjelf säger och jag äfven tror, än att vara Er högtglänsande skönhet till tjenst, hvarvid Ers Höghet handlar sig sjelf till gagn, och han skall dervid känna sig högst lycklig och förnöjd."

"I sanning, min gode Vapendragare, svarade Damen, har Ni utfört Er beskickning på ett så omständeligt sätt, som sådana beskickningar fordra. Stig upp ifrån marken, ty Vapendragaren hos en så stor Riddare, som *han af den sorgliga skepnaden*, om hvilken vi redan hafva så många underrättelser, bör icke ligga på knä. Stig upp, min vän, och säg Er Herre, att det skall vara mig och Hertigen, min gemål, ett stort nöje att emottaga honom och visa honom all möjlig tjenstaktighet i ett lustslott, som vi hafve här i grannskapet." — *Sancho* steg upp, högst förundrad så väl öfver denna Damens skönhet, som nedlåtande artighet; men ännu mera deröfver, att hon sade sig redan äga kunskap om hans Herre, *Riddaren af den sorgliga skepnaden;* att hon ej kallade honom Lejon-Riddaren måste, enligt hans mening, härröra deraf, att hans Herre så nyligen antagit detta namn. Hertiginnan (hvars namn ännu är obekant) frågade honom sedan: "Säg mig nu, min kära Vapendragare, huruvida Er Herre är densamme, om hvilken en tryckt historia finnes, som har till titel: *Den snillrike Riddaren Don Quixote af La Mancha*, och hvars hjertas beherrskarinna är en viss

Dul-

Dulcinea af Toboso?" — "Han är just densamme, Ers Höga Nåd, svarade *Sancho*, och den Vapendragaren som omtalas eller bör omtalas i denna historia, samt heter *Sancho Panza*, det är jag, så vida de ej bortbytt mig i vaggan, det vill säga i Boktryckarepressen." — "Allt detta fägnar mig rätt mycket, sade Hertinnan. Gå, min vän *Panza*, och säg Er Herre, att han är hjerteligen välkommen inom mitt område, och att ingen ting kunnat hända mig, som skänkt mig större nöje." Med detta angenäma svar återvände *Sancho* högst förnöjd till sin Herre, för hvilken han berättade allt hvad den förnäma Damen sagt, under det han med sina bond-termer upphöjde hennes skönhet, artighet och höflighet ända till himlen. *Don Quixote* skakade sig i sadeln, satte sig fast i stegböglarna, drog upp hjelmvisiret, pådref *Rozinante*, och närmade sig med ädel värdighet för att kyssa Hertiginnans hand. Imedlertid hade hon låtit kalla sin gemål, Hertigen, och berättade för honom, under det *Don Quixote* nalkades, om hela hans beskickning; och emedan de bägge läst första delen af hans historia, samt deraf blifvit underrättade om hans förryckta griller, så väntade de honom nu med största nöje, och nyfikenhet att lära känna honom; hvarjemte de föresatte sig att följa hans lynne och gifva honom rätt i allt hvad han sade, samt så länge han qvarblef hos dem behandla honom såsom en vandrande Riddare, med alla de ceremonier, som vanligen omtalas i Riddare-Romanerna, dem de läst och för öfrigt mycket omtyckte.

Nu

Nu anlände *Don Quixote* med upplyftadt hjelmvisir, och då han gjorde tecken att afstiga, skyndade *Sancho* för att hålla fast hans stegbögel; men var så olycklig, att då han skulle stiga af sin åsna fastnade hans fot i ett rep vid sadeln, så att han ej kunde komma ned, utan blef hängande med hufvud och bröst emot marken. *Don Quixote*, som ej var van att afstiga utan att stegbögeln fasthölls, och trodde att *Sancho* redan kommit att hålla den, svängde sitt ben hastigt öfver hästen, och tog dervid med sig sadeln, som ej var väl fastspänd, så att både han och sadel föllo till marken, hvaröfver han icke litet skämdes, och frammumlade för sig sjelf tusende förbannelser öfver den olycklige *Sancho*, som ännu beständigt hängde fast med sin fot i repet. Hertigen befallte sina jägare hjelpa Riddaren och Vapendragaren, och de upplyfte *Don Quixote*, som var illa tilltygad af sitt fall, och nu, så godt han kunde, haltade fram, att knäböja för det Hertigliga Paret. Hertigen ville på intet sätt tillåta detta, utan nedsteg af sin häst och omfamnade *Don Quixote*, under det han sade: "Det smärtar mig mycket, Herr Riddare af den sorgliga skepnaden, att det första Herrn företagit sig på mitt område slagit så illa ut, som jag sjelf sett; men Vapendragares vårdslöshet pläga förorsaka ännu värre händelser." — "Hvad som händt mig, Stormäktige Furste, svarade *Don Quixote*, kan alldeles icke anses för en olycka, om jag dervid också störtat ned i den djupaste afgrund; ty äran att hafva sett Er, skulle åter hafva dragit mig derutur. Min

Vapen-

Vapendragare, den himlen straffe, förstår bättre släppa lös sin tunga för att säga elakheter, än att spänna fast en sadel, så att den sitter som sig bör. Men i hvilket tillstånd jag än må befinna mig, fallen eller uppstånden, till fot eller häst, skall jag alltid vara färdig att tjena så väl Er som min nådiga Hertiginna, Er värdiga Gemål, herrskarinna genom sin skönhet, och den förnämsta Prinsessa genom sin artighet." — "Håll, min Herr *Don Quixote af La Mancha*, ropade Hertigen; ty så länge den nådiga *Dulcinea af Toboso* lefver, finnes intet skäl att prisa andra skönheter."

Sancho Panza, som imedlertid kommit lös ifrån sitt rep, stod just nu bredvid, och innan hans Herre fick rådrum att svara, inföll han: "Det kan icke nekas, utan fast mera bejakas, att den nådiga *Dulcinea af Toboso* är skön; men: här finnas flera brokiga hundar än Prästens; och, såsom jag hört sägas, är den så kallade naturen lik en krukmakare, som gör käril af ler, och den som kan göra ett vackert käril, kan äfven göra två eller tre, ja till och med etthundrade. Detta säger jag, emedan jag på tro och heder kan försäkra, att min nådiga Fru Hertiginna i skönhet icke gifver min beherrskarinna Fru *Dulcinea af Toboso* det minsta efter." — *Don Quixote* vände sig nu till Hertiginnan, och sade: "Ers Höghet täcktes föreställa sig, att ingen vandrande Riddare finnes i verlden, som har en mera pratsam och lustig Vapendragare än jag, och han skall sjelf bestyrka sanningen deraf, om Ers Höghet förunnar mig den dyrbara nåden att några dagar

vara till dess tjenst." — Hertiginnan svarade: "Om den redlige *Sancho* är lustig, värderar jag honom så mycket mera, emedan det är ett tecken att han har förstånd; och, som Herr *Don Quixote* utan tvifvel sjelf vet, kunna munterhet och skämt ej finnas hos dumma menniskor. Då således den gode *Sancho* är lustig och skämtsam, finner jag mig öfvertygad derom att han också är förståndig." — "Men en stor pratmakare," tillade *Don Quixote*. — "Så mycket bättre, inföll Hertigen; ty en mängd skämt kan ej sägas med få ord; men på det vår tid nu icke må bortpratas här, så täcktes den store *Riddaren af den sorgliga skepnaden* blott komma med." — "*Lejon-Riddaren* måste Ers Höghet säga," inväñde *Sancho*. — "Säkert är han en *Lejon-Riddare*, svarade Hertigen; och derföre säger jag, att Herr *Lejon-Riddaren* täcktes komma till mitt slott, som är beläget här invid, och hvarest han skall emottagas på ett sätt, som en så utmärkt person billigt förtjenar, och såsom jag och Hertiginnan alltid pläga emottaga vandrande Riddare, hvilka komma till oss." *Sancho* hade imedlertid pålagt och väl fastspänt *Rozinantes* sadel; *Don Quixote* satte sig upp, och likaledes Hertigen på en mycket vacker häst, hvarefter de togo Hertiginnan imellan sig och redo till slottet. Hertiginnan befallte *Sancho* blifva nära intill henne, emedan det roade henne oändeligt att höra hans infall. *Sancho* lät ej länge bedja sig, utan begaf sig imellan de tre och utgjorde fjerde man vid samtalet, till mycket nöje för Hertigen och Hertiginnan, som ansågo för en

lyck-

lycklig händelse att på sitt slott få emottaga en sådan vandrande Riddare och vandrande Vapendragare.

XXXI CAP.

Hvilket innehåller mycket stora ting.

Den högsta glädje intog *Sancho*, då han efter allt utseende stod i så mycken nåd hos Hertiginnan; ty han föreställde sig det han i hennes slott skulle återfinna allt hvad han njutit i *Don Diegos* och *Basilios* hus, emedan han alltid var böjd för vällefnad, och således iakttog han alltid tillfället att pläga sig väl, när och hvarest det erböd sig. Historien förmäler vidare, att innan de kommo fram till lustslottet, red Hertigen förut, och gaf all sin betjening en noggrann befallning om sättet huru de skulle emottaga *Don Quixote;* och då han jemte Hertiginnan intågade genom slottsportarne, framkommo genast tvenne Lakejer eller Stallbetjenter, klädda i långa fina carmosinfärgade atlask-rockar, och emottogo den afstigande *Don Quixote* i sina armar, hvarvid de helt oförmärkt hviskade åt honom: "Nu täcktes Ers Höghet gå och hjelpa den nådiga Hertiginnan afstiga." *Don Quixote* gjorde så, och dervid uppkom en stor höflighets-tvist imellan dem bägge; men Hertiginnans nekande segrade omsider, emedan hon ej ville afstiga utan med tillhjelp af sin gemål Hertigen, hvarvid hon

 sade:

sade: att hon ej ansåg sig värdig att onödigtvis göra en så stor Riddare så mycket besvär. Hertigen kom omsider att hjelpa henne af hästen, och under det de inträdde på en stor borggård, kommo tvenne sköna flickor emot dem, hvilka kastade öfver *Don Quixotes* skuldror en stor mantel af finaste scharlakan, och i samma ögonblick uppfylldes alla trappor, gångar och altaner inom borggården med tjenare och tjenarinnor, hvilka helt högt ropade: "Var välkommen, alla vandrande Riddares blomma och prydnad!" hvarjemte de flesta bestänkte *Don Quixote* och det Hertigliga Herrskapet med välluktande vatten, hvaröfver *Don Quixote* blef alldelés hänryckt; emedan detta var den första dagen, då han af allt kunde draga den slutsats, att han var en verkelig vandrande Riddare, och ej en inbillad; ty nu fann han sig alldeles så bemött, som han läst att vandrande Riddare bemöttes i forntiden.

Sedan *Sancho* stigit af sin åsna, höll han sig nära intill Hertiginnan, och inträdde jemte henne i slottet; men emedan samvetet plågade honom, för det han lemnat sin åsna ensam och lös, närmade han sig till en ärevördig Duenna *), som med flera andra kommit att emottaga Hertiginnan, och hviskade åt henne: "Nådiga Fru *Gonzalez*, eller hvad Ers Nåd behagar kalla sig - - -" — "*Donna Rodriguez de Grijalba* är mitt namn, svarade Damen; hvad vill Ni, min vän?" — *Sancho* återtog: "Jag ville gerna att Ers Nåd gjorde mig den artigheten

*) En sällskapsdame hos Fursteliga eller andra förnäma personer.

heten och gick litet här utom slottet, hvarest Ni finner en grå åsna, som är min, och att Ers Nåd ville göra sig den mödan och insätta den eller låta insätta densamma i ett stall; ty det stackars kreaturet har mycken rädsla, och är så vandt vid sällskap, att det ej gerna trifs allena." — "Om Herrn är lika klok som drängen, svarade Damen, så hafve vi råkat väl ut. Gå Er väg, min vän; jag önskar allt ondt både öfver Er och den som skaffat Er hit; se sjelf om Er åsna; ty Damerna här i slottet äro icke vanda vid sådana göromål." — "Men jag har verkeligen hört min Herre säga, återtog *Sancho* (och han är mycket kunnig i historierna), att då *Lancelot* kom ifrån Bretagne *han utaf Damer sköttes mest, Prinsessor sågo om hans häst;* och hvad min åsna beträffar, så vill jag ej bortbyta den emot Herr *Lancelots* häst." — "Hör, min vän, inföll Damen, om Ni är en Harlekin, så spara Ert skämt åt dem som finna välbehag deruti och betala Er för besväret; ty af mig får Ni derföre intet annat än — ett fikon vid örat." — "Det lärer också vara väl moget, svarade *Sancho;* ty Ers Nåd skulle ej förlora ett enda spel i Jass, om hennes år finge räknas såsom Points." — "Din gemena skurk! ropade Damen högst förtörnad; om jag är gammal eller icke, derföre behöfver jag blott göra räkenskap för Gud, men ej för dig, du spetsbof och grofva lymmel." Detta sade hon med så hög röst, att Hertiginnan hörde det, hvarföre hon vände sig om, och såg sin Duenna så uppretad att hennes ögon gnistrade af vrede, hvarföre hon frågade, hvad

som

som var på färde? — ”Denne hedersmannen, svarade Damen, har understått sig bedja mig leda hans åsna, som står på borggården, in i stallet, hvarvid han anfört, såsom exempel, hvad som tilldragit sig, jag vet ej hvarest, med en *Lancelot*, den Damer skötte, och Prinsessor lagade om hans häst; och framför allt har han omsider sagt mig att jag var gammal.” — ”Detta, sade Hertiginnan, skulle jag anse för den största skymf man kunde tillfoga mig.” Hvarefter hon vände sig till *Sancho*, och fortfor: ”Ni bör veta, min vän *Sancho*, att *Donna Rodriguez* ännu är en ung flicka, och att den drägt hon bär endast tillhör bruket, men ej hennes år.” — ”Jag önskar en beständig olycka öfver mina återstående lefnadsår, svarade *Sancho*, om jag sagt detta i elak afsigt; det råkade slinta fram endast af den orsaken, att jag har så mycken ömhet för min åsna, och mig syntes att jag ej kunde recommendera henne hos någon mera medlidsam person än *Donna Rodriguez*.” *Don Quixote*, som hörde allt detta, inföll nu: ”Är detta sådant tal, *Sancho*, som passar sig här på stället?” — ”Nådige Herre, återtog *Sancho*, en hvar måste tala om sina angelägenheter, hvarest som helst han befinner sig. Här kom jag ihåg min åsna, och här talade jag om den; om jag påmint mig densamma i stallet, så hade jag talat om den derstädes.” — Hertigen sade nu: ”*Sancho* har visserligen mycket rätt, och ingen kan derföre klandra honom; men för sin grolle kan han nu vara obekymrad, ty man skall draga lika god försorg om densamma, som om hans egen person.”

Vid

Vid detta samtal, som roade alla utom *Don Quixote*, stego de en trappa högre upp, hvarest *Don Quixote* infördes i en sal, som var prydd med dyrbara guldbrocads-tapeter. Sex Fröknar afväpnade honom och tjenade honom såsom Pager, alla tillsagda och underrättade af Hertigen och Hertiginnan om hvad de borde göra, samt huru de skulle behandla *Don Quixote*, på det han måtte se och tro, att han verkeligen bemöttes såsom en vandrande Riddare. Der stod nu *Don Quixote* afväpnad i sina trånga byxor och sitt gamla skinnkyller, lång och hoptorrkad som ett benrangel, med så infallna kinder, att de invändigt tycktes möta hvarandra, i anseende till hans förlust af tänder; och om de unga flickorna, som uppvaktade honom, ej förut varit tillsagda att de icke fingo skratta (en af de strängaste befallningar de undfått af sitt Herrskap), hade de, vid åsyn af denna gestalt, säkert skrattat sig till döds. De anhöllo nu, att han måtte tillåta dem alldeles afkläda honom, för att gifva honom rent linne; men dertill samtyckte han icke, utan sade: att ärbarhet likaså mycket tillhörde vandrande Riddare som tapperhet. Han bad dem derföre gifva linnet åt *Sancho*, med hvilken han instängde sig i en kammare hvarest stod en dyrbar säng, och der afklädde han sig samt ömsade linne. Då han nu befann sig ensam med honom, yttrade han: "Säg mig dock, du nybakade narr och gamle slyngel, syntes det dig passande att skymfa och förolämpa en sådan vördnadsvärd Matrona, som förtjenar all möjlig aktning? Var väl detta ett

tjen-

tjenligt tillfälle att komma fram med din åsna? Eller tror du väl, att detta Herrskap skulle låta våra kreatur fara illa, då man behandlar deras ägare på ett så utmärkt och lysande sätt? För Guds skull, *Sancho*, uppför dig så, att man ej upptäcker de grofva trådarna i din sammansättning, och finner dig endast vara en ohyfsad bondlurk; kom ihog, du stympare, att Herrn värderas högre i den mån han har artiga och väl uppfostrade betjenter, och att det är en af de största fördelar Furstar kunna äga, att de låta betjena sig af personer, likaså goda och artiga som de sjelfva. Inser du icke, att du gör dig sjelf skada och ådrager mig skam, då de märka att du är en tölp eller en näsvis och dum skämtare, och att de dervid måste föreställa sig, det jag är en oborstad Landtjunker och en sjelfgjord Riddare? Nej, nej, min bästa *Sancho*, aflägg alla dessa oarter; ty den som stapplar under det han pratar och vill göra sig qvick, stupar lätt vid första hinder, och anses för en misslyckad gyckelmakare eller en afgjord narr. Tygla din tunga, öfverväg noga hvarje ord innan du låter det framrusa ur munnen, och besinna, att vi nu hunnit dit, hvarest vi med himlens bistånd och min arms tapperhet kunne förvärfva oss både ett högre anseende och mera af lyckans håfvor." *Sancho* lofvade, med många dyra försäkringar, att tillstoppa sin mun, eller att förr bita sig i tungan, än säga ett ord som icke vore passande eller väl öfverlagdt, alldeles såsom hans Herre befallte; hvarföre Riddaren kunde vara obekymrad i afseende på sin Vapendra-

dragare, som aldrig ärnade upptäcka hvilka de voro.

Don Quixote klädde sig nu, hängde på sig sitt axelgehäng med svärdet, insvepte sig i den dyrbara scharlakansmanteln, satte på hufvudet en hatt af grönt atlask, den han fått af Fröknarna, och sålunda prydd steg han ut i den stora salen, der han fann Fröknarna uppställda i tvenne rader, för att gifva honom tvättvatten, hvilket de presenterade med många nigningar och ceremonier. Straxt derefter kom Hofmästaren med tolf Pager att föra Riddaren till taffeln, hvarest Hertigliga Herrskapet redan väntade på honom. De ankommande togo honom midt ibland sig och förde honom med en Majestätisk ståt in i en annan sal, hvarest en präktig taffel stod färdig, endast för fyra personer. Hertiginnan och Hertigen gingo emot honom i salsdörren, för att emottaga honom, och med dem följde en alfvarsam Andelig man: en af dem, som beherrska Fursteliga hus, och som, då de sjelfva sakna all börd, icke eller förstå att lära dem, som äro födda till Furstar, huruledes de böra vara det; en af dem, som bemöda sig att nedsätta stora ädla själar till lika låghet med deras egna små själar; en af dem, som, då de vilja sätta gränsor för all möjlig herrsklystnad hos dem, hvilkas hjertan de sjelfva beherrska, dervid göra dem till svaga varelser, utan egen villja och utan fasthet i caracteren. En af dessa var således, som sagdt är, den Andelige mannen, hvilken åtföljde Hertigen för att emottaga *Don Quixote*. Man gjorde hvarandra tusende höflighetsbetyg, hvar-

hvarefter de omsider togo *Don Quixote* imellan sig, och gingo att sätta sig vid taffeln. Hertigen tvingade *Don Quixote* att intaga främsta platsen vid bordet, och ehuru han nekade, voro dock Hertigens anmaningar så enträgna, att han måste gifva vika. Den Andelige satte sig vid bordsändan midt emot Riddaren, samt Hertigen och Hertiginnan på ömse sidor. *Sancho* var närvarande vid allt detta, och stod högst förvånad då han såg alla de ärebetygelser med hvilka hans Herre öfverhopades af det Furstelıga Herrskapet. Då han blef varse de många ceremonier och ömsesida artigheter, som förefôllo imellan Hertigen och *Don Quixote*, då den förre nödgade den sednare att taga förnämsta platsen, sade han: "Om deras Höga Nåder tillåta det, så ville jag berätta en historia, som förefallit i min by, i afseende på högsätets intagande." Knappt hade *Sancho* sagt detta, förrän *Don Quixote* blef mycket förskräckt, emedan han trodde att *Sancho* utan tvifvel skulle säga någon dumhet. *Sancho* såg på honom, förstod hans mening, och sade: "Frukta icke, nådige Herre, att jag förglömmer mig, eller säger något som icke passar hit; ty jag har ännu ej glömt de råd Herrn för en liten stund sedan gaf mig angående att tala mycket eller litet, väl eller illa." — "Jag kan ej påminna mig något sådant, sade *Don Quixote;* säg hvad du vill, blott det sker hastigt." — "Hvad jag således ärnar berätta, fortfor *Sancho*, är så sannt, att min Herre *Don Quixote*, som är här närvarande, icke kunde tillåta mig ljuga." — "För min skull må du ljuga så mycket

du behagar, återtog *Don Quixote*, ty jag skall icke beslå dig; men tänk på hvad du säger." — "Jag har tänkt och omtänkt så mycket, sade *Sancho*, och funnit det förträffligt passande, såsom Herrn sjelf skall finna." — "Det vore väl, yttrade *Don Quixote*, om Deras Högheter täcktes befalla att den narrn utleddes; ty han lärer visst säga tusende galenskaper." — "Nej, vid Hertigens dyrbara lif, ropade Hertiginnan, *Sancho* får ej aflägsna sig ifrån mig ett ögonblick; jag älskar honom mycket, ty jag vet att han är mycket förståndig." — "Måtte Ers Helighets dagar blifva många och lyckliga, sade *Sancho*, för den goda tanke Ni hyser om mig, ehuru jag icke förtjenar det! Den berättelse jag ärnar omtala lyder sålunda: Uti vår by bodde en Adelsman, mycket rik och äfven förnäm, ty han härstammade från *Alamos de Medina del Campo*, och gifte sig med *Donna Mencia de Quinnones*, som var dotter af *Don Alonzo de Marannon*, en Riddare af Orden Sanct Jago, hvilken drunknade i Herradura, af hvilken orsak för flera år sedan uppkom en tvist i vår by, uti hvilken, såsom jag hört, min Herre *Don Quixote* äfven var inveckIad, och hvarvid den liderlige *Tomasillo*, son af Smeden *Balvastro*, blef sårad. Är icke detta allt sannt, min nådige Herre? Säg det för allt ting, på det att detta Nådiga Herrskap ej må anse mig för en ljugande pladdrare." — "Hittills, inföll den Andelige mannen, håller jag Er mera för en pladdrare än en ljugare; men vidare vet jag ej för hvad jag skall anse Er." — "Du åberopar så många vittnen, *Sancho*, och

an-

anför så många kännetecken, sade *Don Quixote*, att jag är nödsakad medgifva det du säger sannt. Fortfar nu, och gör berättelsen korrt; ty du har tagit en sådan omväg, att du ej kan sluta på tvenne dagar." — "Han får ej afkorrta något, invände Hertiginnan, om han vill göra mig ett nöje, utan berätta saken så som han vet den, om han också ej slutade på sex dagar; ty om så många behöfdes, skulle jag dock anse dem för de mest angenäma i min lefnad."

"Jag säger således, mine Herrar, fortfor *Sancho*, att denne Adelsman, hvilken jag känner så väl som mina händer, emedan det icke var ett böss-skotts afstånd ifrån hans hus till mitt, böd en gång en fattig men aktningsvärd bonde till sig." — "Vidare, min vän, inföll nu den Andelige; ty Er berättelse fortsättes sålunda, att den ej slutas förr än i andra verlden." — "På halfva vägen dit får jag den nog färdig, om Gud vill, svarade *Sancho*. Således säger jag, att då denne bonde kom i berörde Adelsmans hus, dit han var buden — frid vare med han själ, ty nu är han död; och till bevis deruppå vill jag nämna, att han dog som en ängel; men jag var ej närvarande dervid, utan då hade jag gått till Tembleque att bärja säd." — "För allt hvad Er kärt är, min son, inföll den Andelige, kom snart tillbaka ifrån Tembleque; och utan att begrafva Adelsmannen, om Ni annars icke vill skaffa flera under jorden, så fortfar med Er berättelse till slut." — "Det hände således, fortfor *Sancho*, att då de bägge skulle sätta sig till bordet — det förefaller mig, som om jag ännu såg dem

för

för mina ögon - - -" Hertigen och Hertiginnan funno ett särdeles välbehag deruti, att *Sancho* oupphörligt retade den Andeliges otålighet genom långsamheten i sin berättelse, och *Don Quixote* var färdig att förgås af raseri och harm. "Jag säger således, upprepade *Sancho*, att då, såsom jag redan omtalat, de bägge just ärnade sätta sig till bordet, tvistade bonden med Adelsmannen, att denne sjelf måtte intaga högsätet; men Adelsmannen påstod att bonden skulle intaga det; ty i hans hus borde allt ske såsom han sjelf ville; men bonden, som ville visa sig belefvad och väl uppfostrad, gjorde ännu motstånd, till dess Adelsmannen förtretad fattade honom med bägge händren i skuldrorna, satte honom med våld ned, och sade: Sätt Er då, grälmakare; ty hvar som helst jag sätter mig, sitter jag dock öfver Er. Detta är nu min berättelse, och jag tror verkeligen att den ej är så illa anbragt."

Don Quixote skiftade tusende färger, som växelvis framskimrade på hans bruna ansigte. Det Höga Herrskapet återhöll sitt löje, för att ej häftigare uppreta vreden hos *Don Quixote*, som rätt väl förstod *Sanchos* smädelse. För att således ombyta samtalsämne, och hindra *Sancho* att fortfara med sina narraktigheter, frågade Hertiginnan *Don Quixote*: hvilka nyheter han erhållit från sin Dame *Dulcinea*? och om han nyligen sändt henne några presenter af jättar eller röfvare? emedan det ej kunde slå felt, att han ju öfvervunnit många sådana. — "Ers Höghet, svarade *Don Quixote*, mina olyckor hafva nog börjat, men villja al-

drig

drig slutas. Jag har besegrat jättar, samt tillsändt henne röfvare och missdådare; men hvarest skola de återfinna henne, då hon är förtrollad och förvandlad till den fulaste bondpiga som någon kan föreställa sig." — "Det vet jag icke, inföll *Sancho;* för mig syntes hon vara det vackraste kreatur i verlden, och åtmindstone gifver hon ingen luftspringare efter i vighet och språng; jag försäkrar, nådiga Hertiginna, att hon springer ifrån marken upp på en åsna, just som vore hon en katt." — "Har Ni sett henne förtrollad, *Sancho?*" frågade Hertigen. — "Ja visst har jag det, återtog *Sancho;* ty hvem Hin onde, om icke jag, var den förste som upptäckte trollväsendet? hon är så förtrollad som min far."

Då den Andelige Herrn hörde talas om jättar, missdådare och förtrollade personer, förmodade han genast, att detta måste vara den *Don Quixote af La Mancha*, hvars historia Hertigen vanligen läste, och hvarföre den Andelige flera gånger gjort honom förebråelser, och sagt att det vore en galenskap att läsa sådana förryckta böcker. Då han nu fann denna sin misstanke fullkomligt grundad, vände han sig mycket förtörnad till Hertigen, och sade: "Ers Höghet, min nådige Herre, måste betänka, att Han en gång får göra Gud räkenskap för det han företager med denna stackars mannen. Denne *Don Quixote* eller *Don Galning*, eller hvad som helst han må heta, föreställer jag mig icke vara så dumm som Ers Höghet gerna vill att han skall vara, då tillfälle gifves honom att fortfara med sina narrstrek och galen-

lenskaper." Derefter vände han sig till *Don Quixote* med dessa orden: "Och Ni, oförståndige menniska! hvilken har inpräglat i Er hjerna, att Ni är en vandrande Riddare, att Ni öfvervinner jättar och tillfångatager röfvare? Gå i Guds frid, hvilken jag nu meddelar Er; gå, säger jag, åter hem till Ert hus, uppfostra Edra barn, om Ni har några, sköt Er egendom, och låt bli att längre så der stryka omkring i verlden, för att snappa efter tom luft och vara ett mål för åtlöje både hos dem som känna Er och icke känna Er. I hvilken olycksalig stund har Ni fått det infallet, att vandrande Riddare finnas eller någonsin funnits? Hvarest i Spanien finnas jättar och hvarest i La Mancha röfvare, eller förtrollade *Dulcinéer*, eller hela denna mängd dumheter man berättar om Er?" — *Don Quixote* hörde mycket uppmärksamt på den vördige mannens ord, och då han märkte att han åter tystnade, steg han upp, utan att iakttaga den skylldiga vördnaden för det Hertigliga Herrskapet, och, med ett ansigte som lågade af raseri och bitterhet, sade han — — men detta svar förtjenar ett eget Capitel.

XXXII

XXXII CAP.

Om det svar DON QUIXOTE *gaf sin motståndare, jemte andra dels alfvarsamma, dels lustiga händelser.*

Don *Quixote* steg upp, darrade ända ifrån hufvudet till fötterna som ett asplöf, och med en af vreden halfqväfd röst, sade han stammande: "Stället, hvarest jag befinner mig, det sällskap jag har omkring mig, samt den aktning jag haft och alltid skall hafva för det stånd, till hvilket Ni räknar Er, återhålla och binda händerna på mig under min billiga vrede. Af dessa upprepade orsaker, och emedan jag vet hvad alla veta, att de långbekåpade Herrarnas vapen äro desamma som qvinnornas, nämligen tungan, så vill jag med min tunga inlåta mig i jämngod strid med Ers Vördighet, af hvilken man snarare bordt vänta sig goda råd än låga smädelser. Lofliga och till godt ändamål syftande förebråelser fordra andra omständigheter och andra tillfällen; åtmindstone har Ni, under det Ni så uppenbarligen och på ett så hårdt sätt tilltalat mig, öfverskridit alla gränsor för en tjenlig varning; ty Ert ämbetes första pligt är saktmodighet, hvarmed vida mera uträttas än med bitterhet, och det är icke beskedligt att, utan närmare kännedom om dens förseelser man vill bestraffa, kalla honom en syndare, ett dumhufvud och en galning. Om så icke är, så säg mig nu, hvilka dårskaper Ni sett hos mig, som förtjena att fördömas och smädas af Er, och hvarföre Ni råder mig att återvända hem till mitt

hus,

hus, att sköta detsamma, och uppfostra mina barn, utan att veta om jag har sådana eller icke? Är det ej mera klandervärdt, att djerft tränga sig in i andras hus, för att beherrska deras ägare; och sedan man som en pedantisk Pedagog dragit sig fram dermed, att man gifvit några gossar en usel uppfostran, utan att hafva sett mera af verlden än 20 à 30 mil i omkrets, vågar man dock oförskämdt föreskrifva Ridderskapet lagar och dömma öfver vandrande Riddare. Är det då till äfventyrs ett fåfängt företag, eller en illa använd tid, att tåga igenom verlden, utan att söka någon af dess välluster, men blott alla de besvärligheter, genom hvilka de goda hinna till odödlighetens säte? Om Riddarne, de förnäma, de ädelsinnade och högborna ansett mig för en narr, så hade jag upptagit det såsom en obotelig skymf; men att de skriftlärda, som aldrig beträdt eller satt foten på Ridderliga banan, anse mig för narraktig, det bekymrar mig alldeles icke. Riddare är jag, och såsom Riddare vill jag dö, då det så behagar den Aldrahögste. Några vandra på sitt högmods vidsträckta fält, andra på det krypande och nedriga smickrets låga stig, andra på en bedräglig skenhelighets bana, och få på den sanna Religionens väg. Jag åter, ledd af min stjerna, framtågar på vandrande Ridderskapets mödosamma stig, och vid utöfningen af mitt yrke föraktar jag väl all vinst, men icke äran. Jag har godtgjort förolämpningar, rättat det oriktiga, bestraffat oförskämdhet, besegrat jättar och kämpat emot spöken. Jag är kär, men icke vidare än en vandrande Rid-

Riddare bör vara, hvarföre min kärlek alldeles icke åsyftar sinnligt nöje, utan är fullkomligt Platonisk. Jag har alltid rigtat mina afsigter till goda ändamål, nämligen att göra alla godt och ingen ondt. Om nu den, som åsyftar allt detta, handlar sålunda, och sysselsätter sig med intet annat, förtjenar att kallas en galning, derom må Deras Högheter Hertigen och Hertiginnan nu yttra sig."

"Väl sagdt! ropade *Sancho;* vid himlen, säg nu ingen ting vidare till sitt försvar, min nådige Herre och husbonde; ty härvid kan ingen ting vidare hvarken sägas eller tänkas, eller någon ting i hela verlden tilläggas. Denne Herrn må gerna neka att vandrande Riddare hvarken finnas eller funnits i verlden; hvad betyder det, då han ingen ting förstår af de saker hvarom han talat?" — "Till äfventyrs, sade den Andelige, är Ni, min vän, den *Sancho Panza*, som af Er Herre fått löfte om en Ö?" — "Jag är verkeligen densamme, svarade *Sancho*, och jag förtjenar den så väl som någon annan. Jag är en sådan, som förenar mig med de goda och vill sjelf blifva en sådan; en af dem, som något försökt och något vet; en, som håller sig till ett godt träd, för att få god skugga. Jag har hållit mig till min goda Herre, och redan i flera månader har jag varit hans följeslagare, samt vill blifva en annan *Han sjelf* om himlen så behagar. Om han får lefva, och äfven jag, skall för honom ej fattas Konungariken att beherrska, eller Öar för mig att regera." — "Visserligen icke, min vän *Sancho*, sade Hertigen; ty, i Er Herre *Don*

Quixotes

Quixotes namn, öfverlemnar jag nu åt Er styrelsen öfver en af de nio öar jag äger, och som icke är obetydlig." — "Fall på knä, *Sancho*, ropade *Don Quixote*, och kyss Hans Höghets fötter, för den nåd han visat emot dig." *Sancho* gjorde så, och då den Andelige Herrn såg detta, uppsteg han högst förtörnad ifrån bordet, och sade: "I kraft af den skrud jag bär, förklarar jag härmed: att Ers Höghet är likaså dåraktig som dessa syndare. Det är ej underligt att de äro narrar, då de kloka gynna deras galenskaper. Må Ers Höghet nu förblifva ibland dem; men så länge de äro i huset ärnar jag förblifva hemma hos mig, samt spara mig den mödan att klandra hvad jag ej förmår förbättra." Utan att säga mera, och utan att spisa, gick han nu bort, hvarvid Hertigens böner ej kunde qvarhålla honom, ehuru Hertigen ej sade mycket, emedan han hindrades af det löje den Andeliges utomordentliga vrede väckte hos honom. Sedan Hertigen slutat skratta, sade han till *Don Quixote*: "Hans Nåd, Herr *Lejon-Riddaren*, har gifvit ett så kraftigt svar, att ingen ting kan tilläggas; men ehuru detta synes vara en förolämpning, kan det dock på intet sätt anses så; ty likasom qvinnor ej kunna förolämpa, kunna icke eller de Andelige göra det, hvilket Herr Riddaren känner bättre än jag." — "Så förhåller det sig, svarade *Don Quixote*; och orsaken är, att den som ej kan förolämpas, kan ej eller sjelf förolämpa någon annan. Emedan qvinnor, barn och Andelige personer ej kunna försvara sig, om de också blifva förolämpade, så kunna de icke

 eller

eller skymfas; ty detta utgör skillnaden imellan förolämpning och skymf, såsom Ers Höghet sjelf vet. Skymf kommer ifrån den som kan åstadkomma en sådan, och som äfven fortsätter den; en förolämpning kan komma ifrån hvilken som helst, utan att skymfa. Så till exempel går någon helt obekymrad på gatan, tio personer komma och öfverfalla honom med vapen i händerna: han drager sitt svärd och gör sin skylldighet; men hans motståndares mängd hindrar honom fullborda sin afsigt, nämligen att hämnas. En sådan öfverfallen person är förolämpad men icke skymfad. Ett annat exempel skall ytterligare bekräfta detta: En går på samma sätt, en annan kommer bakom hans rygg, slår honom, men springer bort sedan han gjort det; den öfverfallne förföljer honom, utan att hinna honom. Han, som emottagit stryk, har blifvit förolämpad men icke skymfad;' ty en skymf måste fortsättas. Om den, som gaf slaget, ehuru han gaf det bakifrån, dragit svärdet och stannat qvar samt presenterat den öfverfallne sitt ansigte, så hade denne på en gång blifvit slagen, förolämpad och skymfad: förolämpad, emedan han på förrädiskt sätt blifvit anfallen; och skymfad, emedan den som förolämpat äfven fortsatt förolämpningen, icke sprungit bort, utan stannat qvar. Således kan jag, enligt lagarne för det fördömda enviget, anse mig förolämpad, men ej skymfad; ty qvinnor och barn kunna hvarken fly eller stanna qvar, och likaså de Andelige, emedan dessa tre slags menniskor likaså litet hafva anfalls- som försvarsvapen; och e-

huru

huru de af naturen äro förbundna att försvara sig, hafva de dock aldrig någon förbindelse att angripa. Ehuru jag sagt, att jag kan anse mig förolämpad, säger jag dock nu, att jag på intet sätt anser mig vara det; ty den, som ej kan emottaga en skymf, kan ännu mindre åstadkomma den; och af denna orsak kan jag alldeles icke illa upptaga hvad denne hedersmannen sagt mig. Jag ville blott önska, att han stannat qvar litet längre, för att lära sig begripa i hvilken villfarelse han sväfvar, då han tänker och säger, att inga vandrande Riddare finnas eller funnits i verlden; ty om *Amadis*, eller någon af hans oräkneliga efterkommande, hört något dylikt, så är jag öfvertygad att det bekommit Hans Vördighet rätt illa." — "Det vill jag svärja på, inföll *Sancho*, att den gifvit honom ett hugg, som klufvit honom uppifrån och ända ned, som ett granatäpple eller en mogen melon. Jo, de skulle just hafva tålt sådana smädeord! Min själ, är jag icke öfvertygad, att om *Rinaldo* af Montalban hört denne halfkarlens pladder, så hade han gifvit honom ett sådant slag för munnen, att han ej kunnat tala på tre år; han borde just råkat ut för en sådan, för att se huru han kommit ifrån hans händer."

Hertiginnan var färdig att dö af skratt, då hon hörde *Sancho* tala sålunda, och efter hennes mening var han vida lustigare och galnare än hans Herre, och många voro samma tid af lika tanke. *Don Quixote* stillade sig omsider fullkomligt, och taffeln slutades. Under det man afdukade, inträdde fyra Jungfrur: en

en bar ett stort silfverbäcken; den andra en vattenkanna, äfven af silfver; den tredje tvenne hvita mycket fina handdukar; och den fjerde, som hade ärmarne på sin klädning till hälften uppvecklade, bar i sina hvita händer (ty utan tvifvel voro de hvita) en kula Neapolitansk tvål. Hon, som bar bäckenet, steg fram och höll detsamma mycket artigt och frimodigt under *Don Quixotes* skägg, hvilken, utan att säga ett ord, blef förundrad öfver denna ceremonie; men i den tanken, att bruket der på orten var att tvätta skägget i stället för händerna, framräckte han sin haka så långt han kunde. Genast göt den andra Jungfrun vatten ur sin kanna i bäckenet, och hon med tvålkulan insmorde hastigt Riddarens skägg, hvarunder hon fick stora hopar af hvitt skumm som liknade snö, och dermed besmörde hon omsider icke blott skägget, utan äfven hela ansigtet, till och med ögonen, på den tålige Riddaren, som nu var nödsakad att blunda. Hertigen och Hertiginnan, som förut ej visste af detta, stodo och väntade hvad slut detta besynnerliga skäggbad skulle taga. Sedan den barberande Jungfrun besmort Riddarens ansigte med hvitt skumm till en hands tjocklek, låtsade hon såsom hade vattnet blifvit slut, och bad henne med kannan gå och hämta mera, emedan Herr *Don Quixote* tvifvelsutan täcktes ge sig tålamod. Den andra gick, och *Don Quixote* blef sittande i den mest besynnerliga och löjliga ställning man kan föreställa sig. Nu beskådades han af alla närvarande, hvilka voro många, och då de sågo honom med en

half

half alns lång hals, som var mera än vanligt brun, med tillslutna ögon, och skägget fullt af hvitt skumm, så fordrades ett underverk af återhållsamhet, att icke utbrista i ett högt gapskratt. Flickorna, som utfört detta skälmstycke, stodo med nedslagna ögon, och vågade ej se på sitt nådiga Herrskap, Hertigen och Hertiginnan, hos hvilka vrede och löje omväxlade, utan att de ännu visste hvad beslut de borde taga, antingen de unga flickornas djerfhet borde bestraffas, eller om de borde belönas för det lustiga upptåget, hvarigenom de försatt *Don Quixote* i en så löjlig ställning. Omsider återkom hon med vattenkannan, då de fullkomligt tvättade *Don Quixote*, och torrkade honom mycket väl med handdukarne; hvarefter alla fyra med djupa nigningar gjorde sina complimenter och ville gå; men på det *Don Quixote* ej måtte upptäcka skälmstycket, ropade Hertigen åt flickan med bäckenet, och sade: "Kom och tvätta äfven mig, men laga så att vatten ej fattas. Den kloka och skälmska flickan infann sig genast, och höll bäckenet under Hertigens haka, såsom hon gjort med *Don Quixote*. hvarefter de i hast tämmeligen väl intvålade och tvättade honom, gjorde sedan sina complimenter och gingo bort. Sedermera fick man veta, huruledes Hertigen dyrt svurit, att om flickorna ej tvättat honom på samma sätt som de gjorde med *Don Quixote*, så hade han ärnat bestraffa dem för deras djerfhet, hvilket de dock klokt afböjde derigenom, att de äfven intvålade honom.

Sancho betraktade mycket uppmärksamt hela denna tvagnings-ceremonie, och sade för sig sjelf: "Himlen gifve, att denna ortens tvagningsplägsed äfven sträckte sig till Vapendragares skägg så väl som till Riddares; ty, min själ, vore jag icke i behof deraf; och om man derjemte ville raka mig, skulle jag anse det för en ännu större välgerning." — "Hvad talar Ni för Er sjelf, *Sancho?*" frågade Hertiginnan. — "Jag säger, Ers Höga Nåd, svarade han, att vid andra Furstars Hof skall, såsom jag hört sägas, den plägsed följas, att, då bordet afdukas, framgifves vatten för händren, men ej såplut för skägget. Det är således godt att lefva länge, för att se och lära mycket, ehuru man påstår att ett långt lif endast är en lång olycka; men att genomgå en dylik tvagning bör snarare anses för ett nöje än ett besvär." — "Var obekymrad, min vän *Sancho*, sade Hertiginnan; ty jag skall befalla mina Jungfrur att äfven tvätta Er, ja till och med bada Er, om så behöfves." — "Jag är nöjd att få skägget rent, återtog *Sancho*, åtminstone för denna gång; ty med himlens hjelp blir väl råd för det öfriga." — "Hör, Hofmästare, hvad den gode *Sancho* önskar, sade Hertiginnan; uppfyll derföre hans önskan bokstafligen." Hofmästaren svarade, att allt skulle vara Herr *Sancho* till tjenst; hvarefter han gick för att spisa, och tog *Sancho* med sig. Hertigen och *Don Quixote* sutto imedlertid qvar vid bordet och språkade om åtskilliga saker; men allt angick blott vapens bruk och vandrande Ridderskapet. Hertiginnan bad *Don Quixote*, att han, som hade

ett

ett lyckligt minne, måtte för henne beskrifva *Dulcineas af Toboso* skönhet och utseende; ty, enligt hvad rycktet sagt om hennes skönhet, måste hon vara den skönaste varelse på jorden, ja äfven i La Mancha. — *Don Quixote* suckade, då han hörde Hertiginnans befallning, och sade: "Om jag kunde uttaga mitt hjerta och lägga det här i ett fat på bordet framför Ers Höghets ögon, så skulle min tunga skonas ifrån den mödan att uttala hvad som knappt kan tänkas; ty Ers Höghet skulle deruti se en trogen bild af henne; men huru skall jag nu ställa till, att drag för drag och del för del beskrifva och framställa den oförlikneliga *Dulcineas* skönhet, emedan detta är en börda, värdig starkare skuldror än mina? Detta är ett ämne, hvarmed *Parrhasii*, *Timantis* och *Apellis* penslar samt *Lysippi* huggjärn borde sysselsättas, för att måla henne, sticka henne i koppar, samt afbilda henne i marmor och metall; hvarefter fordrades Ciceronisk och Demosthenisk vältalighet, för att prisa henne." — "Hvad vill Demosthenisk säga, Herr *Don Quixote?* frågade Hertiginnan; jag har aldrig förr i min lefnad hört det ordet." — "Demosthenisk vältalighet, sade *Don Quixote*, är detsamma som *Demosthenis*, likasom Ciceronisk detsamma som *Ciceros* vältalighet; emedan bägge varit de största Talare i verlden." — "Så är det, inföll Hertigen; och med denna fråga har Ni röjt Er okunnighet. Men med allt detta skulle Herr *Don Quixote* göra oss ett stort nöje, om han för oss ville beskrifva sin Dame; ty jag är öfvertygad, att endast ett lätt utkast till hen-

nes

nes bild skulle väcka afund äfven hos de skönaste." — "Det skulle säkert inträffa, svarade *Don Quixote*, om den olycka, som nyligen träffat henne, icke fullkomligt utplånat henne ur min phantasie; och denna olycka är sådan, att jag snarare bör begråta än beskrifva henne; ty Dera's Högheter böra veta, att då jag för några dagar sedan begaf mig åstad att kyssa hennes händer och emottaga hennes välsignelse, samt välvilljas och bifalls yttrande, i afseende på min tredje utvandring, så fann jag en annan än den jag sökte; jag fann henne förtrollad, och ifrån en Prinsessa förvandlad till en Bondpiga, ifrån en skönhet till en markatta, ifrån en ängel till en djefvul, ifrån en välluktande Dame till ett stinkande troll, ifrån ett belefvadt vältalande fruntimmer till en plump rodderska, ifrån en blygsam flicka till en oanständig luftspringerska, ifrån ljus till mörker; korrt sagdt: ifrån *Dulcinea af Toboso* till en vanskaplig bondpiga *)." — "Men, för Guds skull, ropade härvid Hertigen helt högt, hvilken är då den som tillfogat verlden så mycket ondt? Hvilken har beröfvat henne skönheten som fägnade, munterheten som lifvade och ärbarheten som prydde?" — "Hvilken annan, återtog *Don Quixote*, kan det vara än en elak Häxmästare, en af de många afundsjuka, som förfölja mig? Denna fördömda afvel, som är kommen till verlden att förmörka och förstöra de rättsinnades gerningar, samt att upphöja och ställa i ljuset de elaka's bedrifter.

Häx-

*) I Originalet: en Bondpiga från Sayago — en ort i Konungariket Leon, der sämre folket har ett dåligt utseende.

Häxmästare hafva förföljt mig, förfölja mig ännu, och skola förfölja mig till dess de begrafvit både mig och mina lysande Riddarebragder i glömskans afgrund. Nu hafva de träffat och sårat mig på det ställe, som är mest känsligt; ty att beröfva en vandrande Riddare sin Dame, är att fråntaga honom ögonen, med hvilka han ser, solen, som lyser för honom, och marken, på hvilken han står. Jag har sedan många gånger sagt det, och säger nu på nytt, att en vandrande Riddare utan Dame är såsom ett träd utan blad, en byggnad utan grundval, och en skugga utan kropp, som förorsakar densamma." — "Derom kan intet mera sägas, inföll Hertiginnan; men om vi böra tro den historia om Herr *Don Quixote*, som för korrt tid sedan utkommit i dagsljuset och vunnit alla menniskors bifall, så finner man af densamma, om jag ej minnes orätt, att Herrn aldrig sett denna Damen *Dulcinea*, och att denna Dame ej är till i verlden, utan endast utgör en lek af Er inbillning, det vill säga: att Herrn med sitt förstånd framalstrat och danat henne, samt beprydt henne med alla möjliga behag och fullkomligheter." — "Derom kunde mycket sägas, svarade *Don Quixote;* himlen vet om en *Dulcinea* finnes i verlden eller icke, om hon är inbillad eller verkelig; ty dessa äro sådana saker, hvilka ej låta i grund utforska sig. Jag har sjelf hvarken framalstrat eller danat min Dame, utan jag anser henne sådan som en Dame i detta fall bör vara, då hon äger alla de egenskaper, hvilka kunna göra henne berömd i alla delar af verlden, såsom:

skön

skön utan något lyte, alfvarsam utan stolthet, kärlig med ärbarhet, behaglig genom artighet, artig genom uppfostran, och sluteligen förnäm genom sin börd, emedan skönheten får ökad glans derigenom." — "Så är det, sade Hertigen; dock torde Herr *Don Quixote* tillåta mig säga något, hvartill jag anser mig föranlåten genom historien om Herrns bedrifter, den jag läst, och hvaraf synes, att om *Dulcinea* också skulle befinna sig i Toboso, eller på någon annan ort, och vara skön till den grad Herrn afmålat henne för oss: så kan hon, i afseende på sin härkomst, dock icke jemföras med *Orianer*, *Alastrajaréer*, *Madasimas*, och andra af samma slag, hvilka uppfylla Riddare-Romanerna, såsom Herrn sjelf vet." — "Häruppå kan svaras, sade *Don Quixote*, att *Dulcinea* är sina egna handlingars dotter, och att dygden adlar blodet; äfvensom att en dygdig af ringa stånd bör mera värderas och hedras än en lastbar af högt stånd; så mycket mera, som *Dulcinea* har en adlig sköld, genom hvilken hon kan upphöjas till Drottning med krona och spira; emedan en skön och dygdig qvinnas förtjenst väl förmår göra större underverk, och den yttre formen måste då gifva vika för större inre egenskaper." — "Jag förklarar, inföll Hertiginnan, att allt, hvad Herr *Don Quixote* säger, är likasom afmätt med vinkelhake, och han synes, såsom man plägar yttra sig, beständigt gå med vattenpass i handen; hvarföre jag, ifrån denna stund, vill tro, och äfven förmå alla andra inom mitt slott, till och med min gemål Hertigen, om så behöfdes, att tro det en

Dul-

Dulcinea af Toboso finnes, att hon ännu i dag lefver, är skön och af hög famille, samt väl förtjenar att en sådan Riddare som Herr *Don Quixote* uppvaktar henne, hvilket är det mesta som kan sägas till hennes lof. Likväl kan jag ej underlåta att hysa ett litet tvifvelsmål, samt tillika ett slags ovillja emot *Sancho Panza*. Detta tvifvelsmål består deruti, att den ofta omtalade historien berättar, huruledes denne *Sancho Panza*, då han kom ifrån Herr Riddaren, förde ett bref till Fru *Dulcinea*, fann denna Damen sysselsatt att sålla ärter, och dervid nämnas uttryckeligen stora bruna ärter: en omständighet, som kommer mig att tvifla om hennes höga börd." — Häruppå svarade *Don Quixote*: "Ers Höghet bör veta, att alla eller de flesta ting, som möta mig, öfverskrida vanliga gränsorna för alla de omständigheter, som annars tillstöta vandrande Riddare, antingen nu detta sker genom ett ödets outgrundeliga beslut, eller alltsammans ledes genom någon afundsfull häxmästares elaka inflytelse. Det är annars en bekant sak, att alla eller de flesta fordna vandrande berömda Riddare hade särskilta gåfvor: en, till exempel, den förmån att aldrig kunna förtrollas; en annan hade ett så härdadt kött, att han ej kunde såras, såsom det förhöll sig med den berömde *Roland*, en af Frankrikes tolf Pairer, om hvilken berättas att han ej kunde såras utom under vänstra foten, men hvarest det icke eller kunde ske på annat sätt än med spetsen af en stor nål, och alldeles icke med något annat vapen. Då således *Bernhard* af Carpio ville döda honom

vid

vid Roncesvalles, och såg att han ej kunde åtkomma honom på annat sätt, upplyftade han honom i sina armar ifrån marken och qväfde honom till döds, under det han erinrade sig sättet, huruledes *Hercules* dödade *Antæus*, den vilda jätten, som sades vara jordens son. Af hvad jag nu sagt, vill jag draga den slutsats, att det väl är möjligt att jag äger en af dessa gåfvor, icke den, att ej kunna såras; ty erfarenheten har ofta visat mig, att jag har mjukt kött, som på intet sätt är ogenomträngeligt; icke eller den, att ej kunna förtrollas, emedan jag sett mig inspärrad i en bur, dit hela verlden ej varit nog mäktig att insätta mig, så framt det ej skett genom trollkraft. Jag har sedan befriat mig derifrån, och tror nu att sådant ej skall hända mig för andra gången. Då nu dessa häxmästare se, att deras elaka konster ej mera kunna användas emot min person, så hämnas de på sådana ting, som äro mig kärast, och villja beröfva mig lifvet derigenom att de misshandla *Dulcinea*, för hvilken jag lefver. Jag tror således, att då min Vapendragare var sänd till henne i mitt ärende, förvandlade de henne till en bondpiga, som var sysselsatt med ett så lågt arbete, som det att sålla ärter; men jag har redan sagt, att hvad hon sållade ej voro ärter utan Orientaliska perlor; och, till bekräftelse på denna sanning, vill jag berätta Deras Högheter, att då jag, för någon tid sedan, kom till Toboso, kunde jag icke igenfinna *Dulcineas* palats. När min Vapendragare, *Sancho*, sedan följande dagen såg henne uti hennes egen gestalt, som

är

är den skönaste i verlden, så syntes hon deremot mig såsom en gemen ohyggligt ful bondpiga med de mest plumpa åtbörder, ehuru hon annars är sjelfva förståndet. Då jag således nu icke är förtrollad, och icke kan blifva det, så är hon nu den förtrollade, den förolämpade, förvandlade och vanskapade. På henne hafva mina fiender tagit hämnd, och för henne skall jag nu lefva i oupphörlig gråt, till dess jag åter får se henne i sin naturliga gestalt. Allt detta säger jag, på det ingen må stöta sig öfver hvad *Sancho* berättat om *Dulcineas* sysselsättning med ärters sållning; ty då de förvandlat henne för mina ögon, är det ej underligt att de äfven gäckat hans syn. *Dulcinea* är förnäm och högvälboren, och en ättelägg af de förnäma familler som bo i Toboso, hvarest finnas flera sådana både gamla och ansedda ätter; också är tämmeligen säkert, att den oförlikneliga *Dulcinea* i en framtid skall göra sin födelseort beryktad och berömd, likasom Troja blifvit genom *Helena* och Spanien genom *Cava*, ehuru på ett mera anständigt sätt. På en annan sida får jag nämna för Deras Högheter, att *Sancho Panza* är en af de mest lustiga Vapendragare som någonsin tjenat vandrande Riddare. Understundom säger han så skarpsinniga dumheter, att det är ett icke ringa nöje att öfverväga om det han sagt är dumt eller skarpsinnigt. Han visar då och då så mycken elakhet, att han kan anses för en skälm, men snart åter en sådan barnslighet, att man tror honom vara sjelfva enfallden. Han tviflar på allt och tror allt; och just då jag förmodar,

att

att han med sin narraktighet skall falla som djupast, kommer han fram med sådana infall, som upphöja honom ända till himlen. Korrt sagdt: jag ville ej bortbyta honom emot någon annan Vapendragare, om man också ville gifva mig en hel stad till mellangift; och derföre tvekar jag ännu, huruvida det är väl gjordt, att sända honom till det Ståthållarskap, hvarmed Ers Höghets nåd beskänkt honom, ehuru jag hos honom finner en viss fallenhet att regera; ty om man något litet vill skärpa hans förstånd, skall han likaså väl slå sig ut med sin regering, som mången Konung med sina finance-operationer. Då vi utomdess genom mångfalldig erfarenhet blifvit öfvertygade, att hvarken stor skicklighet eller många kunskaper fordras för att vara Ståthållare, så har här ingen fara; ty kanske finnas hundrade sådana, som ej en gång kunna läsa, eller skrifva sitt modersmål, och likväl regera de som örnar. Hufvudsaken är, att de hafva välmenta afsigter och att de göra sig möda med allt, emedan goda rådgifvare aldrig kunna fattas dem, hvilka föra dem på rätta vägen; såsom det vanligen förhåller sig med Ståthållare som äro Riddare, och sakna alla studier, då de med en underhafvandes biträde afkunna alla sina utslag. Jag vill gifva honom det rådet, att han aldrig helt och hållet öfverlemnar sig åt andra, och att han ser på rätt och skäl, jemte andra småsaker, som ännu ligga i godt förvar hos mig, och i sinom tid till *Sanchos* bästa, och till nytta för den Ö han skall styra, skola framkomma."

Så

Så långt hade Hertigen, Hertiginnan och *Don Quixote* hunnit i deras samtal, då de fingo höra en mängd röster och ett förfärligt larm af folk inom palatset, hvarefter *Sancho* hastigt inträdde i salen, häftigt upprörd, med en grof disktrasa omkring halsen i stället för handduk, och efter honom följde en skara af kökspojkar eller rättare sagdt tjufpojkar, drängar och sämre folk, af hvilka en bar en stor balja uppfylld af diskvatten, som väl kunde märkas både af färg och lukt. Han, som bar baljan, förföljde *Sancho* mest, och ville med våld hålla den under hans skägg, i det en annan kökspojke gjorde sig färdig att tvätta honom. — "Hvad är det, barn? frågade Hertiginnan; hvad är på färde? och hvad villjen J med denne gode mannen? Huru? tänken J ej uppå, att han är utnämnd till Ståthållare?" — Häruppå svarade den barberande kökspojken: "Denne Herre vill icke låta tvätta sig, såsom bruket är, och såsom Hertigen, min nådige Herre, samt hans egen Herre, låtit tvätta sig." — "Nog vill jag, svarade *Sancho* högst förtörnad; men jag önskade att det måtte ske med en ren handduk, klart vatten och mindre söliga händer; ty så stor skillnad är icke imellan min Herre och mig, att han skall tvättas med änglavatten, men jag med djefvuls-lut; plägsederna i alla länder och i Fursteliga palats kunna väl vara goda, blott de icke falla besvärliga; men, för tusan pocker, det tvagningsbruk man här antagit är värre än botöfvandes gissel. Mitt skägg är rent och behöfver alldeles icke skuras; och den, som vågar nalkas för att tvätta

 mig,

mig, eller vidröra ett hår på mitt hufvud, jag vill säga mitt skägg, den skall jag, med all respect vare det sagdt, gifva en sådan örfil, att min knytnäfve skall fastna qvar i hans kindben; emedan dylika ceremonier och intvålningar synes mig snarare vara ett gäckeri, än en ärebetygelse emot gäster." Hertiginnan var färdig att dö af skratt, då hon såg *Sanchos* förtörnelse och hörde hans tal; men *Don Quixote* fann ej mycket nöje uti att se honom beprydd med en smutsig disktrasa och omringad af kökspojkar, hvarföre han gjorde en djup bugning för det Hertigliga Herrskapet, likasom för att utbedja sig tillstånd att tala, och sade derefter med alfvarsam röst åt kökspacket: "Halt, Herrar Riddersmän! låten min goda tjenare vara i fred; återvänden dit hvarifrån J kommit eller hvart J villjen; ty min Vapendragare är så ren som någon annan, och dylika tvättfat äro skymfande för honom. Följen mitt råd och lemnen honom; ty hvarken han eller jag förstå oss på skämt." — *Sancho* fortfor derefter sålunda: "Kommen bara icke hit att drifva gäckeri med mig, jag tål det visserligen likaså litet, som att det nu är natt. Gifven hit en kamm, eller hvad som helst, för att undersöka mitt skägg, och finner man något der, som strider emot renligheten, så vill jag låta hänga mig." — Hertiginnan inföll nu, utan att afbryta sitt löje: "*Sancho Panza* har rätt i allt hvad han säger, och skall alltid hafva det. Han är ren, och, såsom han säger, behöfver han icke tvättas, och om våra plägseder icke behaga honom, så har han sin fria

villja;

villja; så mycket mera, som J, sjelfva renlighetens tjenare, härvid varit mycket vårdslosa och obetänksamma, jag vill icke säga oförskämda, att för en sådan person och ett sådant skägg, i stället för kannor och vattenfat af rent guld samt de finaste handdukar, frambära träbaljor och grofva kökstrasor; men J ären elaka och obelefvade, och såsom skälmar kunnen J ej underlåta att visa det hat J alltid hysen emot vandrande Riddares Vapendragare." Hela köksbetjeningen, äfvensom Hofmästaren, hvilken var med, trodde nu att Hertiginnan talade alfvarsamt, hvarföre de togo kökstrasan från *Sanchos* hals, samt gingo bort förvirrade och förskräckta. Då *Sancho* såg sig lyckligt befriad ur denna, såsom han tyckte, rätt stora fara, knäföll han för Hertiginnan, och sade: "Af Stora Damer kan man förvänta stora nådebevis, och hvad Ers Höghet i dag gjort emot mig, kan ej vedergällas med något mindre än den önskan, att se mig slagen till vandrande Riddare, och att sedan få använda hela min öfriga lifstid till en så högst förnäm Dames tjenst. Jag är en Bonde, *Sancho Panza* är mitt namn; jag är gift, har hustru och barn, samt tjenar såsom Vapendragare; kan jag nu med något af dessa ting tjena Ers Höghet, så befall blott, och min lydnad skall vara lika hastig som befallningen." — "Det synes ganska väl, *Sancho*, svarade Hertiginnan, att Ni lärt vara höflig och artig i sjelfva artighetens Skola: det synes, vill jag säga, att Ni blifvit uppfostrad vid Herr *Don Quixotes* barm, som är artighetens mönster och alla ceremoniers krona och blom-

ma. Måtte välgång alltid ledsaga en sådan Herre och en sådan tjenare! Den förre är det vandrande Ridderskapets pol-stjerna, den sednare den Vapendragerliga trohetens stjerna. Stig upp, min vän *Sancho*; ty jag vill betala Er höflighet dermed, att jag skall förmå min gemål Hertigen, det han, så fort som möjligt, gifver Er det utlofvade Ståthållareskapet."

Härmed slutades samtalet, och *Don Quixote* gick bort för att njuta middagshvila; men Hertiginnan bad *Sancho*, att, om han ej hade alltför stor lust att sofva, han måtte komma och tillbringa eftermiddagen med henne och hennes Fröknar uti en mycket svalkande sal. *Sancho* svarade, att ehuru det vore en sanning, att han under sommaren plägade sofva middag fyra eller fem timmar, ville han dock nu, för att lyda Hertiginnan, med alla krafter bjuda till att hålla sig vaken hela denna dagen, och således komma för att emottaga Hennes Höghets befallningar; hvarefter han gick. Hertigen meddelade nya befallningar, huruledes *Don Quixote* skulle bemötas såsom vandrande Riddare, utan att dervid i minsta punkt afvika från texten i berättelserna om fordna vandrande Riddares behandling.

XXXIII CAP.

Om det angenäma samtal Hertiginnan och hennes Damer hade med SANCHO PANZA, *värdigt att läsas och noga betraktas.*

Historien berättar, att *Sancho* ej sof denna efter-

eftermiddag, utan att han, för att uppfylla sitt gifna löfte, begaf sig till Hertiginnan, hvilken, i anseende till det nöje hon fann uti att höra honom, lät honom sitta bredvid sig på en låg stol, ehuru *Sancho*, i anseende till sin belefvenhet, icke ville sätta sig; men Hertiginnan sade honom, att han borde sätta sig, såsom Ståthållare, och tala såsom Vapendragare; ty för dessa tvenne orsakers skull förtjenade han väl att sitta på Fältherrn *Cid Rui Diaz's* stol. *Sancho* sammandrog sina skuldror, lydde och satte sig ned, och alla Hertiginnans Fröknar och Hofdamer omgåfvo honom, uppmärksamma och under djupaste tystnad, för att höra hvad han skulle säga; men Hertiginnan var den första som yttrade sig, sägande: "Nu, då vi äro allena och ingen hör oss här, önskade jag att Herr Ståthållaren upplöste vissa tvifvelsmål, som jag har, och hvilka härleda sig ifrån den historia, som kommit ut af trycket, om den store *Don Quixote*. Ett af dessa tvifvelsmål är, att då den gode *Sancho* aldrig sett *Dulcinea*, jag vill säga Sennora *Dulcinea af Toboso*, ej eller öfverlemnat till henne Herr *Don Quixotes* bref, emedan det stannade qvar uti plånboken hos Riddaren i Sierra Morena; huru, säger jag, han då kunnat våga att uppdikta ett svar, äfven som det att han funnit henne sysselsatt att sålla ärter, då likväl allt är ett skämt och en osanning, samt mycket skadar den goda tanken om den oförlikneliga *Dulcinea*, och ej synes öfverensstämmande med redeliga Vapendragares trohet och öfriga egenskaper?" Utan att först svara ett ord på detta, steg *Sancho*

upp

upp ifrån sin stol, smög sig krokig, med tysta fjät och ett finger på sin mun, rundt omkring salen, och upplyfte alla förhängen och gardiner. Sedan detta var gjordt, satte han sig åter, och sade: "Nu, min nådigaste Fru, sedån jag sett att ingen är undangömd här, och att ingen utom de närvarande hör oss, vill jag utan fruktan och oro svara på det Ers Högher frågat, och på allt hvad vidare kan frågas mig. Det första jag således kan säga, är, att jag anser min Herre *Don Quixote* för en fullkomlig narr, ehuru han understundom säger sådana saker, hvilka, enligt min och alla deras mening som höra honom, äro så förnuftiga, och utförda med en sådan redighet, att Satan sjelf ej kunde säga dem bättre; men med allt detta är jag verkeligen och utan minsta tvifvel öfvertygad derom, att han är ett dumhufvud. Då jag nu inpräglat detta fullkomligt i min Magination, så vågar jag äfven förmå honom att tro hvad ting som helst, ehuru det har hvarken hufvud eller fötter, likasom det omtalta svaret på hans bref, samt nu för en sex eller åtta dar sedan, hvilket ännu ej finnes i historien, angående Damen *Dulcineas* förtrollning, då jag inbillade honom, att hon vore förtrollad; en saga, lika så vild och osammanhängande, som Ubedas kullar *)." — Hertiginnan bad honom omtala denna förtrollning eller detta gäckeri, och *Sancho* omtalade allt på samma sätt som händel-

*) Detta synes vara en ordlek, lämpad till hvarje orimlig berättelse. Ubedas kullar skola utgöra en lång sträcka af höjder, och en hvar af dessa har sitt särskilta namn, efter orten dit den gränsar; hvarföre det hela utgör en förvirrad blandning af benämningar, som ej så lätt kan utredas.

delsen tilldrog sig, hvilket skänkte hans åhörare ett icke litet nöje. Hertiginnan fortfor derefter sålunda: "Af hvad den gode *Sancho* nu omtalat, uppkommer ett tvifvelsmål hos mig, och jag hör ett visst susande för mina öron, som säger: Emedan. *Don Quixote af La Mancha* är en narr, en gäck och ett dumhufvud, och *Sancho Panza*, hans Vapendragare, vet det, men oaktadt allt detta ändock tjenar och följer honom, likasom lockad af sin Herres fåfänga löften, så måste han ju otvifvelaktigt vara en ännu större galning och narr än hans Herre är; och om så förhåller sig, såsom det verkeligen gör, så vore det illa gjordt af dig, Fru Hertiginna, att åt denne *Sancho Panza* öfverlemna styrelsen öfver en Ö; ty den, som ej förstår regera sig sjelf, huru skall han förstå att beherrska andra?" — "Vid himlen, Ers Höghet, ropade *Sancho*, detta tvifvelsmål kommer just rätta vägen fram; tillåt äfven detsamma att tydligt uttrycka sig, eller just som det behagar; ty jag känner förut att det grundar sig på sanning. Om jag varit klok, hade jag, långt före detta, öfvergifvit min Herre; men detta förhållande har nu en gång blifvit min olyckslott och mitt öde. Jag kan ej handla annorlunda, jag måste följa honom; vi äro ifrån samma by, jag har ätit hans bröd, jag vill honom väl, han är tacksam och har gifvit mig sina åsninnors föl; men framför allt är jag trogen, och således är det omöjligt att någon annan händelse kan skillja oss, än då benraglet med lian infinner sig. Om Ers Höghet ej finner för godt, att det utlofvade Ståt-

hål-

hållareskapet gifves mig, så har Gud åtmindstone skapat mig, och kanske är det bättre för mitt samvete att jag icke erhåller det; ty ehuru jag är en dum narr, förstår jag dock ganska väl ordspråket, som säger: man bör ej flyga högre än vingarne bära; och således kan det inträffa, att *Sancho* Vapendragaren lättare kommer in i himmelriket, än *Sancho* Ståthållaren. Hönan lefver likaså väl af sitt kraffs, som Lejonet af sitt rof, och alla svin äro svarta i mörkret. Den är rätt olycklig, som ej fått frukost klockan 2 på eftermiddagen; min mage är icke en handsbredd större än någon annans, så att man, enligt hvad som säges, behöfver stoppa den full med hö och halm; foglarne under himlen hafva ju vår Herre sjelf till Proviantmästare och försörjare, och fyra alnar kläde ifrån Cuença gifva mera värma än fyra dito det finaste tyg ifrån Segovia. Då vi skole lemna denna verlden och nedkrypa i den svarta jorden, så går Fursten på en likaså smal stig, som dagsverkaren, och Påfvens lekamen intager ej flera fots rymd i mullen än klockarens, ehuru den förre är så mycket högre uppsatt än den sednare; ty vid inträdet i grafven måste vi alla kröka oss och lägga oss tillsammans, eller rättare, stoppar man oss dit utan vidare krus, och så god natt. Jag upprepar det således, att om Ers Höghet icke vill gifva mig ön för det jag är en narr, så skall jag vara nog klok att äfven finna mig deruti; ty jag har hört sägas, att mycket fult finnes i fagert skinn och allt är icke guld som glimmar. Man tog bonden *Wamba* ifrån sina oxar och

sin

sin plog, för att göra honom till Spaniens Konung, och ifrån öfverflöd, tidsfördrif och rikedomar togs *Rodrigo* bort, för att uppätas af ormar (så vida nämligen den gamla Romancens verser ej ljuga)." — "De ljuga icke, inföll härvid Duenna *Rodriguez*, som var en af åhörarne; ty man har en Romance som berättar, att de kastade Konung *Rodrigo* alldeles lefvande uti en grop, full af ödlor, ormar och grodor, och att, efter tvenne dagars förlopp, Konungen hördes, med matt och klagande röst, sålunda jämra sig i gropen:

Ack! de äta, de gnaga som bäst,
Det, hvarmed jag syndat som mest.

Och i anledning häraf har denne Herrn mycket skäl att säga, det han heldre vill vara en bonde, än en Konung, för att blifva uppäten af sådan ohyra." Hertiginnan kunde icke afhålla sig ifrån skratt, då hon hörde sin Duennas enfald; icke eller kunde hon underlåta att förundra sig öfver *Sanchos* tal och ordspråk, hvarföre hon sade till honom: "Den gode *Sancho* vet väl, att en Riddare måste hålla hvad han en gång lofvat, om det också skulle kosta hans lif. Hertigen min gemål är också Riddare, ehuru han icke räknar sig till de vandrandes antal, och således måste han äfven hålla ord i afseende på den utlofvade ön, i trotts af hela verldens afund och illvillja. Således kan *Sancho* vara vid godt mod; ty då han minst tänker deruppå, skall han befinna sig i högsätet på sin Ö och i sin Stat, erhålla sitt Ståthållareskap, samt kläda sig i guldbrocad och siden. Hvad jag blott ålägger honom, är,

att

att han noga ser till huru han styr sina undersåtare; ty han måste veta, att de alla äro godsinnade och väl uppfostrade." — "Hvad det angår att regera väl, svarade *Sancho*, så behöfves ej ålägga mig det, emedan jag är barmhertig och har medlidande med de fattiga, och den mycket har, bör dela med den som tarfvar. Men det lofvar jag heligt, att man ej skall spela mig på näsan; ty man lurar ej så lätt gamla räfvar; jag förstår mig äfven på tuppskrik; och känner nog kryddan, sade Hin onde om nässlan, väl vetande, att item också hjelper i en predikan. Dermed vill jag säga, att de goda skola hafva godt af mig och finna ett kärleksrikt bemötande; men de elaka skola ej få komma för mina ögon. Enligt min tanke är, vid en regering, början det svåraste, och det kan väl hända att jag, efter 14 dagars förlopp, kan mitt Ståthållare-ämbete på mina fem fingrar, ja till och med förstår det bättre än att sköta min jord, ehuru jag är uppfödd till det sednare yrket." — "Ni har alldeles rätt, *Sancho*, sade Hertiginnan; ty ingen födes lärd till verlden, och man gör Biskopar af menniskor, men icke af stenar. Men för att återkomma till det ämne vi nyss omtalat, nämligen om Sennora *Dulcineas* förtrollning, så anser jag det för en säker och afgjord sak, att det infall *Sancho* fick att gäcka sin Herre, och söka inbilla honom, att den omtalade Bondpigan var *Dulcinea*, och att, för det han ej kände henne, hon skulle sägas vara förtrollad, var blott en uppfinning af någon ibland de trollkarlar, som förfölja Herr *Don Quixote*; ty

jag

jag vet med visshet, och genom en säker underrättelse, att just samma bondpiga, som gjorde det stora språnget upp på sin åsna, var och är ännu i denna stund *Dulcinea af Toboso*, och att den redelige *Sancho*, i det han tänkte bedraga, sjelf blef bedragen; och således bör han likaså litet tvifla om sanningen af detta, som om många andra saker, dem vi aldrig sett men dock tro. Herr *Sancho Panza* bör tillika veta, att vi äfven här hafva häxmästare, som unna oss allt godt, och berätta för oss med all sanning och uppriktighet, utan minsta svek, hvad som tilldrager sig i verlden; således kan *Sancho* tro på mina ord, att den luftspringande bondpigan var och förblifver *Dulcinea af Toboso;* att hon är så förtrollad som hennes mor, hvilken födt henne till verlden, och att då vi minst tänka deruppå, få vi återse henne uti hennes egenteliga gestalt, och då skall väl *Sancho* komma ur den villfarelse, i hvilken han nu sväfvar." — "Allt detta kan vara godt och väl, sade *Sancho*, och nu vill jag äfven tro hvad min Herre berättat sig hafva sett uti Montesinos-hålan, nämligen att han derstädes sett Damen *Dulcinea af Toboso* i samma drägt och kläder, som jag såg henne den gången, då jag till mitt nöje gjorde henne förtrollad. Således måste allt förhålla sig tvärt om, såsom Ers Höghet behagar säga, emedan mitt inskränkta förstånd, efter all sannolikhet, omöjligen kunnat inom ett ögonblick frambringa ett så skarpsinnigt bedrägeri; icke eller kan jag anse min Herre vara en sådan galning, att en så platt och dumdristig framställning,

som

som jag då gjorde, borde förmå honom tro på så utomordentliga ting. Imedlertid vore det icke eller godt om Ers Höghet för denna orsaks skull ansåg mig för elak; ty en sådan enfalldig gäck som jag, är väl icke förbunden att genast upptäcka de högst gemena trollkarlarnas tankar och elaka knep; detta uppfann jag blott för att undvika alla stridigheter med min Herre *Don Quixote*, men alldeles icke i den afsigt att förolämpa honom; och om allt utfallit tvärt emot min förmodan, så finnes en Gud i himmelen, hvilken dömmer öfver våra hjertan."

"Det är sannt, svarade Hertiginnan; men säg mig dock, *Sancho*, hvad det är som han berättat om Montesinos-hålan? ty det vore roligt att veta. *Sancho* omtalade nu ord för ord hvad förut är anfördt om detta äfventyr. Sedan Hertiginnan hört det, sade hon: "Af denna händelse kan man göra den slutsats, att emedan den store *Don Quixote* säger sig hafva sett derstädes samma bondpiga, som *Sancho* såg komma ifrån Toboso, så är den samma otvifvelaktigt *Dulcinea*, och härvid hafva trollkarlarne nyttjat ett ovanligt fint konstgrep." — "Det säger äfven jag, återtog *Sancho;* och om min nådiga Fru *Dulcinea af Toboso* är förtrollad, så må det vara för hennes egen räkning; ty jag ärnar alldeles icke inlåta mig i några stridigheter med min Herres fiender, hvilka måste vara ganska många och ganska elaka. Sannt är det dock, att den jag såg var en bondflicka, sådan fann jag henne, och har ansett henne alltid vara det; men om hon nu

ver-

verkeligen var *Dulcinea*, så är det icke min skuld och bör alldeles icke skrifvas på min räkning. Vid hvarje steg håller man efter mig med ett: Säg mig dock; eller: Får jag säga dig — *Sancho* har sagt det — *Sancho* har gjort det — *Sancho* framföre och *Sancho* bakefter, likasom vore *Sancho* den *någon*, som en hvar åberopar, och icke densamme *Sancho Panza*, hvilken nu i tryckta böcker vandrar omkring i verlden, enligt hvad *Simson Carrasco* sagt mig, som åtmindstone är en Baccalaureus från Salamanca, och sådana personer kunna icke ljuga, så framt de ej finna något särdeles nöje deruti, eller det sker efter god uträkning. Således behöfver alldeles ingen bekymra sig om mig, så länge jag bibehåller mitt ärliga namn och rykte; och, enligt hvad jag hört min Herre säga, är ett godt namn mera värdt än alla rikedomar. Hit till mig derföre med Ståthållareskapet, och man skall få se underverk; ty den, som varit en dugtig Vapendragare, kan också blifva en dugtig Ståthållare." — "Allt hvad den gode *Sancho* hittills sagt, inföll Hertiginnan, äro Catoniska Tänkespråk, eller åtmindstone hämtadt ur sjelfva *Michael Verinos* innersta: florentibus occidit annis *). Korrt sagdt, för att uttrycka mig på *Sanchos* eget sätt: under en dålig kappa plägar man finna en god dryckesbroder." — "I sanning, min nådiga Fru Hertiginna, svarade *Sancho*, har jag ännu aldrig i min lefnad druckit af elakhet, men kan

väl

*) Florentibus occidit annis — han dog i sina blomstrande år. Detta säger Hertiginnan om *Michael Verino*, en ung Florentinare af mycket snille, som dog tidigt, nämligen 17 år gammal.

väl hända af törst; ty jag är ingen skrymtare. Jag dricker när jag har lust dertill, men äfven när jag icke har det och man bjuder mig, för att ej synas tillgjord eller obelefvad; ty när en vän dricker någon till, hvilket marmorhjerta måste väl då den hafva, som ej vill svara? Likväl måste allt ske med mått, sade Skräddaren, som slog sin hustru med alnen; i synnerhet som vandrande Riddares Vapendragare vanligtvis endast dricka vatten; ty de befinna sig alltid i ödemarker, i skogar, på flacka fält, i berg och klyftor, der de ej kunna bekomma en enda medlidsam droppe af vin, om de också derföre ville gifva ett öga." — "Det tror jag äfven, sade Hertiginnan; men nu får *Sancho* gå och söka sig hvila; sedermera skole vi språka ännu längre, samt äfven föranstalta derom, att Ståthållareskapet kommer i största hast, såsom sagdt är." *Sancho* kysste åter Hertiginnans händer, och bad henne visa honom den nåden och draga omsorg för hans Grolle, emedan den utgjorde hans ögons ljus. "Hvad är det för en Grolle?" frågade Hertiginnan. — "Min åsna, svarade *Sancho;* ty för att icke nämna den egenteligen, plägar jag kalla densamma min Grolle. Då jag kom hit till slottet, recommenderade jag den hos denna Fru Duenna, att hon måtte taga den i sin vård; men hon for ut emot mig, som om jag hade kallat henne ful eller gammal; och likväl synes mig, som vore det mera passande och naturligt för dylika Matronor att sköta åsnor än att ståta i hofvets salar. Ack himmel! huru illa skulle icke en viss förnäm man i

vår

vår by slå sig ut med dessa Damer!" — "Det måste vara någon gemen bondlurk, sade *Donna Rodriguez;* ty om han vore Adelsman och väl uppfostrad, skulle han snarare upphöja dem ända öfver månans horn." — "Se så, icke vidare nu, ropade Hertiginnan: *Donna Rodriguez* må tiga, och Herr *Sancho Panza* stilla sig samt öfverlemna åt mig den mödan att sörja för Grolles välplägning; ty emedan den är *Sanchos* klenod, så vill jag bära den på mina händer." — "I stallet befinner han sig rätt väl, svarade *Sancho;* ty hvarken han eller jag äro värdiga att blott ett enda ögonblick bäras på Ers Höghets händer; och det skulle jag lika så litet tillåta, som att man gaf mig ett slag på munnen. Fastän min Herre säger, att man, i afseende på höfligheter, snarare bör göra för mycket än för litet, så måste man dock, vid frågan om kreaturliga och åsneaktiga höfligheter, med vattenpasset i handen söka att gå en medelväg." — "*Sancho*, återtog Hertiginnan, kan ju taga den med sig till sitt Ståthållareskap, hvarest den kan förplägas efter välbehag, och tillika befrias ifrån allt arbete." — "Tänk icke, min nådigaste Hertiginna, sade *Sancho*, att Ers Höghet nu sagt något märkvärdigt; ty jag har sett mera än tvenne åsnor vandra af till ett Ståthållareskap, och således vore det intet nytt, om jag tog min med mig." Detta *Sanchos* tal väckte nytt löje hos Hertiginnan och ökade ännu mera hennes nöje. Sedan hon låtit honom gå att hvila sig, berättade hon för Hertigen allt hvad som förefallit under detta samtal; hvarefter de bägge gjorde aftal om ett

skämt,

skämt, som i stort skulle företagas med *Don Quixote*, och vara fullkomligt enligt med Riddare-väsendet; hvarjemte de upptänkte flera dylika upptåg, hvilka voro så qvicka och väl afpassade, att de utgöra de bästa äfventyr som förekomma i denna stora historia.

Slut på Tredje Delen.



Rättelser:

Pag 34, raden 26, *står:* som jag sett; *läs:* som jag bär.

— 175, raden näst den sista, *står:* ön Pontus; *läs:* öarna i Pontus.



